

วารสารการวัดผลการศึกษา

Journal of Educational Measurement

ปีที่ 37 ฉบับที่ 101 มกราคม - มิถุนายน 2563
Vol. 37 No. 101 January - June 2020

สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ISSN 0125-3778

Educational and Psychological Test Bureau Srinakharinwirot University

วารสารการวัดผลการศึกษา Journal of Educational Measurement

ปีที่ 37 ฉบับที่ 101 มกราคม – มิถุนายน 2563
Vol. 37 No. 101 January – June 2020

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้และผลการวิจัยทางด้านการวัดผลการศึกษา สถิติ การวิจัยและจิตวิทยา ทั้งทางด้านทฤษฎี การปฏิบัติ ตลอดจนความรู้ที่เกี่ยวข้องกับด้านการศึกษา
2. เพื่อเป็นสื่อกลางสำหรับแลกเปลี่ยนข้อเท็จจริง เรื่องราว และความคิดเห็นระหว่างครู นักการศึกษา นักวัดผลการศึกษา และผู้ที่สนใจทั่วไป

กำหนดออก ปีละ 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1 ของปี เดือนมกราคม-มิถุนายน ฉบับที่ 2 ของปี เดือนกรกฎาคม-ธันวาคม

มอบให้ห้องสมุดของสถาบันการศึกษาทั่วประเทศ และผู้เขียนจะได้รับวารสารฉบับที่ผลงานของผู้เขียนได้รับการตีพิมพ์ จำนวน 2 ฉบับ โดยส่งให้ผู้เขียนคนแรกเท่านั้น

หมายเลขวารสาร

ISSN 0125 – 3778

*** วารสารฉบับนี้ มีชื่อปรากฏในฐานข้อมูลของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่ม 2

- บทความทุกเรื่องที่ได้รับการตีพิมพ์ต้องผ่านการกลั่นกรองบทความก่อนลงตีพิมพ์ (Peer reviews) จากผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อย 2 ท่านต่อบทความ โดยผู้พิจารณาไม่ทราบชื่อผู้แต่ง และ ผู้แต่งไม่ทราบชื่อผู้พิจารณา (Double-blind peer review)
- ข้อความและเนื้อหาในบทความเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความแต่เพียงฝ่ายเดียว
- การคัดลอกอ้างอิงต้องดำเนินการตามการปฏิบัติในวงวิชาการ และสอดคล้องกับกฎหมาย

กองบรรณาธิการ วารสารการวัดผลการศึกษา สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

โทรศัพท์ 0 – 2258 – 4121 หรือ 0 – 2649 – 5000 ต่อ 15363, 11372 โทรสาร 0 – 2262 – 1745

เว็บไซต์ <http://eptb.swu.ac.th>

จริยธรรมการตีพิมพ์บทความลงในวารสาร

จากการที่วารสารเป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารผลงานวิจัย ตลอดจน ข้อค้นพบใหม่ๆ ระหว่างนักวิจัย และสังคมภายนอก ดังนั้น เพื่อให้การสื่อสารทางวิชาการเป็นไปอย่างมีคุณภาพ ถูกต้อง โปร่งใส สอดคล้องกับมาตรฐานการตีพิมพ์นานาชาติ และจริยธรรมในการตีพิมพ์บทความตามข้อกำหนดของ Committee on Publication Ethics (COPE) วารสารการวัดผลการศึกษา สำนักทดสอบทางการศึกษา และจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จึงได้กำหนดจริยธรรมของการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน ดังนี้

บทบาทและหน้าที่ของผู้พิมพ์ (Duties of Authors)

1. ผู้พิมพ์ต้องรับรองว่าผลงานที่ส่งมานั้น เป็นผลงานใหม่ที่ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน และไม่มีการส่งบทความเพื่อการตีพิมพ์ไปที่วารสารฉบับอื่นๆ ในเวลาเดียวกันกับที่ส่งวารสารฉบับนี้
2. ผู้พิมพ์ต้องอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลทุกครั้ง เมื่อผู้พิมพ์นำผลงานเหล่านั้นมาใช้ในผลงานของตน ไม่มีการทำผิดจริยธรรมการวิจัย ในทุกประเด็น เช่น การคัดลอกข้อมูลโดยไม่มีอ้างอิง หรืออ้างอิงไม่ถูกต้อง (Plagiarism) รวมทั้งจัดทำรายการอ้างอิงท้ายบทความให้มีความสอดคล้องถูกต้องตรงกันกับในเนื้อหา
3. ผู้พิมพ์ต้องรับรองว่าผลงานมีความถูกต้อง รายงานข้อมูลและผลที่เกิดขึ้นจริง ไม่บิดเบือนข้อมูล หรือให้ข้อมูลที่เกินจริง และรับผิดชอบต่อความคิดเห็นหรือข้อสรุปในบทความที่นำมาตีพิมพ์ โดยเนื้อหาและข้อมูลในบทความ ต้องไม่มีการแสดงความเสียหาย ให้ร้าย หรือทำให้บุคคล กลุ่มบุคคล หน่วยงานใดๆ ได้รับความเสียหายเดือดร้อน
4. ผู้พิมพ์ต้องเขียนบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบที่กำหนดไว้ใน “คำแนะนำสำหรับผู้เขียนบทความ” โดยได้ตรวจสอบคำผิด การเว้นวรรค การขึ้นย่อหน้า หัวข้อ รวมถึงการใช้ภาษาต่างๆ ได้อย่างถูกต้องทั้งหมด และมีรูปแบบการตีพิมพ์ทั้งบทความ เป็นไปตามข้อกำหนดของวารสารนี้ สำหรับการใช้อังกฤษและภาษาไทยในบทความ ได้มีการตรวจสอบความถูกต้องทางหลักไวยากรณ์อย่างดีแล้ว
5. ผู้พิมพ์และผู้พิมพ์ร่วมที่มีชื่อปรากฏในบทความ จะต้องเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมในการดำเนินการเขียนบทความจริง และรับรู้ถึงการจัดส่งบทความเพื่อตีพิมพ์ในวารสารฉบับนี้ มิได้จ้างวานให้ผู้อื่นผู้ใดที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในผลงานเป็นผู้เขียนให้
6. ผู้พิมพ์ต้องระบุแหล่งทุนที่สนับสนุนในการทำวิจัยนี้ หรือต้องระบุผลประโยชน์ทับซ้อนที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจน (ถ้ามี) สำหรับการกล่าวขอบคุณผู้มีส่วนช่วยเหลือในกิจกรรมประชานั้น สามารถทำได้ โดยผู้เขียนบทความควรขออนุญาตจากผู้ที่เกี่ยวข้องประสงค์จะขอบคุณให้รับทราบก่อน

บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการวารสาร (Duties of Editors)

1. บรรณาธิการวารสารมีหน้าที่พิจารณาคุณภาพของบทความ เพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารที่ตนรับผิดชอบ โดยให้มีระเบียบวิธีวิจัยที่ถูกต้อง ผลงานน่าเชื่อถือ มีความใหม่ ชัดเจน สอดคล้องของเนื้อหา กับนโยบายของวารสารเป็นสำคัญ และต้องรักษามาตรฐาน รวมถึงพัฒนาวารสารให้มีคุณภาพมีความทันสมัยอยู่เสมอ

2. บรรณาธิการต้องมีการตรวจสอบบทความในด้านการคัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism) อย่างจริงจัง เพื่อให้แน่ใจว่าบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสารไม่มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น หากตรวจพบ การคัดลอกผลงานของผู้อื่น ในกระบวนการประเมินบทความ บรรณาธิการต้องหยุดกระบวนการประเมิน และติดต่อผู้นิพนธ์หลักทันที เพื่อขอคำชี้แจง เพื่อประกอบการ “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การตีพิมพ์บทความ

3. หากบรรณาธิการตรวจพบว่า บทความมีการลอกเลียนบทความอื่นโดยมิชอบ หรือมีการปลอมแปลงข้อมูล ซึ่งสมควรถูกถอดถอน แต่ผู้เขียนปฏิเสธที่จะถอนบทความ บรรณาธิการสามารถดำเนินการถอนบทความได้โดยไม่ต้องได้รับความยินยอมจากผู้เขียน ซึ่งถือเป็นสิทธิและความรับผิดชอบต่อบทความของบรรณาธิการ

4. บรรณาธิการต้องไม่ปฏิเสธการตีพิมพ์บทความ เหตุจากความสงสัยหรือความไม่แน่ใจ และต้องให้ออกาสแก่ผู้นิพนธ์ หากหลักฐานมาพิสูจน์ข้อสงสัยนั้นๆ เสียก่อน โดยต้องปฏิบัติต่อผู้นิพนธ์ด้วยความเป็นธรรม ปราศจากอคติหรือความลำเอียง ไม่ทำให้ผู้นิพนธ์ต้องได้รับความอับอายจากการปฏิสัมพันธ์กับผู้นิพนธ์ทั้งทางวาจาหรือทางลายลักษณ์อักษร

5. บรรณาธิการต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้นิพนธ์ และผู้ประเมินบทความแก่บุคคลอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ

6. บรรณาธิการต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้นิพนธ์ ผู้ประเมิน และทีมบริหาร

บทบาทและหน้าที่ของผู้ประเมินบทความ (Duties of Reviewers)

1. ผู้ประเมินบทความควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญ โดยพิจารณาความสำคัญของเนื้อหาในบทความที่จะมีต่อสาขานั้นๆ คุณภาพของการวิเคราะห์ และความเข้มข้นของผลงาน ไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความ

2. ผู้ประเมินบทความต้องมีวินัยและตรงต่อเวลาในระยะเวลาของการประเมินบทความ โดยต้องให้ข้อเสนอแนะหรือคำแนะนำตามหลักวิชาการเท่านั้น และห้ามใช้ภาษาหรือถ้อยคำที่ทำให้ผู้นิพนธ์อับอายแล้วรู้สึกอับอาย

3. ผู้ประเมินบทความต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลบางส่วน หรือทุกส่วนของบทความที่ส่งมา เพื่อพิจารณาแก่บุคคลอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ และจนกว่าบทความนั้นจะได้รับการตีพิมพ์ลงในวารสาร (Confidentiality) ผู้ประเมินบทความต้องระบุผลงานวิจัยที่สำคัญๆ และสอดคล้องกับบทความที่กำลังประเมิน แต่ผู้นิพนธ์ไม่ได้อ้างถึงเข้าไปในการประเมินบทความด้วย เพื่อให้บทความเกิดคุณค่าในเชิงวิชาการเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ หากมีส่วนใดของบทความที่มีความเหมือน หรือซ้ำซ้อนกับผลงานชิ้นอื่นๆ ผู้ประเมินบทความต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบด้วย

กองบรรณาธิการและฝ่ายจัดการ

ที่ปรึกษาบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิชุดา กิจธรรม

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

หัวหน้ากองบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา ประเสริฐสิน

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

กองบรรณาธิการ

1. ศาสตราจารย์ ดร.ศิริชัย กาญจนวาสี	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ศาสตราจารย์ ดร.บุญเรียง ขจรศิลป์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
3. รองศาสตราจารย์ ดร.ดวงกมล ไตรวิจิตรคุณ	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. รองศาสตราจารย์ ดร.อุสา สุทธิสาคร	มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
5. รองศาสตราจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จตุภูมิ เขตจตุรัส	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พินดา วราสุนันท์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
วิทยาเขตกำแพงแสน
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรัญญา จันทร์ชูสกุล	มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสนามจันทร์
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศน์ศิริรินทร์ สว่างบุญ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศจี จิระโร	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุไร จักษ์ตรีมงคล	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
12. อาจารย์ ดร.กมลทิพย์ ศรีหาเศษ	มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ฝ่ายจัดการ

- นางสาวสว่างจิตร์ พัทธมณีปกรณ์
- นางศิริรัตน์ แสงเรืองรอง
- นางสาวสุภา อภิญาภิบาล
- ว่าที่ ร.ต.วิวัฒน์ พรหมสุวรรณ
- นางสาวจุฬาลักษณ์ รุ่งเจริญ
- นางธัญชนก เพ็งเพระ
- นางสาวสุวิญา สิริยานนท์
- นายเอกราช นาแหยม
- นางสาวศุภรัตน์ วินิจวงษ์
- นายสุรพงศ์ โคตรสูงเนิน

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ พิจารณากลับกรองบทความ

ประจำวารสารการวัดผลการศึกษา

สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

รองศาสตราจารย์ ดร.ฉิรดา ภาสวณิช	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รองศาสตราจารย์ ดร.มานิกา วิเศษสาธ	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
รองศาสตราจารย์ ดร.มณฑิรา จารุเพ็ง	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนัสนันท์ หัตถศักดิ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พินดา วราสุนันท์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรัญญา จันทร์ชูสกุล	มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตสนามจันทร์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทัศนศิริรินทร์ สว่างบุญ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศจี จิระโร	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พาสนา จุลรัตน์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรืองเดช ศิริกิจ	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุไร จักษ์ตรีมงคล	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อาจารย์ ดร.กมลทิพย์ ศรีหาเศษ	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
อาจารย์ ดร.อมรา วิสูตรานุกูล	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
อาจารย์ ดร.พิชชาดา ประสทธิโชค	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทบรรณาธิการ

วารสารการวัดผลการศึกษา (Journal of Educational Measurement) ฉบับนี้ จัดทำโดยสำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รวบรวมบทความวิชาการและบทความวิจัยจาก ครู อาจารย์ นิสิตนักศึกษา และผู้ที่สนใจทั่วไป ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ในฉบับนี้มีบทความที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการวัดประเมินและการพัฒนาเครื่องมือวัดทางจิตวิทยา รวมถึงประเด็นการวิจัยเชิงประเมินโครงการของโรงเรียน โดยใช้แนวคิดต่างๆ เข้ามาให้เกิดประโยชน์

สำหรับฉบับที่แล้ว วารสารได้เน้นเรื่อง การทดสอบและการนำผลการวัดไปใช้ การจัดการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นครู นักเรียน นิสิตนักศึกษา รวมถึงผู้บริหาร โดยศึกษาทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตลอดจนตัวแปรทางจิตวิทยาต่างๆ ซึ่งมีการวิจัยในลักษณะของการประเมินผล การสังเคราะห์งานวิจัย การวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และจัดกระบวนการทดลอง กับนักเรียน นิสิตนักศึกษา ในระดับต่างๆ

หัวข้อบทความในวารสารฉบับนี้ประกอบด้วย บทความวิจัยจำนวน 16 เรื่อง ที่มีความเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นครู นักเรียน นิสิตนักศึกษา รวมถึงผู้บริหาร โดยศึกษาทั้งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตลอดจนตัวแปรทางจิตวิทยาต่างๆ ซึ่งมีการวิจัยในลักษณะของการประเมินผล การสังเคราะห์งานวิจัย การวิเคราะห์ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง และจัดกระบวนการทดลอง กับนักเรียน นิสิตนักศึกษา ในระดับต่างๆ

เพราะทางทีมบรรณาธิการวารสารได้เล็งเห็นถึงประโยชน์ที่ได้มีส่วนร่วม ในการสนับสนุนให้มีการตีพิมพ์เผยแพร่บทความที่จะสามารถนำแนวคิดต่างๆ ทางจิตวิทยาไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไปได้ ในการนี้ จึงขอเรียนเชิญผู้ที่สนใจทุกท่าน ไม่ว่าจะเป็น ครู อาจารย์ นิสิตนักศึกษา และผู้ที่สนใจ ได้มีส่วนร่วมส่งบทความเพื่อตีพิมพ์ และการเผยแพร่บทความต่อไปด้วย

บรรณาธิการ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
ปกใน รายละเอียดของวารสาร	ก
จริยธรรมการตีพิมพ์บทความลงในวารสาร	ข
กองบรรณาธิการและฝ่ายจัดการ	ง
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ พิจารณากลับกรองบทความ	จ
บทบรรณาธิการ	ฉ
สารบัญ	ช
บทความวิจัย	
1. ผลของโปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคลแบบพฤติกรรมนิยมเพื่อเสริมสร้างทักษะการควบคุมตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)	1
ทราาย ศรีเงินยวง, อัจศรา ประเสริฐสิน, กนกพร วิบูลพัฒน์วงค์	
2. ผลของโปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคลเพื่อเสริมสร้างการมองโลกในแง่ดีที่มีต่อความสุขที่แท้จริงของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรัง	18
ภัทรพรรณ บุญยะปานะสาร, อังคินันท์ อินทรกำแหง, อัจศรา ประเสริฐสิน	
3. ปัจจัยทางจิตวิทยาที่ส่งผลต่อการยอมรับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ของเด็กหญิงในพื้นที่เขตคลองเตย	33
อินทรียา อัญพัชร, ดวงเดือน ศาสตรภัทร	
4. ผลการใช้รูปแบบการสอนด้วยผังกราฟิกที่มีต่อความสามารถในการเขียนสรุปความและความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย	44
ปิยพงษ์ พรมนนท์	
5. ผลของการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบร่วมมือที่มีต่อความสามัคคีและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น	60
ฐิรภัทร อภิชาติตระกูล, กมลมาลย์ วิรัตน์เศรษฐสิน, พิมพา ม่วงศิริธรรม	
6. ผลของการฝึกการเคลื่อนไหวร่างกายและการเล่นอย่างสร้างสรรค์ที่มีต่อความแม่นยำในการขว้างบอลของเด็กปฐมวัย	73
ธีรพงศ์ เจริญนาถ, พิมพา ม่วงศิริธรรม, ภาณุ กุศลวงศ์	
7. การพัฒนาเครื่องมือวัดคุณลักษณะความเป็นคนดีสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1	88
ชาญณรงค์ วิไลชนม์, ทศน์ศิริรินทร์ สว่างบุญ	

เรื่อง	หน้า
8. การศึกษาวิเคราะห์กระบวนการถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การทอเสื่อกกของจังหวัดจันทบุรี	104
บุศรินทร์ สายรัตน์, จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า	
9. ผลการปรึกษาออนไลน์รายบุคคลทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้นต่อความเครียด ในการทำงานของพนักงานบริษัท	114
กวิณทิพย์ จันทนิยม, เพ็ญนภา กุลนภาดล, ดลดาว วงศ์ธีระธรณ์	
10. การเสริมสร้างการปรับตัวทางอารมณ์ของสตรีที่ถูกกระทำรุนแรงภายใน ครอบครัวด้วยการปรึกษารายบุคคลทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม	127
วริศรา ชีพสมุทร, เพ็ญนภา กุลนภาดล, ประชา อินัง	
11. การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางใจของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่มาจาก ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวด้วยการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเผชิญความจริง	136
ศุภกานต์ บำรุงสุนทร, เพ็ญนภา กุลนภาดล, ประชา อินัง	
12. ผลการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้นต่อภาวะซึมเศร้า ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา	146
ชมภูษ ขจรขรสุข, เพ็ญนภา กุลนภาดล, ประชา อินัง	
13. การศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เท่าทันสื่อในด้านทักษะการสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น	159
ปริศนา เชี่ยวสุทธิ, ขวัญหญิง ศรีประเสริฐภาพ, แจ่มจันทร์ ศรีอรุณรัมย์	
14. การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดหลัก ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยการวิเคราะห์ห่อภิมาน	171
มัทนียา มูลศรีแก้ว, ทศน์ศิริรินทร์ สว่างบุญ	
15. ผลของการจัดการเรียนรู้พลศึกษาโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ ที่มีต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น	186
ฉโนทัย บ่วงเพชร, พิมพา ม่วงศิริธรรม, สุนันทา ศรีศิริ	
16. ผลของการใช้โปรแกรม Model – Eliciting Activities เพื่อเสริมสร้าง ความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	202
ธัญญ์ธิดา วงษ์เคี่ยม, พาสนา จุลรัตน์	
คำแนะนำสำหรับผู้เขียนบทความ	216
ข้อกำหนดการจัดพิมพ์ต้นฉบับบทความ	217
แบบฟอร์มการส่งบทความ	219

ผลของโปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคลแบบพฤติกรรมนิยมเพื่อเสริมสร้างทักษะ การควบคุมตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

Effects of a behavioral counseling program on individual behavior to enhance the self – control skills of prathom sukha five students.

ทราย ศรีเงินยวง¹ อัจฉรา ประเสริฐสิน² กนกพร วิบูลพัฒนะวงศ์³

Sai Sringoenyung¹ Ujsara Prasertsin² Kanokporn Vibulpatanavong³

¹นิสิตปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาประยุกต์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Students at Srinakharinwirot University. Master of Arts (Applied Psychology)

The Graduate School of Srinakharinwirot University

Corresponding author, E – mail: krusai38@gmail.com

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Lecturer, Ph.D. Assistance Professor, Educational and Psychological Test Bureau,

Srinakharinwirot University, E – mail: ubib_p@hotmail.com

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Lecturer, Ph.D. Assistance Professor, Faculty of Education, Srinakharinwirot University

E – mail: kanokpornv@g.swu.ac.th

Received: June 17, 2019; Revised: June 28, 2019; Accepted: May 18, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคลแบบพฤติกรรมนิยมเพื่อเสริมสร้างทักษะการควบคุมตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคการเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) จำนวน 8 ห้องเรียน เป็นนักเรียนทั้งสิ้น 220 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 1 มิถุนายน 2561) โดยคัดเลือกจากนักเรียนที่มีทักษะการควบคุมตนเอง ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 65 ลงมา จำนวน 16 คน และแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คนโดยที่กลุ่มทดลองจะได้รับโปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคลแบบพฤติกรรมนิยมเพื่อเสริมสร้างทักษะการควบคุมตนเอง ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้รับโปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคลแบบพฤติกรรมนิยม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ 1) แบบวัดการควบคุมตนเองแบบสถานการณ์ 2) โปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคลแบบพฤติกรรมนิยมเพื่อเสริมสร้างทักษะการควบคุมตนเอง สถิติที่นำมาวิเคราะห์ทดสอบเป็นแบบไม่อิงพารามิเตอร์ (Non – parametric Statistic) สำหรับการวิเคราะห์ทดสอบความแตกต่างภายในกลุ่ม ในช่วงระยะก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติทดสอบวิล คอก

ชั้น (The Wilcoxon Matched Pairs Signed – Rank Test) ส่วนการวิเคราะห์ทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม ในช่วงระยะก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติทดสอบแมนนิตนียู (Mann – Whitney U Test) ผลการศึกษาวิจัย พบว่า 1) นักเรียนกลุ่มทดลอง มีคะแนนการควบคุมตนเองในระยะหลังการทดลองสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) นักเรียนกลุ่มทดลอง มีคะแนนการควบคุมตนเองหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : โปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคลแบบพฤติกรรมนิยม ทักษะการควบคุมตนเอง

Abstract

The objectives of this research was to study the effectiveness of an individual behavioral counseling program to enhance the self – control skills of fifth grade students. The population in this study consisted of fifth grade students in the first semester of the 2018, academic year in Srinakharinwirot University Demonstration School. The students were in eight classrooms and a total of two hundred and twenty participants (The data as of 1 June 2018). The samples in this research consisted of sixteen with self – control scores lower than 65th percentile. Then, the researcher divided them into two groups equally; with eight members in the experimental group and another eight members in the control group. The experimental group took part in an individual behavioral counseling program to enhance self – control skills while the control group did not attend the individual behavioral counseling program. The research instruments included the following: 1) self – control questionnaire; and 2) individual behavioral counseling program to enhance self – control skills. The researcher used Non – parametric Statistic for data analysis. The research revealed that 1) In the post – test period, the experimental group students had self – control scores higher than the control group students with a statistical significance level of .01. 2) The self – control scores in the experimental group after joining the program was significantly higher than before joining the program at .01 level of statistical significance.

Keyword: Individual behavioral counseling program, Enhance self – control skills

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของบริบทเศรษฐกิจและสังคมโลก อันเนื่องมาจากการปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) หรือการเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม 4.0 (The Fourth Industrial Revolution) ส่งผลให้ระบบการศึกษาพบปัญหาหลายประการ อาทิเช่น ปัญหาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในระดับ จุดอ่อนของระบบการศึกษาและการพัฒนาบุคลากรด้านวิทยาศาสตร์ ภาษาอังกฤษ เทคโนโลยีและการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ยังไม่เหมาะสม ขาดความคล่องตัว ยังมีความเหลื่อมล้ำในด้านโอกาส ความเสมอภาคทางการศึกษา รวมทั้งปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม การขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต และการมีจิตสาธารณะของคนไทย ส่วนใหญ่ส่งผลกระทบ

ต่อระบบการศึกษาทั้งสิ้น (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560 – 2564)) และยังก่อให้เกิดผลกระทบกับนักเรียนเป็นอย่างมาก โดยแสดงออกทางพฤติกรรมที่เห็นได้ชัดแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ 1) ปัญหาด้านพฤติกรรม เช่น ขอบโกหก ลักขโมย เกียจคร้าน 2) ปัญหาด้านอารมณ์ เช่น ความเครียด ขี้เหงา ซึมเศร้าวิตกกังวล ขาดความมั่นใจในตนเอง และ 3) ปัญหาด้านการปรับตัว เช่น การคบเพื่อน การสร้างมิตรภาพที่ดีกับผู้อื่น เป็นต้น (อดุล นาคะโร, 2551) ซึ่งจะเห็นได้ว่า ปัญหาที่เกิดขึ้นเป็นสาเหตุมาจากที่นักเรียนขาดการยั้งคิดและไม่รู้จักการควบคุมตนเอง

ตามทฤษฎีของนักการศึกษา การควบคุมตนเอง (Self – control) เป็นเป้าหมายหนึ่งของกระบวนการทางการศึกษา ดังที่ ดิวอี้ (Dewey, 1933: 17 อ้างถึงใน กานดา พุฒ, 2548) ได้กล่าวว่า การคิดเป็นกระบวนการทางการศึกษาซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยมนุษย์เห็นการมีผล และสามารถควบคุมการกระทำของตนเองให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ การไตร่ตรองถึงทางเลือกและผลที่จะเกิดขึ้น เป็นการช่วยให้มนุษย์มีสติไม่เผลอเร่ร่อนอยู่ทุกขณะว่าตนเองกำลังทำอะไรอยู่ การคิดอย่างไตร่ตรองจึงเป็นการช่วยเปลี่ยนการกระทำของมนุษย์ที่มีแต่ความอยาก ง่าย และหุนหันให้กลายเป็นการกระทำที่เฉลียวฉลาด บุคคลจึงควรคิดไตร่ตรองพิจารณาถึงผลได้ผลเสียก่อนจะกระทำการบางสิ่งบางอย่าง ลักษณะการคิดของดิวอี้มีลักษณะใกล้เคียงความหมายของความคิด และการใช้ชีวิตอย่างถูกต้องตามแนวพระพุทธศาสนาที่เรียกว่า “โยนิโสมนสิการ” ซึ่งเป็นกระบวนการที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันแนวคิดดังกล่าวปัจจุบันนักการศึกษาไทย ได้นำมาใช้เป็นเป้าหมายสำคัญของการจัดการศึกษา ซึ่งได้แก่ การพัฒนาเยาวชนให้มีความสามารถในการคิดเป็นทำเป็นและแก้ปัญหาเป็น คุณลักษณะดังกล่าวจึงเป็นสิ่งจำเป็นในสภาพสังคม ทั้งในปัจจุบันและแนวโน้มในอนาคตเพราะในอนาคตจะมีการต่อสู้แย่งชิง มีความขัดแย้งสับสนวุ่นวายในสังคมยิ่งขึ้น ซึ่งเป็นสิ่งที่ทุกฝ่ายต้องร่วมกันส่งเสริม ทั้งสถาบันครอบครัว โรงเรียน ฯลฯ เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นคนมีเหตุผล รู้จักคิดไตร่ตรองถึงสิ่งที่ควรกระทำ หรือควรหลีกเลี่ยง มีสติยั้งคิด รู้จักกำหนดเป้าหมาย และการวางแผนการดำเนินงาน ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนมีพัฒนาการควบคุมตนเองมากยิ่งขึ้น

วิธีการที่จะช่วยพัฒนานักเรียนให้มีทักษะการควบคุมตนเองได้ดีวิธีหนึ่งคือ การให้คำปรึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการที่จะช่วยให้นักเรียนได้สำรวจตนเอง พบข้อบกพร่องของตนเอง และเรียนรู้ที่จะแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยนำเอาความคิดหรือประสบการณ์ที่ได้รับไปปฏิบัติเพื่อพัฒนาตนเอง ซึ่งการให้คำปรึกษาสามารถทำได้ในลักษณะเป็นรายบุคคลและเป็นรายกลุ่ม ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้การให้คำปรึกษารายบุคคล ซึ่งเป็นการให้คำปรึกษาที่เป็นส่วนตัวแก่บุคคลเฉพาะรายในแต่ละครั้ง เพื่อให้เขาสามารถเข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อมได้ดีขึ้น สามารถเผชิญปัญหาที่กำลังประสบอยู่ได้ และมีทักษะในการแก้ปัญหาได้เองอย่างเหมาะสม สามารถวางโครงการชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถพัฒนาศักยภาพของตนเองได้อย่างเต็มขีดความสามารถ (เจียรนัย ทรงชัยกุล, 2554, น. 407) ในการให้คำปรึกษารายบุคคลได้ใช้แนวทางตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม (Behavior Counseling) มีหลักความเชื่อที่ว่า “บุคคลเกิดมาไม่มีสิ่งที่ดีและเลว พฤติกรรมของบุคคลเกิดจากการเรียนรู้” ดังที่ วัชร ทรัพย์มี (2550, น. 155) ได้กล่าวว่าผู้ให้คำปรึกษาต้องเน้นการสร้างประสบการณ์ให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดการเรียนรู้หรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในแนวทางที่ต้องการ ซึ่งจะต้องเข้าใจที่มาของพฤติกรรมและใช้หลักเรียนรู้เป็นวิธีเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล บุคคลสามารถที่จะควบคุมพฤติกรรมของตนเองได้แม้อยู่ภายใต้อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมก็ตาม ซึ่งเป็นวิธีช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น

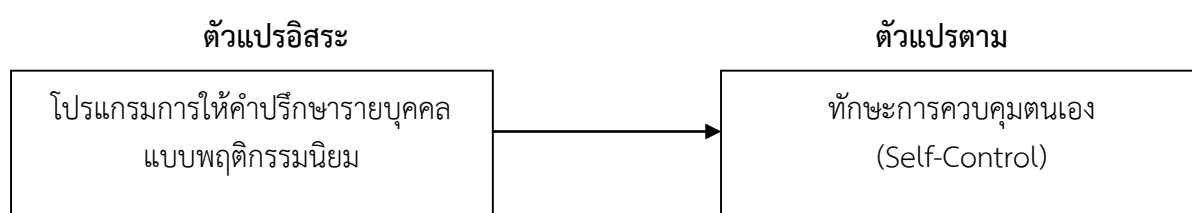
จากสภาพปัญหาที่ได้นำเสนอนั้น ผู้วิจัยจึงได้พัฒนาโปรแกรมการให้คำปรึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะการควบคุมตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เนื่องจากการให้คำปรึกษารายบุคคลเป็น

กระบวนการหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาคุณค่าของความเป็นมนุษย์ ส่งเสริมพัฒนาการทางด้านอารมณ์ การได้มีส่วนร่วม และ ลงมือกระทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง มีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการทำงานร่วมกัน จะทำให้เข้าใจตนเองสามารถประเมินปรับปรุงบุคลิกภาพและพฤติกรรม ตลอดจนสร้างเสริมแนวคิดและค่านิยมของตนเองให้เหมาะสม สามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นและสามารถประสบความสำเร็จได้เมื่อเขาเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคลแบบพฤติกรรมนิยมที่มีต่อทักษะการควบคุมตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. นักเรียนกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมการให้คำปรึกษารายบุคคลแบบพฤติกรรมนิยมหลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมการให้คำปรึกษารายบุคคลแบบพฤติกรรมนิยม
2. นักเรียนกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมการให้คำปรึกษารายบุคคลแบบพฤติกรรมนิยม มีระดับการควบคุมตนเองหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

ความสำคัญของการวิจัย

ความสำคัญทางทฤษฎี แนวคิดทฤษฎีการให้คำปรึกษารายบุคคลแบบพฤติกรรมนิยม ไม่ได้เกิดจากนักทฤษฎีคนใดคนหนึ่งเพียงคนเดียว โดยเริ่มต้นด้วยทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning Theory) ที่รู้จักกันในชื่อว่า การเงื่อนไขแบบคลาสสิก (Classical Conditioning) ของพาฟลอฟ (Ivan P. Pavlov) ต่อมาวัตสัน (John B. Watson) ริเริ่มคำว่า แนวคิดเรื่องพฤติกรรมบำบัด (Behavior Therapy) และการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม (Behavior Counseling) และในช่วงเวลานั้นมีผู้ศึกษาเทคนิคต่างๆ มาแก้ไขปัญหายุติกรรมต่างๆ เช่น โจเซฟ โวลเป้ (Joseph Wolpe) พัฒนาเทคนิคสำหรับการแก้ไขปัญหากลัว (Fear) และความวิตกกังวล (Anxiety) ใช้ชื่อเทคนิคนี้ว่า การลดความวิตกกังวลอย่างเป็นระบบ (Systematic Desensitization) สกินเนอร์ (B.F. Skinner) พัฒนาทฤษฎีการเรียนรู้ขึ้นมาใหม่ชื่อว่า ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบแสดงการกระทำ (Operant Conditioning) และแบนดูรา (Bandura) ได้เสนอเทคนิคการช่วยเหลือผู้รับบริการให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ด้วยหลักการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning) บางทีเรียกว่าการเรียนรู้จากการสังเกต (Observational Learning) หรือการเรียนรู้จากตัวแบบ (Modeling) และครัมโบลท์ (John Krumboltz) เป็นผู้มีบทบาทในการเผยแพร่วิธีการการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยมอย่างกว้างขวางและเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย ดังนั้น ควรศึกษาทฤษฎีการ

ให้คำปรึกษารายบุคคลแบบพฤติกรรมให้ละเอียดก่อนนำไปใช้จริง เพื่อที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในการเสริมสร้างทักษะการควบคุมตนเองกับกลุ่มตัวอย่างต่างๆ ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

ความสำคัญทางปฏิบัติ บุคลากรทางการศึกษา เช่น ครูอาจารย์ ครูแนะแนว รวมถึงผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้องอื่นๆ สามารถนำโปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคลแบบพฤติกรรมนิยมไปปรับใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หรือกลุ่มนักเรียนในวัยใกล้เคียงได้ เพื่อให้นักเรียนมีทักษะการควบคุมตนเองในการใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุขต่อไป

ทบทวนวรรณกรรม

จากการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยได้ศึกษาการให้คำปรึกษาตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม (Behavior Counseling) เพื่อนำมาเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการควบคุมตนเองที่เป็นปัญหาของนักเรียน ซึ่งเทคนิคหรือกระบวนการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยมนั้นอยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีการเรียนรู้ (Learning Theory) ที่รู้จักกันในชื่อว่า การเงื่อนไขแบบคลาสสิก (Classical Conditioning) ของนักสรีรศาสตร์ชาวรัสเซียชื่อว่า พาฟลอฟ (Ivan P. Pavlov มีชีวิตอยู่ในช่วง ค.ศ.1848 – ค.ศ.1963) ซึ่งแนวความคิดของพาฟลอฟได้มีอิทธิพลต่อการศึกษาทดลองของวัตสัน (John B. Watson) ที่เป็้นนักจิตวิทยาเชิงทดลองที่มหาวิทยาลัยจอห์น ฮอปกินส์ เขาให้ความสนใจมุ่งศึกษาเฉพาะพฤติกรรมที่สังเกตได้ และปฏิเสธแนวคิดเรื่องจิตสำนึก ความคิด หรือสิ่งต่างๆ ที่อยู่ในจิตใฝ่มนุษย์ ทำให้ในเวลาต่อมาวัตสันได้ชื่อว่าเป็นบิดาแห่งพฤติกรรมนิยม (Behaviorism) และถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการมีแนวคิดเรื่องพฤติกรรมบำบัด (Behavior Therapy) และการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม (Behavior Counseling)

ทฤษฎีการเรียนรู้แบบคลาสสิกของวัตสัน โดยมีการนำหลักการสำคัญของการเรียนรู้แบบการวางเงื่อนไขแบบคลาสสิกไปใช้ในการให้คำปรึกษาว่า “พฤติกรรมของผู้รับคำปรึกษาเป็นผลมาจากสิ่งเร้าที่วางเงื่อนไข และสิ่งแวดลอมเป็นตัวแปรสำคัญที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม ดังนั้น จะต้องมีการจัดสิ่งแวดลอมใหม่เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบแสดงการกระทำของสกินเนอร์ เขามีความเชื่อว่า “พฤติกรรมของบุคคลถูกควบคุมจากผลที่ได้รับ กล่าวคือการกระทำใดๆ ถ้าได้รับการเสริมแรงจะมีแนวโน้มให้เกิดการกระทำนั้นอีก” หลักการนี้ได้นำมาใช้ในการให้คำปรึกษา โดยผู้รับคำปรึกษาจะได้รับแรงเสริมถ้าแสดงพฤติกรรมที่พึงปรารถนา ซึ่งจะก่อให้เกิดแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมที่พึงปรารถนานั้นต่อไปอีก ทำให้มีผู้นำไปใช้บำบัดพฤติกรรมแก่ผู้รับบริการได้อย่างกว้างขวาง

ทฤษฎีการเรียนรู้จากการสังเกตตัวของแบนดูรา ซึ่งเทคนิคนี้อยู่บนพื้นฐานแนวคิดที่ว่า “บุคคลจะเลียนแบบ หรือทำพฤติกรรมตามแบบอย่างบุคคลอื่นๆ ในสังคม” ดังนั้น ในการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยม ผู้ให้คำปรึกษาสามารถใช้เทคนิคการนำตัวแบบทางสังคมมาช่วยให้ผู้รับคำปรึกษามาพัฒนาปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองไปในทิศทางที่พึงประสงค์โดยการสังเกตตัวแบบทางสังคมเหล่านั้นได้ (Bandura, 1986, p. 94)

แต่ปัจจุบันแนวคิดในการแก้ไขเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามแนวคิดการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยมมีความหมายกว้างกว่าเดิม แนวคิดในการให้คำปรึกษาจึงมีหลายเทคนิค เพื่อให้เลือกใช้ตามความเหมาะสมและเทคนิคที่เลือกใช้นั้นต้องเป็นเทคนิคในทางบวกและเป็นที่ยอมรับในสถานศึกษา มีอยู่ 4 รูปแบบ คือ

1) เทคนิคการเสริมแรง (Reinforcement Technique) ได้อาศัยแนวความคิดจากทฤษฎีการเรียนรู้ที่ว่าพฤติกรรมใดที่บุคคลทำแล้วส่งผลให้เขาได้รับความพึงพอใจ บุคคลมีแนวโน้มที่จะกระทำ

พฤติกรรมนั้นซ้ำอีก ด้วยเหตุนี้การให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยมจึงนำเทคนิคการเสริมแรงมาใช้ เพื่อช่วยส่งเสริมให้ผู้รับคำปรึกษามีกำลังใจและความมั่นใจเพิ่มมากขึ้นที่จะกระทำพฤติกรรมซ้ำอีก ทั้งนี้โดยการให้การเสริมแรงทางบวก (Positive Reinforcement) แก่ผู้รับคำปรึกษาในทันทีและเร็วที่สุดเมื่อพฤติกรรมที่พึงประสงค์เกิดขึ้น

2) เทคนิคการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก (Assertive Training) คือ การฝึกพฤติกรรมการกล้าแสดงออกเป็นการฝึกทักษะทางสังคมรูปแบบหนึ่ง ซึ่งบุคคลทุกช่วงวัยควรได้รับรู้เพราะจะช่วยให้เกิดปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้ราบรื่น เทคนิค 6 ประการซึ่งผู้ให้คำปรึกษาโดยทั่วไปนิยมนำมาใช้ในการฝึกพฤติกรรมการแสดงออกให้แก่ผู้รับคำปรึกษา ได้แก่ การสอน (Instruction) การให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) การมีตัวแบบ (Modeling) การฝึกซ้อมพฤติกรรม (Behavior Rehearsal) การใช้แรงเสริมทางสังคม (Social Reinforcement) และการฝึกฝนเป็นการบ้าน (Homework Assignment) เป็นต้น

3) เทคนิคการเรียนรู้จากการมีตัวแบบ (Modeling Technique) การให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยมใช้เทคนิคการเรียนรู้จากการมีตัวแบบมีพื้นฐานสำคัญมาจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา (Bandura, 1977, p. 15)

4) เทคนิคการจัดความรู้สึกลัวความวิตกกังวลอย่างเป็นระบบ (Systematic Desensitization Technique) มีพื้นฐานมาจากหลักการเรียนรู้เงื่อนไขแบบคลาสสิก (Classic Conditioning) เป็นการช่วยขจัดความกลัวและความวิตกกังวลของผู้รับคำปรึกษาต่อสถานการณ์บางลักษณะหรือต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือต่อบุคคลบางบุคคล เทคนิคนี้สามารถนำไปใช้ช่วยเหลือผู้รับคำปรึกษาที่มีปัญหาในการปรับตัวที่ไม่เหมาะสมเกี่ยวกับความหวาดกลัว เทคนิคการจัดความรู้สึกลัวหวาดวิตกอย่างเป็นระบบ จากเทคนิคดังกล่าวข้างต้นจะช่วยให้นักเรียนลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ต่างๆ และเกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่อไป

จากการทบทวนวรรณกรรมของการให้คำปรึกษารายบุคคลแบบพฤติกรรมนิยมนั้น ไม่ได้เกิดจากนักทฤษฎีคนใดคนหนึ่งเพียงคนเดียว แต่เป็นผลมาจากบุคคลสำคัญหลายๆ คน ที่ได้ศึกษา ค้นคว้า และทดลอง จนสามารถสรุปเป็นแนวคิดทฤษฎี ตลอดจนหลักการต่างๆ ที่สามารถนำมาช่วยเหลือบุคคลที่มีปัญหาในด้านขาดทักษะการควบคุมตนเองให้สามารถปรับตัวหรือแสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม และสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคการเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) จำนวน 8 ห้องเรียน เป็นนักเรียนทั้งสิ้น 220 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 1 มิถุนายน 2561)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคการเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการทำแบบวัดการควบคุมตนเองแบบสถานการณ์ ปรับปรุงและพัฒนาจากแบบวัดของโรเซนบัม (Rosenbaum, 1980) ที่มีทักษะการควบคุมตนเองต่ำตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 65 ลงมา จำนวน 16 คน นำแบบวัดมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด (หทัยชนก พันพงค์, 2555, น. 78) จากนั้นเรียงลำดับจากคะแนนน้อยไปหาคะแนนมาก และสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการจับคู่นักเรียน (Group Matching) (อรพินทร์ ชูชม, 2552, น. 4) จะได้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คนโดยที่กลุ่มทดลองจะได้รับโปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคลแบบพฤติกรรมนิยมเพื่อเสริมสร้างทักษะการควบคุมตนเอง ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้รับโปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคลแบบพฤติกรรมนิยม

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ คือ การให้คำปรึกษารายบุคคลแบบพฤติกรรมนิยม
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ทักษะการควบคุมตนเอง

นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ

1. การให้คำปรึกษารายบุคคลแบบพฤติกรรมนิยม หมายถึง กระบวนการช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายบุคคลระหว่างผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษา หรือนักเรียน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาได้รู้จักตนเอง ยอมรับตนเอง ทราบแนวทางในการปรับปรุงหรือแก้ไขเกี่ยวกับพฤติกรรม การควบคุมตนเองของนักเรียน โดยใช้เทคนิคต่างๆ ได้แก่ เทคนิคการเสริมแรง (Reinforcement Technique) เทคนิคการฝึกพฤติกรรมกล้าแสดงออก (Assertive Training) การสอน (Instruction) การให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) การมีตัวแบบ (Modeling) การฝึกซ้อมพฤติกรรม (Behavior Rehearsal) การใช้แรงเสริมทางสังคม (Social Reinforcement) การฝึกฝนเป็นงานบ้าน (Homework Assignment) เทคนิคการเรียนรู้จากการมีตัวแบบ (Modeling Technique) และเทคนิคการจัดความรู้สึกความวิตกกังวลอย่างเป็นระบบ (Systematic Desensitization Technique) ซึ่งมีลำดับขั้นตอนของการให้คำปรึกษา ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเริ่มต้นของการให้คำปรึกษา เป็นขั้นสร้างสัมพันธภาพและบรรยากาศในการให้คำปรึกษา ระหว่างผู้ให้คำปรึกษากับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้สึกอบอุ่นใจ สบายใจ ปลอดภัย ไว้วางใจ และเป็นกันเองกับผู้ให้คำปรึกษา พร้อมทั้งจะให้ความร่วมมือในการเสริมสร้างทักษะการควบคุมตนเองของนักเรียน จากนั้นผู้ให้คำปรึกษาชี้แจงวัตถุประสงค์ของการให้คำปรึกษา ตลอดจนบทบาทและหน้าที่ของนักเรียนในการให้คำปรึกษาแบบรายบุคคลตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการให้คำปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษาดำเนินการให้คำปรึกษาตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1 ผู้ให้คำปรึกษาใช้เทคนิคทั่วไปในการให้คำปรึกษา ได้แก่ การฟัง การใช้คำถามปลายเปิดและปลายปิด การสะท้อนความรู้สึก การตีความ การเรียบ การทวนซ้ำ และการให้กำลังใจ เพื่อให้ นักเรียนแสดงความคิดเห็นที่มีต่อปัญหาของตนเอง แล้วพร้อมที่จะแก้ไขให้ปัญหาพฤติกรรมนั้นลดลง

2.2 เมื่อทราบว่าพฤติกรรมใดเป็นพฤติกรรมที่เป็นปัญหาแล้ว ผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษาต้องร่วมกันตั้งเป้าหมายในการแก้ไขพฤติกรรม เนื่องจากการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยมมีเป้าหมายเพื่อสร้างประสบการณ์ให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดการเรียนรู้ใหม่ที่ถูกต้องและเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เป็นที่พึงปรารถนา

2.3 หลังจากที่ได้กำหนดเป้าหมายให้คำปรึกษาแล้ว ผู้ให้คำปรึกษาและผู้รับคำปรึกษาต้องร่วมกันตัดสินใจว่าจะเลือกใช้เทคนิคใดมาใช้จึงจะเกิดผลดีที่สุดในการช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาสามารถบรรลุเป้าหมายเพื่อที่จะได้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เทคนิคในการให้คำปรึกษาควรจะเป็นเทคนิคที่เหมาะสมกับเป้าหมาย ในบางครั้งจำเป็นต้องใช้เทคนิคที่ผสมผสานจากแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้หลายๆรูปแบบเข้าด้วยกัน เพื่อให้สอดคล้องกับเป้าหมาย

ขั้นที่ 3 ขั้นการประเมินผลและยุติการให้คำปรึกษา ผู้ให้คำปรึกษาให้นักเรียนสรุปปัญหา และบอกแนวทางในการแก้ปัญหา แล้วผู้ให้คำปรึกษาสรุปเพิ่มเติมจากนักเรียนอีกทีหนึ่ง

2. **ทักษะการควบคุมตนเอง (Self – Control)** หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการยับยั้งพฤติกรรมของตน พยายามไม่แสดงความรู้สึกนึกคิดที่ต้องการออกมา และพร้อมที่จะปรับเปลี่ยน

พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ให้เป็นพฤติกรรมที่พึงประสงค์แม้ว่าบุคคลนั้นจะต้องเผชิญปัญหา อุปสรรค หรือตกอยู่ในภาวะที่เกิดขึ้นในจิตใจก็ตาม และบุคคลนั้นสามารถเลือกวิธีการหรือกระบวนการใดกระบวนการหนึ่งที่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้ด้วยตนเอง โดยผู้ให้คำปรึกษาสามารถให้ความช่วยเหลือ ฝึกฝน ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับขั้นตอนการดำเนินการควบคุมตนเองได้ โดยใช้แบบวัดการควบคุมตนเองที่พัฒนามาจากแบบวัดเอส ซี เอส (Self – Control Schedule : SCS) ของโรเซนบัม (Rosenbaum, 1980, pp. 109–121) และมีโครงสร้างองค์ประกอบของคุณลักษณะการควบคุมตนเองเป็น 4 ลักษณะย่อย ดังนี้

1. การชี้แจงตนเอง หมายถึง การใช้ความคิดอย่างมีเหตุผลและคำพูดบอกตนเองในการควบคุมการแสดงออกทางอารมณ์ และการกระทำ แบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบย่อย ได้แก่ ความสามารถในการใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล ความสามารถในการใช้เตือนตนเองในการควบคุมการแสดงออกทางอารมณ์ และการกระทำของตน และความสามารถในการอธิบายให้บุคคลอื่นเข้าใจในการกระทำของตนเองได้อย่างชัดเจน

2. การวางแผนแก้ปัญหา หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลที่มีความสามารถในการประยุกต์วิธีการมาใช้แก้ปัญหาอย่างเป็นลำดับขั้น มีการวางแผน การให้คำจำกัดความของปัญหา การประเมินตัวเลือกในการแก้ปัญหา การคาดหมายถึงสิ่งที่จะเกิดตามมา

3. ความยับยั้งชั่งใจ หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลที่มีความสามารถในการควบคุมการกระทำตามใจตนเอง มีสมาธิและสติ ยอมรับความคิดเห็นและความสามารถของผู้อื่น

4. การรับรู้ความสามารถของตน หมายถึง คุณลักษณะของบุคคลที่มีความสามารถในการรับรู้ถึงประสิทธิภาพในผลการกระทำของตนเอง และความสามารถในการควบคุมสิ่งแวดล้อมหรือควบคุมการกระทำด้วยตนเอง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi – Experimental Research) ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัย โดยทดสอบก่อนและหลังการควบคุม (Pretest – Posttest Design) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและพัฒนาทักษะการควบคุมตนเองด้วยการให้คำปรึกษารายบุคคลแบบพฤติกรรมนิยมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) โดยศึกษาเปรียบเทียบคะแนนการควบคุมตนเองของผู้ที่เข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษาทั้งก่อนและหลังการทดลอง ซึ่งผู้วิจัยได้ออกแบบการวิจัย ดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคการเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) จำนวน 8 ห้องเรียน เป็นนักเรียนทั้งสิ้น 220 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 1 มิถุนายน 2561)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ภาคการเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ที่มีการควบคุมตนเองต่ำตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ที่ 65 ลงมา จำนวน 16 คน โดยมีลำดับขั้นตอนการที่ได้มากลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1) ให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 30 คน ทำแบบวัดการควบคุมตนเองแบบสถานการณ์ 3 ตัวเลือก

2) นำแบบวัดการควบคุมตนเองแบบสถานการณ์ มาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดแล้วนำคะแนนของนักเรียนทุกคนมาเรียงจากคะแนนน้อยไปหาคะแนนมาก และคัดเลือกเฉพาะผู้ที่มีทักษะการควบคุมตนเองต่ำตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 65 ลงมา ได้นักเรียนจำนวน 16 คน

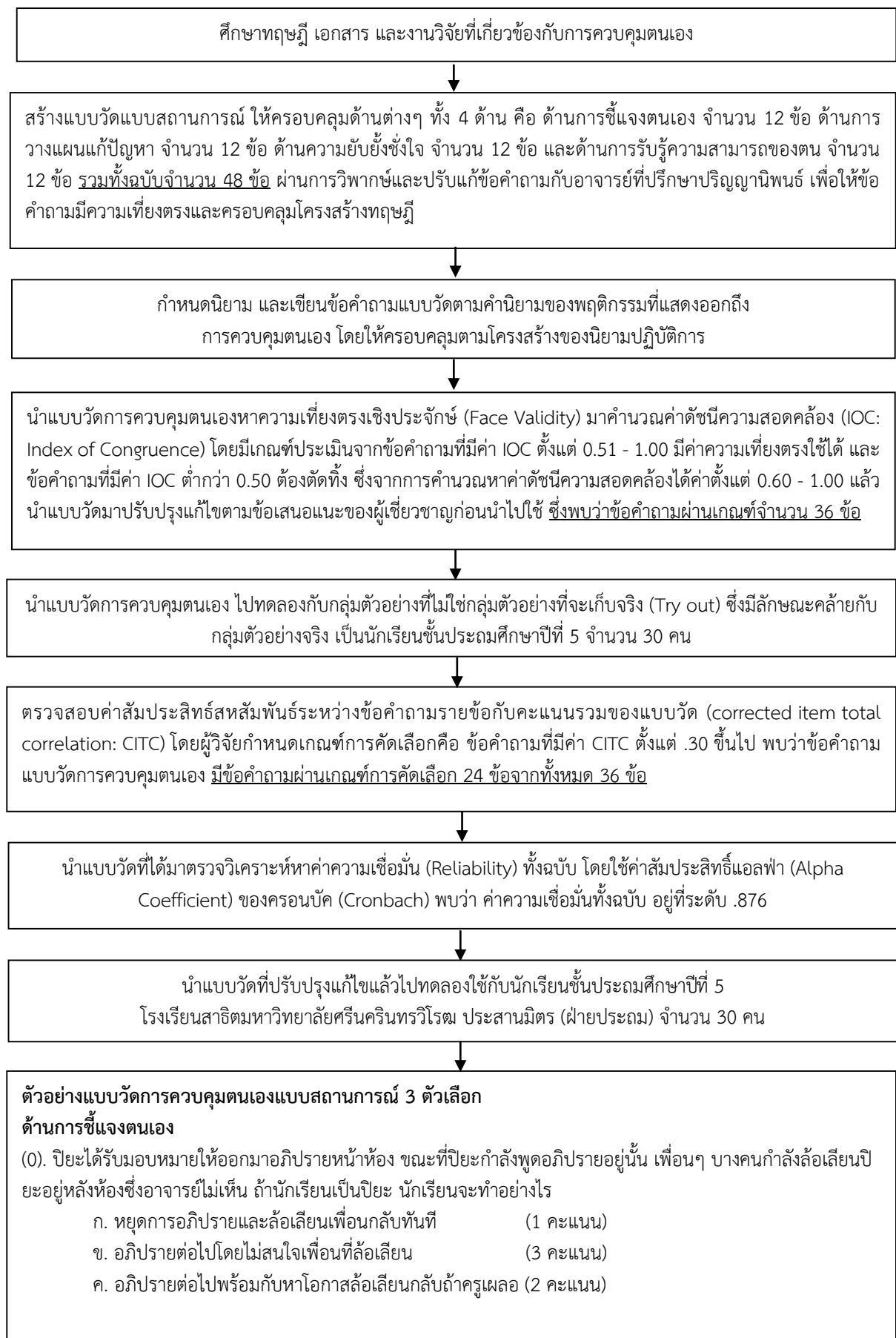
3) ขอความร่วมมือนักเรียนในการเข้าร่วมการทดลอง แล้วสุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้า จำนวน 16 คน

4) ผู้วิจัยนำคะแนนการควบคุมตนเองของนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทั้ง 16 คนมาเรียงจากคะแนนน้อยไปหามาก และแบ่งกลุ่มโดยใช้อักษรย่อ C ย่อมาจาก Control, T ย่อมาจาก Treatment ใส่ลงในตารางรายชื่อนักเรียน

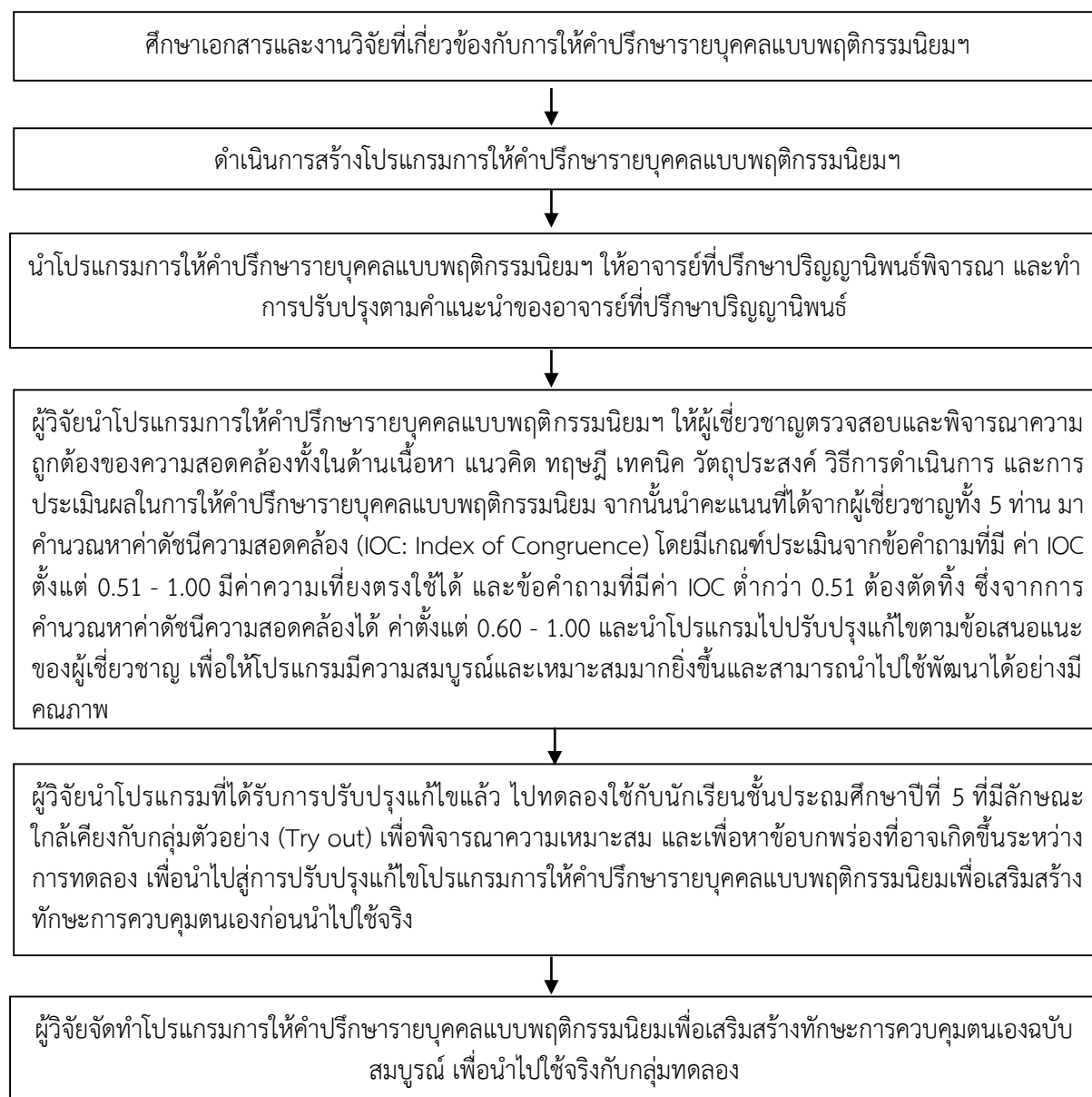
สามารถสรุปได้ว่า จะได้กลุ่มทดลอง จำนวน 8 คน เป็นผู้หญิง 4 คน และผู้ชาย 4 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 8 คน เป็นผู้หญิง 5 คน และผู้ชาย 3 คน ซึ่งวิธีการจับคู่นักเรียน หรือที่เรียกว่า Group Matching โดยการนำคะแนนมาเรียงกันแล้วจับคู่นักเรียนเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จากนั้นวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยก่อนการทดลอง พบว่า ทั้งสองกลุ่มไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ (อรรถพันธ์ ชูชม, 2552, น. 4) โดยที่กลุ่มทดลองจะได้รับโปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคลแบบพฤติกรรมนิยมเพื่อเสริมสร้างทักษะการควบคุมตนเอง ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้รับโปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคลแบบพฤติกรรมนิยม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แบบวัดการควบคุมตนเองแบบสถานการณ์ ผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดโดยศึกษาจากแนวคิดงานวิจัยของ โรเซนบัม (Rosenbaum, 1980) ซึ่งแบบวัดการควบคุมตนเองที่สร้างขึ้นเป็นสถานการณ์ 3 ตัวเลือก และวัดการควบคุมตนเอง 4 ด้าน คือ ด้านการชี้แจงตนเอง ด้านการวางแผนแก้ปัญหา ด้านความยับยั้งชั่งใจ และด้านการรับรู้ความสามารถของตน โดยมีรายละเอียดของวิธีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้

2) โปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคลแบบพฤติกรรมนิยมเพื่อเสริมสร้างทักษะการควบคุมตนเอง มีลำดับขั้นตอนในการสร้างดังนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากการทดลองตามขั้นตอนดังนี้

- 1) ระยะเวลาการทดลอง ผู้วิจัยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีคะแนนการควบคุมตนเองจากผู้ที่ได้คะแนนน้อยที่สุดขึ้นมา จำนวนทั้งสิ้น 16 คน แล้วสอบถามความสมัครใจในการเข้ารับการให้คำปรึกษารายบุคคล โดยเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 8 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 8 คน
- 2) ผู้วิจัยดำเนินการทดลอง โดยวิธีการให้คำปรึกษาแบบพฤติกรรมเป็นรายบุคคลกับกลุ่มทดลอง ตามโปรแกรมที่กำหนดคนละ 10 ครั้งๆ ละ 40 นาที ในวันจันทร์ วันพุธ และวัน เวลา 15.05 – 15.45 น. ตั้งแต่วันที่ 16 กรกฎาคม พ.ศ. 2561 – 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2562 ดังรายละเอียดกิจกรรมมีดังนี้

ครั้งที่	หัวข้อ	ทฤษฎีการให้คำปรึกษา	เทคนิคที่ใช้
1	การปฐมนิเทศ และกิจกรรมเปิดใจฉัน	– ทฤษฎีการเรียนรู้เงื่อนไขแบบ คลาสสิก (Classical Conditioning) – ทฤษฎีการเรียนรู้เงื่อนไขการ กระทำ (Operant Conditioning)	เทคนิคการเสริมแรง (Reinforcement Technique)
2	นิสัยที่เป็นอุปสรรคต่อการ เรียน ด้านการควบคุมตนเอง	ทฤษฎีการเรียนรู้เงื่อนไขการกระทำ (Operant Conditioning)	– เทคนิคการเสริมแรง (Reinforcement Technique) – เทคนิคการฝึกพฤติกรรมกล้า แสดงออก (Assertive Training) เช่น การสอน การให้ข้อมูล ย้อนกลับ การมีตัวแบบ
3	รู้จัก...รู้ควบคุมตนเอง ครั้งที่ 1	ทฤษฎีการเรียนรู้เงื่อนไขการกระทำ (Operant Conditioning)	เทคนิคการเสริมแรง (Reinforcement Technique)
4	รู้จัก...รู้ควบคุมตนเอง ครั้งที่ 2	ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning)	เทคนิคการเสริมแรง (Reinforcement Technique)
5	ยับยั้งชั่งใจ	ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning)	เทคนิคการเรียนรู้จากการมีตัว แบบ (Modeling Technique)
6	ลมหายใจเข้า ลมหายใจออก	ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning)	เทคนิคการเสริมแรง (Reinforcement Technique)
7	การบ้านของฉัน	ทฤษฎีการเรียนรู้เงื่อนไขแบบ คลาสสิก (Classical Conditioning)	เทคนิคการเสริมแรง (Reinforcement Technique)
8	อดีต ปัจจุบัน อนาคต	ทฤษฎีการเรียนรู้เงื่อนไขแบบ คลาสสิก (Classical Conditioning)	เทคนิคการเสริมแรง (Reinforcement Technique)
9	ฉันทำได้	ทฤษฎีการเรียนรู้เงื่อนไขแบบ คลาสสิก (Classical Conditioning)	เทคนิคการเสริมแรง (Reinforcement Technique)
10	ยุติการให้คำปรึกษา	ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning)	เทคนิคการเสริมแรง (Reinforcement Technique)

3) ระยะเวลาหลังการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยใช้แบบวัดการควบคุมตนเองแบบสถานการณ์ 3 ตัวเลือก ซึ่งเป็นฉบับเดียวกับการทดสอบก่อนการทดลอง (Posttest)

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ Non – parametric Statistic สำหรับการวิเคราะห์ทดสอบความแตกต่างภายในกลุ่ม ในช่วงระยะก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติทดสอบวิลคอกซัน (The Wilcoxon Matched Pairs Signed – Rank Test) ส่วนการวิเคราะห์ทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม ในช่วงระยะก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติทดสอบแมนนวิทนียู (Mann – Whitney U Test) การวิเคราะห์ทดสอบความแตกต่างภายในกลุ่มในช่วงระยะก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ผู้วิจัยใช้สถิติทดสอบวิลคอกซัน (The Wilcoxon Matched Pairs Signed – Rank Test)

ผลการวิจัย

1. ผลของการเปรียบเทียบคะแนนการควบคุมตนเองของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมมาหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรม แสดงได้ตามตาราง 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการควบคุมตนเองของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรม

ตัวแปร	ก่อนการทดลอง				หลังการทดลอง			
	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม		กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม	
	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)	ค่าเฉลี่ย (Mean)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)
การควบคุมตนเอง	59.25	4.43	58.00	5.65	61.88	5.02	50.00	5.07

จากตารางที่ 1 พบว่า ก่อนการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนการควบคุมตนเอง (Mean = 59.25, SD = 4.43) และกลุ่มควบคุมมีคะแนนการควบคุมตนเอง (Mean = 58.00, SD = 5.65) ส่วนหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนการควบคุมตนเอง (Mean = 61.88, SD = 5.02) และกลุ่มควบคุมมีคะแนนการควบคุมตนเอง (Mean = 50.00, SD = 5.07)

2. ผลการใช้โปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคลแบบพฤติกรรมนิยมเพื่อเสริมสร้างทักษะการควบคุมตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรม

2.1 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนการควบคุมตนเองระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรม โดยผู้วิจัยใช้สถิติไม่อิงพารามิเตอร์ (Nonparametric Statistics) การทดสอบแบบแมนนวิทนียู (Mann – Whitney U Test) แสดงได้ตามตาราง 2 ดังนี้

ตาราง 2 การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนการควบคุมตนเองระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรม

ตัวแปร	กลุ่ม	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง
การควบคุมตนเอง	กลุ่มทดลอง	Mean Rank = 9.19 Sum of Ranks = 73.50	Mean Rank = 12.00 Sum of Ranks = 96.00
	กลุ่มควบคุม	Mean Rank = 7.81 Sum of Ranks = 62.50	Mean Rank = 5.00 Sum of Ranks = 40.00
	ค่าสถิติทดสอบ	Mann – Whitney U= 26.50, Z= -.583 Sig. = .574, $p > 0.01^*$	Mann – Whitney U= 4.00, Z= -2.95 Sig. = .002, $p < 0.01^{**}$

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนการควบคุมตนเองระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรม พบว่า คะแนนการควบคุมตนเองก่อนการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($Z = -.583$, $Sig. = .574$) โดยมีค่าเฉลี่ยของอันดับในกลุ่ม (Mean Rank) ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในระยะก่อนการทดลองเท่ากับ 9.19 และ 7.81 และมีค่าผลรวมของอันดับในกลุ่ม (Sum of Ranks) ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในระยะก่อนการทดลองเท่ากับ 73.50 และ 62.50

ในส่วนของคะแนนการควบคุมตนเองหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($Z = -2.95$, $p. = .002$) โดยมีค่าเฉลี่ยของอันดับในกลุ่ม (Mean Rank) ของกลุ่มทดลองเท่ากับ 12.00 กลุ่มควบคุมเท่ากับ 5.00 และมีค่าผลรวมของอันดับในกลุ่ม (Sum of Ranks) ของกลุ่มทดลองเท่ากับ 96.00 กลุ่มควบคุมเท่ากับ 40.00

2.2 ผลของการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนการควบคุมตนเองภายในกลุ่มระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรม โดยผู้วิจัยใช้สถิติไม่อิงพารามิเตอร์ (Nonparametric Statistics) โดยใช้สถิติทดสอบแบบวิลคอกซัน (Wilcoxon) แสดงได้ตามตาราง 3 ดังนี้

ตาราง 3 การเปรียบเทียบความแตกต่างของการควบคุมตนเองของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรม

ตัวแปร	กลุ่ม	ผลที่นำมาเปรียบเทียบ	Mean Rank (Negative Ranks)	Mean Rank (Positive Ranks)	Z	Sig.
การควบคุมตนเอง	กลุ่มทดลอง	ก่อน – หลัง	.00	4.50	- 2.555*	.011
	กลุ่มควบคุม	ก่อน – หลัง	4.00	.00	- 2.401*	.016

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 3 พบว่า คะแนนการควบคุมตนเองกลุ่มทดลองโดยรวมที่ได้จากการวัดก่อนการทดลองและหลังการทดลอง สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคะแนนการควบคุมตนเองกลุ่มควบคุมโดยรวมที่ได้จากการวัดก่อนการทดลองและหลังการทดลอง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปและอภิปรายผล

ผลของการศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคลแบบพฤติกรรมนิยมที่มีต่อทักษะการควบคุมตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) สรุปได้ดังนี้

1. นักเรียนกลุ่มทดลอง มีคะแนนการควบคุมตนเองในระยะหลังการทดลองสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนกลุ่มทดลองหลังเข้าร่วมโปรแกรมให้ความสนใจ ความตั้งใจในการเข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคลแบบพฤติกรรมนิยมมากกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษา จึงทำให้พฤติกรรมการควบคุมตนเองของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม และอีกทั้งการให้คำปรึกษารายบุคคลแบบพฤติกรรมนิยมเป็นการให้คำปรึกษาที่เน้นการสร้างประสบการณ์ให้ผู้รับคำปรึกษาเกิดการเรียนรู้หรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทิศทางที่ต้องการได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสินินา สุทิน (2548) ได้ศึกษาการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศรีวิกรม์ กรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของนักเรียนก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และภายหลังการทดลอง พฤติกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. นักเรียนกลุ่มทดลอง มีคะแนนการควบคุมตนเองหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2

อภิปรายได้ว่า โปรแกรมการปรึกษารายบุคคลแบบพฤติกรรมนิยมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เน้นให้นักเรียนให้รู้จักการควบคุมตนเอง และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ดีขึ้น ดังที่ ลักษณะ สรวิวัฒน์ (2560, น.142) อธิบายว่า ธรรมชาติของมนุษย์ตามแนวคิดทฤษฎีพฤติกรรมนิยม มี 4 ประการ คือ (1) มนุษย์เกิดมาไม่ดีหรือไม่เลวแต่จะเริ่มต้นชีวิตในลักษณะว่างเปล่า (2) มนุษย์เป็นสิ่งที่มีความตอบสนองสิ่งเร้าต่างๆ ในสิ่งแวดล้อมแบบพฤติกรรม (3) มนุษย์จะเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมหรือจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม การเรียนรู้ทำให้เกิดขึ้นได้โดยการจัดสิ่งแวดล้อมภายใต้เงื่อนไขต่างๆ ส่วนการเรียนรู้เดิมสามารถทำให้หมดไปได้ และทำนองเดียวกันสามารถทำให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ได้ (4) มนุษย์สามารถควบคุมและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองได้ แม้ว่าจะตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของสิ่งแวดล้อมก็ตาม ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของนฤมล เปี่ยมปัญญา (2553) ได้ศึกษาการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมเพื่อพัฒนาพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมในการเผชิญความโกรธของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชวู จังหวัดสงขลา ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยม มีพฤติกรรมแสดงออกที่เหมาะสมในการเผชิญความโกรธสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การนำโปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคลไปใช้นั้น ควรมีการศึกษาสภาพการณ์ของกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา ศึกษาหลักการ กระบวนการ และเทคนิคต่างๆ ฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ เพื่อที่จะนำไปปรับใช้ได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสม

2. ผลจากการศึกษาผลของโปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคลแบบพฤติกรรมนิยมที่มีต่อการเสริมสร้างการควบคุมตนเอง สามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมแนะแนว หรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีบริบทใกล้เคียงกัน และปรับปรุงแก้ไขให้เข้ากับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการนำไปใช้ได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. จากผลการศึกษาเรื่อง การให้คำปรึกษารายบุคคลแบบพฤติกรรมนิยม (Behavior Counseling) โดยมีหลักการสำคัญของการให้คำปรึกษาที่ว่า “ยึดหลักว่าพฤติกรรมของมนุษย์เป็นสิ่งที่เรียนรู้และเปลี่ยนแปลงได้ และพฤติกรรมนั้นต้องระบุว่าเป็นปัญหาที่แท้จริงที่สามารถสังเกตและวัดได้” ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยเสนอว่า หากมีการนำโปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคลแบบพฤติกรรมนิยมไปปรับใช้ในกลุ่มตัวอย่างเดียวกัน หรือกลุ่มตัวอย่างที่ใกล้เคียงก็ตาม อาจจะต้องบูรณาการทฤษฎีอื่นๆ ร่วมด้วย เช่น ทฤษฎีการให้คำปรึกษาเชิงจิตวิทยาแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม (REBT) ที่ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษารู้จักวิเคราะห์เหตุการณ์และสิ่งต่างๆ อย่างรอบคอบ มีความยืดหยุ่นทางความคิด และเปิดใจกว้างยอมรับในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เกิดขึ้น หรือทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบผู้รับคำปรึกษาเป็นศูนย์กลาง ช่วยให้ผู้รับคำปรึกษาเข้าใจ ยอมรับตนเองอย่างถูกต้องตามความเป็นจริง ความเป็นตัวของตัวเอง มีเหตุผล มีเหตุผล รับผิดชอบตนเอง เห็นคุณค่าในตนเอง และพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงตนเองอย่างเต็มความสามารถ

2. จากผลการศึกษาเรื่อง การให้คำปรึกษารายบุคคลแบบพฤติกรรมนิยมที่เสริมสร้างทักษะการควบคุมตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) นั้น ผู้วิจัยเห็นว่า ขณะที่ดำเนินการให้คำปรึกษารายบุคคล พบว่า มีปัจจัยต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการควบคุมตนเอง เช่น ความรับผิดชอบ ความตั้งใจเรียน การตรงต่อเวลา การอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัว หรือพฤติกรรมอื่นๆ ที่ไม่เหมาะสม ดังนั้น ควรศึกษาในปัจจัยที่กล่าวมาเหล่านี้อีก เพื่อให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กานดา พุ่ม. (2548). กลวิธีควบคุมตน การเลือกทางชีวิตอย่างฉลาด. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 3(1), 94-104.
- เจียรนัย ทรงชัยกุล, และโกศล มีคุณ. (2554). *ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการให้การปรึกษาแบบ พิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม ในประมวลสาระชุดวิชาแนวคิดทางการแนะแนวและทฤษฎีการปรึกษาเชิงจิตวิทยา เล่ม 1 หน่วยที่ 5*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, สาขาวิชาศึกษาศาสตร์.
- นฤมล เปี่ยมปัญญา. (2553). *การให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมเพื่อพัฒนาพฤติกรรม การกล้าแสดงออกที่เหมาะสมในการเผชิญความโกรธของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ปีการศึกษา 2552 โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยทักษิณ, สงขลา.
- วัชร ทรัพย์มี. (2550). *กระบวนการปรึกษาชั้นตอนสัมพันธ์ภาพทักษะ (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สินินาฏ สุทิน. (2548). *การให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนศรีวิกรม์ กรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว.
- หทัยชนก พันพวงค์. (2555). *การพัฒนาแบบวัดการควบคุมตนเองสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษา*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, บัณฑิตวิทยาลัย.

- อดุล นาคะโร. (2551). การพัฒนาหลักสูตรเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการจัดการตนเองโดยใช้กิจกรรมแนะแนว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, บัณฑิตวิทยาลัย.
- อรพินทร์ ชูชม. (2552). การวิจัยกึ่งทดลอง. *วารสารพฤติกรรมศาสตร์*, 15(1), 1–15.
- Bandura. A. (1986). *Social Foundations of Thought and Action : A social cognitive theory*. Englewood Cliff, N.J. : Prentice–Hall. Inc.
- _____. (1977). *Self – Efficacy the Exercise of Control*. New York: R R Donelley & Sos Company, p. 20.
- Rosenbaum, Michael. (1980, January). *A Scheduling for Assessing Self – Control Behaviors, Preliminary Finding*. *Behavior Therapy*. 11, 109–121.

ผลของโปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคลเพื่อเสริมสร้างการมองโลกในแง่ดีที่มีต่อความสุขที่แท้จริงของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรัง

Effects of individual counseling programs to enhance optimism on authentic happiness among caregivers of patients with a chronic illness

ภัทรพรรณ บุญยะปานะสาร¹ อังศินันท์ อินทรกำแหง² อัจศรา ประเสริฐสิน³

Pattarapan Bunyapanasarn¹ Ungsinun Intarakamhang² Ujsara Prasertsin³

¹นิสิตปริญญาโท หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาประยุกต์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Students at Srinakharinwirot University. Master of Arts (Applied Psychology)

The Graduate School of Srinakharinwirot University

Corresponding author, E – mail: noolekmousezz@gmail.com

²รองศาสตราจารย์ ดร.อังศินันท์ อินทรกำแหง

สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Lecturer, Ph.D. Associate Professor, Ungsinun Intarakamhang

The Behavioral Science Research Institute, Srinakharinwirot University

Corresponding author, E – mail: ungsinun@gmail.com

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจศรา ประเสริฐสิน

สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Lecturer, Ph.D. Assistance Professor, Ujsara Prasertsin

Educational and Psychological Test Bureau, Srinakharinwirot University

Corresponding author, E – mail: ubib_p@hotmail.com

Received: July 10, 2019; Revised: July 21, 2019; Accepted: May 18, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคลเพื่อเสริมสร้างการมองโลกในแง่ดีที่มีต่อความสุขที่แท้จริงของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรัง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาเป็นผู้ดูแลที่เป็นญาติและให้การดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรังที่เข้ารับบริการที่โรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่ง ในกรุงเทพมหานคร ที่มารับบริการเป็นระยะเวลา 2 เดือน จำนวนทั้งสิ้น 30 คน โดยคัดเลือกจากผู้ดูแลผู้ป่วยที่มีคะแนนการมองโลกในแง่ดีและคะแนนความสุขที่แท้จริงตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 55 ลงมา จำนวน 16 คน และแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คนโดยที่กลุ่มทดลองจะได้รับโปรแกรมการให้

คำปรึกษารายบุคคลเพื่อเสริมสร้างการมองโลกในแง่ดีที่มีต่อความสุขที่แท้จริง ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้ได้รับโปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคลเพื่อเสริมสร้างการมองโลกในแง่ดีที่มีต่อความสุขที่แท้จริงเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ 1) แบบวัดการมองโลกในแง่ดี 2) แบบวัดความสุขที่แท้จริง 3) โปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคลเพื่อเสริมสร้างการมองโลกในแง่ดีที่มีต่อความสุขที่แท้จริง (Program Optimism – Authentic Happiness) สถิติที่นำมาวิเคราะห์ทดสอบเป็นแบบไม่อิงพารามิเตอร์ (Non – parametric Statistic)

ผลการศึกษาวิจัย พบว่า 1) กลุ่มทดลองที่เข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคลเพื่อเสริมสร้างการมองโลกในแง่ดีที่มีต่อความสุขที่แท้จริงของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรังมีการมองโลกในแง่ดีสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) กลุ่มทดลองที่เข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคลเพื่อเสริมสร้างการมองโลกในแง่ดีที่มีต่อความสุขที่แท้จริงของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรังมีความสุขที่แท้จริงสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) การเปรียบเทียบกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคลเพื่อเสริมสร้างการมองโลกในแง่ดีที่มีต่อความสุขที่แท้จริงของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรังก่อนและหลังการทดลอง พบว่าหลังการทดลองมีการมองโลกในแง่ดีสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) การเปรียบเทียบกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคลเพื่อเสริมสร้างการมองโลกในแง่ดีที่มีต่อความสุขที่แท้จริงของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรังก่อนและหลังการทดลอง พบว่าหลังการทดลองมีความสุขที่แท้จริงสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : โปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคล การมองโลกในแง่ดี ความสุขที่แท้จริง

Abstract

The objectives of this research were to study the effectiveness of an individual counseling program to enhance optimism on authentic happiness among the caregivers of patients with a chronic illness. The population used in the study included thirty caregivers of the patients with chronic diseases who were admitted to private hospitals in Bangkok for a period of two months. Then, sixteen caregivers with positive scores and true happiness scores below the fifty – fifth percentile were selected and divided into two groups; the experimental and the control group (eight people per group). The experimental group received an individual counseling program to enhance optimism on authentic happiness, while the control group did not receive the individual counseling program to enhance optimism on authentic happiness. The tools used in this research were as follows: (1) The optimism measurement; (2) authentic happiness measurement; (3) individual counseling programs (Program Optimism – Authentic Happiness). The statistics used for testing were non – parametric statistics.

The results of the study showed that (1) the caregivers in the experimental group who participated in individual counseling program to enhance optimism for authentic happiness were more optimistic than caregivers in the control group and did not participate in the program with a statistical significance at a level of .01; (2) the caregivers

in the experimental group who participated in the individual counseling program to enhance optimism on authentic happiness had more authentic happiness than the caregivers in the control group that did not participate in the program with a statistical significance at a level of .01; (3) after the experiment, the caregivers in the experimental groups participated in individual counseling programs to enhance optimism on authentic happiness among caregivers of chronic disease patients were more optimistic than before the experiment with a statistical significance at a level of .01; (4) after the experiment, the caregivers in the experimental groups participated in individual counseling programs to enhance optimism on the authentic happiness of caregivers among patients with a chronic disease and had more authentic happiness than before the experiment with a statistical significance at a level of .01

Keywords: Individual counseling program, Optimistic, Enhanced optimism, Authentic Happiness

บทนำ

สังคมในปัจจุบันพบปัญหาการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังซึ่งเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญในระดับโลกและประเทศไทยที่นับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้น จากรายงานการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติติดตามเฝ้าระวังปัญหาการเจ็บป่วยของคนไทยจากโรคไม่ติดต่อเรื้อรัง 5 โรค ได้แก่ เบาหวาน ความดันโลหิตสูง หัวใจขาดเลือด โรคหลอดเลือดสมอง และโรคเรื้อรังระบบทางเดินหายใจอย่างต่อเนื่อง เพื่อรู้ขนาดของปัญหาและความรุนแรง โดยเก็บข้อมูลในโรงพยาบาลทุกระดับทั่วประเทศซึ่งผลการเฝ้าระวังตลอดปี 2559 พบว่ามีผู้ป่วยจำนวนนี้เป็นผู้ป่วยรายใหม่เพิ่มสูงมากยิ่งขึ้นและผู้ป่วยบางส่วนไม่สามารถดูแลและช่วยเหลือตัวเองได้ซึ่งมีความจำเป็นต้องได้รับการดูแลอย่างต่อเนื่อง ในประเทศที่กำลังพัฒนานั้นมีความจำเป็นต้องมีผู้ดูแลและครอบครัวเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการดูแลผู้ป่วยที่เจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังอย่างต่อเนื่อง จากการทบทวนเอกสารอย่างเป็นระบบในครั้งนี้จะเห็นได้ว่าการมุ่งเน้นไปที่การสนับสนุนผู้ดูแลในประเทศไทยจากปี พ.ศ. 2507 – 2554 มีการสืบค้นฐานข้อมูลทั้งไทยและสากล พบเครื่องมือ Critical Appraisal Skills Program (CASP) ที่ได้รับการแก้ไขส่วนใหญ่มุ่งเน้นไปที่การปรับปรุงความสามารถในการดูแลประสิทธิภาพที่ออกแบบมาเพื่อส่งเสริมสุขภาพผู้ดูแลและช่วยให้รักษาบทบาทของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรัง (Lawang, 2013)

ภาวะสังคมที่มีผู้ดูแลผู้ป่วยจำนวนเพิ่มสูงมากขึ้นตามไปด้วยนี้ ซึ่งในประเทศไทยมีนโยบายในการดูแลและพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เน้นการสร้างสังคมบูรณาการโดยดำเนินงานด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตจากทุกภาคส่วน เนื่องจากการเจ็บป่วยด้วยโรคเรื้อรังมีผลกระทบอย่างมากต่อทั้งตัวผู้ป่วยโรคเรื้อรังและผู้ดูแลเอง ซึ่งจะเห็นได้ว่าผู้ดูแลนั้นเกิดความเครียดซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างมากกับอาการซึมเศร้าและความวิตกกังวลของผู้ดูแลมากขึ้น (Eliana, Sarah & C. Cybele Raver, 2019) โดยเฉพาะผู้ดูแลที่ไม่มีประสบการณ์การดูแลมาก่อนจะทำให้มีปัญหาทางด้านจิตใจได้ ซึ่งจะเห็นได้ว่าครอบครัวมีบทบาทสำคัญในการตอบสนองความต้องการการดูแลของผู้ป่วยโรคเรื้อรังเมื่อ (Abernethy, Burns, Wheeler, & Currow, 2009; Pierce, & Lutz, 2009) ประกอบกับผู้ดูแลมักจะใช้เวลาส่วนใหญ่หรือเกือบทั้งหมดในการดูแลผู้ป่วยจนไม่ได้พบปะเพื่อนฝูง ไม่มีเวลาเป็นของตนเอง หรือทำกิจกรรมที่ตนเองชอบ ซึ่งพบว่าหาก

ผู้ดูแลมีภาวะเครียดไม่แจ่มใส หงุดหงิด โมโหง่าย มองโลกในแง่ร้าย ซึมลง จนอาจเกิดภาวะเศร้าได้ ส่งผลทำให้ไม่พบความสุขในชีวิตร่วมด้วย ดังนั้นในการดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรังจึงถือได้ว่าผู้ดูแลผู้ป่วยนั้นเป็นบุคคลสำคัญที่ต้องให้ความสนใจและสนับสนุนมากที่สุด สอดคล้องกับการศึกษาของ (วรวิ เดือนดาว, 2547) ที่ศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยาเกี่ยวกับสุขภาพและความต้องการด้านสุขภาพของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคมะเร็งระยะสุดท้าย พบว่าผู้ดูแลมีอาการเหนื่อยมากร่างกายทรุดโทรม บางครั้งเหนื่อยมากจนไม่อยากดูแลผู้ป่วย และพบว่าผู้ดูแลพักผ่อนไม่เพียงพอ ไม่มีเวลาหรือโอกาสที่จะละวางการดูแลผู้ป่วยเพื่อที่จะทำกิจกรรมที่เคยทำ เช่น การออกกำลังกาย เวลาในการดูแลตนเอง การพบปะหรือสังสรรค์กับบุคคลในสังคม (Funk, et al.; Yoo, Lee, & Chang, 2010) ซึ่งผู้ดูแลต้องมีการปรับตัวเป็นอย่างมากต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเพื่อให้สามารถทำการดูแลผู้ป่วยได้อย่างมีประสิทธิภาพและตนเองมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี (ชูชื่น ชีวพูนผล, 2541) หากผู้ดูแลขาดความเป็นอยู่ที่ดีแล้วนั้นจะทำให้ไม่มีความสุขในชีวิต ซึ่งถ้าผู้ดูแลผู้ป่วยมีการมองโลกในแง่ดีจะสามารถนำพาไปสู่ความสุขที่แท้จริงได้ แต่ถ้าผู้ดูแลผู้ป่วยมีการมองโลกในแง่ร้ายและขาดซึ่งความสุขในชีวิตก็จะทำให้เกิดปัญหาในการดำเนินชีวิต มีพฤติกรรมในการดูแลสุขภาพที่ไม่เหมาะสมจนเกิดการเจ็บป่วยขึ้นได้อีกทั้งยังส่งผลต่อการดูแลผู้ป่วยด้วย

ปัจจุบันและที่ผ่านมาในอดีตส่วนใหญ่การดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรังนั้นเป็นหน้าที่ของบุคลากรทางด้านสาธารณสุข เช่น เจ้าหน้าที่พยาบาล ผู้ช่วยเหลือผู้ป่วย ต่อมาได้มีการศึกษาสำรวจความสัมพันธ์ระหว่างการมองโลกในแง่ดีกับคุณภาพชีวิตของผู้ดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะสมองเสื่อม (Pablo Ruisoto, 2018) พบว่าการมองโลกในแง่ดีนั้นมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับคุณภาพชีวิตของผู้ดูแลผู้ป่วยที่มีภาวะสมองเสื่อม อีกทั้งทางพระพุทธศาสนาได้มีการศึกษาวิจัยความสัมพันธ์ระหว่างความอดทนในพระพุทธศาสนา การมองโลกในแง่ดีและความสุขที่แท้จริงเป็นอวัตรวิสัย (Jianjun Deng, 2019) พบว่าพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักศึกษาพยาบาลได้รับอิทธิพลทางตรงจากทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกที่ประกอบด้วยการมองโลกในแง่ดีมีผลโดยตรงในการเพิ่มความสุขที่แท้จริง อีกทั้งยังมีการศึกษาและพัฒนาการมองโลกในแง่ดีของนักเรียนวัยรุ่นโดยการให้คำปรึกษากลุ่ม (วรารคณา รัชตะวรรณ, 2554) พบว่าผลจากโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อพัฒนาการมองโลกในแง่ดีของนักเรียนวัยรุ่นนั้น ผลจากการให้คำปรึกษากลุ่มทำให้มีการมองโลกในแง่ดีเพิ่มมากขึ้น การศึกษาในเชิงคุณภาพซึ่งเป็นการให้คำอธิบายและคำแนะนำสั้นๆ อีกทั้งส่วนใหญ่เป็นการศึกษาเพื่อลดภาวะปัญหาเมื่อเกิดขึ้นกับผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรังไปแล้ว แต่ในบริบทของการป้องกันและเสริมสร้างก่อนที่จะเกิดปัญหาต่างๆ กับผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรังนั้นยังมีจำนวนน้อย ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาความหมายในชีวิตของผู้ดูแลผู้ป่วยในบริบทของโรคต่างๆ การลดความเครียด ความวิตกกังวล แต่ยังไม่มีการศึกษาโปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคลเพื่อเสริมสร้างการมองโลกในแง่ดีที่มีต่อความสุขที่แท้จริงของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรัง ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ที่ให้การดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรังมีความสามารถและความเข้าใจในการดูแลผู้ป่วยเพิ่มมากขึ้น มีคุณภาพชีวิตและใช้ชีวิตของตนได้อย่างมีมองโลกในแง่ดีที่มีต่อความสุขที่แท้จริงร่วมกับการดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรังได้อย่างเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาผลของโปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคลเพื่อเสริมสร้างการมองโลกในแง่ดีที่มีต่อความสุขที่แท้จริงของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรัง ตามแนวคิดทฤษฎีการมองโลกในแง่ดีและความสุขที่แท้จริงโดยมีการประยุกต์การให้คำปรึกษารายบุคคลแบบแนวคิดปัญญาพฤติกรรมนิยม (Cognitive behavioral therapy) มาใช้ในการให้คำปรึกษารายบุคคลเพื่อเสริมสร้างการมองโลกในแง่ดีที่มีต่อความสุขที่แท้จริงของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรัง ซึ่งจากผลของโปรแกรมนั้นจะเสริมสร้างทั้งทางด้านร่างกาย จิตอารมณ์ สังคม และจิตวิญญาณ โดยการประเมินพฤติกรรมเมื่อผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรังได้รับการให้ความรู้และฝึกทักษะการมองโลกในแง่ดีที่มีต่อความสุขที่แท้จริงของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรัง มีการ

สนับสนุนให้ความช่วยเหลือตามความต้องการของผู้ดูแลที่เฉพาะเจาะจงเป็นรายบุคคล เพื่อส่งเสริมให้ผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรังมีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้น มีการมองโลกในแง่ดีและพบความสุขที่แท้จริงในชีวิต

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคลเพื่อเสริมสร้างการมองโลกในแง่ดีที่มีต่อความสุขที่แท้จริงของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรัง

สมมติฐานการวิจัย

1. กลุ่มทดลองที่เข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคลเพื่อเสริมสร้างการมองโลกในแง่ดีที่มีต่อความสุขที่แท้จริงของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรังจะมีการมองโลกในแง่ดีสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรม

2. กลุ่มทดลองที่เข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคลเพื่อเสริมสร้างการมองโลกในแง่ดีที่มีต่อความสุขที่แท้จริงของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรังจะมีความสุขที่แท้จริงสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรม

3. กลุ่มทดลองที่เข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคลเพื่อเสริมสร้างการมองโลกในแง่ดีที่มีต่อความสุขที่แท้จริงของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรังเปรียบเทียบก่อนและหลังการทดลอง จะพบว่าหลังการทดลองมีการมองโลกในแง่ดีสูงกว่าก่อนทดลอง

4. กลุ่มทดลองที่เข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคลเพื่อเสริมสร้างการมองโลกในแง่ดีที่มีต่อความสุขที่แท้จริงของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรังเปรียบเทียบก่อนและหลังการทดลอง จะพบว่าหลังการทดลองมีความสุขที่แท้จริงสูงกว่าก่อนทดลอง

ทบทวนวรรณกรรม

จากการทบทวนวรรณกรรมแนวคิดทฤษฎีการให้คำปรึกษารายบุคคลเพื่อเสริมสร้างการมองโลกในแง่ดีที่มีต่อความสุขที่แท้จริง โดยเริ่มต้นด้วยนักจิตวิทยาเซลิเกแมน (Seligman, 1990) เริ่มสนใจศึกษาเรื่องการมองโลกในแง่ดีอารมณ์ในทางบวกและการมองหาวางจะเพิ่มปัจจัยเหล่านี้ในชีวิตได้อย่างไรซึ่งช่วยให้เราได้เรียนรู้ว่าชีวิตที่ดีและมีความหมายคืออะไร ซึ่งได้ให้ความหมายการมองโลกในแง่ดี หมายถึง การมีทัศนคติในเชิงบวก การมีความมุ่งมั่นอย่างแรงกล้าว่าสิ่งต่างๆ จะเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น แม้ว่าจะเกิดอุปสรรคหรืออารมณ์ขุ่นเคืองก็จะมีลักษณะนิสัยในการอธิบายถึงสถานการณ์ที่ไม่ดีต่างๆ ว่าเกิดขึ้นเพียงชั่วคราว เกิดขึ้นเพราะปัจจัยภายนอกและเป็นสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเฉพาะกรณีเท่านั้นและได้มีการแบ่งมิติออกเป็น 3 มิติ

1. มิติความเป็นตนเอง (personalization) เป็นมิติที่เกี่ยวข้องกับตัวตนของบุคคล
2. มิติความคงทนถาวร (permanence) เป็นมิติที่เกี่ยวข้องกับระยะเวลา ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ เกิดขึ้นชั่วคราว (temporary) และเกิดขึ้นอย่างถาวร (permanent)
3. มิติการแผ่ขยาย (pervasiveness) เป็นมิติที่เกี่ยวข้องกับความเฉพาะเจาะจงซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ด้านคือ เกิดขึ้นอย่างเฉพาะเจาะจง (specific) และเกิดขึ้นอย่างไม่เฉพาะเจาะจง (universal)

ซึ่งจะกล่าวได้ว่าการอยู่ร่วมกันของมนุษย์ในสังคมที่มีความเจริญด้านอารยธรรมและความทันสมัยเป็นเหตุให้มนุษย์ยังขยายวงความต้องการของตนออกไปเรื่อยๆ เป็นความต้องการความปลอดภัยในชีวิต

และทรัพย์สิน ความปลอดภัยจากความกลัวและความกระวนกระวายใจ การต้องการความรักและความ เป็นเจ้าของ ความต้องการสื่อสารกับผู้อื่นมากขึ้น ความต้องการการยอมรับจากเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ความ ต้องการเห็นคุณค่าของตนเอง ความภาคภูมิใจในตนเอง ความต้องการสถานะทางสังคม และความ ต้องการอื่นอีกมากมาย ที่มาจากความต้องการภายใน จนถึงความต้องการในการตระหนักรู้ความจริงแท้ ของตน อันเป็นความสามารถสูงสุดในการเกิดมาเป็นมนุษย์ แล้วความสุขที่แท้จริงหาได้จากที่ไหนเล่า ซึ่ง ความท้าทายการใช้ชีวิตของมนุษย์เกิดขึ้นเมื่อมนุษย์ต้องเผชิญสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนไปจากความเคยชิน ที่ตนเคยประสบมาเมื่อต้องอยู่ในบริบทที่เปลี่ยนไปมนุษย์ต้องเผชิญปัญหาและสังคมที่ซับซ้อนขึ้นมนุษย์เรา จำเป็นต้องเรียนรู้มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้ชีวิตในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างถูกต้องต้องเรียนรู้ และเข้าใจเรื่องอารมณ์พฤติกรรมและค่านิยมของเพื่อนมนุษย์ตลอดจนมีหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตทั้ง ในระดับบุคคลและระดับสังคม สามารถนำความรู้ที่นำมาปรับใช้กับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้เมื่อนั้น มนุษย์จึงสามารถพบสถานะความสุขและมีชีวิตที่ดีได้ สภาวะของความสุขเท่านั้น เป็นความสุขสมบูรณ์โดย มีองค์ประกอบหลายด้าน ถ้ามีเฉพาะด้านใดด้านหนึ่งจะไม่ใช่ความสุขที่แท้จริงเป็นเพียงความสุขชั่วคราว ไม่ยั่งยืนยังเป็นทุกข์ การมีความสุขที่แท้จริงต้องคำนึงถึงความสุขมีเสรีภาพความสะดวกสบายความสว่าง ความสุขเป็นอาการปรากฏด้านหนึ่งการสร้างความสุขและการพัฒนาความสุขของตนเองซึ่งเป็นตัวแปร ของกลุ่มจิตวิทยาเชิงบวก ได้อธิบายว่าความสุขที่แท้จริงนั้นไม่ได้เป็นผลมาจากพันธุกรรมหรือโชคชะตาแต่ เป็นสิ่งที่มนุษย์เราสามารถบ่มเพาะขึ้นมาได้ด้วยการสำรวจหาและใช้จุดแข็ง อุปนิสัยที่ดี คุณธรรมที่เราแต่ละคนมีอยู่แล้ว เช่น ความเมตตา ความคิดริเริ่ม อารมณ์ขัน การมองโลกในแง่ดี และความโอบอ้อมอารี เพื่อพัฒนาชีวิตของเราเองรวมทั้งคนที่เราสัมพันธ์ด้วยไปสู่ชีวิตที่มีความสุขเพิ่มขึ้น และได้แบ่งความสุข ออกเป็น 3 องค์ประกอบ (Seligman, 2002) ดังนี้

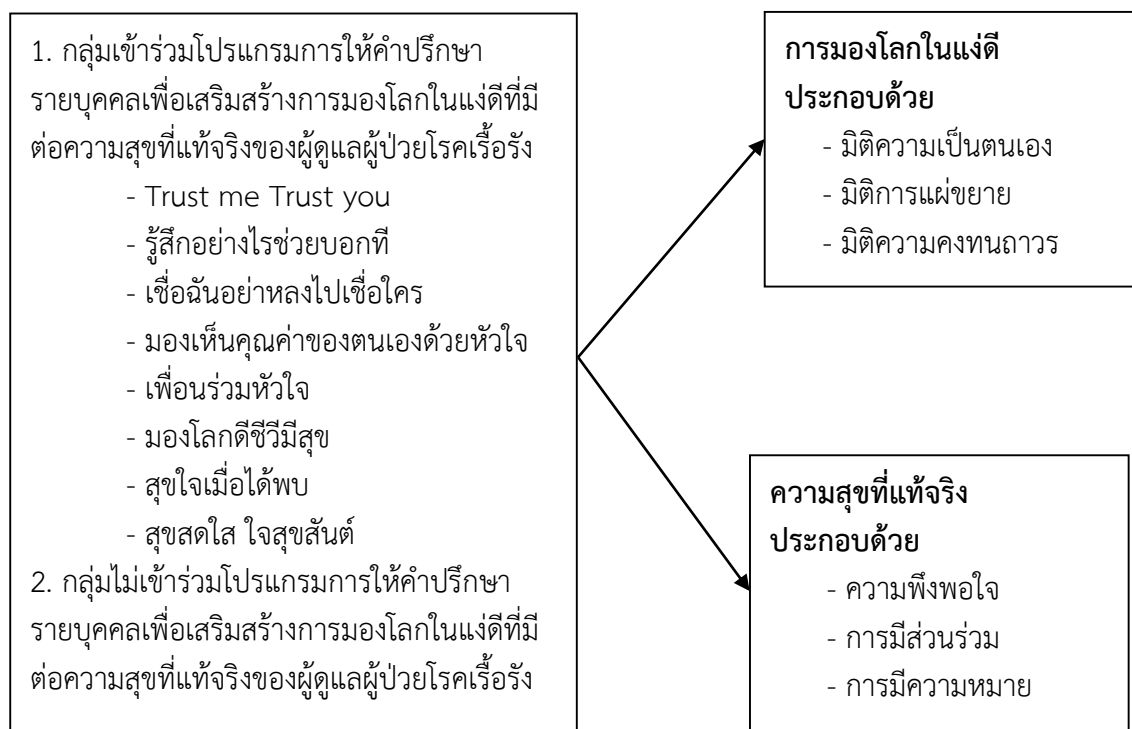
1. ความพึงพอใจ (Pleasure) หมายถึง สภาวะจิตที่ปราศจากความเครียด เป็นความรู้สึกของ บุคคลในทางบวก ความชอบ ความสบายใจ ความสุขใจต่อสภาพแวดล้อมในด้านต่างๆ

2. การมีส่วนร่วม (Engagement) หมายถึง ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมย่อมเกิดความรู้สึกภาคภูมิใจที่ได้เป็น ส่วนหนึ่งของความคิดเห็นถูกรับฟังและนำไปปฏิบัติเพื่อการพัฒนา ซึ่งบุคคลเมื่อเผชิญกับความกับปัญหา ต่างๆ ก็จะมีมีความสุข

3. การมีความหมาย (Meaning) หมายถึง การรับรู้และรู้จักความสามารถของเรา การรู้จัก อารมณ์ตนเองจะนำไปสู่การควบคุมอารมณ์และการแสดงออกที่เหมาะสมต่อไป

ซึ่งสิ่งเหล่านี้เองที่ผลักดันให้เราเกิดพฤติกรรมหรือการแสดงออกต่างกัน เมื่อเราได้เข้าใจปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ ก็จะทำให้เกิดการยอมรับและเข้าใจผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุขที่แท้จริงโดยผู้วิจัยได้ทำการ ทบทวนวรรณกรรมต่างๆและพบว่าการผลการให้การศึกษาแบบพิจารณาเหตุผลอารมณ์และ พฤติกรรมต่อการมองโลกในแง่ดีเพื่อการปรับตัวทางสังคมของเยาวชนที่ถูกคุมประพฤติ กลุ่มทดลองที่เข้า ร่วมการให้คำปรึกษามีคะแนนการมองโลกในแง่ดีเพื่อการปรับตัวทางสังคมสูงกว่ากลุ่มควบคุมในระยะหลัง การทดลองและระยะติดตามผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และในกลุ่มทดลองมีคะแนนการมอง โลกในแง่ดีเพื่อการปรับตัวทางสังคมในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลสูงกว่าจากระยะก่อนการ ทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (ชัยวัฒน์ เดชพิทักษ์, 2555) สิ่งเหล่านี้ทำให้ผู้วิจัยศึกษาผล ของโปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคลเพื่อเสริมสร้างการมองโลกในแง่ดีที่มีต่อความสุขที่แท้จริงของ ผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรัง ตามแนวคิดทฤษฎีการมองโลกในแง่ดีและมีความสุขที่แท้จริงโดยมีการประยุกต์การ ให้คำปรึกษารายบุคคลแบบแนวคิดปัญญาพฤติกรรมนิยม (Cognitive behavioral therapy) มาใช้ในการ ให้คำปรึกษารายบุคคลเพื่อเสริมสร้างการมองโลกในแง่ดีที่มีต่อความสุขที่แท้จริงของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรัง

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาผลของโปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคลเพื่อเสริมสร้างการมองโลกในแง่ดีที่มีต่อความสุขที่แท้จริงของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรัง เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi – Experimental Research)

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นผู้ดูแลที่เป็นญาติและให้การดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรังที่เข้ารับบริการที่โรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่ง ในกรุงเทพมหานครที่มารับบริการ (1 เมษายน 2562 – 31 พฤษภาคม 2562) เป็นระยะเวลา 2 เดือน จำนวนทั้งสิ้น 30 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เป็นผู้ดูแลที่เป็นญาติและให้การดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรังที่เข้ารับบริการที่โรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่ง และยินดีเข้าร่วมการให้คำปรึกษารายบุคคลเพื่อเสริมสร้างการมองโลกในแง่ดีที่มีต่อความสุขที่แท้จริงของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรัง ซึ่งกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการทำแบบวัดการมองโลกในแง่ดีที่ผู้วิจัยปรับปรุงและพัฒนาจากแบบวัด (The Attributional Style Questionnaire : ASQ) ของเซลิกแมน (Seligman, 1982) และแบบวัดความสุขที่แท้จริงที่ผู้วิจัยปรับปรุงและพัฒนาจาก ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาจากแบบวัด (Authentic Happiness Inventory : AHI) ของเซลิกแมน (Seligman, 2005) โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคลนี้มีคะแนนตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 55 ลงมาและปัจจุบันยังเป็นผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรัง จำนวน 16 คน ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่คัดเลือกออกนั้นเป็นผู้ที่ได้คะแนนตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 55 ขึ้นไปหรือไม่ยินดีเข้าร่วมการให้คำปรึกษารายบุคคลเพื่อเสริมสร้างการมองโลกในแง่ดีที่มีต่อความสุขที่แท้จริงของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรัง จากนั้นนำแบบวัดมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนด จากนั้นสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีเรียงลำดับจากคะแนนน้อยไปหาคะแนนมากแล้วจับคู่ผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรังเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม จากนั้นวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยก่อนการทดลองซึ่งพบว่าทั้งสองกลุ่มไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติ โดยจะได้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คน โดยที่กลุ่มทดลองจะได้รับโปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคลเพื่อเสริมสร้างการมองโลกในแง่ดี

ที่มีต่อความสุขที่แท้จริงของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรัง ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้รับโปรแกรมการให้คำปรึกษา
รายบุคคลเพื่อเสริมสร้างการมองโลกในแง่ดีที่มีต่อความสุขที่แท้จริงของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรัง

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ (Independent variable) ได้แก่ โปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคลเพื่อเสริม
สร้างการมองโลกในแง่ดีที่มีต่อความสุขที่แท้จริงของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรัง

ตัวแปรตาม (Dependent variable) 2 ตัวแปร ได้แก่ การมองโลกในแง่ดี และความสุขที่แท้จริง

นิยามปฏิบัติการ

1. ความสุขที่แท้จริง หมายถึง การสร้างความสุขและการพัฒนาความสุขของตนเองซึ่งเป็นตัว
แปรของกลุ่มจิตวิทยาเชิงบวก ได้อธิบายว่าความสุขที่แท้จริงนั้นไม่ได้เป็นผลมาจากพันธกรรมหรือ
โชคชะตาแต่เป็นสิ่งที่มนุษย์เราสามารถบ่มเพาะขึ้นมาได้ด้วยการสำรวจหาและใช้จุดแข็ง อุปนิสัยที่ดี
คุณธรรมที่เราแต่ละคนมีอยู่แล้ว เช่น ความเมตตา ความคิดริเริ่ม อารมณ์ขัน การมองโลกในแง่ดี และ
ความโอบอ้อมอารี เพื่อพัฒนาชีวิตของตัวเองรวมทั้งคนที่เราสัมพันธ์ด้วยไปสู่ชีวิตที่มีความสุขเพิ่มขึ้น
โดยใช้แบบวัดความสุขที่แท้จริงที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมาจากแบบวัด (Authentic Happiness Inventory :
AHI) ของเซลิกแมน (Seligman, 2005) จำนวน 15 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นแอลฟาของครอน
บาคเท่ากับ .838 และได้แบ่งความสุขออกเป็น 3 องค์ประกอบ (Seligman, 2002) ดังนี้

1.1 ความพึงพอใจ (Pleasure) หมายถึง สภาวะจิตที่ปราศจากความเครียด เป็นความรู้สึก
ของบุคคลในทางบวก ความชอบ ความสบายใจ ความสุขใจต่อสภาพแวดล้อมในด้านต่างๆ หรือเป็น
ความรู้สึกที่พอใจต่อสิ่งที่ทำให้เกิดความชอบ ความสบายใจ และเป็นความรู้สึกที่บรรลุถึงความต้องการ
ธรรมชาติของมนุษย์

1.2 การมีส่วนร่วม (Engagement) การมีส่วนร่วมก่อให้เกิดผลดีในทางจิตวิทยาเป็นอย่างยิ่ง
กล่าวคือผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมย่อมเกิดความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของความคิดเห็นถูกรับฟังและนำไป
ปฏิบัติเพื่อการพัฒนา ซึ่งบุคคลเมื่อเผชิญกับความกับปัญหาต่างๆ ก็ยังมีความสุขต่อการทำงาน การ
เรียน การใช้ชีวิต โดยสภาวะการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นย่อมขึ้นกับบุคคลที่เผชิญกับเหตุการณ์นั้นและทำการ
แก้ปัญหาต่างๆ

1.3 การมีความหมาย (Meaning) การรับรู้และรู้จักความสามารถของตัวเอง จะต้องรู้ว่าเรา
เป็นคนอย่างไร ชอบอะไร ไม่ชอบอะไร เก่งอะไร ไม่เก่งอะไร และที่สำคัญเราต้องรู้อารมณ์ของตนเองด้วย
ว่าขณะนี้เรามีอารมณ์เป็นอย่างไร การรู้จักอารมณ์ตนเองจะนำไปสู่การควบคุมอารมณ์และการแสดงออก
ที่เหมาะสมต่อไป ซึ่งการที่จะรู้จักตนเอง รู้อารมณ์ของตนเองได้ ต้องเริ่มจากการรู้ตัว หรือการมีสติ การ
รู้จักตนเองเป็นรากฐานของการสร้างความเชื่อมั่นในตนเอง เพราะการรู้จักตนเองหมายรวมถึง ชีต
ความสามารถของตัวเอง รู้ข้อจำกัดของตัวเอง อะไรที่ทำได้ อะไรที่เกินฝัน การรู้จักตนเองทำให้เราเข้าใจ
ผู้อื่นได้มากขึ้น เราจะพบว่าบางเรื่องที่เราคล้ายคนอื่น และมีอีกหลายเรื่องที่แตกต่างกัน เช่น เจตคติ
ความคิด ความเชื่อ ประสบการณ์ ฯลฯ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เองที่ผลักดันให้เรามีพฤติกรรมหรือการแสดงออก
ต่างกัน เมื่อเราได้เข้าใจปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ ก็จะทำให้เกิดการยอมรับและเข้าใจผู้อื่นในสังคมได้อย่างมี
ความสุขที่แท้จริง

2. การมองโลกในแง่ดี หมายถึง การมีทัศนคติในเชิงบวก การมีความมุ่งหวังอย่างแรงกล้าว่าสิ่ง
ต่างๆ จะเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น แม้ว่าจะเกิดอุปสรรคหรืออารมณ์ขุ่นเคืองก็จะมีลักษณะนิสัยในการ
อธิบายถึงสถานการณ์ที่ไม่ดีต่างๆ ว่าเกิดขึ้นเพียงชั่วคราว เกิดขึ้นเพราะปัจจัยภายนอกและเป็น

สถานการณ์ที่เกิดขึ้นเฉพาะกรณีเท่านั้น และอธิบายถึงสถานการณ์ที่ดีที่เกิดขึ้นว่าจะเกิดขึ้นอยู่เสมอ และเกิดจากสาเหตุจากภายในตนซึ่งเป็นสิ่งที่แผ่ขยายไปยังสถานการณ์อื่นได้ (Seligman, 1990) โดยใช้แบบวัดการมองโลกในแง่ดีที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมาจากแบบวัด (The Attributional Style Questionnaire : ASQ) ของเซลิแกน (Seligman, 1982) จำนวน 54 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นแอลฟาของครอนบาคเท่ากับ .898 และได้มีการอธิบายมิติสำคัญทั้งหมด 3 มิติ ดังนี้

2.1 มิติความเป็นตนเอง (personalization) เป็นมิติที่เกี่ยวข้องกับตัวตนของบุคคล ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ด้านคือ ต้นเหตุจากตนเอง (internal) และต้นเหตุจากสิ่งอื่นภายนอก (external) โดยจะเชื่อมโยงไปถึงการรู้คุณค่าในตนเอง (self – esteem)

2.2 มิติความคงทนถาวร (permanence) เป็นมิติที่เกี่ยวข้องกับระยะเวลา ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ เกิดขึ้นชั่วคราว (temporary) และเกิดขึ้นอย่างถาวร (permanent) โดยเมื่อมีเหตุการณ์ที่ดีเกิดขึ้น ผู้ที่มองโลกในแง่ร้ายจะคิดว่าสิ่งที่เกิดขึ้นนั้นเกิดขึ้นกับตนเองชั่วคราว โดยอาจเกิดจากโชคลาภ อารมณ์ ความพยายาม ฯลฯ ส่วนผู้ที่มองโลกในแง่ดีจะคิดว่าสิ่งที่เกิดขึ้นนั้นเกิดขึ้นกับตนเองอย่างถาวร เนื่องมาจากความสามารถ บุคลิกภาพ และจะเกิดขึ้นอยู่เป็นประจำ แต่ในทางกลับกันเมื่อเผชิญหน้ากับเหตุการณ์ที่เลวร้าย ผู้ที่มองโลกในแง่ร้ายจะคิดว่า สิ่งที่เกิดขึ้นนั้นมันจะเกิดขึ้นเป็นประจำ สิ่งที่ดีจะไม่มีทางมาและตัดสินใจสิ่งต่างๆ โดยเจาะจงไปที่ตัวผู้กระทำมากกว่าที่จะตัดสินใจด้วยสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ส่วนผู้ที่มองโลกในแง่ดีจะมองสิ่งที่เกิดขึ้นนั้นว่าเข้ามาชั่วคราว มีเหตุผลของการกระทำ และตัดสินใจสิ่งต่างๆ จากสถานการณ์หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมากกว่าจะเจาะจงไปที่ตัวผู้กระทำ

2.3 มิติการแผ่ขยาย (pervasiveness) เป็นมิติที่เกี่ยวข้องกับความเฉพาะเจาะจงซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ด้านคือ เกิดขึ้นอย่างเฉพาะเจาะจง (specific) และเกิดขึ้นอย่างไม่เฉพาะเจาะจง (universal) โดยเมื่อมีเหตุการณ์ที่ดีเกิดขึ้น ผู้ที่มองโลกในแง่ร้ายจะคิดว่าสิ่งที่เกิดขึ้นนั้น เกิดขึ้นอย่างเฉพาะเจาะจงกับสิ่งนั้นส่วนผู้ที่มองโลกในแง่ดีจะคิดว่าสิ่งที่เกิดขึ้นจะเกิดขึ้นกับทุกเรื่อง

3.โปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคลเพื่อเสริมสร้างการมองโลกในแง่ดีที่มีต่อความสุขที่แท้จริงของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรัง หมายถึง โปรแกรมที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมาจากองค์ประกอบการมองโลกในแง่ดีและความสุขที่แท้จริง (Program Optimism – Authentic Happiness) โดยผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรังที่เข้าร่วมโปรแกรมได้เข้าร่วมการให้คำปรึกษาตามแนวทางที่ผู้วิจัยได้ศึกษาได้ค้นคว้าโดยมีการวางแผนเพื่อกำหนดเป้าหมายในการเข้าร่วมการให้คำปรึกษาร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน การสร้างบรรยากาศในการผ่อนคลาย การตระหนักรู้ในตนเอง การฝึกทักษะการคิดการมองโลกในแง่ดีการเพิ่มพูนความสุขที่แท้จริงในชีวิต เพื่อนำไปสู่เป้าหมายในการเสริมสร้างการมองโลกในแง่ดีที่มีต่อความสุขที่แท้จริงของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรังได้เป็นอย่างดี โดยใช้กระบวนการให้คำปรึกษารายบุคคลแบบแนวคิดปัญญาวุฒิกรรมนิยม (Cognitive behavioral therapy)

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ Non – parametric Statistic สำหรับการวิเคราะห์ทดสอบความแตกต่างภายในกลุ่ม ในช่วงระยะก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติทดสอบวิลคอกซัน (The Wilcoxon Matched Pairs Signed – Rank Test) ส่วนการวิเคราะห์ทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่ม ในช่วงระยะก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ผู้วิจัยเลือกใช้สถิติทดสอบแมนนวิทนียู (Mann – Whitney U Test) การวิเคราะห์ทดสอบความแตกต่างภายในกลุ่มในช่วงระยะก่อนการทดลองและหลังการทดลอง ใช้สถิติทดสอบวิลคอกซัน (The Wilcoxon Matched Pairs Signed – Rank Test)

ผลการวิจัย

1. ผลของการเปรียบเทียบคะแนนการมองโลกในแง่ดีของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมมาหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรม แสดงได้ตามตาราง 1 ดังนี้

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนการมองโลกในแง่ดีของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรม

ตัวแปร	ก่อนการทดลอง				หลังการทดลอง			
	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม		กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม	
	M	SD	Mean	SD	M	SD	M	SD
การมองโลกในแง่ดี	90.25	5.92	89.12	6.77	92.88	6.40	88.88	6.19
ความสุขที่แท้จริง	26.00	6.32	27.12	6.37	39.88	8.67	26.50	5.45

จากตาราง 1 พบว่า ก่อนการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนการมองโลกในแง่ดี ($M = 90.25$, $SD = 5.92$) และกลุ่มควบคุมมีคะแนนการมองโลกในแง่ดี ($M = 89.12$, $SD = 6.77$) ส่วนหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนการมองโลกในแง่ดี ($M = 92.88$, $SD = 5.46$) และกลุ่มควบคุมมีคะแนนการมองโลกในแง่ดี ($M = 88.88$, $SD = 6.19$)

2. ผลการใช้โปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคลเพื่อเสริมสร้างการมองโลกในแง่ดีที่มีต่อความสุขที่แท้จริงของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรัง กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรม

2.1 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนการมองโลกในแง่ดีและความสุขที่แท้จริงระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรม โดยผู้วิจัยใช้สถิติไม่อิงพารามิเตอร์ (Nonparametric Statistics) การทดสอบแบบแมนนวิทนียู (Mann – Whitney U Test) แสดงได้ตามตาราง 2 ดังนี้

ตาราง 2 การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนการมองโลกในแง่ดีและความสุขที่แท้จริงระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรม

ตัวแปร	กลุ่ม	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง
การมองโลกในแง่ดี	กลุ่มทดลอง	Mean Rank = 8.81 Sum of Ranks = 70.50	Mean Rank = 10.38 Sum of Ranks = 83.00
	กลุ่มควบคุม	Mean Rank = 8.19 Sum of Ranks = 65.50	Mean Rank = 6.62 Sum of Ranks = 53.00
	ค่าสถิติทดสอบ	Mann – Whitney U = 29.50 Z = - .264, p = .792	Mann – Whitney U = 17.00 Z = - 1.58, p = .010
ความสุขที่แท้จริง	กลุ่มทดลอง	Mean Rank = 8.12 Sum of Ranks = 65.00	Mean Rank = 10.94 Sum of Ranks = 87.50
	กลุ่มควบคุม	Mean Rank = 8.88 Sum of Ranks = 71.00	Mean Rank = 6.06 Sum of Ranks = 48.50
	ค่าสถิติทดสอบ	Mann – Whitney U = 29.00 Z = - .316, p = .752	Mann – Whitney U = 12.50 Z = - 2.049, p = .040

จากตาราง 2 พบว่า การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนการมองโลกในแง่ดีระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรม พบว่า คะแนนการมองโลกในแง่ดีก่อนการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมไม่มีความแตกต่างกัน ($Z = -.267, p = .792$) โดยมีค่าเฉลี่ยของอันดับในกลุ่ม (Mean Rank) ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในระยะก่อนการทดลองเท่ากับ 8.81 และ 8.19 และมีค่าผลรวมของอันดับในกลุ่ม (Sum of Ranks) ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในระยะก่อนการทดลองเท่ากับ 70.50 และ 65.50 ในส่วนของคะแนนการมองโลกในแง่ดีหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($Z = -1.58, p = .010$) ค่าเฉลี่ยของอันดับในกลุ่ม (Mean Rank) ของกลุ่มทดลองเท่ากับ 10.38 กลุ่มควบคุมเท่ากับ 6.62 และมีค่าผลรวมของอันดับในกลุ่ม (Sum of Ranks) ของกลุ่มทดลองเท่ากับ 83.00 กลุ่มควบคุมเท่ากับ 53.00

การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนความสุขที่แท้จริงระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรม พบว่า คะแนนความสุขที่แท้จริงก่อนการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($Z = -.316, p = .752$) โดยมีค่าเฉลี่ยของอันดับในกลุ่ม (Mean Rank) ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในระยะก่อนการทดลองเท่ากับ 8.12 และ 8.88 และมีค่าผลรวมของอันดับในกลุ่ม (Sum of Ranks) ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในระยะก่อนการทดลองเท่ากับ 65.00 และ 71.00 ในส่วนของคะแนนความสุขที่แท้จริงหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($Z = -2.049, p = .040$) โดยมีค่าเฉลี่ยของอันดับในกลุ่ม (Mean Rank) ของกลุ่มทดลองเท่ากับ 10.94 กลุ่มควบคุมเท่ากับ 6.06 และมีค่าผลรวมของอันดับในกลุ่ม (Sum of Ranks) ของกลุ่มทดลองเท่ากับ 87.50 กลุ่มควบคุมเท่ากับ 48.50

2.2 ผลของการเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนการมองโลกในแง่ดีและความสุขที่แท้จริงภายในกลุ่ม ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรม โดยผู้วิจัยใช้สถิติไม่อิงพารามิเตอร์ (Nonparametric Statistics) โดยใช้สถิติทดสอบแบบวิลคอกซัน (Wilcoxon) แสดงได้ตามตาราง 3 ดังนี้

ตาราง 3 การเปรียบเทียบความแตกต่างของการมองโลกในแง่ดีและความสุขที่แท้จริงของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรม

ตัวแปร	กลุ่ม	ผลที่นำมาเปรียบเทียบ	Mean Rank (Negative Ranks)	Mean Rank (Positive Ranks)	Z	ค่า p
การมองโลกในแง่ดี	กลุ่มทดลอง	ก่อน – หลัง	.00	4.50	-2.54	.011
	กลุ่มควบคุม	ก่อน – หลัง	3.80	5.67	-.142	.877
ความสุขที่แท้จริง	กลุ่มทดลอง	ก่อน – หลัง	.00	4.50	-2.52	.012
	กลุ่มควบคุม	ก่อน – หลัง	3.50	5.25	-.594	.553

จากตาราง 3 พบว่า คะแนนการมองโลกในแง่ดีกลุ่มทดลองโดยรวมที่ได้จากการวัดก่อนการทดลองและหลังการทดลอง สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคะแนนความสุขที่แท้จริงกลุ่มทดลองโดยรวมที่ได้จากการวัดก่อนการทดลองและหลังการทดลอง สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คะแนนการมองโลกในแง่ดีกลุ่มควบคุมโดยรวมที่ได้จากการวัดก่อนการทดลองและหลังการทดลองไม่มีความแตกต่างกันและคะแนนความสุขที่แท้จริงกลุ่มควบคุมโดยรวมที่ได้จากการวัดก่อนการทดลองและหลังการทดลองไม่มีความแตกต่างกัน

สรุปและอภิปรายผล

ผลของการศึกษาประสิทธิภาพของโปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคลเพื่อเสริมสร้างการมองโลกในแง่ดีที่มีต่อความสุขที่แท้จริงของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรัง สรุปได้ดังนี้

1. กลุ่มทดลองที่เข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคลเพื่อเสริมสร้างการมองโลกในแง่ดีที่มีต่อความสุขที่แท้จริงของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรังมีการมองโลกในแง่ดีสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1
2. กลุ่มทดลองที่เข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคลเพื่อเสริมสร้างการมองโลกในแง่ดีที่มีต่อความสุขที่แท้จริงของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรังมีความสุขที่แท้จริงสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2
3. การเปรียบเทียบกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคลเพื่อเสริมสร้างการมองโลกในแง่ดีที่มีต่อความสุขที่แท้จริงของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรังก่อนและหลังการทดลอง พบว่าหลังการทดลองมีการมองโลกในแง่ดีสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3
4. การเปรียบเทียบกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคลเพื่อเสริมสร้างการมองโลกในแง่ดีที่มีต่อความสุขที่แท้จริงของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรังก่อนและหลังการทดลอง พบว่าหลังการทดลองมีความสุขที่แท้จริงสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4

จากผลการวิจัยในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า โปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคลเพื่อเสริมสร้างการมองโลกในแง่ดีที่มีต่อความสุขที่แท้จริง เป็นกระบวนการช่วยเหลือโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้ผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรังได้ทราบแนวทางในการปรับปรุงหรือแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการมองโลกในแง่ดีซึ่งจะทำให้มีการเข้าใจตนเอง เข้าใจความรู้สึกของตนเอง และรู้ว่าความรู้สึกนั้นส่งผลต่อชีวิตอย่างไร โดยใช้กระบวนการปรับความคิดและพฤติกรรมจากภายในสู่ภายนอกโดยใช้กระบวนการมองโลกในแง่ดีเข้ามาเชื่อมโยงทำให้ชีวิตได้พบความสุขที่แท้จริงได้ อีกทั้งยังสามารถสร้างแรงจูงใจให้กับตนเองในการนำไปสู่เป้าหมายในการใช้ชีวิต จนสามารถเข้าใจความรู้สึกผู้อื่นมากยิ่งขึ้น จัดเป็นความสามารถในการเข้าสังคมขั้นพื้นฐาน ในการดำเนินการให้คำปรึกษา ผู้วิจัยได้สร้างสัมพันธภาพกับผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรังเพื่อให้ผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรังเกิดความอบอุ่น สบายใจ เป็นกันเองกับผู้วิจัย พร้อมทั้งจะให้ความร่วมมือในการให้คำปรึกษาเพื่อเสริมสร้างการมองโลกในแง่ดีที่มีต่อความสุขที่แท้จริง และผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคต่างๆ ในการให้คำปรึกษา ได้แก่ การฟัง การใช้คำถามปลายเปิดและปลายปิด การสะท้อนความรู้สึก การทวนความหรือข้อความ การตีความ การเผชิญหน้า การสรุปความ และการให้กำลังใจ ซึ่งเทคนิคเหล่านี้จะช่วยให้ผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรังได้รับการเสริมสร้างการมองโลกในแง่ดีที่มีต่อความสุขที่แท้จริง ซึ่งผู้ที่เข้าร่วมโปรแกรมได้แสดงออกมาในขณะที่ต้องสู้กับสิ่งที่ท้าทายในชีวิตซึ่งจะทำให้มองเห็นถึงเรื่องราวต่างๆ ในชีวิตที่เป็นเพียงเรื่องราวดีๆ แม้เพียงเล็กน้อยที่แฝงอยู่ในสถานการณ์อันเลวร้าย ต่อจากนั้นผู้วิจัยให้ผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรัง

ทำสัญญาเพื่อดำเนินการเข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคลเพื่อเสริมสร้างการมองโลกในแง่ดีที่มีต่อความสุขที่แท้จริง

ซึ่งโปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคลนี้เลือกใช้เทคนิคการให้คำปรึกษารายบุคคล ได้แก่ เทคนิคการให้คำปรึกษาตามแนวคิดทฤษฎีโรเจอร์ส ภูตะวัน คทวนิช (2550) เชื่อว่ามนุษย์มีธรรมชาติที่ดี มีแรงจูงใจไปในด้านบวกมีเหตุผล หากได้รับการขัดเกลาและสามารถเลือกทางชีวิตของตนเองได้ มีอิสระอย่างเพียงพอและมีสถานการณ์ที่เอื้ออำนวยมนุษย์จะพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพไปในทิศทางที่เหมาะสม กับ ความสามารถของแต่ละบุคคลไปสู่การรู้จักตนเองอย่างแท้จริง (Self – Actualization) และแบบ แนวคิดปัญญาพฤติกรรมนิยม (Cognitive behavioral therapy) ซึ่งจากการที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการให้ คำปรึกษารายบุคคลพบว่าผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรังสนใจที่จะพัฒนาและเสริมสร้างการมองโลกในแง่ดี จึงทำ ให้ผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรังในกลุ่มทดลองมีทักษะการมองโลกในแง่ดี สูงกว่าผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรังกลุ่ม ควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคล ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วราภรณ์ ผาทอง (2548) ศึกษาผลของโปรแกรมพัฒนาการมองโลกในแง่ดี ที่มีผลต่อการมองโลกในแง่ดี และความสุขในชีวิตของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง หลังการทดลองผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงที่เข้าร่วม โปรแกรมพัฒนาการมองโลกในแง่ดี มีการมองโลกในแง่ดีมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จึง กล่าวได้ว่าการมองโลกในแง่ดีสามารถนำไปสู่ความสุขที่แท้จริงได้นั้นเป็นความสุขพื้นฐานภายใน ซึ่งจิตใจ สามารถสัมผัสได้ตลอดเวลาถ้าพร้อมไม่ต้องอาศัยกระบวนการรับรู้ที่ขึ้นต่ออารมณ์ของโลกภายนอกเป็น ความสุขที่ทำให้ชีวิตนี้มีความเป็นอิสระ ภูมิคติ ความสงบ สันติ ความสะอาด วิสุทธิและความสว่างปัญญา (พุทธทาสภิกขุ 2548)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สามารถให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการดูแลผู้ป่วย ทั้งแพทย์ พยาบาล นักจิตวิทยา ที่ให้การ ดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรังนำไปพัฒนาศักยภาพด้านการมองโลกในแง่ดีและมีความสุขที่แท้จริง โดยผู้ที่มีความ สนใจนำไปโปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคลนี้ไปใช้ ต้องมีความรู้เกี่ยวกับทฤษฎี และเทคนิคต่างๆ และ ควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับขั้นตอนการใช้เทคนิค ฝึกการใช้เทคนิคต่างๆ จากผู้เชี่ยวชาญในการให้ คำปรึกษาก่อนนำไปใช้จริงเพื่อให้การจัดโปรแกรมการให้คำปรึกษานั้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น
2. ผลจากการศึกษาผลของโปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคลเพื่อเสริมสร้างการมองโลกในแง่ดี ที่มีต่อความสุขที่แท้จริงของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรัง สามารถนำไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการให้ คำปรึกษารายบุคคลในกลุ่มตัวอย่างอื่นที่มีบริบทใกล้เคียงกัน และปรับปรุงแก้ไขให้เข้ากับกลุ่มตัวอย่างที่ ต้องการได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาผลของโปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคลเพื่อเสริมสร้างการมองโลกในแง่ดี ที่มีต่อความสุขที่แท้จริงนี้ไปประยุกต์ใช้ในการให้คำปรึกษาแบบกลุ่ม (Group counseling) เพิ่มเติมเพื่อ เสริมสร้างการมองโลกในแง่ดีที่มีต่อความสุขที่แท้จริงของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรังตามแนวคิดทฤษฎีการให้ คำปรึกษาแบบกลุ่มได้และเป็นแนวทางการพัฒนาทักษะด้านอื่นๆ ของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรังเพิ่มเติม
2. ควรมีการติดตามผลหลังจากที่ได้รับการเข้าโปรแกรมแล้วเป็นระยะทุก 2 เดือน หลังจาก ที่ได้รับการทดลองแล้วว่าผู้เข้าร่วมการทดลองมีการมองโลกในแง่ดีที่มีต่อความสุขที่แท้จริงมีการ

เปลี่ยนแปลงไปเล็กน้อยเพียงใด และเมื่อดำเนินกิจกรรมอื่นๆ อีกจะมีการมองโลกในแง่ดีที่มีต่อความสุขที่แท้จริงเป็นอย่างไร เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการจัดรูปแบบและเทคนิคการให้คำปรึกษาทางจิตวิทยาที่เหมาะสมในครั้งต่อไป

3. การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อทดสอบประสิทธิภาพของโปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคลเพื่อเสริมสร้างการมองโลกในแง่ดีที่มีต่อความสุขที่แท้จริงของผู้ดูแลผู้ป่วยโรคเรื้อรัง ดังนั้นเพื่อให้การศึกษามีความสมบูรณ์และลึกซึ้งมากยิ่งขึ้นการศึกษารั้งต่อไปควรศึกษาเพิ่มเติมด้วยวิธีเชิงคุณภาพ เพื่อทำให้มองเห็นประสบการณ์หรือปรากฏการณ์เชิงคุณภาพของกลุ่มผู้ดูแลผู้ป่วย อีกทั้งยังช่วยให้เข้าใจประสบการณ์การกล้าเผชิญปัญหาสู่การมีชีวิตที่สมบูรณ์ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการมองโลกในแง่ดีจนนำไปสู่ชีวิตที่สมบูรณ์แก่ผู้ดูแลผู้ป่วยในครั้งต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ชัยวัฒน์ เดชพิทักษ์. (2555). *ผลการให้การปรึกษากลุ่มแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์และพฤติกรรมต่อการมองโลกในแง่ดีเพื่อการปรับตัวทางสังคมของเยาวชนที่ถูกคุมประพฤติ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชูชื่น ชีวพูนผล.(2541). *อิทธิพลของภาวะสุขภาพของผู้ป่วยความเข้มแข็งในการมองโลกของญาติผู้ดูแลและความรู้สึกเป็นภาระในการดูแลต่อการปรับตัวของญาติผู้ดูแลผู้ป่วยมะเร็งระยะลุกลาม*. (วิทยานิพนธ์ปริญญา ดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหิดล, บัณฑิตวิทยาลัย.
- พระธรรมโกศาจารย์ พุทธทาสภิกขุ. (2548). *หนังสือทั่วไป*. ธรรมสภา หน้า 384.
- ภูตะวัน คทวนิช . (2550). *ผลของการให้การปรึกษาโดยใช้ทฤษฎีของ Rogers ต่อการเห็นคุณค่าในตนเองและความสามารถในการทำกิจวัตรประจำวันในผู้ป่วยอัมพาตครึ่งซีก = Effects of rogers' counseling theory on self-esteem and abilities to perform daily activities of hemiplegic patients*. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วรารณณ์ ผาทอง. (2549). *ผลของโปรแกรมพัฒนาการมองโลกในแง่ดีต่อความสุขในชีวิตของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูง*. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วรวิ เตือนดาว. (2547). *ความต้องการด้านสุขภาพของผู้ดูแลในครอบครัวผู้ป่วยมะเร็งระยะสุดท้าย*. การศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยา. Digital Research Information Center.
- วรางคณา รัชตะวรรณ. (2554). *การศึกษาและพัฒนาการมองโลกในแง่ดีของนักเรียนวัยรุ่นโดยการให้คำปรึกษากลุ่ม*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สาขาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา.
- Abernethy, Burns, Wheeler, & Currow; Pierce & Lutz. (2009). *Defining distinct caregiver subpopulations by intensity of end – of – life care provided*. National Center for Biotechnology Information, U.S. National Library of Medicine: 66 – 79.
- Eliana, Sarah, C. Cybele Raver. (2019). *Beyond Income Expanding our Empirical Toolkit to Better Predict Caregiver Well – Being*. Journal of Child and Family Studies.
- Funk et al, Yoo, Lee, & Chang. (2010). *The influence of service quality on satisfaction and intention A gender segmentation strategy*. Kyung Hee University, Republic of Korea Keimyung University, South Korea, University of Florida USA.

- Jianjun Deng. (2019). *Optimistically Accepting Suffering Boosts Happiness: Associations Between Buddhism Patience, Selflessness, and Subjective Authentic – Durable Happiness*. Journal of Happiness Studies.
- Lawang, W. (2013). *Developing support for Thai family caregivers of adults with a physical disability A community – based action research study* Doctoral dissertation. Melbourne La Trobe University: 534 – 545.
- Pablo Ruisoto, Israel Contador. (2018). *Use of Portable Digital Devices to Analyze Autonomic Stress Response in Psychology Objective Structured Clinical Examination*. Emergent Visualization Systems in Biomedical Sciences.
- Pierce, L., & Lutz, B. (2009). Family caregiving. In P. Larse (Ed), *Chronic illness impact and intervention* (7th ed., pp. 191-229). Boston: Jones and Bartlett Publishers.
- Seligman, M. E P, Steen, T., Park, N., & Peterson, C. (2005). *Positive psychology progress: Empirical validation of interventions*. American Psychologist, 60, 410 – 421.
- Seligman, M.E.P. (1982). THE HALF-ALIVE ONES. *Journal of Analytical Psychology*, 27, 1-20.
- Seligman, M.E.P. (1990). *Learned optimism*. New York: Knopf.
- Seligman, M.E.P. (2002). *Authentic happiness: using the new positive psychology to realize your potential for lasting fulfillment*. New York: Free Press.

ปัจจัยทางจิตวิทยาที่ส่งผลต่อการยอมรับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ ของเด็กหญิงวัยรุ่นในพื้นที่เขตคลองเตย

Psychological factors which affect the acceptance of sexual
behavior among teenage girls in the klong toey area

อินทรียา อัญพัชร¹ ดวงเดือน ศาสตรภัทร²

Inthareeya Anyapat¹ Duangduen Satraphat²

¹ หลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต จิตวิทยาประยุกต์ วิทยาลัยเซนต์หลุยส์

Master of Science, Major Applied Psychology, St. Louis College

Corresponding author, Email: ainthareeya@gmail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาจิตวิทยาประยุกต์, คณะจิตวิทยา วิทยาลัยเซนต์หลุยส์

Associate Professor Dr., Department of Applied Psychology

Faculty of Psychology, St. Louis College, Email: duangduen@slc.ac.th

Received: June 6, 2019; Revised: April 9, 2020; Accepted: April 26, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาเชิงความสัมพันธ์ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเด็กหญิงวัยรุ่นในพื้นที่ เขตคลองเตยที่เกี่ยวข้องกับ 1) ระดับความชอบเสี่ยงทางเพศ การควบคุมตนเอง ค่านิยมทางวัตถุ ความภาคภูมิใจตนเอง กับการยอมรับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ 2) ความสัมพันธ์ระหว่างความชอบเสี่ยงทางเพศ การควบคุมตนเอง ค่านิยมทางวัตถุ ความภาคภูมิใจตนเอง กับการยอมรับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ 3) อานาจพยากรณ์ของการยอมรับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ตามตัวแปรความชอบเสี่ยงทางเพศ การควบคุมตนเอง ค่านิยมทางวัตถุ ความภาคภูมิใจตนเอง กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กหญิงวัยรุ่นในพื้นที่เขตคลองเตย ที่มีอายุระหว่าง 12 – 14 ปี จำนวน 320 คน ได้มาจากการสุ่ม เลือกชุมชนจาก 41 ชุมชน มาเป็น 5 ชุมชน โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย เครื่องมืองานวิจัย เป็นแบบสอบถามซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล และตอนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยทางจิตวิทยา ซึ่งประกอบด้วย 1) การยอมรับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ 2) ความชอบเสี่ยงทางเพศ 3) การควบคุมตนเอง 4) ค่านิยมทางวัตถุ 5) ความภาคภูมิใจตนเอง ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีลักษณะเป็น มาตราประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณด้วยวิธี Stepwise ตลอดจนการหาสมการทำนาย ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับค่าเฉลี่ยของการยอมรับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์เท่ากับ 2.71 ค่านิยมทางวัตถุเท่ากับ 1.80 ความภาคภูมิใจตนเองเท่ากับ 4.03 การควบคุมตนเองเท่ากับ 3.91 ความชอบเสี่ยงทางเพศเท่ากับ 2.10 2) ความสัมพันธ์ระหว่างความชอบเสี่ยงทางเพศกับการยอมรับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์เท่ากับ .53 ค่านิยมทางวัตถุกับการยอมรับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์เท่ากับ .34 และความภาคภูมิใจตนเองกับการ

ยอมรับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์เท่ากับ .16 3) อำนาจพยากรณ์ของการยอมรับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ได้แก่ ความชอบเสี่ยงทางเพศ และค่านิยมทางวัตถุของเด็กหญิงในพื้นที่เขตคลองเตย สมการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ คือ $Y = .31 + .84 X_1 + .31 X_3$ และสมการถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ คือ $Y' = .59 X_1' + .27 X_3'$

คำสำคัญ : การยอมรับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์, เด็กหญิงวัยรุ่น, พื้นที่เขตคลองเตย

Abstract

The purpose of this research was a correlation study. The objectives were to study about the teenage girls in Klong Toey area as related to: 1) preferential sexual risk, self – controlled, materialistic values, self – esteem and acceptance of sexual behavior, 2) the relationship between preferential sexual risk, self – controlled, materialistic values, self – esteem and acceptance of sexual behavior, 3) The predictive power of accepting sexual behavior according to preferential sexual risk variables, self – controlled, materialistic values, self – esteem of the sample group was 320 teenage girls in the Klong Toey area, aged between 12 – 14 years old which The 5 communities were randomly selected out of 41 communities by simple random method. the research tools were a questionnaire which was divided into 2 parts. Part 1, involved Personal Information Questionnaire and Part 2, Questionnaire was Psychological Factors which includes 1) acceptance of sexual behavior 2) preferential sexual risk 3) self – controlled, 4) materialistic values, 5) self – esteem. The researcher created a 5 – level estimation section. The statistics used in the analysis were mean, standard deviation, Pearson's simple correlation and multiple linear regression analysis using Stepwise method and predictive equation. The results of the study showed that 1) The average level of acceptance of sexual behavior behaviors was 2.71, material values were 1.80, self – esteem was 4.03, self – control was 3.91 and preferential sexual risk was 2.10. 2) The Relationship between preferential sexual risk appetite and acceptance of sex behavior was .53, objective values and acceptance of sexual behavior was .34, self – esteem and acceptance of sexual behavior was equal .16. 3) The predictive power of accepting sex behaviors with statistical significance at .01 level was preferential sexual risk, and material values of teenage girls in the Klong Toey area. Multiple linear regression equations was $Y = .31 + .84 X_1 + .31 X_3$ and multiple linear regression equations are $Y' = .59 X_1' + .27 X_3'$

Key words: The Acceptance of Sexual Behavior, Teenage Girls, the Klong Toey Area

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยที่รับเอาค่านิยมความเป็นสากล ทั้งจากตะวันตก และตะวันออก มาเชื่อมโยงกับวิถีความเป็นไทย ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของสังคมวัยรุ่น ที่มีอิสระเสรีในเรื่องเพศ วัยรุ่นยอมรับวัฒนธรรมตะวันตก โดยขาดการไตร่ตรองถึงความเหมาะสม (ภาณุมาศ เสนีย์ศรีสกุล, 2554) ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในยุคโลกาภิวัตน์ ทำให้การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเป็นไปอย่างทั่วถึง โดยไม่จำกัดพื้นที่และเวลา เช่นเดียวกับเรื่องราวทางเพศที่กระจายไปอย่างรวดเร็ว ทำให้เด็กหญิงวัยรุ่นมีความเคยชินในเรื่องเพศ เกิดการยอมรับพฤติกรรมการ มีเพศสัมพันธ์ว่าเป็นเรื่องปกติ

วัยรุ่นเป็นวัยที่มีพัฒนาการการเปลี่ยนแปลงจากเด็กไปสู่ผู้ใหญ่ เด็กจะพ้นความเป็นเด็ก ก็ต่อเมื่อมีพัฒนาการทางเพศสมบูรณ์ และสามารถสืบพันธุ์ได้ การย่างเข้าสู่วัยรุ่น เริ่มตั้งแต่อายุ 12 ปี หรือเรียกว่า “วัยแรกรุ่น” และจะเข้าสู่วัยรุ่นเมื่ออายุ 13 ปี ขึ้นไป การที่วัยรุ่นมีเพศสัมพันธ์ตั้งแต่อายุน้อย ก่อให้เกิดปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม เช่น ปัญหาพฤติกรรมการเปลี่ยนคู่นอน (ลำเจียก กำธร, 2557) ข้อมูลนี้สะท้อนให้เห็นถึงลักษณะของวัยรุ่นทำตามอารมณ์ ด้อยทักษะการควบคุมตนเอง ทำให้เกิดการยอมรับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์อย่างง่าย การรับสื่อกระตุ้นอารมณ์ทางเพศ และการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นเหตุจูงใจให้มีโอกาสเกิดพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นในปัจจุบัน เป็นปัญหาวิกฤตสำหรับประเทศไทยเนื่องจากพัฒนาการของการเข้าสู่วัยรุ่นเร็วขึ้น นอกจากการเปลี่ยนแปลงในด้านร่างกาย วัยรุ่นต้องเผชิญการเปลี่ยนแปลงด้านจิตใจ อารมณ์ และสังคม วัยรุ่นต้องปรับตัวกับสภาพอารมณ์ที่อ่อนไหวเปลี่ยนแปลงง่าย ความอยากรู้อยากลองเรื่องเพศ ความสับสน ในบทบาทระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ วัยนี้สังคมเพื่อนมีอิทธิพลสูงต่อความคิด (สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2558) วัยรุ่นยังขาดการความภาคภูมิใจในตนเอง โดยทางจิตวิทยายอมรับว่า ความภาคภูมิใจในตนเองเป็นปัจจัยสำคัญในการปรับตัวทางอารมณ์ สังคม และการเรียนรู้สำหรับบุคคล หากบุคคลมีความภาคภูมิใจในตนเอง มีคุณค่าจะเป็นพื้นฐานของการมองชีวิต (ณัฐพล แจ่งอักษร, 2561) รวมถึงความสามารถในการควบคุมตนเองซึ่ง เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาต่างๆ ได้ โดยเริ่มจากบุคคลก่อน เพราะถ้าบุคคลสามารถควบคุมตนเองได้ บุคคลสามารถที่จะประสบความสำเร็จไม่ว่าจะเป็น ด้านการงานครอบครัว หรือแม้การศึกษา (ทราย ศรีเงินวง, 2559)

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงต่อพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ วิพรรษา คำรินทร์ (2558) กล่าวว่า พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศมีความสัมพันธ์กับการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา และอุมาภรณ์ ภัทรวณิชย์ (2557) กล่าวว่า การชอบความเสี่ยงในพฤติกรรมเพศสัมพันธ์มีอิทธิพลต่อเจตคติทางเพศของวัยรุ่นเป็นอย่างยิ่ง ไพจิต ภูแฮมโชติ และวิลาวัลย์ ชมนิรัตน์ (2555) กล่าวว่าพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น ทั้งการแต่งกายเปิดเผยสัดส่วนตามแฟชั่น การเที่ยวสถานบันเทิงในเวลากลางคืน และการดูสื่อลามก เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรของวัยรุ่น รวมถึงรายงานการวิจัยของ กองวิชาการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2559) พบว่า เจตคติต่อการมีเพศสัมพันธ์ก่อนสมรส ความชอบเสี่ยงทางเพศ การควบคุมตนเอง และการจัดการกับความเครียด เป็นตัวแปรสำคัญที่เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุของการเกิดพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น การศึกษาและข้อมูลจากองค์กรดังกล่าวบ่งชี้ถึงความชอบเสี่ยงทางเพศ ที่สะท้อนจากการรับสื่อกระตุ้นอารมณ์ การรวมกลุ่มของวัยรุ่นมีการเสพสิ่งมีเมา และปฏิบัติตัวอย่างเปิดเผยทางเพศระหว่างชายหญิง ทำให้การยอมรับพฤติกรรมทางเพศในวัยรุ่นเป็นไปโดยง่าย และมีแนวโน้มของการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นเพิ่มขึ้น

จากสถิติสำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข (2559) พบว่า ปัญหาการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น มีปริมาณการเคยมีเพศสัมพันธ์เพิ่มมากขึ้น ดังเห็นได้จากในปี พ.ศ. 2553 ที่พบว่า

นักเรียนหญิงเคยมีเพศสัมพันธ์แล้วร้อยละ 15.50 และในปีพ.ศ. 2558 นักเรียนหญิงเคยมีเพศสัมพันธ์แล้ว ร้อยละ 17.20 – 18.20 ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาสาเหตุที่ก่อให้เกิดการยอมรับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ ของเด็กหญิงวัยรุ่นที่เพิ่มปริมาณมากขึ้น

พื้นที่เขตคลองเตยในจังหวัดกรุงเทพมหานคร มีประชากรอาศัยอยู่กันอย่างหนาแน่น ก่อให้เกิด ปัญหาตามมา หนึ่งในปัญหาส่งผลกระทบต่อวัยรุ่นที่สำคัญ คือ ปัญหาทางเพศ จากปัจจัยเสี่ยง และการถูกชักจูงให้มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม (ปวีร์ ปรีชาชาญ, 2552) หรือ กรณีการตั้งครรภ์ในเด็กหญิง วัยรุ่นที่เป็นปัญหาในสังคม มูลนิธิดวงประทีปประสบปัญหาภายใต้โครงการของเด็กวัยรุ่นในพื้นที่เขต คลองเตย เช่น เด็กหญิงวัยรุ่นบางรายแต่งตัวเปิดเผยสัดส่วน พฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์เร็วขึ้น มี ครอบครัวตั้งแต่เด็ก (ปวีร์ ปรีชาชาญ 2552) ทำให้ผู้วิจัยเล็งเห็นปัญหา และความสำคัญในการศึกษาปัจจัย ทางจิตวิทยาที่ส่งผลต่อการยอมรับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ของเด็กหญิงวัยรุ่นในพื้นที่เขตคลองเตย ตลอดจนสามารถเข้าใจ และนำมูลเหตุปัจจัยทางจิตวิทยาเหล่านี้ไปอ้างอิง เพื่อให้ความรู้ ความช่วยเหลือ พัฒนาวิธีการป้องกัน และแก้ไขปัญหาเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นในประเทศไทยอย่างเหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความชอบเสี่ยงทางเพศ การควบคุมตนเอง ค่านิยมทางวัตถุ ความภาคภูมิใจตนเอง กับการยอมรับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ของเด็กหญิงวัยรุ่นในพื้นที่เขตคลองเตย
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความชอบเสี่ยงทางเพศ การควบคุมตนเอง ค่านิยมทางวัตถุ ความภาคภูมิใจตนเอง กับการยอมรับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ของเด็กหญิงวัยรุ่นในพื้นที่เขตคลองเตย
3. เพื่อศึกษาอำนาจพยากรณ์ของการยอมรับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ตามตัวแปรความชอบเสี่ยงทางเพศ การควบคุมตนเอง ค่านิยมทางวัตถุ ความภาคภูมิใจตนเอง ของเด็กหญิงวัยรุ่นในพื้นที่เขต คลองเตย และสมการทำนาย

สมมติฐานของการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 ความชอบเสี่ยงทางเพศ และค่านิยมทางวัตถุกับการยอมรับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ของเด็กหญิงวัยรุ่นในพื้นที่คลองเตยมีความสัมพันธ์เชิงบวก

สมมติฐานที่ 2 การควบคุมตนเอง และความภาคภูมิใจในตนเองกับการยอมรับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ของเด็กหญิงวัยรุ่นในพื้นที่คลองเตยมีความสัมพันธ์เชิงลบ

สมมติฐานที่ 3 ความชอบเสี่ยงทางเพศ การควบคุมตนเอง ค่านิยมทางวัตถุ และความภูมิใจในตนเองสามารถพยากรณ์การยอมรับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ได้

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร ที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ เป็นเด็กหญิงวัยรุ่นในพื้นที่เขตคลองเตย ที่มีอายุระหว่าง 12 – 14 ปี จำนวน 1,527 คน (กรมการปกครอง, 2561) ซึ่งประกอบไปด้วยชุมชนทั้งหมด 41 ชุมชน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นเด็กหญิงวัยรุ่นในพื้นที่เขตคลองเตย ที่มีอายุระหว่าง 12 – 14 ปี กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การคำนวณด้วยสูตรคำนวณของ Yamane (Yamane, 1970) โดยกำหนดความคลาดเคลื่อนไว้ที่ .05 ได้ขนาดตัวอย่าง 320 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มตามขั้นตอนจากชุมชนในเขตคลองเตยจำนวน 41 ชุมชน (สำนักงาน

เขตคลองเตย, 2561) ดังนี้ วิธีการสุ่มชุมชนแบบง่าย (Simple Random Sampling) วิธีการจับฉลากเพื่อเลือกชุมชน โดยสุ่มจับฉลากจาก 41 ชุมชน ให้เหลือเพียง 5 ชุมชน โดยทุกครั้งที่จับฉลากแล้วนำฉลากที่ได้กลับคืน ชุมชนที่เลือกได้ คือ (1) หมู่บ้านพัฒนา 70 ไร่ (2) คลองเตยลือค 4 – 5 – 6 (3) โรงหมู (4) คลองเตยลือค 1 – 2 – 3 และ (5) ตลาดท่าเรือคลองเตย จากนั้นทำการสุ่มตัวอย่างตามความสมัครใจเป็นตัวแทนของกลุ่มในแต่ละชุมชน รวมทั้งหมด 320 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ 1) ความชอบเสี่ยงทางเพศ 2) การควบคุมตนเอง 3) ค่านิยมทางวัตถุ 4) ความภาคภูมิใจตนเอง

ตัวแปรตาม ได้แก่ การยอมรับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์

นิยามศัพท์ปฏิบัติการ

1. การยอมรับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ หมายถึง ความคิด ความรู้สึก ที่ดีต่อเพศสัมพันธ์ เป็นการประมวลผลข้อมูลเชิงบวก มีค่านิยมกลุ่มเกี่ยวกับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ เกิดเป็นสิ่งที่จูงใจให้บุคคลมีพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งต่อการมีเพศสัมพันธ์

2. ความชอบเสี่ยงทางเพศ หมายถึง การกระทำใดๆ ที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อการยอมรับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ ได้แก่ พฤติกรรมการดื่มสุรา หรือ ของมึนเมา การรับสื่อที่กระตุ้นอารมณ์เพศ การแต่งตัวสัมผัสร่างกายระหว่างชายหญิง การแต่งกายเปิดเผยสัดส่วน

3. การควบคุมตนเอง หมายถึง ความสามารถในการกำหนดความคิด ความรู้สึก และการกระทำให้เป็นไปในทิศทางที่เหมาะสม ไม่ว่าจะเผชิญปัญหา อุปสรรคใด หรือ อยู่ในสถานการณ์ที่เกิดความขัดแย้งในใจ

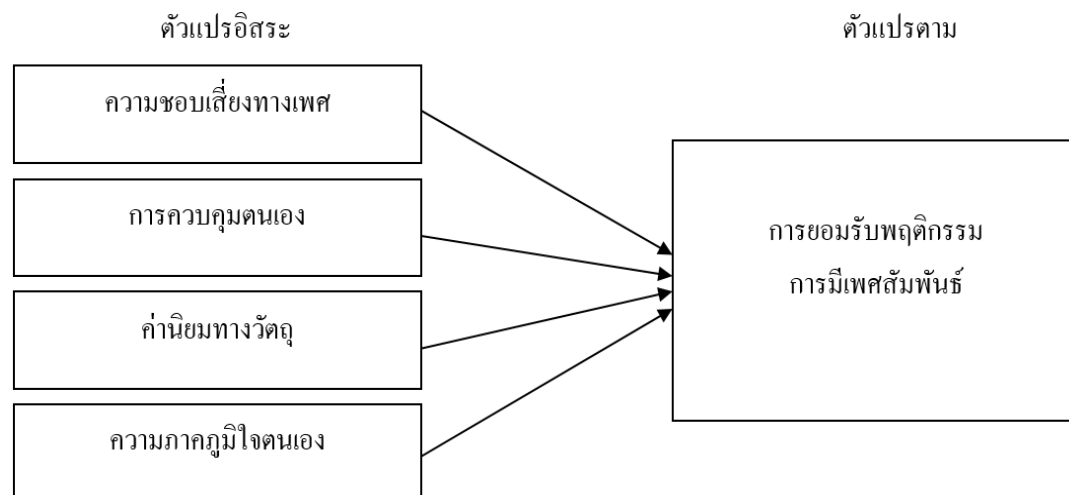
4. ค่านิยมทางวัตถุ หมายถึง ความคิด ความรู้สึกที่ให้คุณค่าต่อวัตถุมากกว่าตัวบุคคลได้แก่ เครื่องแต่งกาย เครื่องใช้ เครื่องประดับ การสื่อสารข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์

5. ความภาคภูมิใจตนเอง หมายถึง การตัดสินคุณค่าของตัวบุคคล การแสดงออกในรูปของเจตคติที่บุคคลนั้น มีต่อตนเอง ประเมินตนเองว่ามีคุณค่า นับถือตนเอง และเคารพในศักดิ์ศรีแห่งตน

นิยามศัพท์เฉพาะ

เด็กหญิงวัยรุ่นในพื้นที่เขตคลองเตย หมายถึง ผู้ที่มีอายุระหว่าง 12 – 14 ปี (เกิดปี พ.ศ. 2548 – 2550) โดยเป็นเพศหญิง และพักอาศัยอยู่ในพื้นที่เขตคลองเตยไม่น้อยกว่า 6 เดือน

กรอบแนวคิดการวิจัย

ทฤษฎีของปัจจัยที่ส่งผลต่อการยอมรับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์

ทฤษฎีเกี่ยวกับการยอมรับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ อธิบายได้ด้วย แนวคิดจิตวิเคราะห์ของฟรอยด์ ที่กล่าวถึง พัฒนาการบุคลิกภาพในขั้นที่ 5 คือ วัยรุ่นอายุ 12 ปีขึ้นไป ที่สนใจเพศตรงข้าม มีพัฒนาการทางร่างกายเปลี่ยนแปลง เป็นวัยที่มีความพึงพอใจในเพศตรงข้าม มีความต้องการทางเพศสูง จนถึงระดับสามารถสืบพันธุ์ได้ จึงเป็นช่วงวัยที่มีการยอมรับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์

ทฤษฎีเกี่ยวกับความชอบเสี่ยงทางเพศ มาจากแนวคิดเกี่ยวกับ อารมณ์ที่รุนแรงของวัยรุ่น เฮิร์ลลอค Hurlock. (1967: p. 122) เรียกว่าเป็นวัยพายุพายุ (storm and stress) หมายถึง การมีอารมณ์ที่รุนแรงเต็มไปด้วยความเชื่อมั่นในตนเอง บางครั้งจึงเกิดความขัดแย้งกับบุคคลอื่นได้ง่าย เป็นวัยที่ง่ายต่อการยั่ว หรือ ถูกชักนำให้รู้สึกอยากลองสิ่งใหม่อยู่ตลอดเวลา โดยขาดการไตร่ตรองอย่างรอบครอบ ทำให้การแสดงพฤติกรรมส่วนใหญ่เป็นไปในทางที่ผิด โดยเฉพาะพฤติกรรมของวัยรุ่นสนใจเรื่องทางเพศในทุกด้านอย่างมาก มีความอยากรู้เห็น อยากลอง ได้แก่ ความสนใจต่อเพศตรงข้าม อยากมีคู่รักหรือแฟน มีความรู้ ความต้องการทางเพศรุนแรง

ทฤษฎีเกี่ยวกับการควบคุมตนเอง มาจากทฤษฎีแบนดูรา (Bandura, 1977: p. 140) กล่าวถึง การควบคุมตนเอง ว่า ความสามารถในการกำหนดความคิด ความรู้สึก และการกระทำให้เป็นไปในทิศทางที่ต้องการ ไม่ว่าจะเผชิญปัญหา อุปสรรคใด หรือ อยู่ในสถานการณ์ที่เกิดความขัดแย้ง ทฤษฎีแบนดูรา อนุมานได้ว่า วัยรุ่นที่มีการควบคุมตัวเองได้ในระดับที่ดี สามารถละเว้นการกระทำ ไม่เหมาะสม สามารถมีเหตุผล และมีความอดทน เพื่อให้เกิดผลดีตามที่ต้องการ หรือ หลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ดีที่อาจเกิดขึ้นได้ และเมื่อวัยรุ่นต้องเผชิญกับ ปัญหา อุปสรรค หรือ อยู่ในภาวะที่เกิดปัญหาความขัดแย้งในจิตใจการเรียนรู้ ความสัมพันธ์ของพฤติกรรมกับ ผลของพฤติกรรมที่มาจากประสบการณ์การสังเกตตัวเอง อาจสนับสนุนให้เกิดความสัมพันธ์เชิงลบของปัจจัยการควบคุมตนเองกับการยอมรับการมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่น

ทฤษฎีเกี่ยวกับค่านิยมทางวัตถุ เป็นทฤษฎีการเรียนรู้โดยการสังเกต อัลเบิร์ต แบนดูรา (อ้างถึงใน จุฑารัตน์ เอื้ออานวย, 2553: น.122) ได้อธิบายว่า การเรียนรู้ส่วนใหญ่ของบุคคล เกิดจากการสังเกตตัวแบบ หรือ การเลียนแบบจากตัวแบบ บุคคลก็มีแนวโน้มที่ลอกเลียนแบบพฤติกรรม ซึ่งได้รับความสนใจ เช่นเดียวกับ ภัทรพันธ์ หุ่นรักวิทย์ (2559) กล่าวไว้ว่า วัยรุ่นปัจจุบันมีทั้งเน็ตไอดอล และดารา นักร้อง เป็นตัวแบบที่มีอิทธิพล การแสดงออกของตัวแบบเหล่านี้บนสื่อสามารถ ก่อให้เกิดการยอมรับ การตั้งใจ

ติดตาม จดจำ เริ่มเลียนแบบพฤติกรรมที่สนใจทั้งเชิงสร้างสรรค์ และที่ไม่สร้างสรรค์รวมถึง อาจเป็นการทำลายวัฒนธรรมอันดี เช่น การนำเสนอรูปร่างในลักษณะ ที่ก่อให้เกิดความไม่เหมาะสมทางเพศ การแสดงออกทางเพศสัมพันธ์ การให้คุณค่าหญิง หรือ ชายในทางไม่ถูกต้อง การตกแต่งประดับร่างกาย หรือ การแสดงออกถึงความก้าวร้าวรุนแรง ส่งผลให้วัยรุ่นเกิดการลอกเลียนแบบพฤติกรรมด้านใดด้านหนึ่งจาก คนที่ตนเองให้ความสนใจ และอาจเกิดผลเสียระยะยาวต่อตนเองและคนใกล้ชิดได้

ทฤษฎีเกี่ยวกับความภาคภูมิใจตนเอง (Self – Esteem) ของบุคคลเป็นการตัดสินคุณค่าของตัวเอง บุคคล และการแสดงออกในรูปของเจตคติที่บุคคลนั้นมีต่อ ทฤษฎีของมาสโลว์ กล่าวถึง ความภาคภูมิใจในตัวเองไว้ในขั้นที่ 4 ของทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow, 1943) คือ ความต้องการที่จะรู้สึกว่ามีค่า (Esteem Needs) หมายถึง ความปรารถนาที่จะมองตนเองว่ามีคุณค่าสูง เป็นที่น่าเคารพยกย่องจากทั้งตนเองและผู้อื่น ต้องการที่จะให้ผู้อื่นเห็นว่าตนมีความสามารถ มีคุณค่า มีเกียรติ มีตำแหน่งฐานะ บุคคลที่ได้รับการตอบสนองความต้องการขั้นนี้จะมีคามพึงพอใจหรือความสุขส่วนตัวเกี่ยวกับตัวเอง โดยความภาคภูมิใจในตัวเองได้มาจาก การสะท้อนภาพจากบุคคลอื่นการยอมรับตนเอง ขั้นพื้นฐานการยอมรับตนเองอย่างมีเงื่อนไข การประเมินตนเองการเปรียบเทียบตนจริงกับตนในอุดมคติ ลักษณะของบุคคลที่เห็นคุณค่าในตนเอง มองโลกในแง่ดีพอใจ และเคารพตนเอง มีความสุขในการใช้ชีวิตมีเป้าหมายในชีวิต กระตือรือร้น มานะพยายาม บุคคลที่มีมีความภาคภูมิใจตนเองสูง อาจมีอำนาจเหนือผู้อื่น อาจนำไปสู่การยอมรับการยอมรับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์สูง หรือ อาจเป็นไปในทางตรงข้าม ทฤษฎีมาสโลว์สามารถอธิบายความสำคัญปัจจัยความภาคภูมิใจตนเอง ซึ่งมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยต่อการยอมรับการยอมรับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น

เครื่องมือการวิจัย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย อายุ (เกิดปีพ.ศ.)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยทางจิตวิทยา 5 ด้าน ได้แก่ การยอมรับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ ความชอบเสี่ยงทางเพศ การควบคุมตนเอง ค่านิยมทางวัตถุ ความภาคภูมิใจตนเอง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยให้คะแนนตามลำดับดังนี้ ถ้าเป็นข้อความทางบวก “เห็นด้วยอย่างยิ่ง” คะแนนเท่ากับ 5 คะแนน และลดลงมาตามลำดับจนถึง “ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง” คะแนนเท่ากับ 1 คะแนน และถ้าเป็นข้อความทางลบให้ คะแนนตรงกันข้ามกับข้อความทางบวก

วิธีการสร้างเครื่องมือวิจัย

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากตำรา วิทยานิพนธ์ เพื่อกำหนดนิยามปฏิบัติการของตัวแปรนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างข้อคำถามตามนิยามปฏิบัติการ ข้อคำถาม 5 ด้าน รวม 80 ข้อ ได้แก่ 1) การยอมรับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ จำนวน 16 ข้อ 2) ความชอบเสี่ยงทางเพศ จำนวน 16 ข้อ 3) การควบคุมตนเอง จำนวน 16 ข้อ 4) ค่านิยมทางวัตถุ จำนวน 16 ข้อ 5) ความภาคภูมิใจตนเอง จำนวน 16 ข้อ

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ดังนี้ 1) การหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหาว่าตรงกับที่นิยามในนิยามปฏิบัติการหรือไม่ พร้อมทั้งตรวจสอบภาษา ต่อจากนั้น นำคะแนนจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านมา คำนวณหาค่า IOC (Index of Item – Objective Congruence)

โดยข้อความทั้งหมดต้องมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป ตัดข้อที่ไม่สอดคล้อง แล้วนำไปทดลองใช้ 2) นำแบบสอบถามที่ได้ทำการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try – out) กับเด็กหญิงวัยรุ่นในพื้นที่เขตคลองเตยจำนวน 25 คนที่เหมือนกับกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกโดยใช้ Corrected item – total correlation เลือกข้อที่มีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ได้ 1) การยอมรับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ จำนวน 5 ข้อ 2) ความชอบเสี่ยงทางเพศ จำนวน 7 ข้อ 3) การควบคุมตนเอง จำนวน 6 ข้อ 4) ค่านิยมทางวัตถุ จำนวน 6 ข้อ 5) ความภาคภูมิใจตนเอง จำนวน 6 ข้อ ต่อจากนั้นนำไปหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) โดยมีค่าความเชื่อมั่น 1) การยอมรับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์เท่ากับ .86 2) ความชอบเสี่ยงทางเพศเท่ากับ .80 3) การควบคุมตนเองเท่ากับ .82 4) ค่านิยมทางวัตถุเท่ากับ .85 5) ความภาคภูมิใจตนเองเท่ากับ .87 รวมเท่ากับ .90

สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) สถิติวิเคราะห์เชิงอนุมาน เพื่อใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบ Stepwise

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กหญิงวัยรุ่นในพื้นที่เขตคลองเตย โดยการหาค่าความถี่และร้อยละ พบว่าเด็กหญิงส่วนใหญ่มีอายุ 14 ปี (พ.ศ. 2548) มีจำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 51.25 อายุ 12 ปี (พ.ศ. 2550) มีจำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 26.56 รองลงมา อายุ 12 ปี (พ.ศ. 2550) จำนวน 85 คน คิดเป็นร้อยละ 26.56 และอายุ 13 ปี (พ.ศ. 2549) จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 22.19 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 หาระดับของตัวแปรที่ศึกษาของเด็กหญิงวัยรุ่นในพื้นที่เขตคลองเตย พบว่า เด็กหญิงวัยรุ่นในพื้นที่เขตคลองเตยมีค่านิยมทางวัตถุ มีความภาคภูมิใจตนเองอยู่ระดับมาก ส่วนการควบคุมตนเอง และการยอมรับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์อยู่ระดับปานกลาง แต่ความชอบเสี่ยงทางเพศอยู่ระดับต่ำ

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ตัวแปรที่ทำนายการยอมรับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ของเด็กหญิงวัยรุ่น ในพื้นที่เขตคลองเตย โดย

3.1) หาสหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นกับตัวแปรตามพบว่าความชอบเสี่ยงทางเพศมีความสัมพันธ์กับการยอมรับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ของเด็กหญิงวัยรุ่นในเชิงบวกมากที่สุด (r เท่ากับ .53 $p < .01$) รองลงมาคือค่านิยมทางวัตถุมีความสัมพันธ์กับการยอมรับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ในเชิงบวก (r เท่ากับ .34 $p < .01$) ความภาคภูมิใจตนเองมีความสัมพันธ์กับการยอมรับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ในเชิงบวก (r เท่ากับ .16 $p < .01$) ในขณะที่ตัวแปรการควบคุมตนเองมีความสัมพันธ์กับการยอมรับการมีเพศสัมพันธ์ในเชิงลบอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2) การวิเคราะห์เพื่อค้นหาตัวทำนายที่มีนัยสำคัญ หรือมีประสิทธิภาพสูงในการทำนายการยอมรับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ของเด็กหญิงวัยรุ่นในพื้นที่เขตคลองเตย โดยใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ดังตาราง 1

ตาราง 1 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยใช้วิธีวิเคราะห์แบบ stepwise เป็นการใส่ตัวแปรทั้งหมด เพื่อทำนายการยอมรับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ของเด็กหญิงวัยรุ่นในพื้นที่เขตคลองเตย

ลำดับ	ตัวแปรทำนาย	b	β	R	R ²	t	p
1	ความชอบเสี่ยงทางเพศ (X ₁)	0.84	0.59	0.53	0.28	12.73	.01
2	ค่านิยมทางวัตถุ (X ₃)	0.31	0.27	0.60	0.36	5.94	.01

$$a = -.31, R = .60, R^2 = .36, SE = .76$$

จากตาราง 1 การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน พบว่า มีตัวทำนาย จำนวน 2 ตัวที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 หรือมีประสิทธิภาพสูงในการทำนายการยอมรับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ ได้แก่ ความชอบเสี่ยงทางเพศ เป็นตัวแปรแรกที่มีอิทธิพลสูงสามารถเข้าทำนายการยอมรับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เชื่อมันได้ร้อยละ 28 และตัวทำนายตัวที่สองคือ ค่านิยมทางวัตถุ มีอำนาจในการทำนาย เชื่อมันได้ร้อยละ 36 สามารถร่วมกันทำนายกับความชอบเสี่ยงทางเพศ โดยอำนาจในการทำนายเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างการทำนายการยอมรับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ของเด็กหญิงวัยรุ่นในพื้นที่เขตคลองเตยกับตัวทำนายทั้ง 2 ตัวเป็น .60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ดังนั้นตัวทำนายทั้ง 2 ตัวนี้ ได้แก่ ความชอบเสี่ยงทางเพศ ค่านิยมทางวัตถุ สามารถร่วมกันทำนายการยอมรับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ ได้สอดคล้องกับสมมติฐานบางส่วน สำหรับตัวแปรการควบคุมตนเองและความภาคภูมิใจตนเอง ไม่สามารถเข้าไปทำนายการยอมรับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ได้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานบางส่วน ดังนั้นสามารถเขียนสมการได้ดังนี้

$$\text{สมการการทำนายในรูปคะแนนดิบ} \quad Y = .31 + .84 X_1 + .31 X_3$$

$$\text{สมการการทำนายในรูปคะแนนมาตรฐาน} \quad Y' = .59 X_1' + .27 X_3'$$

อภิปรายผล

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง การยอมรับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์กับ ความชอบเสี่ยงทางเพศ ค่านิยมทางวัตถุ และความภาคภูมิใจตนเอง พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ล้วนไม่มีความสำคัญทางสถิติกับการควบคุมตนเอง

ความชอบเสี่ยงทางเพศมีความสัมพันธ์มากที่สุดในการเชิงบวกกับการยอมรับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ เนื่องจากเด็กหญิงวัยรุ่นมีพฤติกรรมความชอบเสี่ยงทางเพศ มักมีการแต่งกายเปิดเผยสัดส่วน นอกจากนั้นยังมีพฤติกรรมการดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ซึ่งทำให้ขาดสติสัมปชัญญะ ไม่สามารถควบคุมตนเองได้ ประกอบกับการเปิดรับสื่อที่กระตุ้นอารมณ์เพศทั้งทางตรง และทางอ้อมจึงพบได้โดยง่าย ซึ่งส่งผลต่อการมีอิทธิพลต่อการยอมรับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์สูง

ตัวแปรตัวที่ 2 คือ ค่านิยมทางวัตถุมีความสัมพันธ์เชิงบวกรองลงมากับการยอมรับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ เนื่องจาก หากความคิด ความเชื่อ และความรู้สึกของบุคคลที่ให้คุณค่าต่อวัตถุมากกว่าต่อจิตใจ หรือความเป็นมนุษย์ ย่อมทำทุกวิถีทางเพื่อให้ได้มาซึ่งวัตถุแบรนด์เนม จนกระทั่งการยอมรับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ ซึ่งความเชื่อจะส่งผลกระทบอย่างมาก เพราะหากบุคคลนั้นมีความเชื่อแบบใดก็จะใช้ชีวิตตามความเชื่อแบบนั้น

ตัวแปรที่ 3 คือ ความภาคภูมิใจตนเองมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการยอมรับพฤติกรรม การมีเพศสัมพันธ์ ซึ่งผลที่ได้รับนี้ค้านกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ที่ว่า ความภาคภูมิใจมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการยอมรับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ ผลที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องจาก เด็กหญิงวัยรุ่นในพื้นที่เขตคลองเตยไม่ได้มองว่าเป็นเรื่องเสียหายอะไร และส่งผลกระทบต่อตนเองในปัจจุบันหรืออนาคตแต่อย่างใด

ตัวแปรสุดท้าย คือ การควบคุมตนเองไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับพฤติกรรม การมีเพศสัมพันธ์ แม้ว่าเด็กหญิงวัยรุ่นในพื้นที่เขตคลองเตยจะสามารถควบคุมตนเองได้ดี แต่หากมองว่าการยอมรับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ไม่ใช่เรื่องเสียหาย หรือผิดปกติดังไร จึงไม่มีความจำเป็นจะต้องควบคุมตนเองจากการยอมรับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ จึงค้านกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่า การควบคุมตนเองมีความสัมพันธ์เชิงลบกับการยอมรับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สรุปได้ว่า ตัวแปรต้นที่เข้าไปทำนายการยอมรับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์มี 2 ตัวแปรอิสระ คือ ความชอบเสี่ยงทางเพศ และค่านิยมทางวัตถุ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลวิจัยไปใช้

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น หน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับวัยรุ่น สื่อ ชุมชน สถาบันการศึกษา และสถาบันครอบครัว นำผลของข้อมูลเรื่องปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลต่อการยอมรับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์และความชอบเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น จัดทำโครงการให้ความรู้ พัฒนาทักษะชีวิต และแนวทางป้องกันการมีเพศสัมพันธ์ให้กับวัยรุ่น

ข้อเสนอแนะในการนำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยปัจจัยทางจิตวิทยาที่ส่งผลต่อการยอมรับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ ของเด็กหญิงวัยรุ่นในเขตพื้นที่อื่น
2. ควรมีการติดตามผลในอีก 5 ปีเพื่อทำการเปรียบเทียบปัจจัยต่างๆ และศึกษาการป้องกันตนเองต่อการยอมรับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ ในเขตคลองเตย
3. ควรมีการศึกษาในเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกด้านความคิดเห็นและมุมมองของวัยรุ่นในเรื่องพฤติกรรมทางเพศ

เอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. (2561). *จำนวนประชากรแยกอายุ เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร*. สืบค้นจาก http://stat.dopa.go.th/stat/statnew/upstat_age_disp.php.
- กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2559). *กองวิชาการ*. สืบค้นจาก <http://www.bps.m - society.go.th/contents/index/4>
- จุฑารัตน์ เอื้ออานวย. (2553). *จิตวิทยาสังคม* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: สำนักงานพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐพล แจ้งอักษร. (2561). การพัฒนาตัวบ่งชี้และแบบวัดความภาคภูมิใจในตนเองของนักเรียนกลุ่มชาติพันธุ์. *วารสารการวัดผลการศึกษา*, 35(97), 22.

- ทราย ศรีเงินยวง. (2559). แนวทางการพัฒนาแบบวัดการควบคุมตนเอง Guidelines for the development of self – control test โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม). *วารสารการวัดผลการศึกษา*, 33(93), 11.
- ปวีร์ ปรีชาชาญ. (2552). *การเห็นคุณค่าในตนเองของเด็กในชุมชนแออัดคลองเตย กรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ไพจิตร ภูเข้มโชติ และวิลาวัลย์ ชมนิรัตน์. (2555). *การพัฒนาแนวทางการป้องกันพฤติกรรมเสี่ยงทางเพศของวัยรุ่น*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, คณะพยาบาลศาสตร์, สาขาวิชาการพยาบาลเวชปฏิบัติชุมชน.
- ภานุมาศ เสนีย์ศรีสกุล. (2554). *การรับรู้พฤติกรรมเสี่ยงที่นำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ของวัยรุ่นกรณีศึกษาในนักเรียนระดับอาชีวศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภัทรพันธ์ หุ่นรักวิทย. (2559). *ลักษณะบุคลิกภาพห้วงค์ประกอบกับพฤติกรรมการเลียนแบบเน็ดไอดอลของวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร, คณะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.
- ลำเจียก กำธร. (2557). *วัยรุ่นวัยรุ่นกับปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พร้อมป้องกันอย่างไร*. *วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี*, 30(3), 97 – 105.
- สำนักงานเขตคลองเตย. (2561). *ข้อมูลพื้นฐานพื้นที่เขตคลองเตย*. สืบค้นจาก <http://www.bangkok.go.th/khlongtoei>.
- สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2558). *สถิติการคลอดของแม่วัยรุ่นประเทศไทย ปี พ.ศ. 2558*. สืบค้นจาก http://rh.anamai.moph.go.th/more_news.php?cid=26&filename=index.
- สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข. (2559). *รายงานประจำปี พ.ศ. 2559*. สืบค้นจาก http://rh.anamai.moph.go.th/more_news.php?cid=26&filename=index.
- อุมาภรณ์ ภัทรวาณิชย์. (2557). *ทัศนคติทางเพศของประชากรรุ่นใหม่. การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 10 “ประชากรและสังคม 2557” เรื่อง “การเกิดกับความมั่นคงในประชากรและสังคม” : สถาบันวิจัยประชากรและสังคม (วสป).* มหาวิทยาลัยมหิดล.
- A.H. Maslow. (1943). A Theory of Human Motivation. *Psychological Review* 50, 370 – 96.
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84(2), 191–215.
- Hurlock, E. B. (1967). *Adolescent Development*. n.p.: n.pb, p. 122.
- Yamane, T. (1970). *Statistics an Introductory Analysis. (3rd Edition)*. New York: Harper and Row.

ผลการใช้รูปแบบการสอนด้วยผังกราฟิกที่มีต่อความสามารถในการเขียนสรุปความภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

The effect of graphic organizer instructional model to enhance summary English writing ability of upper primary school students

นายปิยพงษ์ พรมนนท์

Piyapong Promnont

อาจารย์ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)

Lecturer, Srinakharinwirot University: Prasarnmit Demonstration School (Elementary)

Corresponding author, E – mail: pong_eng50@hotmail.com

Received: June 19, 2019; Revised: February 15, 2020; Accepted: April 21, 2020

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) เปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสรุปความภาษาอังกฤษก่อนและหลังการทดลองกับเกณฑ์ 2) ศึกษาพัฒนาการความสามารถในการเขียนสรุปความภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน ของภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม (Sampling Unit) จากห้องเรียนจำนวน 8 ห้อง ได้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/3 และ 6/4 จำนวนนักเรียน 58 คน หลังจากนั้นใช้ข้อสอบมาตรฐาน (Standard Test) ที่ดัดแปลงจาก Cambridge University Placement Test จำนวน 30 ข้อ ในการแบ่งระดับความสามารถของนักเรียนเป็นกลุ่มย่อยจำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่ม A กลุ่ม B และกลุ่ม C หลังจากนั้นทำการ Random Assignment อีกครั้งได้นักเรียนกลุ่ม B ซึ่งมีนักเรียนจำนวน 10 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง ดำเนินการทดลองโดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi – Experimental Research) แบบอนุกรมเวลา One – Group Time Series Design ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง จำนวน 20 สัปดาห์ๆ ละ 2 ครั้งๆ ละ 45 นาที มีการวัดพัฒนาความสามารถในการเขียนสรุปความจำนวน 4 ครั้ง หลังนักเรียนรู้จบหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดเอาไว้ (3 สัปดาห์/1 ครั้ง) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวัดความสามารถในการเขียนสรุปความภาษาอังกฤษจำนวน 2 ชุด (ก่อนเรียน – หลังเรียน และระหว่างเรียน) และเกณฑ์การให้คะแนนแบบแยกส่วนประกอบที่มีค่าความเชื่อมั่นของเกณฑ์การให้คะแนนเท่ากับ 0.81 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลแบบ *t – test for dependent sample*, *t – test for one group* และแบบความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (One way ANOVA with repeated) และสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย เบี่ยงเบนมาตรฐาน และการใช้กราฟเส้น ผลการศึกษาพบว่า 1) นักเรียนมีความสามารถในการเขียนสรุปความภาษาอังกฤษหลังสูงกว่าก่อนการทดลอง และผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) นักเรียนมีพัฒนาการความสามารถในการเขียนสรุปความภาษาอังกฤษดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: รูปแบบการสอนด้วยผังกราฟิก, การเขียนสรุปความ

Abstract

The purposes of this research were to: 1) to compare between the pretest and the posttest of an English summary writing ability with the criteria 2) to study a development of English summary writing ability from Satit Prasarnmit Demonstration School that enrolled English course in the second semester of academic year 2018 which taught through Graphic Organizer Instructional Model. The cluster random sampling was used of this study based on sampling unit from eight classrooms into two classrooms (6/3 and 6/4), used a modified standard test, Cambridge University Placement Test with 30 questions, to divide students into three groups as A, B, and C, and used the random assignment method to select the samples. The B group of 10 sixth grade students as the sample. One group time series design was used in the study. The teaching experiment was conducted in 20 weeks with 40 teaching times. Four repetition times were provided in this research (three weeks/1 time) after end of unit of learning. The research instruments included summary writing ability test with analytical rubric scoring with a reliability of 0.81. ANOVA with repeated measures, t – test for dependent sample and one group, mean, standard deviation and line – graph plotting were statistically used for data analysis. The results of this study revealed that: 1) the sixth grade students' posttest in English summary writing was higher than the pretest and passed the criteria at the .05 level of significance. 2) The students' English summary writing showed significantly higher development at the .05 level of significance.

Key words: Graphic Organizer Instructional Model, Summary writing

บทนำ

การเขียนเป็นทักษะที่สำคัญสำหรับการเรียนรู้และการแสดงออกถึงสิ่งที่ผู้เรียนรู้ คิด ประสบการณ์ และบันทึกความรู้ในสาขาต่างๆ ออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร การเขียนจึงเป็นการสื่อสารที่ช่วยถ่ายทอดความรู้และช่วยขยายความคิดซึ่งคงทนกว่าการส่งสารด้วยการพูด การเขียนไม่เพียงแต่ช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้และแสดงออกทางความคิดเท่านั้น ยังทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หลายประการ ช่วยเสริมและฝึกหลักการใช้ภาษา สำนวน และคำศัพท์ที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ไปแล้วให้เกิดความเข้าใจและใช้ได้อย่างถูกต้องมากยิ่งขึ้น (Bai, 2018; Raimes, 1983; สุจริต เพียรชอบ, 2540; อติสรณ์ เรืองกิจจามันท์, 2559)

จากความสำคัญของการเขียนที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้สังเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศเกี่ยวกับการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา พบว่า หลักสูตรมีความต้องการเกี่ยวกับการเขียน 2 ประการ คือ 1) การเขียนให้ข้อมูลต่างๆ และ 2) การเขียนเพื่อแสดงความคิดเห็นของตนเองต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งหากพิจารณาจากหลักสูตรฯ แล้วพบว่า มีความต้องการให้นักเรียนสามารถเขียนสรุปเรื่องราวจากสิ่งที่ได้อ่านและฟังต่างๆ ออกมาเป็นลายลักษณ์อักษรในลักษณะให้ข้อมูลหรือแสดงความคิดเห็นของเรื่องต่างๆ ได้ ดังนั้นจึงทำให้การเขียนสรุปความเป็นเป้าหมายที่สำคัญที่ต้องพัฒนาให้เกิดขึ้นกับนักเรียนตามหลักสูตรฯ ส่วนระดับความสามารถด้านการเขียนของนักเรียนในระดับประถมศึกษาตามหลักสูตรฯ ที่ได้กำหนดเอาไว้ คือ การ

เขียนประโยคความเดียวและประโยคผสมอย่างง่ายได้ สามารถสื่อสารเป็นที่เข้าใจ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานของสหภาพยุโรป (CEFR) ที่ได้กำหนดระดับความสามารถของนักเรียนประถมศึกษาให้อยู่ระดับ A1 ซึ่งหากพิจารณาจากหลักสูตร และกรอบแนวคิดของ CEFR เกี่ยวกับการเขียนพบว่า การเขียนเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นต้องพัฒนาให้เกิดขึ้นกับนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเขียนสรุปความรู้หรือความคิดที่ได้จากการเรียนรู้

นอกจากนี้จากพันธกิจหลักของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) มีความต้องการส่งเสริมให้นักเรียนเป็นนักคิด และสามารถแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก และความรู้ต่างๆ ผ่านกระบวนการเขียน ดังนั้นทำให้การเขียนในลักษณะสรุปความรู้หรือข้อคิดต่างๆ จึงเป็นเป้าหมายหลักของนักเรียนและโรงเรียนสาธิตฯ อีกทั้งการเขียนสรุปความรู้ต่างๆ จึงเป็นกระบวนการที่แสดงให้ครูทราบถึงระบบความคิดและความรู้ความเข้าใจในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ของนักเรียนได้เป็นอย่างดี (โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม), 2561) ดังนั้นการเขียนจึงเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในการพัฒนานักเรียนให้มีทักษะดังกล่าว แต่จากการสังเคราะห์ปัญหาของการเขียนนักการศึกษาทั้งในและต่างประเทศได้กล่าวถึงปัญหาของการเขียนนักเรียนระดับประถมศึกษาไว้คือ 1) นักเรียนมีพื้นฐานความรู้ด้านการใช้ภาษาค่อนข้างน้อย เช่น การเลือกใช้ไวยากรณ์ และคำศัพท์ การสะกดคำ การใช้เครื่องหมาย และอักษรพิมพ์ใหญ่ 2) การเรียบเรียงความคิดในการเขียน การขาดความเชื่อมโยง หรือความสัมพันธ์ของใจความหลัก และประการที่สำคัญคือ 3) ขาดกระบวนการวิธีการ และเทคนิคการสรุปความที่เหมาะสมกับเนื้อหาหรือสาระนั้นๆ การคัดลอกจากต้นฉบับในงานเขียน และไม่สามารถสรุปใจความหลักจากสิ่งที่อ่านและฟังได้ 4) การจัดการเรียนการสอนเขียนในห้องเรียนยังคงเน้นการเขียนในลักษณะร่วมชั้น (Whole class) ซึ่งขัดแย้งกับลักษณะการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีความแตกต่างในเรื่องของความสามารถและความถนัดแต่ละด้าน ตลอดจนวิธีการสอนของครู (เบญจาลาภโสภา, 2548; พระชัยพงษ์ สุรบุญโญ, 2559; ลัดดา หวังราชิต, 2546; ปัญจลักษณ์ ถวาย, 2557; ปรวีศา นามบุญจิตร, 2558; ภัคนิษฐ์ วรรณเฉลิม, 2555; ธัญลักษณ์ มณีโชติ, 2559; Graham & Harris, 2002)

จากการศึกษากระบวนการแก้ไขปัญหาและส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการเขียนสรุปความมากยิ่งขึ้น ผู้วิจัยได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยในอดีตที่ผ่านมาทั้งในและต่างประเทศ พบว่า การใช้ผังกราฟิก (Graphic Organizer) สามารถแก้ไขปัญหาการสรุปความรู้ต่างๆ ที่อยู่กระจัดกระจายได้ และพัฒนานักเรียนให้มีความสามารถในการเขียนสรุปความได้ ซึ่งผังกราฟิกเป็นแผนที่ทางความคิดซึ่งประกอบด้วยความคิดหรือข้อมูลที่สำคัญที่เชื่อมกันอยู่ในรูปแบบต่างๆ ที่เห็นโครงสร้างองค์ความรู้หรือเนื้อหาสาระนั้นๆ (สุวิทย์ มูลคำ, 2547; Clark, 1991) ซึ่งการใช้ผังกราฟิกนักเรียนจะต้องนำข้อมูลหรือความรู้จากแหล่งต่างๆ มาทำจัดกระทำ ส่งผลให้นักเรียนต้องใช้ทักษะการคิดควบคู่กันไปด้วย เช่น การสังเกต การเปรียบเทียบการแยกแยะ การจัดประเภท การเรียงลำดับ การใช้ตัวเลข การสรุป เป็นต้น จากนั้นจึงมีการเลือกรูปแบบเพื่อนำเสนอข้อมูลที่จัดกระทำแล้วตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ผู้นำเสนอต้องการ (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพะเยาว์ ยินดีสุข, 2548) ผังกราฟิกสามารถช่วยให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในการเขียนดีขึ้น เกิดความเข้าใจในเนื้อหาได้ง่ายขึ้น รวดเร็ว และจำได้นานขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเนื้อหาหรือข้อมูลที่ผู้เรียนประมวลมาอยู่ในลักษณะกระจัดกระจาย เนื้อหาเยอะ และเป็นเครื่องมือทางการคิดได้ดี เนื่องจากการสร้างความคิดมีลักษณะเป็นนามธรรม จำเป็นต้องมีการแสดงออกให้เห็นเป็นรูปธรรมอีกด้วย (ทศนา แคมมณี, 2555; เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย, 2556) นอกจากนี้การใช้ผังกราฟิกยังช่วยให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์ทั้งในการผลิตชิ้นงานและความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา เนื่องจาก

นักเรียนเลือกใช้ผังกราฟิกตามความสนใจของตัวเอง สามารถตกแต่งชิ้นงานสรุปความได้อย่างอิสระ และได้ฝึกใช้คำที่หลากหลายระหว่างการเขียนของตนเอง จากการศึกษาของ Goss (2009) ได้นำรูปแบบผังกราฟิกไปประยุกต์ใช้กับการอ่านของนักเรียนพบว่า นักเรียนมีความสามารถในการอ่านดีขึ้น และยังช่วยให้นักเรียนเขียนสรุปใจความหลักของเรื่องที่อ่านได้ดีเช่นกัน ทำนองเดียวกับการศึกษาของ Miller (2012) ได้ใช้ผังกราฟิกในการพัฒนาการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษา พบว่า ผังกราฟิกสามารถส่งเสริมให้นักเรียนสามารถเขียนได้ดี และนักเรียนสามารถสะท้อนคิดในระหว่างการเขียน สามารถตรวจสอบความถูกต้องในการเขียนด้วยตนเองผ่านกระบวนการประเมินงานเขียนแบบ 6+1 เป็นกระบวนการพัฒนาการคิดควบคู่กับการเขียนของนักเรียน ส่วน Kansizoglu (2017) ได้สังเคราะห์ข้อดีเกี่ยวกับผังกราฟิกกับการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ได้แก่ การอ่าน การเขียน การฟัง และการพูด พบว่า ผังกราฟิกมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะการเขียน

ด้วยเหตุนี้จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะแก้ไขปัญหาการเขียนของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาให้ดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเขียนสรุปความ ซึ่งเป็นการเขียนในลักษณะสรุปเนื้อหาสาระต่างๆ ให้เข้าใจมากขึ้นและเป็นความรู้ระยะยาว โดยใช้รูปแบบการสอนด้วยผังกราฟิก เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเขียนสรุปความภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

วัตถุประสงค์

1. เพื่อทดสอบพัฒนาการความสามารถในการเขียนสรุปความภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ใช้รูปแบบการสอนด้วยผังกราฟิก
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสรุปความภาษาอังกฤษก่อนและหลังการทดลอง และเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดเอาไว้ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ใช้รูปแบบการสอนด้วยผังกราฟิก

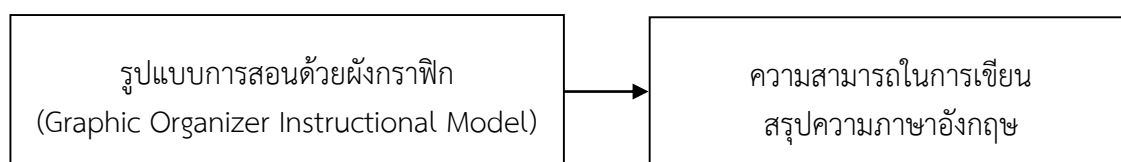
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ผลสำเร็จของการวิจัยมีผลต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้องด้านการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ การพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพตามความสนใจของนักเรียน และเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดการเรียนการสอนเขียน ตลอดจนการแก้ไขปัญหาเรื่องการเขียนของผู้เรียน ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ต่างๆ อย่างเข้าใจได้ด้วยตนเอง ผ่านการสรุปความจากเรื่องที่อ่านได้ ตลอดจนส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักคิด รู้จักแก้ปัญหา และลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง
2. การวิจัยครั้งนี้จะทำให้ผู้วิจัยทราบถึงการจัดการเรียนการสอน การแก้ไขปัญหาในชั้นเรียน กระบวนการทำวิจัยต่างๆ และการใช้วิจัยในการแก้ไขปัญหาการเขียนภาษาอังกฤษของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนมีความสามารถในการเขียนสรุปความภาษาอังกฤษตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
3. ได้ผลขององค์ความรู้ที่ได้จากการจัดการเรียนการสอนที่พัฒนานักเรียนในระดับประถมศึกษา เรื่องของการเขียนสรุปความ และแนวทางการพัฒนานักเรียนให้เกิดความสามารถในการเขียนสรุปความภาษาอังกฤษ

กรอบแนวคิดการวิจัย

การเรียนรู้โน้ตของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทำได้โดยการค้นหาคุณสมบัติเฉพาะของสิ่งนั้น เพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการจำแนกสิ่งที่ใช่และไม่ใช่ ผังกราฟิกเป็นผังความคิดซึ่งประกอบไปด้วยความคิดหรือข้อมูลที่สำคัญ ที่เชื่อมโยงกันในรูปแบบต่างๆ ซึ่งทำให้เห็นโครงสร้างของรูปร่างนั้นๆ การใช้ผังกราฟิกเป็นเทคนิคหนึ่งที่นักเรียนสามารถนำไปใช้ในการเรียนรู้เนื้อหาสาระ ที่จะช่วยให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหานั้นอย่างง่ายยิ่งขึ้น และสามารถจดจำข้อมูลนั้นได้นานขึ้น อีกทั้งผังกราฟิกจะช่วยจัดข้อมูลให้เป็นระบบมากยิ่งขึ้น เมื่อข้อมูลนั้นๆ มีลักษณะกระจัดกระจาย ผังกราฟิกยังช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ เนื่องจากการสร้างความคิดซึ่งมีลักษณะเป็นนามธรรมอยู่ในสมอง จำเป็นต้องมีการแสดงออกมาให้เป็นรูปธรรม ผังกราฟิกเป็นรูปของการแสดงออกทางความคิดที่สามารถมองเห็นและอธิบายได้อย่างเป็นระบบชัดเจน

การเรียนรู้จึงเป็นการสร้างความรู้ของบุคคล ซึ่งต้องใช้กระบวนการเรียนรู้ที่มีความหมาย 4 ขั้นตอนได้แก่ (1) การเลือกรับข้อมูลที่สัมพันธ์กัน (2) การจัดระเบียบข้อมูลเข้าสู่โครงสร้าง (3) การบูรณาการข้อมูลเดิม และ (4) การเข้ารหัสข้อมูลการเรียนรู้เพื่อให้คงอยู่ในความจำระยะยาว และสามารถเรียกคืนมาใช้ได้โดยง่าย ด้วยเหตุนี้ การให้นักเรียนมีโอกาสดึงความรู้ใหม่กับโครงสร้างความรู้เดิมๆ และนำความรู้ความเข้าใจมาเข้ารหัสหรือสร้างตัวแทนทางความคิดที่มีความหมายต่อตนเองขึ้น จะส่งผลให้การเรียนรู้นั้นคงอยู่ในความจำระยะยาวและสามารถเรียกคืนมาใช้ได้ ดังนั้นผังกราฟิกจะช่วยให้นักเรียนการนำเสนอข้อมูลต่างๆ ที่จัดอย่างเป็นระบบ และนำเสนอเป็นแผนภาพในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้เกิดการสื่อสารที่เข้าใจง่ายและชัดเจนยิ่งขึ้น (ทิสนา แหมมณี, 2555: 234 – 235 อ้างอิงจาก Clark, 1991: 526 – 534; Joyce et., 1992: 159 – 165; Jones et., 1989: 20 – 25) จากการทดลองใช้ผังกราฟิกในการพัฒนาผู้เรียนในการอ่านและเขียนพบว่า นักเรียนมีความสามารถในการเขียนเพิ่มขึ้น และมีทักษะการคิดความคิดสร้างสรรค์ด้วย (Goss, 2009; Miller, 2012; Kansizoglu, 2017) ผู้วิจัยจึงกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมุติฐานการวิจัย

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยรูปแบบการสอนด้วยผังกราฟิก มีพัฒนาการความสามารถในการสรุปความภาษาอังกฤษอย่างน้อย 2 คู่แตกต่างกัน
2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยรูปแบบการสอนด้วยผังกราฟิก มีความสามารถในการเขียนสรุปความภาษาอังกฤษหลังสูงกว่าก่อนการทดลอง และผ่านเกณฑ์ที่กำหนดเอาไว้ร้อยละ 80

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กระบวนการเรียนการสอนโดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi – Experimental Research) (วรรณิ์ แกมเกตุ, 2555) แบบ One – Group Time Series Design ดังภาพที่ 2

T ₁	X	O ₁	X	O ₂	X	O ₃	X	O ₄	X	T ₂
----------------	---	----------------	---	----------------	---	----------------	---	----------------	---	----------------

ภาพที่ 2 แบบแผนการทดลอง

ความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้

T ₁	แทน	การทดสอบก่อนเรียน
T ₂	แทน	การทดสอบหลังเรียน
X	แทน	รูปแบบการสอนด้วยผังกราฟิก
O ₁₋₄	แทน	การวัดพัฒนาการความสามารถในการเขียนสรุปความ

ผู้วิจัยเลือกใช้แบบแผนการทดลองดังกล่าวเนื่องจากงานวิจัยครั้งนี้เป็นการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยต้องการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างเป็นระยะเพื่อศึกษาพัฒนาการของความสามารถในการเขียนสรุปความภาษาอังกฤษ และเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างมีเพียงกลุ่มเดียวและมีกลุ่มตัวอย่างเพียง 10 คน การเก็บข้อมูลแบบอนุกรมเวลา (Time Series Design) ร่วมกับการใช้สถิติเพื่ออ้างอิงจะช่วยให้ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์ผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนได้แม่นยำมากขึ้น

ขอบเขตการวิจัย

ผลการใช้รูปแบบการสอนด้วยผังกราฟิกที่มีต่อความสามารถในการเขียนสรุปความภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 รวม 8 ห้อง จำนวนนักเรียน 230 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ละความสามารถและลักษณะการเรียนรู้ที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษพื้นฐาน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 รวม 8 ห้อง จำนวนนักเรียน 230 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม (Sampling Unit) จากห้องเรียนจำนวน 8 ห้อง ได้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/3 และ 6/4 จำนวนนักเรียน 58 คน หลังจากนั้นใช้ข้อสอบมาตรฐาน (Standard Test) ที่ดัดแปลงจาก Cambridge University Placement Test จำนวน 30 ข้อ ในการแบ่งระดับความสามารถของนักเรียนเป็นกลุ่มย่อยจำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่ม A กลุ่ม B และกลุ่ม C หลังจากนั้นทำการ Random Assignment อีกครั้งได้นักเรียนกลุ่ม B ซึ่งมีนักเรียนจำนวน 10 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. ตัวแปรที่ศึกษา 1) ตัวแปรอิสระ ได้แก่ รูปแบบการสอนด้วยผังกราฟิก 2) ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการเขียนสรุปความภาษาอังกฤษ

3. ประเภทของผังกราฟิก ผู้วิจัยใช้แผนผังความคิด (Mind mapping) แผนผังมโนทัศน์ (Concept mapping) แผนผังแมงมุม (Spider mapping) แผนผังลำดับขั้นตอน (Sequence mapping) แผนผังโครงสร้างต้นไม้ (Tree mapping) ในการจัดการเรียนการสอนครั้งนี้

4. ลักษณะการเขียน คือ กลุ่มประโยคจำนวน 5 – 8 ประโยค ที่ไม่เน้นรูปแบบของการเขียน ลักษณะย่อหน้า ได้แก่ บทนำ บทสนับสนุน และบทสรุป

5. ระยะเวลาที่ใช้ในการทดลอง จำนวน 10 สัปดาห์ๆ ละ 2 ครั้งๆ ละ 45 นาที โดยยึดหลักการ สอนบูรณาการการเขียนร่วมกับทักษะอื่นๆ ในคาบเรียนวิชาภาษาอังกฤษ เมื่อนักเรียนเรียนจบ 1 หน่วย การเรียนรู้จะมีการวัดพัฒนาการ 1 ครั้ง (3 สัปดาห์/ 1 ครั้ง)

เครื่องมือในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย คือ แผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการสอน โดยการใช้ผังกราฟิก (Graphic Organizer Instructional Model) จำนวน 5 แผนการจัดการเรียนรู้ ผ่าน การหาคุณภาพของแผนการสอนโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ซึ่งมีค่าการตรวจสอบความสอดคล้อง ของแผน (Index of Items Objective Congruence) อยู่ระหว่าง .067 – 1.00 โดยแผนการจัดการ เรียนรู้ยึดประเภทของผังกราฟิก ได้แก่ แผนผังความคิด (Mind mapping) แผนผังมโนทัศน์ (Concept mapping) แผนผังแมงมุม (Spider mapping) แผนผังลำดับขั้นตอน (Sequence mapping) แผนผัง โครงสร้างต้นไม้ (Tree mapping) โดยมีรายละเอียดดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง How can you save energy in your own home?

แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง Tips for using digital device

แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง Bright ideas

แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง Great clicks website reviews

แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง Brilliant man

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 แบบวัดความสามารถในการเขียนสรุปความภาษาอังกฤษ จำนวน 1 ฉบับ มีวัตถุประสงค์ เพื่อวัดความสามารถในการเขียนสรุปความภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนและหลัง การทดลอง มีลักษณะเป็นบทความที่มีความยาวไม่เกิน 15 บรรทัด แล้วให้นักเรียนเขียนสรุปความจากบท อ่านเรื่อง “How do we save energy in own home?” โดยกำหนดความยาวของการเขียนสรุปความมี ความยาวประมาณ 5 – 8 บรรทัด

2.2 แบบวัดพัฒนาการความสามารถในการเขียนสรุปความภาษาอังกฤษย่อยแบบคู่ขนาน จำนวน 4 ฉบับ มีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบพัฒนาการความสามารถในการเขียนสรุปความภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการทดลอง เมื่อนักเรียนเรียนจบหน่วยการเรียนรู้ นั้น มี ลักษณะคล้ายกับแบบวัดความสามารถในการเขียนสรุปความ แต่ประเด็นหัวข้อในการเขียนยึดตามหัวข้อที่ นักเรียนพบในบทเรียน เช่น Tips for using digital device, Bright ideas, Great clicks website review และ Brilliant man

แบบวัดความสามารถในการเขียนสรุปความภาษาอังกฤษ และแบบวัดพัฒนาการฯ ตรวจสอบให้ คะแนนโดยใช้เกณฑ์การประเมินแบบแยกส่วนประกอบ (Analytical Scoring) 4 ระดับ จำนวน 20 คะแนน ผ่านการหาคุณภาพของเกณฑ์การประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ซึ่งมีค่าการตรวจสอบ ความสอดคล้องของเกณฑ์ (Index of Items Objective Congruence) อยู่ระหว่าง .067 – 1.00 และ กำหนดการตรวจให้คะแนนโดยใช้ผู้ตรวจจำนวน 2 คน โดยหาความเชื่อมั่นในการตรวจให้คะแนน (Inter – rater Reliability) นำคะแนนของผู้ตรวจ 2 คน มาหาร 2 เป็นคะแนนของผู้สอบ ซึ่งมีค่าความเชื่อมั่น ของเกณฑ์การให้คะแนนของผู้ตรวจเท่ากับ .81

การเก็บข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) ด้วยแบบวัดความสามารถในการเขียนสรุปความภาษาอังกฤษ
2. ดำเนินการทดลองด้วยตามแผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนด้วยผังกราฟิกของ Clark (1991) โดยระหว่างการทำดำเนินการทดลองผู้วิจัยจะทดสอบพัฒนาการความสามารถในการเขียนสรุปความภาษาอังกฤษ โดยการทดสอบย่อยจำนวน 4 ครั้ง หลังจบแผนการสอนหรือหน่วยการเรียนรู้ (4 loops) เรื่อง Tips for using digital device, Bright ideas, Great clicks website review และ Brilliant man
3. ทำการทดสอบหลังเรียน (Posttest) ด้วยแบบวัดความสามารถในการเขียนสรุปความภาษาอังกฤษ
4. วิเคราะห์และสรุปผลการวิจัย
 - 4.1 การวิเคราะห์พัฒนาการความสามารถในการสรุปความภาษาอังกฤษของนักเรียนโดยใช้สถิติการวิเคราะห์แบบความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ (One – way ANOVA with repeated) มีการเปรียบเทียบรายคู่ และใช้กราฟเส้นแสดงพัฒนาการของนักเรียนเป็นรายบุคคล
 - 4.2 เปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสรุปความภาษาอังกฤษก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้สถิติการวิเคราะห์แบบ *Dependent t – test* และเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 80 โดยใช้สถิติการวิเคราะห์แบบ One – Sample t – test

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การทดสอบพัฒนาการความสามารถในการเขียนสรุปความภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ใช้รูปแบบการสอนด้วยผังกราฟิก

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ ความสามารถในการเขียนสรุปความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ใช้รูปแบบการสอนด้วยผังกราฟิก โดยการทดสอบ 4 ครั้ง ก่อนการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวแบบวัดซ้ำ ต้องดำเนินการทดสอบข้อตกลงเบื้องต้นว่าเมตริกซ์ความแปรปรวนเอกลักษณะโดย Mauchly's Test of Sphericity เท่ากับ .693 และมีค่า $p - value$ เท่ากับ .727 ซึ่งค่า $p - value > .05$ แสดงว่า ผลการทดสอบเป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้น ในการแปลผลซึ่งผลการวิเคราะห์พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีพัฒนาความสามารถในการเขียนสรุปความในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 1 และ 2

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์พัฒนาการความสามารถในการเขียนสรุปความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ใช้รูปแบบการสอนด้วยผังกราฟิก

ช่วงเวลาในการวัด								สถิติ	Type III Sum of Squares	Mean Square	F	p – value
ความสามารถในการเขียนสรุปความ												
ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2		ครั้งที่ 3		ครั้งที่ 4		Sphericity Assumed	44.600	14.876	7.964	.001*
M	S.D.	M	S.D.	M	S.D.	M	S.D.					
12.8	2.85	15.1	2.33	14.5	2.27	15.6	2.91					
Mauchly's Test of Sphericity: Mauchly'w = .693 Approx. Chi – square = 2.834 df = 5 p – value = .727												

* อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

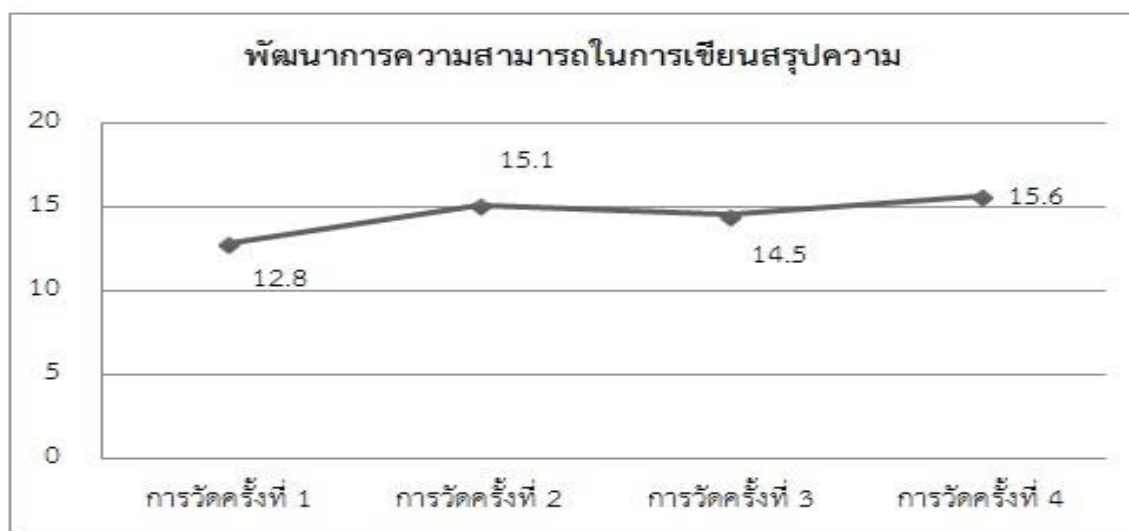
ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบรายคู่ของพัฒนาการความสามารถในการเขียนสรุปความพบว่า มีอย่างน้อย 2 คู่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน คือ คะแนนเฉลี่ยคู่ที่ 1 และ 2 มีค่า p -value = .703 คะแนนเฉลี่ยคู่ที่ 1 และ 3 มีค่า p -value = .752 คะแนนเฉลี่ยคู่ที่ 1 และ 4 มีค่า p -value = .896 คะแนนเฉลี่ยคู่ที่ 2 และ 4 มีค่า p -value = .710 และคะแนนเฉลี่ยคู่ที่ 3 และ 4 มีค่า p -value = .805 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขณะที่คะแนนเฉลี่ยคู่ที่ 2 และ 3 มีค่า p -value = .472 ไม่แตกต่างกัน แสดงรายละเอียดดังตารางที่ 2 และกราฟเส้นที่ 3 – 13

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์การเปรียบเทียบรายคู่ของพัฒนาการความสามารถในการเขียนสรุปความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ใช้รูปแบบการสอนด้วยผังกราฟิก

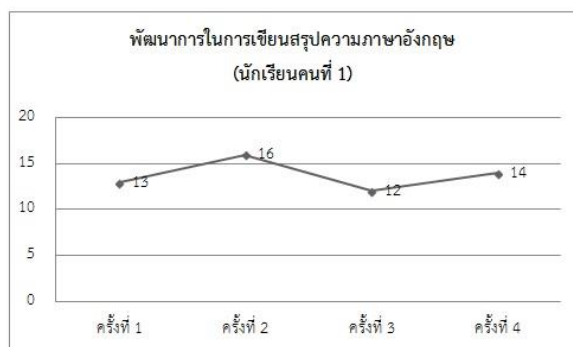
การเขียนสรุปความ	การวัดครั้งที่ 1 (12.8)	การวัดครั้งที่ 2 (15.1)	การวัดครั้งที่ 3 (14.5)	การวัดครั้งที่ 4 (15.6)
การวัดครั้งที่ 1 (12.8)		.703*	.752*	.896*
การวัดครั้งที่ 2 (15.1)			.472	.710*
การวัดครั้งที่ 3 (14.5)				.805*
การวัดครั้งที่ 4 (15.6)				

* อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภาพ 3 แสดงคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการเขียนสรุปความภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ใช้รูปแบบการสอนด้วยผังกราฟิกในภาพรวมของการวัดจำนวน 4 ครั้ง

ภาพ 4 – ภาพ 13 แสดงคะแนนเฉลี่ยพัฒนาการความสามารถในการเขียนสรุปความภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ใช้รูปแบบการสอนด้วยผังกราฟิก รายบุคคล ของการวัดจำนวน 4 ครั้ง

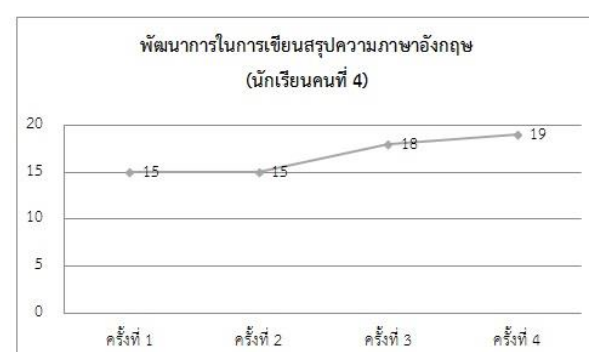
ภาพที่ 4

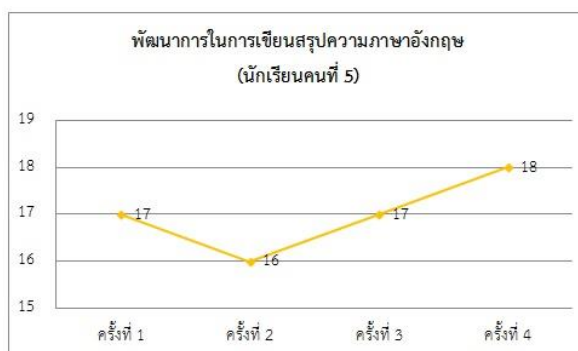
ภาพที่ 5

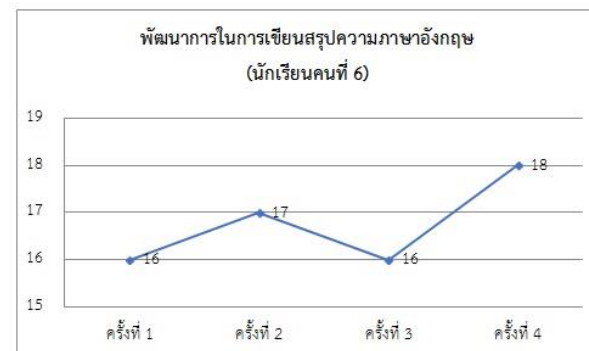
ภาพที่ 6

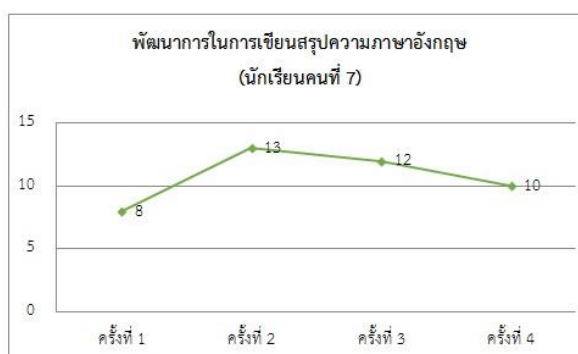
ภาพที่ 7

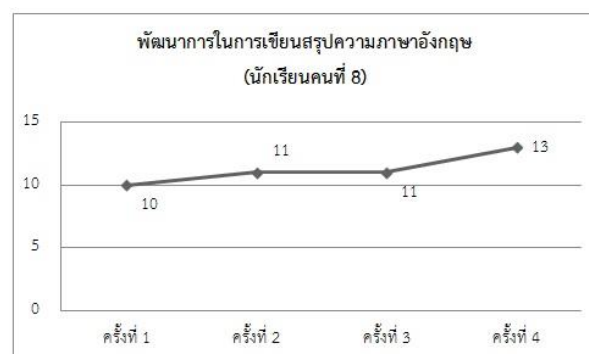
ภาพที่ 8

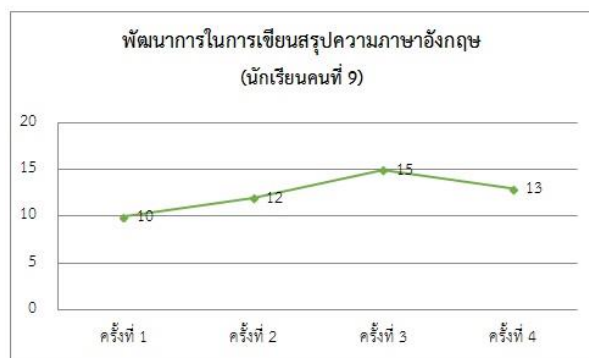
ภาพที่ 9

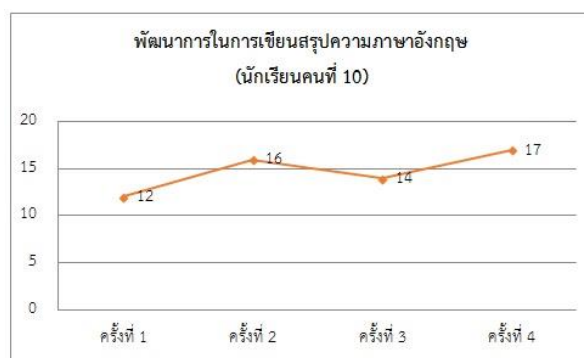
ภาพที่ 10

ภาพที่ 11

ภาพที่ 12

ภาพที่ 13

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสรุปความก่อนและหลังการทดลอง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ใช้รูปแบบการสอนด้วยผังกราฟิก และการเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด ร้อยละ 80

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสรุปความก่อนและหลังการทดลอง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ใช้รูปแบบการสอนด้วยผังกราฟิก และเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ พบว่าความสามารถในการเขียนสรุปความภาษาอังกฤษหลังการทดลอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 14.6 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) มีค่าเท่ากับ 1.89 ส่วนความสามารถในการเขียนสรุปความภาษาอังกฤษก่อนการทดลอง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12.7 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) มีค่าเท่ากับ 1.33 ซึ่งสามารถกล่าวสรุปได้ว่านักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความสามารถในการเขียนสรุปความภาษาอังกฤษหลังสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนหลังการทดลอง (posttest) มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 14.6 กับเกณฑ์ที่กำหนดเอาไว้ร้อยละ 80 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความสามารถในการเขียนสรุปความภาษาอังกฤษยังผ่านเกณฑ์ที่กำหนดเอาไว้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงรายละเอียดในตารางที่ 3 และ 4

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสรุปความก่อนและหลังการทดลอง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ใช้รูปแบบการสอนด้วยผังกราฟิก

ความสามารถในการเขียนสรุปความ	n	คะแนนเต็ม	M	S.D.	t	p - value
ก่อนการทดลอง (pretest)	10	20	12.70	1.33	5.460*	.000
หลังการทดลอง (posttest)	10	20	14.60	1.89		

* อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความสามารถในการเขียนสรุปความหลังการทดลอง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ใช้รูปแบบการสอนด้วยผังกราฟิก กับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ร้อยละ 80

ความสามารถในการเขียนสรุปความ					
หลังการทดลอง	M	S.D.	เกณฑ์ 16.00 (ร้อยละ 80)	t	p - value
	14.6	1.89		.045	2.33

* อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการใช้รูปแบบการสอนด้วยผังกราฟิกที่มีต่อความสามารถในการเขียนสรุปความภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า

1) พัฒนาการความสามารถในการเขียนสรุปความภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) ความสามารถในการเขียนสรุปความภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง และผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นผลสืบเนื่องมาจาก

1. ก่อนการทดลองผู้วิจัยได้ปฐมนิเทศเพื่อให้นักเรียนเข้าใจถึงลักษณะและประเภทของผังกราฟิกที่มีลักษณะแตกต่างกันตามจุดมุ่งหมายของการใช้ ลักษณะของเนื้อหาสาระ ซึ่งผังกราฟิกเป็นวิธีที่จะช่วยเสริมให้การจัดการเรียนรู้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากขึ้น นักเรียนที่นำผังกราฟิกมาใช้ในการเรียนรู้จะสามารถพัฒนาการแสดงออกทางความคิดอย่างรอบด้าน เป็นเทคนิคที่เหมาะสมสำหรับนำไปใช้ในการเรียนรู้เนื้อหาสาระต่างๆ จำนวนมากเพื่อช่วยสรุปให้เกิดความ เข้าใจได้ง่าย การจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากขึ้นได้ หากผู้สอนสามารถเลือกใช้รูปแบบผังกราฟิกที่เหมาะสมกับนักเรียนระดับของเนื้อหาและกิจกรรม นอกจากนี้ผังกราฟิกจะมีส่วนช่วยส่งเสริมกระบวนการคิดอย่างต่อเนื่อง เป็นเทคนิคที่นักเรียนสามารถนำไปใช้ในการเรียนรู้เนื้อหาสาระต่างๆ ที่มีอยู่จำนวนมากเพื่อช่วยให้เกิดความเข้าใจได้มากขึ้น (กรรณิการ์ สุพิชญ์, 2558; ทิศนา แคมมณี, 2555; Clark, 1991) สอดคล้องกับงานวิจัยของวรพร ทองจีน (2550) เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย (2556) ที่กล่าวว่า การปฐมนิเทศจะทำให้ นักเรียนทราบถึงการจัดการเรียนการสอน เนื้อหา การวัดและประเมินผล และส่งผลให้นักเรียนสามารถวางแผนการเรียนรู้และเลือกใช้ผังกราฟิกให้ตรงกับเนื้อหาสาระนั้นๆ

2. การใช้กระบวนการอ่านให้กับนักเรียน เพื่อเป็นการปรับพื้นฐานให้กับนักเรียนในระยะแรก เช่น การจับใจความสำคัญของเรื่องที่นักเรียนจะต้องสรุป การหาตำแหน่งของใจความสำคัญ การหา รายละเอียดของเรื่องที่อ่าน เป็นต้น ซึ่งกระบวนการดังกล่าวมีส่วนช่วยเหลือให้นักเรียนสรุปความได้ดีขึ้น เนื่องจากหากนักเรียนมีพื้นฐานในการอ่านที่ดีแล้วจะทำให้ นักเรียนสามารถเขียนสรุปความได้ดียิ่งขึ้น นักเรียนได้มีโอกาสวิเคราะห์และวางแผนจากเรื่องที่อ่านไปสู่การเขียนอย่างมีระบบ ทำให้นักเรียนเข้าใจแบบแผนการเขียนของตนเอง (เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย, 2556) นอกจากนี้ผู้วิจัยได้สังเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 เกี่ยวกับการเขียน เพื่อใช้ในการพิจารณาเลือกเนื้อหาให้มีความเหมาะสมกับระดับของนักเรียนประถมศึกษา ร่วมกับการพิจารณาหนังสือที่ผู้วิจัยเลือกใช้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเนื้อหาบทอ่านที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนจึงมีความเหมาะสม และน่าสนใจ จึงส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการเขียนสรุปความได้ดีขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

3. กระบวนการเรียนการสอนของผังกราฟิก ผู้วิจัยยึดหลักการจัดการเรียนการสอนของ Clark (1991) ประกอบไปด้วย 9 ขั้นตอนตามหลักการของรูปแบบการเรียนการสอน ซึ่งแต่ละขั้นตอนนั้นๆมีส่วนช่วยเหลือให้นักเรียนเข้าใจในสาระนั้นมากขึ้น ประกอบไปด้วย 1) ผู้สอนพิจารณาลักษณะของเนื้อหาที่จะสอนสาระนั้นและวัตถุประสงค์ของการสอนเนื้อหาสาระนั้น 2) ผู้สอนพิจารณาและคิดหาผังกราฟิกหรือวิธีหรือระบบในการจัดระเบียบเนื้อหา สาระนั้น 3) ผู้สอนเลือกผังกราฟิก หรือวิธีการจัดระเบียบเนื้อหาที่เหมาะสมที่สุด 4) ผู้สอนคาดคะเนปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้นแก่นักเรียนในการใช้ผังกราฟิกนั้น 5) ผู้สอนเสนอผังกราฟิกที่เหมาะสมกับลักษณะของเนื้อหาสาระแก่นักเรียน 6) นักเรียนทำความเข้าใจเนื้อหาสาระและนำเนื้อหาสาระใส่ลงในผังกราฟิกตามความเข้าใจของตนเอง 7) ผู้สอนซักถาม แก้ไขความเข้าใจผิดของ

นักเรียนหรือขยายความเพิ่มเติม 8) ผู้สอนกระตุ้นให้นักเรียนคิดเพิ่มเติมโดยนำเสนอปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหา แล้วให้นักเรียนใช้ผังกราฟิกเป็นกรอบในการคิดแก้ปัญหา 9) ผู้สอนให้ข้อมูลป้อนกลับแก่นักเรียน อีกทั้งการพิจารณาประเภทของผังกราฟิกให้กับนักเรียนมีส่วนช่วยให้นักเรียนมีความสามารถในการเขียนสรุปความมากขึ้น เพราะประเภทผังกราฟิกที่ผู้วิจัยเลือกใช้นั้นมีความเหมาะสมและน่าสนใจ จะเห็นได้ว่ากระบวนการเรียนการสอนตามรูปแบบผังกราฟิกที่ผู้วิจัยยึดหลักนั้นมีความเหมาะสมกับวัยของนักเรียน เนื้อหามีความสอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้และความสนใจของนักเรียนด้วย (กรรณิการ์ สุพิชญ์, 2558; Clark, 1999) จึงส่งผลให้นักเรียนมีความสามารถในการเขียนสรุปความหลังสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกทั้งการให้นักเรียนมีโอกาสดูเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับโครงสร้างความรู้เดิมๆ และนำความรู้ความเข้าใจมาเข้ารหัสหรือสร้างตัวแทนทางความคิดที่มีความหมายต่อตนเองขึ้น จะส่งผลให้การเรียนรู้นั้นคงอยู่ในความจำระยะยาวและสามารถเรียกคืนมาใช้ได้ ดังนั้นผังกราฟิกจะช่วยให้ นักเรียนการนำเสนอข้อมูลต่างๆ ที่จัดอย่างเป็นระบบ และนำเสนอเป็นแผนภาพในรูปแบบ เพื่อให้เกิดการสื่อสารที่เข้าใจง่ายและชัดเจนยิ่งขึ้น (ทศนา แคมมณี, 2555: 234 – 235 อ้างอิงจาก Clark, 1991: 526 – 534; Joyce, B., Well, M., & Shower, B., 1992: 159 – 165; Jones, B.F., et al., 1989: 20 – 25)

กระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบแผนผังกราฟิกยังมีส่วนช่วยให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์มากขึ้น เนื่องจากนักเรียนสามารถเลือกใช้ผังกราฟิกตามความสนใจของตนเอง การเลือกใช้คำศัพท์ที่หลากหลายในการสื่อความ เป็นการพัฒนากระบวนการคิดผ่านการเขียนของนักเรียน นักเรียนได้ฝึกคิดอยู่ตลอดเวลา สามารถแสดงความคิดอย่างอิสระ และมีการฝึกกิจกรรมทางภาษาอยู่ตลอดเวลา (วราพร ทองจีน, 2550) จากผลงานการวิจัยของ Goss (2009) ได้นำรูปแบบผังกราฟิกไปประยุกต์ใช้กับการอ่านของนักเรียนพบว่า นักเรียนมีความสามารถในการอ่านดีขึ้น และยังช่วยให้นักเรียนเขียนใจความของเรื่องได้อ่านได้ดีเช่นกัน ทำนองเดียวกับการศึกษาของ Miller (2012) ได้ใช้ผังกราฟิกในการพัฒนาการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษา พบว่า ผังกราฟิกสามารถส่งเสริมให้นักเรียนสามารถเขียนได้ดี และนักเรียน สะท้อนคิดในระหว่างการเขียน สามารถตรวจสอบความถูกต้องในการเขียนด้วยตนเอง ด้วยกระบวนการดังกล่าวจึงทำให้นักเรียนเขียนได้ดีขึ้น จากการวัดระหว่างการเรียนรู้ครั้งที่ 1 ระหว่างการเรียนรู้ครั้งที่ 2 ระหว่างการเรียนรู้ครั้งที่ 3 และระหว่างการเรียนรู้ครั้งที่ 4 ในภาพรวมทั้ง 4 ครั้ง นักเรียนมีพัฒนาการความสามารถในการเขียนสรุปความดีขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แต่หากสังเกตจะพบว่าคะแนนเฉลี่ยคะแนนระหว่างการวัดครั้งที่ 3 ($M = 14.5$) นักเรียนมีค่าเฉลี่ยน้อยครั้งที่ 2 ($M = 15.1$) อาจสืบเนื่องมาจากบทอ่าน (Bright Ideas) ที่ใช้ในการวัดให้กับนักเรียน ซึ่งเป็นบทอ่านในลักษณะการบูรณาการเนื้อหาและภาษา (Content Language Integrated Learning) กับรายวิชาอื่นๆ นอกจากนี้ คำศัพท์ที่ปรากฏในบทอ่านค่อนข้างยากและไม่ปรากฏในคำศัพท์ควรรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เช่น entrepreneur (N.), successful (ADJ.) เป็นต้น ซึ่งอาจส่งผลให้นักเรียนสรุปความในบทอ่านได้ไม่ดีพอ

4. การใช้กระบวนการช่วยเหลือและเสริมต่อการเรียนรู้ กระบวนการช่วยเหลือเป็นกระบวนการที่ผนวกการจัดการเรียนการสอนและประเมินผู้เรียนที่มีอุปสรรคในการเขียน โดยเลือกวิธีการที่ตรงกับความสามารถ ความสนใจ และลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียนกลุ่มนั้นๆ เป็นกระบวนการแก้ไข ปัญหาที่ตรงกับที่ผู้เรียนเผชิญอยู่ สอดคล้องผลงานวิจัย Dunn (2014), National Center on Response to Intervention (2010) และ Oklahoma State Department of Education (2011) กล่าวว่า กระบวนการดังกล่าวจะเป็นการช่วยเหลือนักเรียนตามสภาพปัญหาที่ตัวเองติดขัดโดยแบ่งนักเรียนออกเป็นกลุ่มเล็กและให้ความช่วยเหลือด้วยวิธีการ เทคนิค หรือกลยุทธ์ต่างๆ ที่ตรงกับปัญหา ทำให้

นักเรียนสามารถแก้ไขปัญหานั้นได้ต่อไป (Dunn, 2012) นอกจากนี้การใช้กระบวนการเสริมต่อการเรียนรู้แก่นักเรียนเกิดขึ้นทุกกระบวนการจัดการเรียนการสอนตามรูปแบบ นักเรียนจะได้รับคำชี้แนะต่างๆ ข้อมูลย้อนกลับที่หลากหลายในการเขียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องการเลือกใช้ประเภทของผังกราฟิกให้เหมาะสมกับเนื้อหาสาระนั้นๆ การได้รับข้อมูลย้อนกลับเพื่อปรับปรุงงานเขียนของตนเองให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น (เสาวลักษณ์ รัตนวิชัย, 2556)

กล่าวโดยสรุปนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีพัฒนาการความสามารถในการเขียนสรุปความภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความสามารถในการเขียนสรุปความภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง และผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หลังจากการเรียนรู้ด้วยรูปแบบผังกราฟิก

ข้อเสนอแนะการนำการวิจัยนี้ไปใช้และการศึกษาครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยเรื่อง ผลการใช้รูปแบบการสอนด้วยผังกราฟิกที่มีต่อความสามารถในการเขียนสรุปความภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยขอเสนอประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. ควรปูพื้นฐานเกี่ยวกับทักษะการอ่านให้กับนักเรียนเบื้องต้น เนื่องจากการอ่านมีความสัมพันธ์กับการเขียน การเขียนสรุปความที่ดีนั้นนักเรียนจำเป็นต้องมีทักษะการอ่านที่ดีด้วย ซึ่งทักษะการอ่านควรได้รับการฝึกฝนไปพร้อมกับการเขียน ได้แก่ ฝึกการจับใจความสำคัญของเรื่อง การหารายละเอียด การคาดเดาบทอ่าน การสังเกตร่องรอย (Clue) คำเฉพาะ (Signaling words) เป็นต้น นอกจากนี้การปูพื้นฐานให้นักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับการเขียน เช่น ไวยากรณ์ คำศัพท์ เทคนิคการเขียน เพื่อให้นักเรียนเขียนได้ถูกต้องตามหลักภาษา

2. การจัดการเรียนการสอนไม่ควรข้ามขั้นตอนของรูปแบบการสอนฯ ซึ่งจะทำให้นักเรียนไม่ได้พัฒนาการเขียนสรุปความ กระบวนการคิด และการสรุปเนื้อหานั้นๆ ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนไม่ได้รับการพัฒนาเป็นไปตามจุดประสงค์ของรูปแบบนั้นๆ

3. จากการสังเกตการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียนพบว่า ส่วนใหญ่นักเรียนยังคงทำผังกราฟิกเพียงแค่ผังความคิด (Mind mapping) เพียงประเภทเดียวเท่านั้น ดังนั้นครูที่จะนำรูปแบบการสอนฯ นี้ไปใช้ควรศึกษาประเภทของผังกราฟิกที่หลากหลาย ลักษณะ และจุดมุ่งหมายในการใช้ผังกราฟิกนั้นๆ ให้กับนักเรียน นอกจากนี้ระหว่างการจัดการเรียนการสอน และการวิเคราะห์จากแบบวัดหลังการทดลองพบว่า นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ทั้งในด้านของความคิดและภาษา ดังนั้นการศึกษาครั้งต่อไปครูอาจศึกษาเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ในการผลิตชิ้นงานผังกราฟิก และความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาของนักเรียนในการใช้คำศัพท์ต่างๆ

4. ลักษณะการเขียนของนักเรียนไม่ควรเน้นให้นักเรียนเขียนในลักษณะย่อหน้า (Paragraph Essay) ควรเน้นการเขียนในลักษณะการนำประโยคมาเรียงต่อกันให้ได้ความหมายและสามารถสื่อสารได้เป็นที่เข้าใจตามวัตถุประสงค์ และสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากรายได้ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) ประจำปีงบประมาณ 2561 ผู้วิจัยขอพระคุณมา ณ โอกาสนี้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กรรณิการ์ สุพิชญ์. (2558). ผังกราฟิก: เครื่องมือช่วยการเรียนรู้ Graphic organizers: Effective learning tool. *วารสารศิลปศาสตร์. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี*, 11(2), 19 – 39.
- ทิตนา แคมมณี. (2555). *ศาสตร์การสอน องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพฯ: บริษัทด้านสหวิชาการพิมพ์.
- เบญจา ลาโกโสภา. (2548). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านและการเขียนภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่สอนด้วยวิธีสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร, บัณฑิตวิทยาลัย, การสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ.
- ปวีศา นามบุญจิตร. (2558). ผลของการใช้เกมประกอบการสอนคำศัพท์ภาษาอังกฤษที่มีต่อความสามารถในการเรียนรู้คำศัพท์ ความคงทนในการเรียนรู้คำศัพท์และความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง*, 3(2), 120 – 128.
- ปัญญาลักษณ์ ถวาย. (2557). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์และความคงทนในการจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนประถมสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาที่เรียนโดยใช้แบบฝึกกิจกรรมเพิ่มพูนคำศัพท์ร่วมกับการอ่าน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศิลปากร, บัณฑิตวิทยาลัย, การสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข. (2548). *ทักษะ 5 C เพื่อการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัญลักษณ์ มณีโชติ. (2559). *การประเมินโครงการพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนการสอนของครูภาษาอังกฤษโดยใช้แนวคิดของเคิร์กแพทริก*. *วารสารการวัดผลการศึกษา*. 33(93).
- ภักนิษฐ์ วรรณเฉลิม. (2555). *การใช้เกมคำศัพท์ภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาการเรียนรู้คำศัพท์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)*. (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ลัดดา หวังภิชิต. (2546). *การพัฒนาความสามารถในการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม) โดยใช้วิธีการสอนเขียนแบบเน้นกระบวนการ*. (สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, การสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ.
- โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม). (2560). *รายงานประจำปี 2560*. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม).
- วราพร ทองจีน. (2550). *การเปรียบเทียบความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ ความคิดสร้างสรรค์ทางภาษา และความเชื่อมั่นในตนเองในการเรียนภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา (รูปแบบที่ 2) กับการสอนแบบเดิม*. ปริญญาโทบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุจิต เพียรชอบ. (2540). *ศิลปะการใช้ภาษา*. กรุงเทพฯ: สถาบันภาษาไทย กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุวิทย์ มูลคำ. (2547). *กลยุทธ์การสอนคิดเชิงนิรนัย*. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์
- เสาลักษณ์ รัตนวิชัย. (2556). *การสอนแบบมุ่งประสบการณ์ภาษา: กลยุทธ์สู่ความสำเร็จในการพัฒนาการรู้หนังสือเพื่อปวงชน*.

- อดิสรณ์ เรืองกิจจามันท์. (2559). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยบูรณาการแนวความคิดการฝึกทาง
ปัญหาจากต้นแบบร่วมกับแนวความคิดเขียนแบบเน้นกระบวนการเพื่อส่งเสริมความสามารถใน
การเขียนความเรียงและการคิดไตร่ตรองของนิสิตปริญญาตรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต).
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สาขาหลักสูตรและการสอน.
- Bai, B. (2018). Understanding primary school students' use of self – regulated writing
strategies through think – aloud protocols. *System*, 78, 15 – 26.
- Clark, H. (1991). Using Visual Organizer to Focus on Thinking. *Journal of Reading*, 34 (7), 526
– 534.
- Dunn, M. (2012). Response to intervention: Employing a mnemonic – strategy with art media
to help struggling writers. *Journal of International Education and Leadership*, 2(3), 1
– 12.
- Dunn, M. (2014). Writing – skills Intervention Programming and its being a Component of
Response to Intervention. *Journal of Education and Learning*, 8(4), 368 – 386.
- Goss, P. (2009). *The Influence Graphic Organizers on Students' Ability Summary and
comprehend Science content regarding the earth's changing surface*. The
University of Central Florida Orlando, Florida.
- Graham, S., Harris, K. R., Fink – Chorzempa, B., & MacArthur, C. (2002). Primary grade
teachers' theoretical orientations concerning writing instruction: Construct validation
and a nationwide survey. *Contemporary Educational Psychology*, 27, 147–166
- Jones, B.F., et al. (1989). Teaching Students to Construct Graphic Organizer. *Educational
Leadership*, 46(4), 20-25.
- Joyce, B., Well, M., & Showers, B. (1992). *Model for Teaching* (5th Ed). Boston: Allyn and
Bacon.
- Kansizoğlu, H. (2017). The Effect of Graphic Organizers on Language Teaching and Learning
Areas: A Meta – Analysis Study. *Education and Science*, 42, 139 – 164.
- Miller, S. (2012). Using Graphic Organizers to increase Writing Performance. State University
of New York at Fredonia.
- National Center on Response to Intervention. (2010). *Essential Components of RTI – A
Closer Look at Response to Intervention*. National Center on Response to
Intervention.
- Oklahoma State Department of Education. (2011). *Response to Intervention (Rti) Guidance
Document*. Oklahoma State Department of Education.

ผลของการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบร่วมมือที่มีต่อความสามัคคี และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

Effects of physical education learning management using cooperative approach on learning unity and achievement of upper secondary school students

ฐิรภัทร อภิชิตตระกูล¹, กมลมาลย์ วิรัตน์เศรษฐสิน², พิมพา ม่วงศิริธรรม²

Thirapath Apichittakul¹, Kamonmarn Virutsetazin², Pimpa Moungsirithum²

¹นักศึกษปริญาโท สาขาการจัดการเรียนรู้พลศึกษา คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

¹Students at Srinakharinwirot University. Master of Education,

Department of Physical Education Learning Management, Faculty of Physical Education,

Corresponding author, Email: kaiser_jr1@hotmail.com

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Assist.prof. Ph.D. Faculty of Physical Education, Srinakharinwirot University,

Email: kmm_swu@hotmail.com

³อาจารย์ ดร. คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Professor. Ph.D. Faculty of Physical Education, Srinakharinwirot University,

Email: pimpa_toy@hotmail.com

Received: June 19, 2019; Revised: July 17, 2019; Accepted: May 19, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบร่วมมือที่มีต่อความสามัคคีและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มตัวอย่างคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนที่ป่งกรวิทยาพัฒน์ (ทวีวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ คัดเลือกตัวอย่างแบบสุ่มอย่างง่าย กลุ่มละ 2 ห้องเรียน กลุ่มทดลองจำนวน 82 คน ได้รับการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบร่วมมือ และกลุ่มควบคุมจำนวน 78 คน ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ดำเนินการทดลอง 8 สัปดาห์ รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติค่าที ผลการศึกษาพบว่า (1) กลุ่มทดลองมีพฤติกรรมความสามัคคี และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (2) หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีพฤติกรรมความสามัคคี และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบร่วมมือ ความสามัคคี ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Abstract

This quasi – experimental research was designed to study the effects of Physical Education learning management using cooperative approach on learning unity and achievement of upper secondary school students. The samples were mattayomsuksa 3 Academic year 2018 at Dipangkornwittayapat (Taweewattana) Under Royal Patronage School. They were selected by simple random sampling and assigned to be 82 experimental group and 78 control group. The experimental group received Physical Education learning management using cooperative approach while the control group received a conventional learning management, conducted an 8 – week trial. A self administrated questionnaires was used to gather data and analysed through percentage, mean, standard deviation, t – test dependent and t – test independent. The result were as follows; (1) in the post test, the experimental group indicated statistically significance on learning achievement and unity better than in the pre – test at .05 level. And (2) in the post test, the experimental group indicated statistically significance on learning achievement and unity than the control group at .05 level.

Keyword: learning management using cooperative approach, unity, achievement

บทนำ

ในสังคมมนุษย์ไม่มีบุคคลหนึ่งบุคคลใดที่สามารถจะดำรงชีวิตอยู่อย่างโดดเดี่ยวตาย คนเป็นสัตว์สังคมจึงต้องอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัว หมู่คณะ เป็นสถาบัน เป็นประเทศ คนกลุ่มใดสถานที่ใดมีความรักสามัคคีกัน ความเจริญก้าวหน้าของชนกลุ่มนั้น เป็นไปอย่างไม่หยุดยั้ง เหล่าศัตรูหมู่ใดไม่สามารถจะมาระรานข่มเหงรังแกได้ จะมีความเจริญสืบไป คนในสังคมนั้นก็จะอยู่กันด้วยความผาสุกสืบไป (ประยูรธรรมสุวรรณโกตา, 2530: น. 36 – 37) สอดคล้องกับความตอนหนึ่งในพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ว่า “ความสามัคคีนี้ เป็นคุณธรรมสำคัญประการหนึ่ง ซึ่งหมู่ชน อยู่รวมกันจำเป็นต้องมี ต้องถนอมรักษาและ ต้องนำมาใช้อยู่สม่ำเสมอ ถ้าแต่ละฝ่ายเข้ามาร่วมกันทำงานด้วยความ ตั้งใจดี ด้วยความสามัคคี ด้วยความรู้ความสามารถ และ ด้วยความคิดที่สร้างสรรค์ งานก็สำเร็จสมบูรณ์งดงามตามประสงค์ทุกอย่าง” คุณธรรมด้านความสามัคคีจึงมีความสำคัญและจำเป็นที่จะต้องส่งเสริมและปลูกฝังให้เกิดแก่ประชาชน

พฤติกรรมร่วมมือร่วมใจทำงานอันเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ไม่สร้างความแตกแยก และไม่ใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2551: น. 5, 9) ซึ่งการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันยังขาดมิติทางด้านคุณธรรมอยู่มาก ซึ่งถ้าหากสังคมเราเน้นแต่คนเก่งเราก็จะได้คนเก่ง แต่ถ้าหากคนเก่งเหล่านั้นขาดคุณธรรม จริยธรรม เขาก็จะกลายเป็นคนที่เห็นแก่ตัว คิดถึงตัวเองมากกว่าส่วนรวม เพราะโดยปกติแล้วคนเก่งมักจะไม่มีใครอยากให้คนอื่นเก่งกว่า จึงถือว่าหากเราสอนโดยเน้นให้เด็กเป็นคนเก่งโดยไม่คำนึงถึงเรื่องคุณธรรม จริยธรรมก็จะเป็นการสร้างปัญหาให้กับสังคม ดังที่เราเห็นกันอยู่เช่นทุกวันนี้ (อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา, 2550: น. 1)

วิชาพลศึกษาได้ถูกกำหนดให้เป็นรายวิชาหนึ่งในกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 กำหนดไว้เพื่อมุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดความรู้และเข้าใจ

ธรรมชาติของการเจริญเติบโตและการพัฒนาการของมนุษย์ เห็นคุณค่าของชีวิต ครอบครัว เพศศึกษาและมีทักษะในการดำเนินชีวิต ตลอดจนทักษะในการเคลื่อนไหว กิจกรรมทางกาย การเล่นเกม กีฬาไทยและกีฬาสากล รักการออกกำลังกาย โดยปฏิบัติเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ มีวินัย เคารพสิทธิ กฎ กติกา มีน้ำใจนักกีฬา มีจิตวิญญาณในการแข่งขัน และชื่นชมในสุนทรียภาพของการกีฬา เห็นคุณค่าและมีทักษะในการเสริมสร้าง สุขภาพ การดำรงสุขภาพ การป้องกันโรคและการเสริมสร้างสมรรถภาพเพื่อสุขภาพ รู้จักป้องกันและหลีกเลี่ยงปัจจัยเสี่ยงหรือพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ อุบัติเหตุการใช้ยาเสพติดและความรุนแรง (หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551) การจัดการเรียนรู้พลศึกษาโดยใช้กิจกรรมพลศึกษาและกีฬาเป็นสื่อให้นักเรียนมีพัฒนาการทั้งในด้านร่างกาย ด้านทักษะ ด้านความรู้ ด้านคุณธรรม และด้านเจตคติที่ดีไปพร้อมๆ กัน ด้วยการมีส่วนร่วมและลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สำคัญที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดพัฒนาการในด้านทักษะในการกีฬาที่ดียิ่งขึ้น ด้านความรู้ความเข้าใจในวิธีการเล่นและการออกกำลังกายมากยิ่งขึ้น ทางด้านคุณธรรม มีน้ำใจนักกีฬา มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ มีความสามัคคี มีการรู้จักแพ้ชนะ รู้จักถ้อยที มีความอดทนและมีความเชื่อมั่นในตนเองมากยิ่งขึ้น มีพัฒนาการทางด้านเจตคติที่ดี เห็นคุณค่า และมีความรักในการเล่นกีฬาและออกกำลังกายเป็นประจำควบคู่ไปพร้อมๆ กันอีกด้วย (วรศักดิ์ เพียรชอบ, 2548: น. 1,5) จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนรู้พลศึกษานอกจากจะเป็นกระบวนการที่สำคัญที่พัฒนาร่างกาย ความรู้ และเจตคติของนักเรียนแล้วยังช่วยส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมของนักเรียนในด้านความสามัคคีอีกด้วย

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative Learning) จึงเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สามารถช่วยปลูกฝังความสามัคคีให้เกิดขึ้นกับนักเรียนได้ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ที่นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน เป็นวิธีการที่จะช่วยให้นักเรียนได้รับประโยชน์ด้วยกันทั้งสองฝ่ายโดยมีความเชื่อว่าการจัดการเรียนรู้โดยให้นักเรียนสอนกันเองนี้ นักเรียนจะเรียนรู้อะไรต่างๆ ซึ่งกันและกัน การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือได้มีการพัฒนาและนำมาใช้ในรูปแบบแตกต่างกันออกไปตามจุดมุ่งหมายของครูผู้สอน สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบร่วมมือที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมความสามัคคีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อเป็นการปลูกฝังคุณธรรมด้านความสามัคคีให้กับนักเรียนส่งเสริมทักษะทางสังคมในการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ตลอดจนการให้ความร่วมมือในชั้นเรียน และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบร่วมมือที่มีต่อความสามัคคีและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
2. เพื่อเปรียบเทียบผลของการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบร่วมมือที่มีต่อความสามัคคีและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

สมมติฐานของการวิจัย

1. ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามัคคีของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบร่วมมือหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง
2. ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบร่วมมือหลังการทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง

3. ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามัคคีหลังการทดลองของกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบร่วมมือมีสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบปกติ

4. ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองของกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบร่วมมือมีสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบปกติ

วิธีดำเนินการวิจัย

เวลาดำเนินการวิจัย 8 สัปดาห์

สัปดาห์	กิจกรรมการเรียนรู้พลศึกษา		เวลา(นาที)
	กลุ่มทดลอง	กลุ่มควบคุม	
1	ปฐมนิเทศ		50
2	ประวัติ และความรู้ทั่วไปของกีฬาวอลเลย์บอล		50
3	ทักษะการเคลื่อนไหวพื้นฐาน		50
4 – 6	ทดสอบสมรรถภาพทางกาย		50 x 3
7 – 8	สร้างความคุ้นเคยกับลูกบอล		50 x 2
PRE – TEST แบบวัดพฤติกรรมความสามัคคี และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (นอกเวลาเรียน)			
10 – 11	การเล่นลูกสองมือล่าง กิจกรรมพลศึกษาแบบร่วมมือ	การเล่นลูกสองมือล่าง กิจกรรมพลศึกษาแบบปกติ	50 X 2
12 – 13	การเล่นลูกสองมือบน กิจกรรมพลศึกษาแบบร่วมมือ	การเล่นลูกสองมือบน กิจกรรมพลศึกษาแบบปกติ	50 X 2
14	การเสิร์ฟลูกมือล่าง กิจกรรมพลศึกษาแบบร่วมมือ	การเสิร์ฟลูกมือล่าง กิจกรรมพลศึกษาแบบปกติ	50
15	การเสิร์ฟลูกมือบน กิจกรรมพลศึกษาแบบร่วมมือ	การเสิร์ฟลูกมือบน กิจกรรมพลศึกษาแบบปกติ	50
16 – 17	ทักษะการเล่นเป็นทีม กิจกรรมพลศึกษาแบบร่วมมือ	ทักษะการเล่นเป็นทีม กิจกรรมพลศึกษาแบบปกติ	50 X 2
POST – TESTแบบวัดพฤติกรรมความสามัคคีและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (นอกเวลาเรียน)			
18	ทบทวนทักษะ และทบทวนบทเรียน		50

หมายเหตุ : สัปดาห์ที่ 9 สอบระหว่างภาคเรียนที่ 2 สัปดาห์ที่ 19 สอบปลายภาคเรียนที่ 2

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 ที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 จำนวน 66,367 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาศึกษาปีที่ 3 ที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนที่พึงกววิทยัพฒน์ (ทวีวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ จำนวน 160 คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองจำนวน 82 คน และกลุ่มควบคุมจำนวน 78 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบร่วมมือ (Cooperative Learning)
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามัคคี และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

การสร้างและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ แผนการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบร่วมมือ จำนวน 8 แผน และแบบปกติ จำนวน 8 แผน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

2.1 แบบวัดพฤติกรรมความสามัคคี แบบวัดพฤติกรรมความสามัคคีใช้วัดการทำกิจกรรมการแสดงออก หรือสิ่งทีนักเรียนปฏิบัติตามความเป็นจริง ซึ่งผู้วิจัยดัดแปลงมาจาก อติศักดิ์ ดวงศรี (2553) นำแบบวัดพฤติกรรมความสามัคคีมาปรับแก้ไขแล้วหาคุณภาพเครื่องมือ ผลการวิเคราะห์ IOC เท่ากับ 0.95

2.2 แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีลักษณะเป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือกจำนวน 20 ข้อ มีค่าความยากระหว่าง 0.27 – 0.78 ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.20 ขึ้นไป ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.95

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ติดต่อโรงเรียนที่ปึงกรวิทยาพัฒนา (ทวีวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ เพื่อกำหนดวันเวลาในการทดสอบ
2. ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อดำเนินการทดลองและขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลกับโรงเรียนที่ปึงกรวิทยาพัฒนา (ทวีวัฒนา) ในพระราชูปถัมภ์ฯ
3. ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนการวิจัยการวัดและประเมินผลแก่รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ ครูผู้สอน และร่วมกันกำหนดตารางเวลาการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบร่วมมือ
4. การดำเนินการก่อนทดลองการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบร่วมมือ มีดังนี้
 - 4.1 ทำการทดสอบพฤติกรรมความสามัคคี และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ก่อนทดลองในสัปดาห์แรกก่อนทำการทดลอง (Pre – Test)
 - 4.2 นำผลการทดสอบก่อนการทดลองมาหาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยและทำการทดสอบ ค่าที (t – test) เพื่อทดสอบว่านักเรียนกลุ่มทดลองและนักเรียนกลุ่มควบคุม มีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมความสามัคคี และคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกันหรือไม่ ซึ่งผลการทดสอบปรากฏว่าทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
5. การดำเนินการทดลอง ทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบร่วมมือและการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบปกติที่สร้างขึ้น จำนวน 8 แผนการจัดการเรียนรู้จัดการเรียนรู้สัปดาห์ละ 1 คาบเรียน คาบเรียนละ 50 นาที รวม 8 สัปดาห์
6. หลังสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบร่วมมือ และการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบปกติ ผู้วิจัยดำเนินการวัดคะแนนพฤติกรรมความสามัคคี และคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทดสอบโดยใช้แบบวัดพฤติกรรมความสามัคคี และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ฉบับเดียวกันกับแบบวัดก่อนทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าสถิติพื้นฐานได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของคะแนนแบบวัดพฤติกรรม ความสามัคคี และคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. วิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมความสามัคคี และคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ด้วยการใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ คะแนนพฤติกรรมความสามัคคี และคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้สถิติ Paired Sample t – test และสถิติ Independent Sample t – test

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสามัคคี คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลัง การทดลองภายในกลุ่มตัวอย่างและทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติค่าที่ (t – test Dependent)
2. การเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความสามัคคี คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลัง การทดลองระหว่างกลุ่มตัวอย่างและทดสอบสมมติฐานด้วยสถิติค่าที่ (t – test Independent)

ผลการวิจัย

1. ค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมความสามัคคีและคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการทดลอง ภายในกลุ่มตัวอย่าง มีค่าเฉลี่ยดังนี้

พฤติกรรมความสามัคคี

กลุ่มทดลอง ก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนเท่ากับ 71.20 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 7.59 หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนเท่ากับ 80.88 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 6.75

กลุ่มควบคุม ก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 70.67 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 6.74 หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนเท่ากับ 72.95 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 6.08

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

กลุ่มทดลอง ก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนเท่ากับ 13.35 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.38 หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนเท่ากับ 16.22 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.98

กลุ่มควบคุม ก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนเท่ากับ 13.92 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.83 หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนเท่ากับ 15.68 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.07

2. ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมความสามัคคี และคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังการทดลองภายในกลุ่มทดลอง และภายในกลุ่มควบคุม มีค่าเฉลี่ยดังนี้

พฤติกรรมความสามัคคี

กลุ่มทดลอง พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมความสามัคคีก่อนการทดลองเท่ากับ 71.20 คะแนน คะแนนหลังการทดลองเท่ากับ 80.88 คะแนน ผลการทดสอบทางสถิติ พบว่าหลังการทดลอง ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมความสามัคคีสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยในข้อที่ 1

กลุ่มควบคุม พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมความสามัคคีก่อนการทดลองเท่ากับ 70.67 คะแนน คะแนนหลังการทดลองเท่ากับ 72.95 คะแนน ผลการทดสอบทางสถิติ พบว่าหลังการทดลอง ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมความสามัคคีสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

กลุ่มทดลอง พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการทดลองเท่ากับ 13.35 คะแนน คะแนนหลังการทดลองเท่ากับ 16.22 คะแนน ผลการทดสอบทางสถิติ พบว่าหลังการทดลอง ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยในข้อที่ 2

กลุ่มควบคุม พบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนการทดลองเท่ากับ 13.92 คะแนน คะแนนหลังการทดลองเท่ากับ 15.68 คะแนน ผลการทดสอบทางสถิติ พบว่าหลังการทดลอง ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมความสามัคคี และคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีค่าเฉลี่ยดังนี้

พฤติกรรมความสามัคคี หลังการทดลองค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมความสามัคคีของกลุ่มทดลองเท่ากับ 80.88 คะแนน สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมความสามัคคีเท่ากับ 72.95 คะแนน ผลการทดสอบทางสถิติ พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมความสามัคคีของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยในข้อที่ 3

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังการทดลองค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองเท่ากับ 16.22 คะแนน สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเท่ากับ 15.68 คะแนน ผลการทดสอบทางสถิติ พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยในข้อที่ 4

สรุปผล

ผลของการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบร่วมมือที่มีต่อความสามัคคี และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมความสามัคคีและคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภายในกลุ่มทดลองก่อนการทดลอง และหลังการทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบร่วมมือ พบว่า

1.1 กลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดกิจกรรมพลศึกษาแบบร่วมมือหลังการทดลองมีคะแนนพฤติกรรมความสามัคคีสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.2 กลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดกิจกรรมพลศึกษาแบบร่วมมือหลังการทดลองมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมความสามัคคีและคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการทดลองระหว่างกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบร่วมมือและกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบปกติ พบว่า

2.1 กลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดกิจกรรมพลศึกษาแบบร่วมมือ มีคะแนนพฤติกรรมความสามัคคีสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดกิจกรรมพลศึกษาแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 กลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดกิจกรรมพลศึกษาแบบร่วมมือ มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดกิจกรรมพลศึกษาแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

ผลของการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบร่วมมือที่มีต่อความสามัคคี และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

ประการที่ 1 การศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบร่วมมือที่มีต่อความสามัคคี ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมความสามัคคี พบว่ากลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมความสามัคคีหลังการทดลอง (80.88 ± 6.75) สูงกว่าก่อนทดลอง (71.20 ± 7.59) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องตามสมมติฐานข้อ 1 และมีค่าเฉลี่ยของคะแนนพฤติกรรมความสามัคคีสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบปกติ (72.95 ± 6.08) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องตามสมมติฐานข้อ 3 ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการส่งเสริมด้านต่างๆ ตามที่ผู้วิจัยจำแนกได้ 2 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนร่วมมือกันทำกิจกรรมใดๆ ให้บรรลุเป้าหมาย ทั้งนี้ในขณะที่ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมพลศึกษาแบบร่วมมือ ผู้วิจัยเห็นว่า ผู้เรียนมีความตั้งใจฝึกซ้อมเพื่อต้องการเพิ่มความสามารถของทีม ทุกคนภายในทีมร่วมมือร่วมใจในการแข่งขันอย่างเต็มที่ สมาชิกภายในทีมสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้สัมพันธ์กันเป็นอย่างดี โดยมีการวางแผน มีการแบ่งหน้าที่ เพื่อให้ผลงานของทีมออกมาดีที่สุด รวมถึงเมื่อทีมประสบความสำเร็จ ผู้เรียนเกิดความภูมิใจในตัวเอง และภูมิใจในตัวของเพื่อนร่วมทีม หลังจากผู้เรียนได้รับการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบร่วมมือ จะเห็นได้ว่า สมาชิกในแต่ละทีมจะมีเป้าหมายเดียวกัน คือความสำเร็จของทีม ผู้เรียนจึงจำเป็นต้องมีความสามัคคี ช่วยเหลือเกื้อกูลกันในการอยู่ร่วมกันในสังคม ดังที่ มลฤดี จีระสันติกุล (2549: น. 23) ได้กล่าวไว้ว่า ความสามัคคีเป็นการรวมกำลังเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ไม่ว่าจะเป็นกำลังความคิดเห็น กำลังความรู้ โดยใช้กำลังความสามารถเหล่านี้ร่วมกันปฏิบัติงานด้วยความกลมเกลียว ไม่ทะเลาะวิวาท เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง เพื่อทำงานอย่างใดอย่างหนึ่งให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของกลุ่ม

นอกจากนี้ สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ (2545: น. 30) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือนั้นมีลักษณะสำคัญคือ สมาชิกของกลุ่มมีความแตกต่างกันในความสามารถทางการเรียน เพศ และอายุ สมาชิกทุกคนในกลุ่มจะมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน มีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีการพึ่งพาอาศัยกัน และสมาชิกทุกคนจะต้องมีความตระหนักร่วมกันว่า งานของกลุ่มจะสำเร็จได้ต่อเมื่อสมาชิกทุกคนมีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย จึงต้องร่วมมือกันอย่างแท้จริงภายในกลุ่ม ผู้เรียนต้องร่วมมือกันกำหนดเป้าหมายของการเรียนรู้ การแก้ปัญหาาร่วมกัน การเชื่อมโยงความรู้เดิมกับความรู้ที่ต้องการศึกษา ช่วยเหลือสนับสนุนให้กำลังใจระหว่างเรียน ผู้เรียนจะต้องใช้ทักษะในการทำงานร่วมกันจนสำเร็จ เช่น ทักษะผู้นำ ทักษะการตัดสินใจ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการแก้ปัญหาความขัดแย้ง และการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือจะประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพได้ ย่อมขึ้นอยู่กับสมาชิกทุกคนต้องยึดถือแนวปฏิบัติตามวิธีการทำงานแบบกระบวนการกลุ่ม การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือจะเป็นพื้นฐานของวิถีชีวิตในสังคมประชาธิปไตย ซึ่งไม่ว่าจะเป็นสังคมขนาดเล็กในกลุ่มเพื่อน สังคมในห้องเรียน สังคมในโรงเรียน ตลอดจนสังคมทั่วไป เมื่อสมาชิกในกลุ่มทุกคนมีความสำคัญเท่าเทียมกันเมื่อได้รับมอบหมายงานไปแล้ว ต้องมีความรับผิดชอบในงานนั้น สมาชิกจะมีความภูมิใจในความสำเร็จของตนเองว่าเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของกลุ่มเท่าเทียมกับสมาชิกคนอื่น นอกจากนี้ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2550) ได้อธิบายไว้ว่า ผู้ที่มีความสามัคคี คือผู้ที่เปิดใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รับบทบาทหน้าที่ของตนทั้งในฐานะผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความมุ่งมั่นต่อการรวมพลังช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สามารถแก้ปัญหาและจัดการความขัดแย้งได้ เป็นผู้มี

เหตุผล สามารถยอมรับความแตกต่างด้านความคิด ความเชื่อ รวมถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และเพื่อให้งานสำเร็จลุล่วง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อติศักดิ์ ดวงศรี (2553) ที่ได้ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้พลศึกษาโดยใช้กิจกรรมฟุตบอลตามแนวคิดของคาร์รอลเพื่อพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามัคคีหลังการทดลอง ของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง และค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามัคคีก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกัน และค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามัคคีหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พอทกีเตอร์ และ เว็บ (Potgieter and Webb, 2004) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีผลต่อทัศนคติและคะแนนวิชาคณิตศาสตร์ในระดับอุดมศึกษา ในการศึกษาครั้งนี้พบว่า ผลการทดสอบทางวิชาคณิตศาสตร์ของนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีผลคะแนนแตกต่างจากนักศึกษาที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบมาตรฐาน กลุ่มทดลองมีคะแนนหลังเรียนมากกว่าก่อนเรียน และการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือยังส่งผลทำให้ผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีขึ้น สามารถทำงานในสภาพแวดล้อมที่มีหลากหลายเชื้อชาติและวัฒนธรรม

ประเด็นที่ 2 เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ทั้งนี้ในขณะที่ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมพลศึกษาแบบร่วมมือ ผู้วิจัยเห็นว่า ผู้เรียนที่มีทักษะดีจะช่วยสมาชิกในกลุ่มที่มีทักษะต่ำกว่าสมาชิกคนอื่น ในขณะที่ผู้เรียนที่มีทักษะต่ำกว่าสมาชิกคนอื่น ก็มีความมุ่งมั่นตั้งใจฝึกฝนเพื่อพัฒนาทักษะตนเองให้ได้ใกล้เคียงกับสมาชิกภายในกลุ่ม ดังที่ กนกวลี เองฉ้วน (2529: น. 6) ได้กล่าวไว้ว่า การแสดงออกถึงการปฏิบัติกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน ไม่คิดเอาดีเอาเด่นแต่ตัวเอง มีความจงรักภักดีต่อหมู่คณะ จะปลูกฝังให้มีการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมและจะไม่ก่อให้เกิดความแตกแยกในหมู่คณะ

ประเด็นที่ 3 เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ทั้งนี้ในขณะที่ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมพลศึกษาแบบร่วมมือ ผู้วิจัยเห็นว่า ผู้เรียนมีความสุขสนุกสนาน และผู้เรียนได้ผ่อนคลายที่ได้ทำกิจกรรมพลศึกษาร่วมกับเพื่อน ผู้เรียนได้มีการวางแผน มีการปรึกษาหารือกันตลอดเวลาปฏิบัติกิจกรรม และผู้เรียนแสดงให้เห็นถึงความรักใคร่กลมเกลียวกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีภายในทีม ดังที่ บุญสม โพธิ์เงิน (2537: น. 25) ได้กล่าวไว้ว่า การแสดงออกถึงการร่วมแรงร่วมใจ ร่วมกันปฏิบัติงานอย่างพร้อมเพรียงกัน เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน จะทำให้งานสำเร็จได้ด้วยดี นอกจากนี้ สืบสาย บุญวิบุตร (2541) ได้กล่าวไว้ว่า ความสามัคคีในทีมเป็นสิ่งที่จำเป็นมากต่อการเล่นกีฬาประเภททีม เพราะถ้านักกีฬาสามัคคีกันหรือรวมใจกันเป็นอันหนึ่งอันเดียว ย่อมมีผลต่อความสามารถภายในทีม การทำงานประสานสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนร่วมทีมที่ช่วยในการเล่นและแข่งขันกันอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้บรรลุจุดหมายของทีมได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ พระมหาอุดม สารเมธี (2550: น. 8) ได้กล่าวไว้ว่า ความรักใคร่ และการนับถือกันและกัน มีความปรองดองกันโดยการที่มีคนตั้งแต่สองคนขึ้นไป ได้ปฏิบัติกิจกรรมร่วมกัน มีความคิดร่วมกัน จะทำให้มีใจเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภกิจ วิริยะกิจ (2557) ที่ได้ศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบร่วมมือที่มีต่อความมีน้ำใจนักกีฬาของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนความมีน้ำใจนักกีฬานักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบร่วมมือ ก่อนการทดลอง หลังการทดลองสัปดาห์ที่ 5 หลังการทดลองสัปดาห์ที่ 10 และระยะติดตามผล สูงกว่าก่อนการทดลอง และสูงขึ้นตามลำดับ

ประการที่ 2 การศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบร่วมมือที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า

ค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มทดลองหลังการทดลอง (16.22 ± 1.98) สูงกว่าก่อนทดลอง (13.35 ± 2.38) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องตามสมมติฐานข้อ 2 และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นต่อไป และค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบร่วมมือหลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบปกติ (15.68 ± 2.07) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สอดคล้องตามสมมติฐานข้อ 4 ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบร่วมมือ เป็นการจัดการสอนอย่างเหมาะสม มีการจัดกิจกรรมโดยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์โดยตรงจากการช่วยกันลงมือปฏิบัติ และสอดคล้องตามความต้องการของผู้เรียนคือ เรียนให้สนุก เล่นให้รู้ ผู้เรียนจึงมีความมุ่งมั่นและตั้งใจ ทำให้นักเรียนในกลุ่มทดลองเกิดการเปลี่ยนแปลงและมีพัฒนาการทางด้านความรู้ ดังที่ บัญญัติ ชำนาญกิจ (2553) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบหนึ่งที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่สัมพันธ์กับชีวิตจริง ได้รับการฝึกฝนทักษะ กระบวนการแสวงหาความรู้ ทักษะการบันทึกความรู้ ทักษะความคิด ทักษะการจัดการกับความรู้ ทักษะการแสดงออก ทักษะการสร้างความรู้ใหม่และทักษะการทำงานเป็นกลุ่มจัดว่าเป็นวิธีเรียนที่สามารถนำมาประยุกต์ให้เหมาะสมกับการเรียนการสอนที่มีคุณภาพได้อีกวิธีหนึ่ง จึงนับว่าเป็นวิธีเรียนที่ควรนำมาใช้ได้ดีกับการเรียนการสอนในปัจจุบันเพื่อให้การเรียนรู้ของนักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ทิสนา แหมมณี (2545) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อยโดยมีสมาชิกกลุ่มที่มีความสามารถแตกต่างกันประมาณ 3 – 6 คน ช่วยกันเรียนรู้เพื่อไปสู่เป้าหมายของกลุ่ม นักการศึกษาคนสำคัญที่เผยแพร่แนวคิดของการเรียนรู้แบบนี้คือ สลาบิน (Slavin) เดวิด จอห์นสัน (David Johnson) และโรเจอร์ จอห์นสัน (Roger Johnson) เขากล่าวว่า การจัดการเรียนการสอนโดยทั่วไปมักไม่ให้ความสนใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน ส่วนใหญ่มักจะมุ่งไปที่ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน หรือระหว่างผู้เรียนกับบทเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนเป็นมิติที่มีจะถูกกลืนหรือมองข้ามไปทั้งหมดที่มี ผลการวิจัยชี้ชัดเจนว่าความรู้สึกของผู้เรียนต่อตนเอง ต่อโรงเรียน ครูและเพื่อนร่วมชั้น มีผลต่อการเรียนรู้มาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิทย์ บึงบัว (2553) ได้ทำการศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบประสิทธิผลการเรียนผ่านเว็บโดยวิธีการเรียนแบบร่วมมือระดับสูงและการเรียนแบบร่วมมือระดับต่ำของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของกลุ่มทดลองที่เรียนด้วยบทเรียนผ่านเว็บไซต์โดยวิธีการเรียนแบบร่วมมือระดับสูง และการเรียนแบบร่วมมือระดับต่ำ มีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงกว่าก่อนเรียน และผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนผ่านเว็บโดยวิธีการเรียนแบบร่วมมือระดับสูง มีค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนผ่านเว็บไซต์โดยวิธีการเรียนแบบร่วมมือระดับต่ำ

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ จุริภรณ์ มะเลโลหิต (2558) ได้ทำการศึกษาเรื่องผลของการเรียนแบบร่วมมือที่ใช้เทคนิคแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ที่มีต่อผลการเรียนรู้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยทักษิณ ผลการศึกษาพบว่า ความสามารถด้านไวยากรณ์ภาษาอังกฤษของนิสิตที่เรียนแบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิคการแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์หลังเรียน มีความแตกต่างและทัศนคติของนิสิตที่มีต่อเทคนิคการสอนแบบการสอนโดยใช้เทคนิคการแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ชี้ให้เห็นว่ามีทัศนคติทางบวก นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยยุทธ ธนทรัพย์วีระชา (2554) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาทักษะการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD มีทักษะการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วาน ดัท ทรัน (Van Dat Tran, 2004) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความรู้ความจำของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 หลังการทดลองเป็นเวลา 8 สัปดาห์ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือมีคะแนนการทดสอบหลังเรียนมากกว่าก่อนทดลอง และมีความรู้ความจำดีกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยการบรรยาย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สโคลนิค (Skolnick, 1981) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่องผลการจัดกิจกรรมพลศึกษาที่มีต่อผลการเรียนของโรงเรียนระดับประถมศึกษา ผลการศึกษาพบว่า การเล่นเกม และการออกกำลังกายเพื่อเสริมสร้างสมรรถภาพทางกายขั้นพื้นฐานช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางด้านวิชาการของนักเรียนระดับประถมศึกษาสูงขึ้น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ โนระ มัชชี อัลฮามารี (Norah Mashouj Alshammari, 2015) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องผลของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อประสิทธิภาพทางวิชาการของนักศึกษาวิทยาลัยในประเทศซาอุดีอาระเบีย ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือมีความเข้าใจเนื้อหาดีกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยการบรรยายจากผู้สอน

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อะโนวา ฮอสเซียน และ มุฮัมหมัด (Anowar Hossain & Muhammad Rezal Kamel Ariffin, 2017) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารจัดการของโครงสร้างการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือในห้องเรียนคณิตศาสตร์ โดยมีรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบดั้งเดิม

อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กอคฮาน เบรักตาร์ (Gokhan Bayraktar, 2011) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลของการเรียนแบบร่วมมือกับแบบดั้งเดิมที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและแนวทางการปฏิบัติในชั้นเรียนยิมนาสติก ผลการวิจัยพบว่า วิธีการสอน 2 วิธีคือ แบบร่วมมือกับแบบดั้งเดิมที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและแนวทางการปฏิบัติในชั้นเรียนยิมนาสติก ทักษะของการปฏิบัติและทักษะทางทฤษฎีของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือมีพัฒนาการที่สูงกว่านักเรียนที่เข้ารับการเรียนรู้แบบดั้งเดิม โดยมีสาเหตุดังนี้ การเรียนรู้ที่ขึ้นอยู่กับทั้งการร่วมมือของนักเรียนและการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งนักเรียนมีความรับผิดชอบในสิ่งที่ได้รับมอบหมายและการมีคะแนนต่ำของสมาชิกสามารถลดทอนคะแนนของทั้งกลุ่มได้ ทำให้เกิดความพยายามในการสอนหัวข้อของตนแก่เพื่อนในกลุ่ม ขณะเดียวกันก็เกิดความกระตือรือร้นในกระบวนการการเรียนรู้ สาเหตุที่กลุ่มทดลองที่ใช้การสอนแบบร่วมมือประสบความสำเร็จมากกว่ากลุ่มควบคุมอาจเป็นเพราะว่า กลุ่มนักเรียนที่ได้รับการสอนจะช่วยกันและกันในการเรียนรู้มากขึ้น กระตุ้นกันและกัน และยังทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มนอกเหนือจากการประชุมในชั้นเรียน เพื่อให้สามารถปฏิบัติได้ดียิ่งขึ้น แสดงให้เห็นว่าการสอนแบบร่วมมือมีประโยชน์มากกว่าการสอนแบบดั้งเดิม ซึ่งเป็นครั้งแรกที่นักเรียนเหล่านี้เข้ารับวิธีการสอนแบบร่วมมือ ทำให้พวกเขามีความเชื่อมั่นในตัวเองมากขึ้น พัฒนาสัมพันธภาพระหว่างบุคคล นักเรียนไม่ต้องรอเหมือนกับวิธีแบบเดิมทำให้พวกเขามีความสนุกสนานมากขึ้น ยังเพิ่มความสำเร็จทางการศึกษาอีกด้วย ประโยชน์ทั้งหมดนี้ส่งผลกระทบทางบวกต่อทัศนคติของนักเรียนต่อบทเรียน ส่งผลให้นักเรียนช่วยเหลือกันอย่างเต็มที่

ข้อเสนอแนะ

1. เพิ่มทักษะการตอบ และการสกัดกั้น ในการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบร่วมมือในระดับชั้นที่สูงขึ้นไป
2. พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบร่วมมือที่มีผลต่อความสามัคคีที่เหมาะสมกับนักเรียนในระดับชั้นอื่นๆ เช่น ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือระดับอุดมศึกษา
3. สามารถนำกิจกรรมพลศึกษาแบบร่วมมือไปใช้กับกีฬาชนิดอื่นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กนกวลี เองฉ้วน. (2529). การสร้างแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพความมีน้ำใจนักกีฬา. (ปริญญาณิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, บัณฑิตวิทยาลัย.
- จूरินทร์ มะเลโลหิต. (2558). ผลของการเรียนแบบร่วมมือที่ใช้เทคนิคแบ่งกลุ่มผลสัมฤทธิ์ที่มีต่อผลการเรียนรู้ไวยากรณ์ภาษาอังกฤษของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยทักษิณ. วารสารปาริชาติ มหาวิทยาลัยทักษิณ, 28(2).
- ชัยยุทธ ธนทรัพย์วิรัช. (2554). การพัฒนาทักษะการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. รายงานผลการวิจัย. โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ทศนา แคมมณี. (2545). กลุ่มสัมพันธ์เพื่อการทำงานและการจัดการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ; นิชนแอตเวอร์ไพซิง กรุ๊ป.
- บัญญัติ ชำนาญกิจ. (2553). 25 เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ. วารสารวิชาการบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, 5(12), 1 – 6.
- บุญสม โพธิ์เงิน. (2537). คุณธรรมในการอยู่ร่วมกันของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดพิษณุโลก. (ปริญญาณิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยนเรศวร, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาจิตวิทยาการแนะแนว.
- ประยุทธ สุวรรณโกตา. (2530). คุณธรรมและจริยธรรมวัยประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- พระมหาอุดม สารเมธี. (2550). ความสามัคคีนั้นสำคัญนัก. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ระฆังทอง.
- มฤดี จีระสันติกุล. (2549). คู่มือพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1. (สารนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, บัณฑิตวิทยาลัย, จิตวิทยาการแนะแนว.
- วรศักดิ์ เพียรชอบ. (2548). รวบรวมความเกี่ยวกับปรัชญา หลักการ วิธีการสอนและการวัดเพื่อประเมินผลทางพลศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ. โพสต์เตอร์สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551). รายงานการวิจัยประเมินผลคุณธรรม 8 ประการของผู้เรียน : เจตคติและพฤติกรรม. กรุงเทพฯ: บริษัท เพลิน สตูดิโอ จำกัด.
- สืบสาย บุญวิโรต. (2541). จิตวิทยาการกีฬา. ชลบุรี: ชลบุรีการพิมพ์.
- สุนทร สันธพานนท์ และคณะ. (2545). การจัดการกระบวนการเรียนรู้ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- สุภกิจ วิริยะกิจ. (2554). ผลของการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบร่วมมือที่มีต่อความมีน้ำใจนักกีฬาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. (ปริญญาณิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา.

- สุวิทย์ บึงบัว. (2553). การเปรียบเทียบประสิทธิผลการเรียนผ่านเว็บโดยวิธีการเรียนแบบร่วมมือระดับสูงและการเรียนร่วมมือแบบระดับต่ำของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3. (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, บัณฑิตวิทยาลัย.
- อดิศักดิ์ ดวงศรี. (2553). การจัดการเรียนรู้พลศึกษาโดยใช้กิจกรรมฟุตบอลตามแนวคิดของคาร์รอลเพื่อพัฒนาความสามัคคีของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะครุศาสตร์, สาขาวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา.
- อาจอง ชุมสาย ณ อยุธยา. (2550). *คุณธรรมนำความรู้ : รูปแบบการเรียนการสอนแบบบูรณาการคุณค่าความเป็นมนุษย์*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด วี.ที.ซี. คอมมิวนิเคชั่น.
- Anowar Hossain; & Muhammad Rezal Kamel Ariffin. (2017). Integration of Structured Cooperative in Mathematics Classrooms. *International Journal of Psychology and Education Studies*, 2018, 5(1); 23 – 29.
- Gokhan Bayraktar. (2011). The effect of Cooperative Learning on Students Approach to General Gymnastics Course and Academic Achievements. *Education Research and Reviews*. 6(1); 62 – 71.
- Skolnick, S.J. (1981). The Effects of Physical Activities on Academic Achievement in Elementary School Children. *Dissertation Abstracts International* 42.
- Norah Mashouj Alshammari. (2015). *Effects of Cooperative learning on Academic Performance of College Students in Saudiarabia*. Department of Curriculum and instruction State University of New York at Fredonia, Fredonia; New York.
- Van Dat Tran. (2014). The Effects of Cooperative Learning on the Academic Achievement and Knowledge Retention. *International Journal of Higher Education*, 3(2).

ผลของการฝึกการเคลื่อนไหวร่างกายและการเล่นอย่างสร้างสรรค์ที่มีต่อความแม่นยำในการขว้างบอลของเด็กปฐมวัย

Effects of body movement and creative play training on ball – throwing accuracy of pre – school children

ธีรพงศ์ เจริญนาค¹ พิมพา ม่วงศิริธรรม² ภาณุ กุศลวงศ์³

Teerapong Charonnark¹ Pimpa Moungsirithum² Phanu Kusolwong³

¹สุขศึกษาและพลศึกษา คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

¹Health and Physical Education, Faculty of Physical Education, Srinakharinwirot University.

E – Mail: kruteepe26@gmail.com

²อาจารย์ ดร. คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

²Dr., Faculty of Physical Education, Srinakharinwirot University.

E – Mail: pimpa_toy@hotmail.com

³อาจารย์ ดร. คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

³ Dr., Faculty of Physical Education, Srinakharinwirot University.

E – Mail: phanu@g.swu.ac.th

Received: June 19, 2019; Revised: July 17, 2019; Accepted: May 4, 2020

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการฝึกการเคลื่อนไหวร่างกายและการเล่นอย่างสร้างสรรค์ที่มีต่อความแม่นยำในการขว้างบอลของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นอนุบาลศึกษา ปีการศึกษา 2561 โรงเรียนแห่งหนึ่ง จำนวน 60 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 กลุ่ม ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ประกอบด้วยกลุ่มทดลองที่ฝึกการเคลื่อนไหวร่างกายและการเล่นอย่างสร้างสรรค์ และกลุ่มควบคุมที่ฝึกการเคลื่อนไหวร่างกายตามปกติ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วย กิจกรรม การเคลื่อนไหวร่างกายและการเล่นอย่างสร้างสรรค์ มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 1.00 แบบทดสอบวัด ความแม่นยำในการขว้างบอลของเด็กปฐมวัย และแบบทดสอบวัดทักษะการยืน การเดิน การวิ่ง และการกระโดดของเด็กปฐมวัย มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .76 และ .73 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที ผลการวิจัยพบว่า (1) หลังการฝึกสัปดาห์ที่ 10 กลุ่มทดลองมีความแม่นยำในการขว้างบอลและมีทักษะการยืน การเดิน การวิ่ง และการกระโดด หลังการฝึกดีกว่าก่อนการฝึก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) กลุ่มควบคุมมีความแม่นยำในการขว้างบอลและมีทักษะการยืน การเดิน การวิ่ง และการกระโดด หลังการฝึกดีกว่าก่อนการฝึก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (3) กลุ่มทดลองมีความแม่นยำในการขว้างบอลและมีทักษะการยืน การเดิน การวิ่ง และการกระโดด ดีกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (4) การฝึกการเคลื่อนไหวร่างกายและการเล่นอย่างสร้างสรรค์ทำให้

ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของกลุ่มทดลองหลังการฝึกเป็นเวลา 10 สัปดาห์(ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 21.90 คิดเป็นร้อยละ 73.00 อยู่ในระดับดี) มีพัฒนาการดีขึ้นกว่าก่อนได้รับการฝึก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.20 คิดเป็นร้อยละ 27.33 อยู่ในระดับน้อยที่สุด) (5) การฝึกการเคลื่อนไหวร่างกายและการเล่นอย่างสร้างสรรค์ทำให้ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ของกลุ่มทดลองหลังการฝึกเป็นเวลา 10 สัปดาห์ (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 27.50 คิดเป็นร้อยละ 91.67 อยู่ในระดับดีมาก) มีพัฒนาการดีขึ้นกว่าก่อนได้รับการฝึก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 19.25 คิดเป็นร้อยละ 64.17 อยู่ในระดับปานกลาง)

คำสำคัญ: การเคลื่อนไหวร่างกาย/ การเล่นอย่างสร้างสรรค์/ ความแม่นยำในการขว้างบอล/ เด็กปฐมวัย

ABSTRACT

The purpose of the experimental design research was to study the effects of body movement and creative play training on the ball – throwing accuracy of pre – school children (kindergarten students). The subjects included sixty students in the 2018 academic year. They were purposely selected and divided into two groups by random sampling, with an experimental group and a control group. The only experimental subjects trained in body movement and creative play training program using two created research instruments: the first trained gross muscles by the body movement training program and the second trained the fine muscles by creative play training program with a content validity value of 1.00. The control subjects performed activities according to their teacher. The two groups were tested by two created researcher instruments, with ball – throwing accuracy tests for fine muscles and a four skills test for gross muscles, with reliability values of .76 and .73. The data from the test were also analyzed. The mean, percentage, standard deviation, and t – test were also taken into account. The results revealed the following: (1) the activities in the teaching program effected the ball – throwing accuracy of students. The control group showed statistically significant differences between and after ten weeks before treatment at a level of .05 ; (2) after ten weeks of treatment, the experimental and control groups had significant differences at a level of .05 ; (3) the body movement training program for gross muscles and the creative play training programs for fine muscles effected the ball – throwing accuracy of the students. The experimental group showed statistically significant difference between and after ten weeks treatment with a level of .05 before treatment; (4) after ten weeks treatment (r = 21.90 and 73.00% and at a good level), the body movement and the creative play training program effected to the fine muscle of the experimental group was better than before treatment (r = 8.20, 27.33% and at the lowest level); (5) after ten weeks treatment (r = 27.50, 91.67% and very good level), the body movement and the creative play training program effected the gross muscles of the experimental group and was better than before treatment (r = 19.25, 64.17% and at a moderate level).

Keyword: Body movement, Creative playing, Ball – throwing accuracy, Pre – school children

บทนำ

การเตรียมเด็กไทยสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน ใน พ.ศ.2558 รวมทั้งการเตรียมคุณลักษณะเด็กไทยในศตวรรษที่ 21 ทำให้การศึกษาต้องพัฒนาเด็กให้เจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีของสังคม มีทักษะชีวิตที่ส่งเสริมศักยภาพสูงสุดของเด็ก ทำให้เด็กเป็นคนดี เก่ง และมีความสุข ภายใต้บริบทสังคมไทยที่เด็กอาศัยอยู่ และเน้นให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ทั้งนี้การพัฒนาควรพัฒนาการเรียนรู้ตั้งแต่ช่วงของเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2551: น. 16) ต้องได้รับการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้และนำประสบการณ์ไปใช้ในการแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเองในอนาคต การที่เด็กเกิดความอยากรู้อยากเห็น ได้เล่น สำรวจ ทดลอง หยิบ จับ เขย่า โยน หรือขว้างปา คือการเรียนรู้และพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาถ้าเด็กได้รับการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายอย่างถูกวิธีให้เด็กใช้กล้ามเนื้อในการทำงานได้คล่องแคล่วขึ้น จะส่งผลให้เด็กสามารถร่วมและปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาการด้านร่างกายที่สำคัญสำหรับเด็กปฐมวัย คือ พัฒนาการด้านกล้ามเนื้อใหญ่ และพัฒนาการด้านกล้ามเนื้อเล็ก

การพัฒนาการด้านร่างกายให้ได้ผลดีนั้น เด็กวัยนี้ควรได้วิ่งเล่นออกกำลังกายอย่างเพียงพอเพื่อช่วยพัฒนากล้ามเนื้อมัดใหญ่ (สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์, 2553: น. 124 – 128) การฝึกทักษะทางกายให้เด็กควรค่อยๆ ไปทีละน้อย เด็กยิ่งเจริญเติบโตขึ้นทักษะในการเคลื่อนไหวยิ่งมีความสำคัญต่อบุคลิกภาพของเด็กมากยิ่งขึ้น ผู้ปกครองต้องช่วยให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย สามารถเคลื่อนไหวในระดับที่ตรงกับพัฒนาการตามวัย สำหรับความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กจะมีความสำคัญและจำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวัน โดยกล้ามเนื้อเล็กเป็นอวัยวะหนึ่งในการประกอบกิจวัตรประจำวันของตนเอง เช่น การใส่หรือถอดกระดุม การรูดชิป การแปรงฟัน ผูกเชือกกรองเท้า งานศิลปะ รวมทั้งการขีดเขียน ถ้าเด็กใช้กล้ามเนื้อเล็กได้คล่องแคล่ว จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ (อิษฐาน พูลศิลป์ศักดิ์กุล, น. 2546: 111) และการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยควรส่งเสริมให้ใช้กล้ามเนื้อสายตาร่วมกับมือเพราะการประสานงานของกล้ามเนื้อเล็กของเด็กยังไม่พร้อมเท่าที่ควร (Lowenfeld; & Lambert Brittain, 1964 อ้างถึงใน ลลิตพรรณ ทองงาม, 2539: น. 32) การเล่นและการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ต่างๆ จะเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เด็กได้พัฒนาความพร้อมทางมือและตามากที่สุดเด็กจะเรียนรู้อย่างสนุกสนาน เด็กจะใช้มือในการหยิบจับวัสดุต่างๆ ทำให้เข้าใจวิธีการใช้นิ้วจับดินสอได้อย่างถูกวิธี (พัฒนา ชัชพงศ์, 2541: น. 122) สอดคล้องกับเยาเวพา เดชะคุปต์ (2542: น. 22 – 24) กล่าวว่า การพัฒนากล้ามเนื้อเล็กให้แข็งแรงเด็กก็พร้อมที่จะลากสีลามือซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการเขียน เพราะความคล่องแคล่วของกล้ามเนื้อนิ้วมือมีความสัมพันธ์อย่างมากกับการเขียนของเด็ก ซึ่งกิจกรรมหรืออุปกรณ์ที่ช่วยส่งเสริมการใช้กล้ามเนื้อมือกับสายตาให้ประสานสัมพันธ์กัน ได้แก่ การร้อยลูกปัดร้อยเชือก ร้อยดอกไม้ เย็บกระดุม รูดชิป เรียงสี เรียงไม้หนีบ ปักหมุด ตอกตะปู เป็นต้น ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็ก จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง

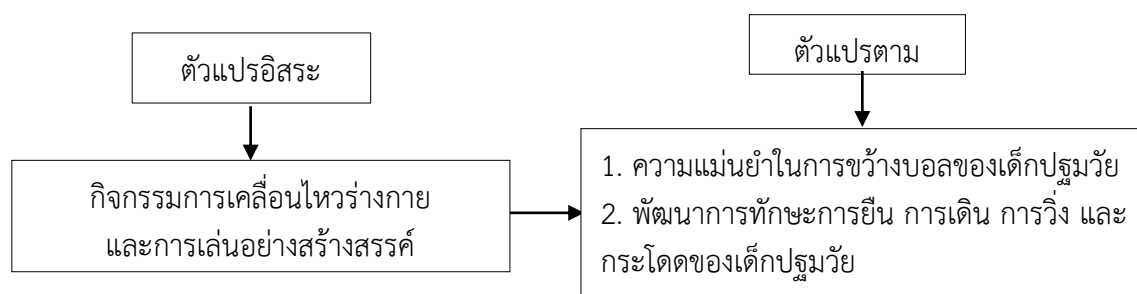
ทักษะที่แสดงถึงความสามารถในการทำงานประสานกันระหว่างระบบประสาทและระบบกล้ามเนื้อของส่วนต่างๆ ของร่างกายนี้ อาจจะเรียกว่าเป็นทักษะการเคลื่อนไหวเบื้องต้นของส่วนต่างๆ ของร่างกายได้ (วรศักดิ์ เพียรชอบ, 2548: น. 26) ซึ่งประกอบด้วย ทักษะการเคลื่อนไหวเบื้องต้นที่ร่างกายอยู่กับที่ ทักษะการเคลื่อนไหวเบื้องต้นที่ร่างกายเคลื่อนที่ และทักษะการเคลื่อนไหวเบื้องต้นประกอบการใช้อุปกรณ์อื่นๆ เช่น การขว้างลูกบอล การปาลูกบอล เป็นต้น ซึ่งนับเป็นพื้นฐานของทักษะที่สำคัญมาก

โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับผู้ที่อยู่ในวัยเด็กปฐมวัย จะเป็นทักษะพื้นฐานที่จะนำไปสู่การเคลื่อนไหวในกิจกรรมต่างๆ ในความเป็นอยู่ในชีวิตประจำวันให้เป็นไปด้วยดี มีความปลอดภัยและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และทักษะการเคลื่อนไหวเบื้องต้นเหล่านี้เองที่มีบทบาทอันสำคัญในการจะนำไปสู่ทักษะการเล่นกีฬาต่างๆ ดังนั้นถ้าเด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนากล้ามเนื้อเล็กให้มีความพร้อม สมบูรณ์และแข็งแรง เชื่อว่าน่าจะส่งผลดีต่อกล้ามเนื้อใหญ่ที่จะนำไปใช้ปฏิบัติกิจกรรมที่แสดงให้เห็นถึงการทำงานประสานกันระหว่างระบบประสาทและระบบกล้ามเนื้อ นั่นคือ ความสามารถในการขว้างบอลได้อย่างแม่นยำในระดับดีนั่นเอง เพราะทักษะการขว้างบอลเป็นทักษะการเคลื่อนไหวเบื้องต้นที่จำเป็นประการหนึ่ง ทักษะการขว้างลูกบอลมีอยู่หลายแบบ ขึ้นอยู่กับโอกาสที่จะใช้ว่าสถานการณ์ใดควรจะใช้วิธีขว้างแบบใด ส่วนใหญ่จะมีจุดมุ่งหมายเพื่อฝึกความรวดเร็วและแม่นยำ หรือเพื่อให้ผู้รับสามารถรับลูกได้ง่ายที่สุด ตลอดจนการฝึกท่าทางขณะจับบอล และระยะทางที่จะต้องขว้างไปสู่เป้าหมาย ซึ่งในชีวิตประจำวันก็ต้องใช้ทักษะด้านนี้ในการหยิบ จับ รับ ส่งของด้วยเช่นกัน ด้วยความสำคัญตามเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่า ถ้ากล้ามเนื้อเล็กได้รับการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ เชื่อว่าน่าจะส่งผลให้การทำงานกล้ามเนื้อใหญ่มีประสิทธิภาพมากขึ้น และส่งผลดีต่อการขว้างบอลของเด็กปฐมวัยให้มีรวดเร็วและแม่นยำมากขึ้นด้วยเช่นกัน ดังนั้นจึงสนใจที่จะศึกษา ผลของการฝึกการเคลื่อนไหวและการเล่นอย่างสร้างสรรค์ที่มีต่อความแม่นยำในการขว้างบอลของเด็กปฐมวัย โรงเรียนเอียร์ปริสทิศาสตร์ ในลักษณะการจัดการเรียนรู้รูปแบบบูรณาการผ่านกิจกรรมเคลื่อนไหวและการเล่นอย่างสร้างสรรค์ เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้ลงมือปฏิบัติจริงและการใช้กล้ามเนื้อเล็กเพิ่มมากขึ้น สามารถใช้กล้ามเนื้อเล็กในการทำกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการส่งเสริมพัฒนาการในการใช้ประสาทสัมผัสและกล้ามเนื้อต่างๆ รวมทั้งสร้างเสริมทักษะด้านร่างกายในการที่จะพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ต่างๆ เพื่อนำไปสู่การเล่นกีฬาประเภทอื่นๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบผลของการฝึกการเคลื่อนไหวร่างกายและการเล่นอย่างสร้างสรรค์ที่มีต่อความแม่นยำในการขว้างบอลของเด็กปฐมวัย ระหว่างเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมด้วยชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบบูรณาการผ่านกิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายและการเล่นอย่างสร้างสรรค์กับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมด้วยกิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายปกติ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยนำกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบบูรณาการผ่านกิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายและการเล่นอย่างสร้างสรรค์และแบบทดสอบวัดความแม่นยำในการขว้างบอลของเด็กปฐมวัย ไปจัดกิจกรรมและเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Selection) เลือกกลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่มีผลการทดสอบอยู่ในลำดับท้าย โดยการทดสอบการขว้างบอลโดยใช้แบบทดสอบวัดความแม่นยำในการขว้างบอล และทดสอบทักษะการยืน เดิน วิ่ง และกระโดด ผู้วิจัยนำกิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายและการเล่นอย่างสร้างสรรค์ จำนวนอย่างละ 10 กิจกรรม แบบทดสอบวัดความแม่นยำในการขว้างบอลของเด็กปฐมวัย และแบบทดสอบวัดทักษะการยืน การเดิน การวิ่ง และการกระโดดของเด็กปฐมวัยที่ผ่านการตรวจสอบและประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านเรียบร้อยแล้ว นำไปใช้โดยผู้วิจัยดำเนินการทดลองด้วยตนเอง ปีการศึกษา 2560 รวม 10 กิจกรรม โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. สร้างความคุ้นเคยกับกลุ่มตัวอย่างเป็นเวลา 3 ครั้ง พร้อมจัดเตรียมสภาพแวดล้อมภายในสถานที่ทำการทดลองให้เหมาะสม
2. ขั้นตอนก่อนการทดลองทำการประเมินความสามารถก่อนการทดลอง (Pre – test) โดยใช้แบบทดสอบวัดความแม่นยำในการขว้างบอลและแบบทดสอบทักษะการยืน ทักษะการเดิน ทักษะการวิ่ง และทักษะการกระโดดของเด็กปฐมวัย ไปวัดความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กและกล้ามเนื้อใหญ่ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แล้วตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด
3. ขั้นตอนดำเนินการทดลอง ดำเนินการทดลองด้วยตนเองโดยนำกิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบบูรณาการผ่านกิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายและการเล่นอย่างสร้างสรรค์ ที่ได้สร้างขึ้นมาทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 กิจกรรม
4. ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย จำนวน 1 คน รวมผู้ประเมิน 2 คน ดำเนินการทดลองโดยให้กลุ่มตัวอย่างได้รับกิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบบูรณาการผ่านกิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายและการเล่นอย่างสร้างสรรค์ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างเป็นเวลา 10 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 วัน/กิจกรรมละ 50 นาที ในการดำเนินการทดลองในแต่ละวันนอกจากกิจกรรมที่ผู้วิจัยแล้ว กลุ่มตัวอย่างยังได้ทำกิจกรรมอื่นๆ ตามตารางกิจกรรมประจำวันเหมือนเดิมทุกประการ สำหรับกลุ่มควบคุมให้จัดกิจกรรมสร้างสรรค์แบบปกติตามระยะเวลาเท่ากันและจัดกิจกรรมประจำวันในลักษณะเดียวกันทุกประการ
5. ขั้นตอนหลังการทดลอง เมื่อสิ้นสุดการทดลองกิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบการ บูรณาการผ่านกิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายและการเล่นอย่างสร้างสรรค์ ผู้วิจัยทำการประเมินความสามารถ หลังการทดลอง (Post – test) กับกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แล้วตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยใช้แบบทดสอบวัดความแม่นยำในการขว้างบอลของเด็กปฐมวัยและแบบทดสอบทักษะการยืน ทักษะการเดิน ทักษะการวิ่ง และทักษะการกระโดดของเด็กปฐมวัยและวิเคราะห์เช่นเดียวกับก่อนการทดลอง

ผลการวิจัย

ตาราง 1 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการทดสอบความแม่นยำในการขว้างบอลของเด็กปฐมวัย ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมก่อนการทดลองและหลังการทดลอง

การทดสอบ	N	$\bar{X}$	S.D.	df	t	Sig
ก่อนการทดลอง						
กลุ่มทดลอง	30	2.67	0.99	58	.429	.670
กลุ่มควบคุม	30	2.53	1.38			
หลังการทดลอง						
กลุ่มทดลอง	30	7.30	0.65	58	12.200	<.001
กลุ่มควบคุม	30	5.27	0.64			

จากตาราง 1 พบว่า ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง กลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม มีคะแนนรวมเฉลี่ยการทดสอบวัดความแม่นยำในการขว้างบอล สำหรับการพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็ก ด้วย t พบว่าก่อนการทดลอง $t = .429$ และ หลังการทดลอง $t = 12.200$ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 2 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการทดสอบความแม่นยำในการขว้างบอลของเด็กปฐมวัย ระหว่างกลุ่มทดลอง ที่ได้รับกิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบบูรณาการผ่านกิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายและการเล่นอย่างสร้างสรรค์ และกลุ่มควบคุมที่ได้รับกิจกรรมปกติระหว่างก่อนการทดลองกับหลังการทดลอง

กลุ่ม	การทดสอบ	N	$\bar{X}$	S.D.	df	t	Sig
กลุ่มทดลอง	ก่อนทดลอง	30	2.67	0.99	29	24.559*	<.001
	หลังทดลอง	30	7.30	0.65			
กลุ่มควบคุม	ก่อนทดลอง	30	2.53	1.38	29	10.598*	<.001
	หลังทดลอง	30	5.27	0.64			

จากตาราง 2 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับกิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบบูรณาการผ่านกิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายและการเล่นอย่างสร้างสรรค์ ด้วย t – test พบว่า $t = 24.559$ และกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์แบบปกติ ด้วย t – test พบว่า $t = 10.598$ ทั้งสองกลุ่มมีคะแนนรวมเฉลี่ยความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กก่อนการทดลองกับหลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 3 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการทดสอบทักษะการยืน การเดิน การวิ่ง และการกระโดดของเด็กปฐมวัย ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมก่อนการทดลอง และหลังการทดลอง

การทดสอบ	N	$\bar{X}$	S.D.	df	t	Sig
ก่อนการทดลอง						
กลุ่มทดลอง	30	4.80	0.66	58	.543	.589
กลุ่มควบคุม	30	4.90	0.76			
หลังการทดลอง						
กลุ่มทดลอง	30	7.33	0.61	58	10.882*	<.001
กลุ่มควบคุม	30	5.77	0.50			

จากตาราง 3 พบว่า ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง กลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุม มีคะแนนรวมเฉลี่ยการทดสอบวัดทักษะการยืน การเดิน การวิ่ง และการกระโดด สำหรับการพัฒนาการกล้ามเนื้อมัดใหญ่ด้วย t – test พบว่าก่อนการทดลอง $t = .543$ และ หลังการทดลอง $t = 10.882^*$ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 4 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยการทดสอบทักษะการยืน การเดิน การวิ่ง และการกระโดดของเด็กปฐมวัย ระหว่างกลุ่มทดลอง ที่ได้รับกิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบบูรณาการผ่านกิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายและการเล่นอย่างสร้างสรรค์ และกลุ่มควบคุมที่ได้รับกิจกรรมปกติระหว่างก่อนการทดลองกับหลังการทดลอง

กลุ่ม	การทดสอบ	N	$\bar{X}$	S.D.	df	t	Sig
กลุ่มทดลอง	ก่อนทดลอง	30	4.80	0.66	29	17.879	<.001
	หลังทดลอง	30	7.33	0.61			
กลุ่มควบคุม	ก่อนทดลอง	30	4.90	0.76	29	6.117*	<.001
	หลังทดลอง	30	5.77	0.50			

จากตาราง 4 พบว่า กลุ่มทดลองที่ได้รับกิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบบูรณาการผ่านกิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายและการเล่นอย่างสร้างสรรค์ ด้วย t – test พบว่า $t = 17.879$ และกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์แบบปกติ ด้วย t – test พบว่า $t = 6.117^*$ ทั้งสองกลุ่มมีคะแนนรวมเฉลี่ยทักษะการยืน การเดิน การวิ่ง และการกระโดด สำหรับการพัฒนาการกล้ามเนื้อมัดใหญ่ก่อนการทดลองกับหลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 5 ค่าร้อยละคะแนนความแม่นยำในการขว้างบอลก่อนการทดลองโดยใช้แบบทดสอบความแม่นยำในการขว้างบอลเด็กปฐมวัย สำหรับวัดการพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ที่	เป้าหมายและระยะ	กลุ่มควบคุม			กลุ่มทดลอง		
		$\bar{X}$	ร้อยละ	แปรผล	$\bar{X}$	ร้อยละ	แปรผล
1	เป้าที่ 1 สูง 40 ซม.	15	50.00	สามารถน้อยที่สุด	14.5	48.33	สามารถน้อยที่สุด
2	เป้าที่ 2 สูง 20 ซม.	11	36.67	สามารถน้อยที่สุด	12.5	41.67	สามารถน้อยที่สุด
3	เป้าที่ 3 สูง 100 ซม.	2.5	8.33	สามารถน้อยที่สุด	3	10.00	สามารถน้อยที่สุด
4	เป้าที่ 4 สูง 60 ซม.	5.5	18.33	สามารถน้อยที่สุด	7	23.33	สามารถน้อยที่สุด
5	เป้าที่ 5 สูง 80 ซม.	4	13.33	สามารถน้อยที่สุด	4	13.33	สามารถน้อยที่สุด
รวมเฉลี่ย		7.6	25.33	สามารถน้อยที่สุด	8.2	27.33	สามารถน้อยที่สุด

จากตาราง 5 พบว่า คะแนนทดสอบวัดความแม่นยำในการขว้างบอลก่อนการทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนรวมเฉลี่ยเท่ากับ 8.20 คิดเป็นร้อยละ 27.33 มีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กในระดับน้อยที่สุด กลุ่มควบคุม มีคะแนนรวมเฉลี่ยเท่ากับ 7.60 คิดเป็นร้อยละ 25.33 มีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กในระดับน้อยที่สุด

ตาราง 6 ค่าร้อยละคะแนนความแม่นยำในการขว้างบอลหลังการทดลองโดยใช้แบบทดสอบความแม่นยำในการขว้างบอลเด็กปฐมวัย สำหรับวัดการพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็ก ของเด็กปฐมวัยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ที่	เป้าหมายและระยะ	กลุ่มควบคุม			กลุ่มทดลอง		
		$\bar{X}$	ร้อยละ	แปรผล	$\bar{X}$	ร้อยละ	แปรผล
1	เป้าที่ 1 สูง 40 ซม.	25.5	85.00	สามารถดีมาก	28.5	95.00	สามารถดีมาก
2	เป้าที่ 2 สูง 20 ซม.	22	73.33	สามารถดี	26.5	88.33	สามารถดีมาก
3	เป้าที่ 3 สูง 100 ซม.	7	23.33	สามารถน้อยที่สุด	15.5	51.67	สามารถน้อย
4	เป้าที่ 4 สูง 60 ซม.	12.5	41.67	สามารถน้อยที่สุด	21	70.00	สามารถดี
5	เป้าที่ 5 สูง 80 ซม.	12	40.00	สามารถน้อยที่สุด	18	60.00	สามารถปานกลาง
รวมเฉลี่ย		15.8	52.67	สามารถน้อย	21.90	73.00	สามารถดี

จากตาราง 6 พบว่า คะแนนทดสอบความแม่นยำในการขว้างบอลหลังการทดลอง กลุ่มทดลองก่อนการทดลองมีคะแนนรวมเฉลี่ยเท่ากับ 21.90 คิดเป็นร้อยละ 73.00 มีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กในระดับดี กลุ่มควบคุม มีคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 15.80 คิดเป็นร้อยละ 52.67 มีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กในระดับน้อย

ตาราง 7 ค่าร้อยละคะแนนทักษะการยืน การเดิน การวิ่ง และการกระโดดก่อนการทดลองโดยใช้แบบทดสอบทักษะการยืน ทักษะการเดิน ทักษะการวิ่ง และทักษะการกระโดดของเด็กปฐมวัยสำหรับสำหรับวัดการพัฒนากล้ามเนื้อมัดใหญ่ของเด็กปฐมวัยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ที่	ทักษะ	กลุ่มควบคุม			กลุ่มทดลอง		
		$\bar{X}$	ร้อยละ	แปรผล	$\bar{X}$	ร้อยละ	แปรผล
1	ทักษะการยืน.	24.5	81.67	สามารถดีมาก	24.5	81.67	สามารถดีมาก
2	ทักษะการเดิน.	13.5	45.00	สามารถน้อยที่สุด	18.5	61.67	สามารถปานกลาง
3	ทักษะการวิ่ง	17.5	58.33	สามารถน้อย	15.5	51.67	สามารถน้อย
4	ทักษะการกระโดด	18	60.00	สามารถปานกลาง	18.5	61.67	สามารถปานกลาง
รวมเฉลี่ย		18.38	61.25	สามารถปานกลาง	19.25	64.17	สามารถปานกลาง

จากตาราง 7 พบว่า คะแนนทดสอบวัดทักษะการยืน การเดิน การวิ่ง และการกระโดด ก่อนการทดลอง กลุ่มทดลอง มีคะแนนรวมเฉลี่ยเท่ากับ 19.25 มีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ในระดับปานกลาง กลุ่มควบคุม มีคะแนนรวมเฉลี่ยเท่ากับ 18.38 มีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ในระดับปานกลาง

ตาราง 8 ค่าร้อยละคะแนนทักษะการยืน การเดิน การวิ่ง และการกระโดดหลังการทดลองโดยใช้แบบทดสอบทักษะการยืน ทักษะการเดิน ทักษะการวิ่ง และทักษะการกระโดดของเด็กปฐมวัยสำหรับสำหรับวัดการพัฒนากล้ามเนื้อมัดใหญ่ของเด็กปฐมวัยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ที่	ทักษะ	กลุ่มควบคุม			กลุ่มทดลอง		
		$\bar{X}$	ร้อยละ	แปรผล	$\bar{X}$	ร้อยละ	แปรผล
1	ทักษะการยืน	26	86.67	สามารถดีมาก	30	100.00	สามารถดีมาก
2	ทักษะการเดิน	19	63.33	สามารถปานกลาง	26	86.67	สามารถดีมาก
3	ทักษะการวิ่ง	19.5	58.33	สามารถน้อย	25.5	85.00	สามารถดีมาก
4	ทักษะการกระโดด	22	65.00	สามารถปานกลาง	28.5	95.00	สามารถดีมาก
รวมเฉลี่ย		21.63	73.33	สามารถดี	27.50	91.67	สามารถดีมาก

จากตาราง 8 พบว่า คะแนนทดสอบวัดทักษะการยืน การเดิน การวิ่ง และการกระโดด หลังการทดลอง กลุ่มทดลอง มีคะแนนรวมเฉลี่ยเท่ากับ 27.50 มีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ในระดับดีมาก กลุ่มควบคุม มีคะแนนรวมเฉลี่ยเท่ากับ 21.63 มีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ในระดับดี

สรุปผลการวิจัย

1. การพัฒนากล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัย

1.1 ผลการฝึกการเคลื่อนไหวและการเล่นอย่างสร้างสรรค์ ที่มีต่อความแม่นยำในการขว้างบอลของเด็กปฐมวัย ระหว่างกลุ่ม พบว่า ก่อนการทดลองไม่พบความแตกต่างกัน โดยค่าเฉลี่ยความแม่นยำในการขว้างบอล ของกลุ่มทดลอง ก่อนการทดลองมีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 2.67$, S.D. = 0.99 และกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลองมีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 2.53$, S.D. = 1.38 ส่วนหลังการทดลองเป็นเวลา 10 สัปดาห์ พบว่า

กลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม โดยค่าเฉลี่ยความแม่นยำในการขว้างบอล ของกลุ่มทดลอง หลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 7.30$, S.D. = 0.65 และกลุ่มควบคุม หลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 5.27$, S.D. = 0.64 เมื่อคำนวณด้วยค่าทีโดยพบว่าก่อนการทดลอง $t = .429$ และ หลังการทดลอง $t = 12.200$ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ว่า กลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกการเคลื่อนไหวร่างกาย และการเล่นอย่างสร้างสรรค์ มีความแม่นยำในการขว้างบอล ที่แตกต่างกับกลุ่มควบคุมที่ได้รับการฝึกการเคลื่อนไหวร่างกายเพียงอย่างเดียว

1.2 ผลการฝึกการเคลื่อนไหวร่างกายและการเล่นอย่างสร้างสรรค์ ที่มีต่อความแม่นยำในการขว้างบอลของเด็กปฐมวัย ภายในกลุ่ม พบว่า คะแนนก่อนและหลังของกลุ่มทดลอง แตกต่างกัน โดยค่าเฉลี่ยความแม่นยำในการขว้างบอล ของกลุ่มทดลอง ก่อนการทดลอง มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 2.67$, S.D. = 0.99 และหลังการทดลอง มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 7.30$, S.D. = 0.65 และ คะแนนก่อนและหลังของกลุ่มควบคุม แตกต่างกัน โดยค่าเฉลี่ยความแม่นยำในการขว้างบอล ของกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 2.53$, S.D. = 1.38 และหลังการทดลอง มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 5.27$, S.D. = 0.64 เมื่อคำนวณด้วยค่าทีโดยพบว่า กลุ่มทดลองที่ได้รับการกิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบบูรณาการผ่านกิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกาย และการเล่นอย่างสร้างสรรค์ $t = 24.559$ และกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์แบบปกติ $t = 10.598$ ทั้งสองกลุ่มมีคะแนนรวมเฉลี่ยความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กก่อนการทดลองกับหลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ว่า กลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกการเคลื่อนไหวร่างกายและการเล่นอย่างสร้างสรรค์ มีความแม่นยำในการขว้างบอล ก่อนการทดลองแตกต่างกับหลังการทดลอง

2. การพัฒนาการกล้ามเนื้อมัดใหญ่ของเด็กปฐมวัย

2.1 ผลการทดสอบทักษะการยืน การเดิน การวิ่ง และการกระโดดของเด็กปฐมวัย ระหว่างกลุ่ม พบว่า ก่อนการทดลองไม่พบความแตกต่างกัน โดยค่าเฉลี่ยทักษะการยืน การเดิน การวิ่ง และการกระโดด สำหรับการพัฒนาการกล้ามเนื้อมัดใหญ่ ของกลุ่มทดลอง ก่อนการทดลองมีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.99 และกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลองมีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 4.90$, S.D. = 0.76 ส่วนหลังการทดลองเป็นเวลา 10 สัปดาห์ พบว่า กลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม โดยค่าเฉลี่ยทักษะการยืน การเดิน การวิ่ง และการกระโดด สำหรับการพัฒนาการกล้ามเนื้อมัดใหญ่ ของกลุ่มทดลอง หลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 7.33$, S.D. = 0.61 และกลุ่มควบคุม หลังการทดลองมีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 5.77$, S.D. = 0.50 เมื่อคำนวณด้วยค่าที พบว่าก่อนการทดลอง $t = .543$ และ หลังการทดลอง $t = 10.882^*$ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ว่า กลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกการเคลื่อนไหวร่างกายและการเล่นอย่างสร้างสรรค์ มีทักษะการยืน การเดิน การวิ่ง และการกระโดด สำหรับการพัฒนาการกล้ามเนื้อมัดใหญ่ ที่แตกต่างกับกลุ่มควบคุมที่ได้รับการฝึกการเคลื่อนไหวเพียงอย่างเดียว

2.2 ผลการทดสอบทักษะการยืน การเดิน การวิ่ง และการกระโดดของเด็กปฐมวัย ภายในกลุ่ม พบว่า คะแนนก่อนและหลังของกลุ่มทดลอง แตกต่างกัน โดยค่าเฉลี่ยทักษะการยืน การเดิน การวิ่ง และการกระโดด สำหรับการพัฒนาการกล้ามเนื้อมัดใหญ่ ของกลุ่มทดลอง ก่อนการทดลอง มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.66 และหลังการทดลอง มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 7.33$, S.D. = 0.61 และ คะแนนก่อนและหลังของกลุ่มควบคุม แตกต่างกัน โดยค่าเฉลี่ยทักษะการยืน การเดิน การวิ่ง และการกระโดด สำหรับการพัฒนาการกล้ามเนื้อมัดใหญ่ ของกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 4.90$, S.D. = 0.76

และหลังการทดลอง มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 5.77$, S.D. = 0.50 เมื่อคำนวณด้วยค่าทีโดยพบว่า กลุ่มทดลองที่ได้รับกิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบบูรณาการผ่านกิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายและการเล่นอย่างสร้างสรรค์ $t = 17.879$ และกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์แบบปกติ $t = 6.117^*$ ทั้งสองกลุ่มมีคะแนนรวมเฉลี่ยทักษะการยืน การเดิน การวิ่ง และการกระโดด สำหรับการพัฒนาการกล้ามเนื้อมัดใหญ่ ก่อนการทดลองกับหลังการทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งยอมรับสมมติฐานที่ว่า กลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกการเคลื่อนไหวร่างกายและการเล่นอย่างสร้างสรรค์ มีความแม่นยำในการขว้างบอล ก่อนการทดลองแตกต่างกับหลังการทดลอง

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ 3 – 6 ปี เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษา เด็กจะได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ตามวัยและความสามารถของแต่ละบุคคล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 26 – 28) การส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทางความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ และความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก เพื่อนำไปดูแลรักษาสุขภาพอนามัยส่วนตน รักษาความปลอดภัย และตระหนักรู้เกี่ยวกับร่างกายตนเองว่าสามารถที่จะทำหรือเล่นกิจกรรมต่างๆ ได้หรือไม่ได้มากนักน้อยเพียงใด ซึ่งถ้าเด็กมีความแข็งแรงของกล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก และมีการประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อและระบบประสาทที่ดี เด็กจะสามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้อย่างสนุกสนาน โดยไม่รู้สึกลุกแปลกแยกไปจากกลุ่ม ดังนั้นวิธีการจัดประสบการณ์ที่สำคัญ คือ จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่างสมดุลและต่อเนื่อง โดยเน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ และความแตกต่างระหว่างบุคคล

การจัดกิจกรรมทางพลศึกษา เป็นการจัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้รูปแบบหนึ่งสำหรับเด็กปฐมวัย ต้องมีความเหมาะสมกับวัยและความพร้อมของสภาพร่างกายของเด็ก การใช้กีฬาสากลหรืออื่นๆ จึงอาจไม่เหมาะสมเพราะมีระดับของความหนักในการใช้ความสามารถของกล้ามเนื้อใหญ่มากเกินไป การพัฒนาเพื่อให้เด็กมีความพร้อมจึงต้องค่อยเป็นค่อยไป เริ่มจากการพัฒนากล้ามเนื้อเล็กที่จะสามารถส่งผลการพัฒนาเชื่อมโยงไปสู่กล้ามเนื้อใหญ่ได้ การจัดกิจกรรมจึงควรให้มีความสมดุลระหว่างกิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ และกิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลัง จัดให้ครบทุกประเภท ทั้งนี้กิจกรรมที่ต้องออกกำลังกายควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังกายมากนัก เพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยเกินไป (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: น. 41 – 42) การนำกิจกรรมสร้างสรรค์มาประยุกต์กับการสอนทางพลศึกษา จึงน่าจะเกิดประโยชน์เพราะ ศิลปะหรือวิธีการต่างๆ เช่น การวาดภาพ ระบายสี พิมพ์ภาพ ปั้น ฉีก ตัด ปะ การประดิษฐ์ ฯลฯ เด็กจะใช้ประสาทสัมผัสในการรับรู้ และการเคลื่อนไหวร่างกายในการควบคุมลำตัว แขน นิ้วมือให้ประสานสัมพันธ์กันกับการใช้เครื่องมือต่างๆ (สมศรี เมฆไพบูลย์วัฒนา, 2551: น. 20) ซึ่งสอดคล้องกับ ผกาภานต์ น้อยเนียม (2556: น. 30) ที่กล่าวว่า กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์มีคุณค่าและความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับเด็กปฐมวัย ช่วยพัฒนากล้ามเนื้อมือให้พร้อมสำหรับการเขียนหนังสือ เมื่อประกอบเข้ากับเกมต่างๆ ที่หลากหลาย ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ในรูปแบบบูรณาการการผ่านกิจกรรมการเคลื่อนไหวและการเล่นอย่างสร้างสรรค์ ตามที่ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2560: น. 41 – 42) กำหนด ได้แก่ การทรงตัว การยืดหยุ่น การฝึกความคล่องแคล่วในการใช้วิธีต่างๆ จังหวะการเคลื่อนไหวในการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ การจัดกิจกรรมให้เด็กได้เล่นอิสระ การเคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรีที่สามารถพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ให้แข็งแรง และ กิจกรรมการเล่นเครื่องเล่นสัมผัส เล่น

เกมการศึกษา ฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย การหยิบจับและใช้วัสดุอุปกรณ์ศิลปะ เช่น สีเทียน กรรไกร พู่กัน ดินเหนียว ฯลฯ เป็นการพัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก คือ กล้ามเนื้อมือ – นิ้วมือ การประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อและระบบประสาทได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน ดังนั้นความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยที่ได้รับกิจกรรมตามรูปแบบ บูรณาการการผ่านกิจกรรมการเคลื่อนไหวและการเล่นอย่างสร้างสรรค์จึงมีพัฒนาการดีขึ้นเป็นลำดับ ซึ่งสามารถนำสรุปผลการวิจัยมาอภิปรายผลได้ดังนี้

จากการนำรูปแบบบูรณาการการผ่านกิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายและการเล่นอย่างสร้างสรรค์มาใช้จัดกิจกรรมให้กับเด็กปฐมวัย อายุ 3 – 4 ปี ระดับ ชั้นอนุบาลศึกษา ปีการศึกษา 2561 เป็นระยะเวลา 10 สัปดาห์ พบว่า สามารถพัฒนาความแม่นยำในการขว้างบอลให้กับเด็กปฐมวัยได้ โดยมีคะแนนรวมเฉลี่ยทดสอบหลังการทดลองเท่ากับ 7.30 เพิ่มขึ้นจากก่อนการทดลองถึง 4.63 คะแนน ซึ่งแบบทดสอบความแม่นยำในการขว้างบอลเป็นการทดสอบความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัย เพราะเด็กจะต้องหยิบจับลูกบอลที่ละลูกอย่างมั่นคงเพื่อขว้างเป้าจำนวน 5 เป้า โดยยืนห่างเป้าในระยะ 2 เมตร จะขว้างเป้าละ 2 ลูก ซึ่งก่อนการทดลองพบว่า เด็กส่วนใหญ่จะขว้างเป้าที่ 1 และ 2 ได้ดี เพราะอยู่ในระดับต่ำ 40 และ 20 เซนติเมตรตามลำดับ แต่ในเป้าที่สูงได้แก่ เป้าที่ 3 และ 5 สูง 100 และ 80 เซนติเมตรตามลำดับ เด็กจะขว้างไม่ค่อยได้คะแนน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะระยะที่ห่างและความสูงของเป้า ประกอบกับความแข็งแรงกล้ามเนื้อของเด็กค่อนข้างน้อย จึงทำให้ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กสำหรับการขว้างอยู่ในระดับน้อยที่สุดตามไปด้วย สอดคล้องกับ เกรแฮมและคนอื่นๆ (Graham, George., et al. 1993: p. 372) ที่กล่าวว่า การขว้างมือเดียวเหนือศีรษะจะยากหรือง่ายขึ้นอยู่กับระยะห่างของเป้าหมายกับผู้ขว้างและวิธีการปฏิบัติในการขว้าง และหลังจากการทดลองเด็กได้ฝึกตามรูปแบบบูรณาการการผ่านกิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายและการเล่นอย่างสร้างสรรค์ที่มีกิจกรรมพัฒนากล้ามเนื้อเล็กได้แก่ การนวดดินน้ำมัน การตัดกระดาษปะภาพลูกบอล ระบายสีเทียน+สีน้ำ ประดิษฐ์บอลกระดาษ ระบายสีสนามกีฬาของหนู กิจกรรมเป่าสีให้เป็นภาพ การร้อยเชือกที่รัดคัมเพื่อประดิษฐ์ลูกหึ่ง การจุดสีบนกระดาษ การทากาวปะกระดาษในภาพ และการร้อยลูกปัด ซึ่งกิจกรรมทั้งหมดเป็นการพัฒนาการใช้กล้ามเนื้อเล็ก พบว่า เด็กปฐมวัยมีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็ก กล่าวคือ สามารถขว้างบอลได้แม่นยำมากขึ้น มีคะแนนรวมเฉลี่ยสูงขึ้นถึง โดยมีความแม่นยำและความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กอยู่ในระดับดี และเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนการทดลองพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ สายพิน มະโนรัตน์ และคณะ (2560) ได้วิจัยเรื่อง การส่งเสริมพัฒนาการของกล้ามเนื้อเล็กเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ พบว่า พัฒนาการกล้ามเนื้อเล็กโดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยรวมและรายด้าน หลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สอดคล้องกับ รวิพร ผาด่าน (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ฝึก ตัด ปะเศษวัสดุ พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ฝึก ตัด ปะเศษวัสดุ มีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กหลังการทดลองอยู่ในระดับดี และสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้วยเช่นกัน สำหรับผลการเปรียบเทียบความแม่นยำในการขว้างบอลหรือความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กนี้ ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมที่ได้รับกิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายแบบปกติ พบว่า หลังการทดลองมีคะแนนรวมเฉลี่ย แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ รูปแบบบูรณาการการผ่านกิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายและการเล่นอย่างสร้างสรรค์ที่กลุ่มทดลองได้รับจะเน้นกิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อเล็ก

อย่างต่อเนื่อง การพัฒนาการจึงเกิดขึ้นมากกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับกิจกรรมปกติไม่ได้เน้นการใช้กล้ามเนื้อเล็ก สอดคล้องกับ สมศรี เมฆไพบุลย์วัฒนา (2551) ได้ศึกษาเรื่องความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ร้อยดอกไม้ ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กของเด็กปฐมวัยกลุ่มทดลองหลังจากได้รับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ร้อยดอกไม้สูงขึ้นและสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สำหรับการพัฒนาการของความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ของเด็กปฐมวัย อายุ 3 – 4 ปี ระดับ ชั้นอนุบาลศึกษา ปีการศึกษา 2561 ที่ได้รับรูปแบบบูรณาการการผ่านกิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกาย และการเล่นอย่างสร้างสรรค์เป็นเวลา 10 สัปดาห์ พบว่า สามารถพัฒนาทักษะการยืน ทักษะการเดิน ทักษะการวิ่ง และทักษะการกระโดดได้ โดยมีคะแนนรวมเฉลี่ยหลังการทดลองเท่ากับ 7.33 เพิ่มขึ้นจากก่อนการทดลอง 2.53 โดยแบบทดสอบทักษะการยืน ทักษะการเดิน ทักษะการวิ่ง และทักษะการกระโดดเป็นการทดสอบความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ของเด็กปฐมวัย การเคลื่อนไหวในลักษณะต่างๆ ตามกิจกรรมการเคลื่อนไหวจำนวน 10 เกม ได้แก่ เกมที่ต้องเลี้ยงดินน้ำมันก้อนกลมบนไม้ปิงปองเพื่อไปส่งต่อให้เพื่อน เกมขว้างบอลให้เข้าประตู เกมช่วยกันใช้ฟองน้ำจุ่มน้ำไปบีบใส่กะละมัง เกมโยนบอลให้เข้าที่หมาย (สมมติบอลเป็นอาหาร) เกมส่งหมอนข้ามศีรษะไปข้างหลัง เกมใช้ไม้เทนนิสพลาสติกตีลูกโป่ง เกมต่ายกระโดดสปริงสองเท้าข้ามเส้น เกมกลิ้งบอลรับ – ส่ง เกมจับเชือกเดินตามเส้น และเกมขว้างหอก (ใช้โฟมทำเป็นหอก) ซึ่งทุกเกมจะส่งผลโดยตรงให้เด็กได้เคลื่อนไหวร่างกายที่เป็นกล้ามเนื้อใหญ่ที่ใช้ในการทรงตัว การเคลื่อนที่ และอื่นๆ จึงทำให้ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อเล็กสำหรับการยืน การเดิน การวิ่ง และการกระโดดของเด็กปฐมวัยที่ได้รับรูปแบบบูรณาการการผ่านกิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกาย และการเล่นอย่างสร้างสรรค์ มีพัฒนาการที่ดีขึ้น จะเห็นได้จากทักษะทั้ง 4 รายการ หลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ในระดับดีมากสอดคล้องกัน กิตติมา เพื่องฟู (2550) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกายของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมเคลื่อนไหวเชิงแอโรบิก พบว่า มีพัฒนาการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีทักษะการเดิน ทักษะการเขียน ทักษะการวิ่ง ทักษะการกระโดด ที่พัฒนาการแตกต่างจากก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สอดคล้องกับ ดวงพร พันธุ์แสง (2551) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวเชิงโยคะที่มีต่อผลการพัฒนาการทางด้านร่างกายของเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า หลังการจัดกิจกรรมเชิงโยคะเด็กปฐมวัยมีระดับคะแนนพัฒนาการด้านร่างกายแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งโดยรวมและรายด้านทักษะ คือ ทักษะการเดิน ทักษะการยืน ทักษะการกระโดด สำหรับผลการเปรียบเทียบทักษะการยืน ทักษะการเดิน ทักษะการวิ่ง และทักษะการกระโดดหรือความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ ระหว่างกลุ่มทดลองกับกลุ่มควบคุมที่ได้รับกิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายแบบปกติ พบว่า หลังการทดลองมีคะแนนรวมเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบบูรณาการการผ่านกิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายและการเล่นอย่างสร้างสรรค์ที่กลุ่มทดลองได้รับ เกมการเคลื่อนไหว การพัฒนาการกล้ามเนื้อใหญ่จึงเกิดขึ้นมากกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับกิจกรรมปกติ การเคลื่อนไหวในลักษณะต่างๆ จึงสามารถแสดงออกมาได้ในระดับดีมาก สอดคล้องกับ สิริมา ภิญญอนันตพงษ์ (2553: น. 97) ที่กล่าวว่าความสามารถในการทำงานของกล้ามเนื้อมัดใหญ่ที่ใช้ในการเคลื่อนไหว จะประกอบด้วย การทรงตัว การยืน การวิ่ง และสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2531: น. 23 – 24) ที่ได้กล่าวว่า การพัฒนาการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ เช่น รับลูกบอลที่กระดอนขึ้นด้วยมือทั้งสอง เดินขึ้นลงบันไดสลับเท้าได้อย่างคล่องแคล่ว เดินต่อเท้าถอยหลังบนกระดานไม้ทรงตัวได้ วิ่ง

ได้เร็วและหยุดได้ทันที และกระโดดขาเดียวไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น ดังนั้นกิจกรรมการเคลื่อนไหวที่ผู้วิจัยได้กำหนดให้เด็กปฐมวัยได้ทำกิจกรรมร่วมกัน จึงน่าจะส่งผลดีต่อความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ตามเหตุผลที่ได้กล่าวอ้างถึงดังกล่าว

การจัดกิจกรรมและประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัยเพื่อการพัฒนากล้ามเนื้อให้แข็งแรง ไม่ว่าจะเป็นกล้ามเนื้อเล็กหรือกล้ามเนื้อใหญ่ เป็นกระบวนการที่จะช่วยสร้างเสริมศักยภาพของเด็กให้มีความพร้อมที่จะเลื่อนขั้นไปศึกษาเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นด้วยความพร้อมสมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา การพัฒนากล้ามเนื้อเล็กและกล้ามเนื้อใหญ่จึงต้องพัฒนาไปพร้อมๆ กัน สอดคล้องกับ ละไม สีเทา (2551: น. 10) ที่กล่าวว่า การพัฒนากล้ามเนื้อมัดใหญ่และกล้ามเนื้อมัดเล็ก จะมีผลต่อการพัฒนาทางด้านร่างกายของเด็กปฐมวัย เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงลักษณะหรือทำหน้าที่ของระบบอวัยวะต่างๆ ทั้งภายในและภายนอก ร่างกายซึ่งมีผลต่อเนื่องมาจากการเจริญเติบโตที่สามารถวัดได้จากความสูง น้ำหนัก ความแข็งแรงของร่างกายตลอดจนพัฒนาการของการเคลื่อนไหวลักษณะต่างๆ

เอกสารอ้างอิง

- กิตติมา เฟื่องฟู. (2550). *การส่งเสริมพัฒนาการทางด้านร่างกายของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมเคลื่อนไหวเชิงแอโรบิก*. (ปริญญาณิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย.
- ดวงพร พันธุ์แสง. (2551). *ผลการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวเชิงโยคะที่มีต่อพัฒนาการด้านร่างกายของเด็กปฐมวัย*. (ปริญญาณิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย.
- ผกานันต์ น้อยนิยม. (2556). *ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กอายุ 4-5 ปี ที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยดิน*. (ปริญญาณิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาวิชาวิทยาการทางการศึกษาและการจัดการเรียนรู้.
- พัฒนา ชัชพงศ์. (2541). *ทฤษฎีและปฏิบัติการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาศึกษาปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, ภาควิชาหลักสูตรและการสอน.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2542). *การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: แม็ค.
- รวีพร ผาด่าน. (2557). *ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์การฉีก ตัด ปะเศษวัสดุ*. (ปริญญาณิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย.
- ลลิตพรรณ ทองงาม. (2540). *การเสริมสร้างศักยภาพด้านศิลปะศึกษาของนักเรียนกรุงเทพมหานคร*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, คณะศึกษาศาสตร์.
- ละไม สีเทา. (2551). *การส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกายของเด็กปฐมวัยโดยการจัดกิจกรรมเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์*. (ปริญญาณิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาการศึกษาศึกษาปฐมวัย.
- วรศักดิ์ เพียรชอบ. (2527). *หลักและวิธีสอนวิชาพลศึกษา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช ผู้จัดจำหน่าย.
- สมศรี เมฆไพบุลย์วัฒนา. (2551). *ความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดเล็กของเด็กปฐมวัยที่ได้รับกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ร้อยดอกไม้*. (ปริญญาณิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย.

- สายพิน มະโนรัตน์ และคณะ. (2560). การส่งเสริมพัฒนาการของกล้ามเนื้อเล็กเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์. *การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ราชธานีวิชาการครั้งที่ 2, “การวิจัย 4.0 เพื่อการพัฒนาประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน*.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2551). แผนการศึกษาปฐมวัย แผนความร่วมมือที่เป็นรูปธรรม. *วิทยจารย์, 107*(4), 57–61.
- สิริมา ภิญโญนนตพงษ์. (2553). *การวัดและประเมินแนวใหม่ : เด็กปฐมวัย* (พิมพ์ครั้งที่ 3 [ฉบับปรับปรุงใหม่]). กรุงเทพฯ: ดอกหญ้าวิชาการ.
- อธิฐาน พูลศิลป์ศักดิ์กุล. (2546). มหัตถรรณินทานพัฒนาการเจ้าตัวเล็ก. *บันทึกคุณแม่, 10*(124), 110–114.
- Graham, George et al. (1993). *Children moving : a reflective approach to teaching physical education* 3rd Ed. Mountain View, Calif.: Mayfield Pub. Co.

การพัฒนาเครื่องมือวัดคุณลักษณะความเป็นคนดีสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1
The development of good personality characteristics measuring
instruments for prathom sukha VI students in chaiyaphum primary
education service area office 1

ชาญณรงค์ วิลไชชนม์¹ ทศน์ศิริรินทร์ สว่างบุญ²

Channarong Wilaichon, Tatsirin Sawangboon

¹นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Student (M.ED.) Educational Measurement, Faculty of Education,

Maharakham University E – mail : Chinchang_jr@hotmail.com

² อาจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Lecturer, Ph.D., Faculty of Education, Maharakham University E – mail:

Tatsirin.s@msu.ac.th

Received: June 25, 2019; Revised: July 27, 2019; Accepted: May 11, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวัดคุณลักษณะความเป็นคนดีสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นนักเรียน ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และผู้ปกครองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 555 คน เครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วยแบบวัดคุณลักษณะความเป็นคนดีสำหรับนักเรียน 3 ฉบับ ได้แก่ เครื่องมือวัดสำหรับครูประจำชั้นเป็นผู้ประเมิน สำหรับผู้ปกครองเป็นผู้ประเมิน และสำหรับนักเรียนประเมินตนเอง วิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือโดยการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาด้วยการหาค่า IOC หาค่าความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างโดยเทคนิคกลุ่มรู้ชัด หาค่าอำนาจจำแนกด้วยวิธี Item total correlation และ หาความเชื่อมั่นด้วยสัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟา ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการสร้างแบบวัดคุณลักษณะความเป็นคนดีสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วยแบบวัด 3 ฉบับ ได้แก่ แบบวัดสำหรับครูมีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อ แบบวัดสำหรับผู้ปกครอง มีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อ และ แบบวัดสำหรับนักเรียนมีลักษณะเป็นแบบสอบปรนัยชนิดสถานการณ์จำนวน 30 ข้อ ซึ่งแต่ละฉบับวัดลักษณะความเป็นคนดี 5 ด้าน คือ ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และความขยันหมั่นเพียร

2. ผลการหาคุณภาพของแบบวัดลักษณะความเป็นคนดีสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปรากฏผลดังนี้

2.1 แบบวัดลักษณะความเป็นคนดีสำหรับนักเรียน โดยครูประจำชั้นเป็นผู้ประเมิน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.60 ถึง 1.00 ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง พบว่า ค่าเฉลี่ยของนักเรียนที่มีลักษณะความเป็นคนดีสูงและนักเรียนที่มีลักษณะความเป็นคนดีต่ำมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าแบบวัดมีความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง แบบวัดมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.422 ถึง 0.851 มีค่าความเชื่อมั่นรายด้าน ตั้งแต่ 0.888 ถึง 0.924 มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.970

2.2 แบบวัดลักษณะความเป็นคนดีสำหรับนักเรียนโดยผู้ปกครองเป็นผู้ประเมิน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.60 ถึง 1.00 ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของ พบว่า ค่าเฉลี่ยของนักเรียนที่มีลักษณะความเป็นคนดีสูงและนักเรียนที่มีลักษณะความเป็นคนดีต่ำมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าแบบวัดมีความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง แบบวัดมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.322 ถึง 0.742 มีค่าความเชื่อมั่นรายด้าน ตั้งแต่ 0.734 ถึง 0.844 และ มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.936

2.3 แบบวัดลักษณะความเป็นคนดีสำหรับนักเรียนโดยนักเรียนเป็นผู้ประเมิน มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.60 ถึง 1.00 ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง พบว่า ค่าเฉลี่ยของนักเรียนที่มีลักษณะความเป็นคนดีสูงและนักเรียนที่มีลักษณะความเป็นคนดีต่ำมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าแบบวัดมีความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง แบบวัดมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.234 ถึง 0.891 มีค่าความเชื่อมั่นรายด้าน ตั้งแต่ 0.465 ถึง 0.917 และ มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.933

คำสำคัญ : คุณลักษณะความเป็นคนดี การพัฒนาเครื่องมือวัด

ABSTRACT

This research aimed to develop and find the quality of good personality characteristics measuring instruments for prathomsuksa VI students in Chaiphum primary education service area office 1. The samples of this research were 555 persons consist of prathomsuksa VI students, teachers and parents. The instruments in this research were the good personality characteristics measuring instruments for prathomsuksa VI students consist of 3 instruments such as the instrument for teachers, parents and self – assessment by students. Analyzing the instruments quality by content validity using Index of item objective congruence (IOC), construct validity using known group technique, discrimination using Item total correlation and reliability using Cronbach alpha – coefficient. The research findings were:

1. The good personality characteristics measuring instruments for prathomsuksa VI students consist of 3 instruments such as the instrument for teachers; 40 items of rating scale, parents; 40 items of rating scale and self – assessment by students were 30 items of situation test. Each instrument consist of 5 components such as honesty, responsibility, discipline generosity and diligence.

2. The quality of the good personality characteristics measuring instruments of students as follows

2.1 The good personality characteristics measuring instruments of students for teachers had index of item objective congruence ranged from 0.60 – 1.00. The construct validity found that the average value of students with high personality characteristics and students with low personality characteristics were significantly different at the level of .01 that mean the instrument have the construct validity. The discrimination ranged from 0.422 – 0.851, item reliability ranged from 0.888 – 0.924 and whole of reliability was 0.970

2.2 The good personality characteristics measuring instruments of students for parent had index of item objective congruence ranged from 0.60 – 1.00. The construct validity found that the average value of students with high personality characteristics and students with low personality characteristics were significantly different at the level of .01 that mean the instrument have the construct validity. The discrimination ranged from 0.322 – 0.742, item reliability ranged from 0.734 – 0.844 and whole of reliability is 0.936.

2.3 The good personality characteristics measuring instruments of students students had index of item objective congruence ranged from 0.60 – 1.00. The construct validity found that the average value of students with high personality characteristics and students with low personality characteristics were significantly different at the level of .01 that mean the instruments have the construct validity. The discrimination ranged from 0.234 – 0.891, item reliability ranged from 0.465 – 0.917 and whole of reliability was 0.933.

Keyword: good personality characteristics, measuring instrument development

บทนำ

แนวคิดในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 คือ เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข หลักการจัดการศึกษายึดหลัก 3 ประการ คือ การศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง (นิรมล กิตติวิบูลย์, 2550) สอดคล้องกับบทบาทของครูไทยในการศึกษา 4.0 นอกจากจะพัฒนาผู้เรียนเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศแล้ว ผู้สอนต้องจัดกิจกรรม การเรียนรู้ที่จะบูรณาการการพัฒนาทักษะทางสังคม คุณธรรม จริยธรรม คารวะธรรม การสร้างเสริมสุขภาพอนามัย การเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศและของโลก (สุนันท์ สีพาย, 2562) นอกจากนี้ เป้าหมายของการจัดการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21 คือ การเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในยุคแห่งความรู้อย่างแท้จริง นอกเหนือจากสาระวิชาหลัก 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ผู้เรียนต้องได้รับการฝึกฝนทักษะด้านการเรียนรู้วัฒนธรรม ทักษะด้านการสื่อสาร สื่อและเทคโนโลยี รวมถึงทักษะชีวิตที่ประกอบไปด้วยความรู้เกี่ยวกับโลก ความรู้ด้านการเงิน เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ และผู้ประกอบการ ความรู้ด้านพลเมืองดี สุขภาพและสิ่งแวดล้อมอีกด้วย (วิจารณ์ พานิช, 2555) ซึ่งการเป็นพลเมืองดีหรือการเป็นคนดีนั้น ถือเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการดำรงชีวิต ซึ่งผู้เรียนทุกคนควรมีคุณลักษณะของความเป็นคนดี เพื่ออยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

จากสภาพการณ์ที่กล่าวมานี้ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกฝ่ายจึงจำเป็นต้องร่วมมือกันหาทางแก้ปัญหา ต้องพยายามปลูกฝังความเป็นคนดีให้แก่เด็กและเยาวชนอย่างจริงจังมากยิ่งขึ้นในประเด็นนี้ สำนักงานรับรองคุณภาพและประเมินมาตรฐานการศึกษา (องค์การมหาชน) ให้ความสำคัญในประเด็นความเป็นคนดีอย่างยิ่ง ดังจะเห็นได้จากการกำหนดให้ความเป็นคนดีนี้เป็นตัวบ่งชี้ที่ 1 ในการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสี่ของสถานศึกษา (พ.ศ. 2559 – 2563) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านผู้เรียน (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2556) ดังนั้น การปลูกฝังความเป็นคนดีให้แก่ผู้เรียนเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งและเป็นบทบาทหน้าที่ของหลายฝ่ายร่วมกัน กระนั้น การปลูกฝังคุณลักษณะความเป็นคนดีให้แก่ผู้เรียนจะได้ผลมากน้อยเพียงใดยังไม่มีเครื่องมือที่ใช้วัดคุณลักษณะเหล่านี้ได้อย่างชัดเจน ในสถานการณ์เช่นนี้ จึงสมควรต้องมีเครื่องมือวัดคุณลักษณะภายในด้านความเป็นคนดี ซึ่งหากเราสามารถพัฒนาเครื่องมือวัดคุณลักษณะด้านความเป็นคนดีที่มีคุณภาพแล้วจะส่งผลดียิ่ง เช่น เมื่อเราสามารถวัดระดับความดีของนักเรียนได้อย่างแม่นยำน่าเชื่อถือแล้ว ผู้ปกครอง หรือ ครู ก็จะสามารถใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาส่งเสริมผู้เรียนที่ยังมีระดับความดีไม่สูง ให้มีคุณลักษณะความเป็นคนดีเพิ่มมากขึ้นและสามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

การวัดคุณลักษณะความเป็นคนดี เป็นคุณลักษณะที่สังเกตได้ยาก การวัดให้ใกล้เคียงกับคุณลักษณะภายในของบุคคลมากที่สุดต้องอาศัยข้อมูลอ้างอิงหลายๆ ด้านร่วมกับเกณฑ์ที่ชัดเจนและเชื่อถือได้ แต่สภาพของการวัดด้านจิตพิสัยปัจจุบันยังเป็นปัญหา กล่าวคือ ยากต่อการให้นิยามที่ชัดเจน ผู้รู้หลายคนให้นิยามไม่ตรงกัน ขาดทฤษฎีที่เป็นกรอบในการสร้างเครื่องมือวัด ผลที่วัดออกมาจึงไม่มั่นใจเท่าที่ควร คุณลักษณะบางอย่าง บางส่วน ผันแปรไปตามเวลา สถานที่ อารมณ์ จึงวัดธรรมชาติแท้จริงได้ยาก (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) ธรรมชาติของการวัดจิตพิสัย เป็นคุณลักษณะด้านจิตใจที่มองไม่เห็นหรือเป็นนามธรรม เป็นการวัดทางอ้อม การวัดจิตพิสัยมีความคลาดเคลื่อนในการวัดเกิดขึ้นได้ง่าย อาจมีการเสแสร้งและบิดเบือนคำตอบของผู้ถูกวัด การตอบของผู้ถูกวัดมีลักษณะเป็นไปตามที่สังคมมุ่งหวัง (ปรีชา เครือวรรณ และสมพงษ์ พันธรัตน์, 2558)

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะสร้างเครื่องมือวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความเป็นคนดีสำหรับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นนักเรียนที่จะจบการศึกษาระดับประถมศึกษาที่กำลังจะก้าวเข้าสู่วัยรุ่น หากมีเครื่องมือที่สามารถวัดระดับความดีของนักเรียนกลุ่มนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก็จะได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์สำหรับผู้บริหาร ครู อาจารย์ ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องที่จะได้ทราบการพัฒนาของผู้เรียนว่ามีคุณลักษณะความเป็นคนดีตามที่สถานศึกษากำหนดหรือไม่ อย่างไร มีข้อบกพร่องในเรื่องใด ควรจะปรับปรุงพัฒนาปลูกฝัง และส่งเสริมคุณลักษณะที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น เพื่อจะได้พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนดไว้ต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อสร้างเครื่องมือวัดคุณลักษณะความเป็นคนดีสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1
2. เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือวัดคุณลักษณะความเป็นคนดีสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้เครื่องมือวัดคุณลักษณะความเป็นคนดีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีคุณภาพซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา ครูประจำชั้น ครูผู้สอน ครูวัดผล/ครูฝ่ายวิชาการ นายทะเบียน ครูแนะแนว คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปประเมินนักเรียนและจะได้ทราบว่านักเรียนมีคุณลักษณะความเป็นคนดี อยู่ในระดับใด ซึ่งจะสามารถนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนานักเรียนได้ถูกต้องเหมาะสม

2. ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเครื่องมือวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในด้านอื่นสำหรับนักเรียนต่างระดับชั้น

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 4,075 คน ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 252 คน และผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 4,075 คน รวมทั้งสิ้น 8,402 คน จากจำนวนโรงเรียนทั้งสิ้น 252 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นนักเรียน ครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และผู้ปกครองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ปีการศึกษา 2561 คำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie และ Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2545: น. 40) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 555 คน ประกอบด้วยครู 33 คน ผู้ปกครองนักเรียน 261 คน และนักเรียน 261 คน แบบวัดลักษณะความเป็นคนดี 3 ฉบับ ได้แก่

ฉบับที่ 1 แบบวัดลักษณะความเป็นคนดีสำหรับนักเรียนโดยครูประจำชั้นเป็นผู้ประเมิน

ฉบับที่ 2 แบบวัดลักษณะความเป็นคนดีสำหรับนักเรียนโดยผู้ปกครองเป็นผู้ประเมิน

ฉบับที่ 3 แบบวัดลักษณะความเป็นคนดีสำหรับนักเรียนโดยนักเรียนเป็นผู้ประเมิน

เครื่องมือฉบับที่ 1 – 2 มีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายปิดแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ส่วนเครื่องมือวัดฉบับที่ 3 มีลักษณะเป็นแบบวัดเชิงสถานการณ์ แบบปรนัย 5 ตัวเลือก ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ฉบับที่ 1 แบบวัดลักษณะความเป็นคนดีสำหรับนักเรียนโดยครูประจำชั้นเป็นผู้ประเมิน

คุณลักษณะของนักเรียน	การปฏิบัติ				
	ปฏิบัติเป็นประจำ	ปฏิบัติบ่อย	ปฏิบัติบ้าง	ปฏิบัตินานๆ ครั้ง	ไม่เคยปฏิบัติ
1. ด้านความซื่อสัตย์สุจริต					
1.1 ไม่พูดใส่ร้ายคนอื่น					
1.2 ไม่โยนความผิดของตนไปให้ผู้อื่น					
1.3 ไม่เอาสิ่งของของผู้อื่นมาเป็นของตน					
1.4 ไม่ลอกงานหรือการบ้านของผู้อื่น					

ฉบับที่ 2 แบบวัดลักษณะความเป็นคนดีสำหรับนักเรียนโดยผู้ปกครองเป็นผู้ประเมิน

คุณลักษณะของนักเรียน	การปฏิบัติ				
	ปฏิบัติเป็นประจำ	ปฏิบัติบ่อย	ปฏิบัติบ้าง	ปฏิบัติ นานๆ ครั้ง	ไม่เคยปฏิบัติ
2. ด้านความรับผิดชอบ					
2.1 ดูแลรักษาทรัพย์สินส่วนรวม					
2.2 ทำงานเสร็จในเวลาที่กำหนด					
2.3 ตรงต่อเวลา					
2.4 เอาใจใส่งานที่ได้รับมอบหมาย					

ฉบับที่ 3 แบบวัดลักษณะความเป็นคนดีสำหรับนักเรียนโดยนักเรียนเป็นผู้ประเมิน

ตัวอย่าง 1. ถ้านักเรียนทำการบ้านเสร็จไม่ทันส่งครูตามกำหนด นักเรียนจะทำอย่างไร

- ก. ทำการบ้านให้เสร็จในตอนเช้าก่อนไปโรงเรียน
- ข. ขอยืมการบ้านเพื่อนมาลอกเพื่อส่งไปก่อน เพราะจะไม่เสร็จทันส่งครู
- ค. ไปบอกครูในตอนเช้าก่อนเข้าเรียนถึงเหตุผลที่ไม่ได้ทำการบ้านและขอทำส่งในตอนเย็น
- ง. ไม่ทำการบ้านส่งครู
- จ. บอกครูว่าไม่สบาย ขอส่งการบ้านในวันต่อไป

1) เกณฑ์การตรวจให้คะแนนแบบวัด ฉบับที่ 1 สำหรับครู และฉบับที่ 2 สำหรับผู้ปกครอง

ให้ 5 คะแนน สำหรับคำตอบว่า ปฏิบัติเป็นประจำ

ให้ 4 คะแนน สำหรับคำตอบว่า ปฏิบัติบ่อย

ให้ 3 คะแนน สำหรับคำตอบว่า ปฏิบัติบ้าง

ให้ 2 คะแนน สำหรับคำตอบว่า ปฏิบัตินานๆ ครั้ง

ให้ 1 คะแนน สำหรับคำตอบว่า ปฏิบัติน้อยมากหรือไม่เคยปฏิบัติ

2) เกณฑ์การตรวจให้คะแนนแบบวัดเชิงสถานการณ์ ฉบับที่ 3 สำหรับนักเรียนตรวจให้คะแนนตามขั้นตอนความรู้สึกรู้สึกของแครธวอล และคณะ (Kratwohl, 1964, อ้างถึงใน ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2543) ดังนี้

ให้ 5 คะแนน สำหรับตัวเลือกที่แสดงพฤติกรรมขั้นสร้างลักษณะนิสัยหรือการตอบสนองโดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดตามมาหรือคุณค่าของการกระทำเพื่ออยู่ร่วมกับบุคคลอื่น

ให้ 4 คะแนน สำหรับตัวเลือกที่แสดงพฤติกรรมขั้นสร้างระบบคุณค่า หรือการตอบสนองโดยการเห็นคุณค่าของการปฏิบัติเพื่อประโยชน์ในการสร้างความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น

ให้ 3 คะแนน สำหรับตัวเลือกที่แสดงพฤติกรรมขั้นสร้างค่านิยมหรือการตอบสนอง โดยต้องการให้ผู้อื่นยอมรับหรือเห็นด้วย

ให้ 2 คะแนน สำหรับตัวเลือกที่แสดงพฤติกรรมขั้นตอบสนองหรือการตอบสนองโดยยึดความพอใจของตนเอง หรือเพื่อประโยชน์ของตนเองโดยไม่คำนึงถึงความรู้สึกของคนอื่น

ให้ 1 คะแนน สำหรับตัวเลือกที่แสดงพฤติกรรมขั้นการรับ โดยการรู้จัก ความเต็มใจในการรับ ควบคุมหรือคัดเลือกสิ่งที่เอาใจใส่

การแปลความหมายของคะแนน

ฉบับที่ 1 และ ฉบับที่ 2 หาค่าเฉลี่ยของคะแนน โดยนำคะแนนทุกข้อมารวมกัน แล้วหารด้วยจำนวนข้อ แล้วนำคะแนนเฉลี่ยไปเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายของคะแนน ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 4.51 – 5.00 หมายถึง มีคุณลักษณะความเป็นคนดีอยู่ในระดับมากที่สุด
 คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 – 4.50 หมายถึง มีคุณลักษณะความเป็นคนดีอยู่ในระดับมาก
 คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.51 – 3.50 หมายถึง มีคุณลักษณะความเป็นคนดีอยู่ในระดับปานกลาง
 คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.50 – 2.50 หมายถึง มีคุณลักษณะความเป็นคนดีอยู่ในระดับน้อย
 คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 1.50 หมายถึง มีคุณลักษณะความเป็นคนดีอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ฉบับที่ 3 แปลความหมายของคะแนน จำนวน 30 ข้อๆ ละ 5 คะแนน คะแนนเต็ม 150 คะแนน

121 – 150	มีคุณลักษณะความเป็นคนดีสูงมาก
91 – 120	มีคุณลักษณะความเป็นคนดีสูง
61 – 90	มีคุณลักษณะความเป็นคนดีปานกลาง
30 – 60	มีคุณลักษณะความเป็นคนดีต่ำ

ขั้นตอนสร้างเครื่องมือวัดคุณลักษณะความเป็นคนดีสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างเครื่องมือ
2. ศึกษาเอกสาร วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความเป็นคนดีเพื่อนำมาสังเคราะห์

และรวบรวมมากำหนดลักษณะความเป็นคนดีในแต่ละด้าน

3. สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน ศึกษานิเทศก์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 เกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นคนดี แล้วให้ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาตรวจสอบ

4. สังเคราะห์คุณลักษณะความเป็นคนดีจากการศึกษาความคิดเห็นของนักการศึกษาและผู้นำทางศาสนา จำนวน 9 ท่าน และข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สรุปได้ว่ามีคุณลักษณะที่คนดี ได้แก่ ความซื่อสัตย์ สุจริต ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และความขยันหมั่นเพียร

5. ผู้วิจัยได้ขอความร่วมมือจากครูผู้มีความรู้ประสบการณ์การสอนในสาขาการสอนพุทธศาสนาหรือ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม จากโรงเรียนในอำเภอนองบัวแดง จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 5 ท่าน ร่วมกันสนทนากลุ่ม (focus group discussion) เพื่อสังเคราะห์ความคิดหลักและพฤติกรรมบ่งชี้ความเป็นคนดีใน แต่ละด้าน พร้อมทั้งยกร่างนิยามเชิงปฏิบัติการและพฤติกรรมบ่งชี้เพื่อนำไปเขียนข้อคำถามในเครื่องมือ

6. นำร่างนิยามความเป็นคนดีในรูปนิยามเชิงปฏิบัติการและพฤติกรรมบ่งชี้มาเขียนจำแนกเป็นด้านๆ และสร้างเครื่องมือวัดคุณลักษณะความเป็นคนดีสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แต่ละด้าน

7. ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นของเครื่องมือวัด โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พิจารณาตรวจสอบเครื่องมือวัดคุณลักษณะความเป็นคนดีทั้งสามฉบับ ในแต่ละด้านเป็นรายชื่อ รายด้าน ว่า วัดได้ตรงตามคุณลักษณะในแต่ละด้านที่กำหนดหรือไม่

8. ทดลองครั้งที่ 1 นำเครื่องมือวัดคุณลักษณะความเป็นคนดี ฉบับที่ 1 ไปทดลองใช้กับครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 2 คน ฉบับที่ 2 ทดลองใช้กับผู้ปกครองของนักเรียน จำนวน 30 คน และ ฉบับที่ 3 นำไปทดสอบกับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 30 คน จากนั้นนำผลมาตรวจสอบความเข้าใจด้านภาษาและปรับปรุงข้อคำถามที่ยากและกำกวม เพื่อใช้ในครั้งที่ 2

9. ทดลองครั้งที่ 2 กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือวัดโดยนำเครื่องมือวัดที่คัดเลือกจากการทดลองครั้งที่ 1 ไปทดลองใช้ ดังนี้

9.1 การตรวจสอบความตรงตามโครงสร้างด้วยการใช้เทคนิคกลุ่มรู้จัก (Known Group method) โดยนำแบบวัดฯ ฉบับที่ 1 ไปทดลองใช้กับครูประจำชั้น จำนวน 5 คน ฉบับที่ 2 ทดลองใช้กับผู้ปกครอง จำนวน 60 คน และ ฉบับที่ 3 ทดลองใช้กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มที่มีคุณลักษณะความเป็นคนดีสูง จำนวน 30 คน และนักเรียนที่เป็นกลุ่มที่มีคุณลักษณะความเป็นคนดีต่ำ จำนวน 30 คน

9.2 การทดลองใช้เครื่องมือเพื่อตรวจสอบค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่น โดยทดลองใช้กับครูประจำชั้น นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 368 คน และหาค่าความเชื่อมั่น คำนวณโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค นอกจากนี้ ยังหาค่าอำนาจจำแนกโดยการหาความสัมพันธ์ของข้อคำถามนั้นๆ กับคะแนนรวมของข้อคำถามที่เหลือของแบบวัดทั้ง 3 ฉบับ (Item total correlation) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2543)

10. จัดพิมพ์เครื่องมือวัดและเขียนคู่มือการใช้เครื่องมือวัดคุณลักษณะความเป็นคนดีสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ตามขั้นตอนกระบวนการพัฒนาเครื่องมือวัด วิธีดำเนินการสอบ วิธีการตรวจให้คะแนน การแปลความหมายของคะแนน การรายงานผล และจัดทำเป็นรูปเล่ม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทดลองครั้งที่ 1 นำเครื่องมือวัดคุณลักษณะความเป็นคนดี ฉบับที่ 1 แบบวัดฯ สำหรับครูประจำชั้นที่ผ่านการตรวจสอบและปรับปรุงไปทดลองใช้กับครูประจำชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 จำนวน 2 คน ฉบับที่ 2 แบบวัดฯ สำหรับผู้ปกครอง ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นไปใช้ทดลองกับผู้ปกครองของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และแบบวัดฉบับที่ 3 แบบวัดคุณลักษณะความเป็นคนดี นำไปทดสอบกับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 30 คน แล้วนำผลมาตรวจสอบความเข้าใจทางภาษาและปรับปรุงข้อคำถามที่ยากและกำกวม

2. ทดลองครั้งที่ 2 กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือวัดโดยนำเครื่องมือวัดที่คัดเลือกจากการทดลองครั้งที่ 1 ไปทดลองใช้ ดังนี้

2.1 การตรวจสอบความตรงตามโครงสร้างด้วยการใช้เทคนิคกลุ่มรู้จัก (Known Group method) โดยนำแบบวัดฯ ฉบับที่ 1 ไปทดลองใช้กับครูประจำชั้น จำนวน 5 คน ฉบับที่ 2 ทดลองใช้กับผู้ปกครอง จำนวน 60 คน และ ฉบับที่ 3 ทดลองใช้กับนักเรียนที่เป็นกลุ่มที่มีคุณลักษณะความเป็นคนดีสูง จำนวน 30 คน และนักเรียนที่เป็นกลุ่มที่มีคุณลักษณะความเป็นคนดีต่ำ จำนวน 30 คน

2.2 การทดลองใช้เครื่องมือเพื่อตรวจสอบค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่น โดยทดลองใช้กับครูประจำชั้น นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตามรายชื่อโรงเรียนในตารางที่ 4 จำนวน 368 คน และทำการหาคุณภาพของเครื่องมือทั้ง 3 ฉบับ ดังนี้

ความเที่ยงตรงตามเนื้อหา ใช้การให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ แล้วคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างนิยามเชิงปฏิบัติการกับข้อคำถาม (สมนึก ภัททิยธนี. 2553: น. 220)

ความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง โดยใช้เทคนิคกลุ่มรู้จัก (Known Group method) โดยการกำหนดคุณลักษณะของนักเรียนที่เป็นกลุ่มรู้จัก ดังนี้

1. นักเรียนรางวัลพระราชทาน
2. นักเรียนที่ได้รับคัดเลือกให้เป็นยุวทูตความดี
3. นักเรียนที่ทำหน้าที่ประธานนักเรียนและคณะกรรมการสภานักเรียน
4. นักเรียนที่ได้รับรางวัลการประกวดมารยาทไทย

5. นักเรียนที่ได้รับรางวัลการประกวดกิจกรรมทางวิชาการที่บ่งบอกถึงพฤติกรรมที่เป็นคุณลักษณะของคนดี 5 ประการ (ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย ความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ และ ความขยันหมั่นเพียร)

ส่วนคุณลักษณะของนักเรียนที่คุณลักษณะความเป็นคนดีต่ำ ได้แก่ เคยถูกลงโทษทางวินัย โดยการทำทัณฑ์บน หักคะแนนความประพฤติ ถูกเชิญผู้ปกครองมาพบด้วยคดีความต่างๆ เช่น ลักขโมย ทะเลาะวิวาท ฯลฯ ไม่ส่งงาน ส่งงานช้า ไม่เข้าเรียน ทำงานไม่เรียบร้อย พุดคุยหรือหยอกล้อกันในชั้นเรียน และการแต่งกายไม่เรียบร้อย

ค่าอำนาจจำแนก โดยใช้วิธีหาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item total correlation) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ค่าอำนาจจำแนกมีค่าอยู่ระหว่าง - 1.00 ถึง +1.00 โดยมีเกณฑ์ในการแปลผล ดังนี้ (ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา, 2553)

0.60 – 1.00	อำนาจจำแนกดีมาก	0.40 – 0.59	อำนาจจำแนกดี
0.20 – 0.39	อำนาจจำแนกพอใช้	0.10 – 0.19	อำนาจจำแนกต่ำ (ควรปรับปรุง/ตัดทิ้ง)
-1.00 – 0.09	อำนาจจำแนกต่ำมาก (ตัดทิ้ง)		

ค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach alpha procedure) ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือมีค่าอยู่ระหว่าง 0.00 – 1.00 ยิ่งใกล้ 1.00 ยิ่งมีความเชื่อมั่นสูง โดยมีเกณฑ์ในการแปลผล ดังนี้ (ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา, 2553)

0.00 – 0.21	ความเชื่อมั่นต่ำมาก / ไม่มีเลย	0.21 – 0.40	ความเชื่อมั่นต่ำ
0.41 – 0.70	ความเชื่อมั่นปานกลาง	0.71 – 1.00	ความเชื่อมั่นสูง

ผลการวิจัย

1. ผลการสร้างแบบวัดคุณลักษณะความเป็นคนดีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วยแบบวัด 3 ฉบับ แต่ละฉบับวัดคุณลักษณะความเป็นคนดี 5 ด้าน คือ ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และความขยันหมั่นเพียร โดยกำหนดกรอบพฤติกรรมบ่งชี้แต่ละด้านด้วยการสนทนากลุ่ม (focus group discussion) ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงนิยามเชิงปฏิบัติการและพฤติกรรมบ่งชี้ ของคุณลักษณะความเป็นคนดีรายด้าน

คุณลักษณะ ความเป็นคนดี	นิยามเชิงปฏิบัติการ	พฤติกรรมบ่งชี้
ด้านความ ซื่อสัตย์สุจริต	การกระทำของนักเรียนที่ประพฤติตนอย่างถูกต้องตรงตามความเป็นจริงทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน รวมถึง ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่นและความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่	ไม่พูดใส่ร้ายคนอื่น ไม่โยนความผิดของตนไปให้ผู้อื่น ไม่เอาสิ่งของของผู้อื่นมาเป็นของตน ไม่ทำสิ่งผิดทั้งต่อหน้าและลับหลัง ไม่ลอกงานหรือการบ้านของผู้อื่น ไม่ฉีกหนังสือในห้องสมุด คืนอุปกรณ์ที่ยืมมาจากเพื่อนเมื่อใช้เสร็จ ยอมรับผิดเมื่อทำความผิด ไม่ช่วยปิดบังความผิดของผู้อื่น ส่งทรัพย์สินของที่เก็บได้คืนเจ้าของ

คุณลักษณะ ความเป็นคนดี	นิยามเชิงปฏิบัติการ	พฤติกรรมบ่งชี้
ด้านความ รับผิดชอบ	การกระทำของนักเรียนที่มีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ยอมรับผลของการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจ พยายามที่จะปรับปรุงพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้น มีความสำนึกในหน้าที่ทั้งต่อตนเองและสังคม พยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ และไม่ละทิ้งงานเมื่อประสบอุปสรรค	ดูแลรักษาทรัพย์สินส่วนรวม ทำงานเสร็จในเวลาที่กำหนด ตรงต่อเวลา เอาใจใส่งานที่ได้รับมอบหมาย มุ่งมั่นทำงานส่วนรวมให้สำเร็จ ยินดีรับผิดชอบกับเพื่อนหากงานกลุ่มมีความบกพร่อง ปกป้องชื่อเสียงของโรงเรียน มีความเป็นผู้นำ
ด้านความมี ระเบียบวินัย	การกระทำของนักเรียนที่ถูกต้องตามกฎหมาย ขอบังคับ หรือข้อตกลงที่สังคมยอมรับ	ไม่หยอกล้อเพื่อนระหว่างเข้าแถว เข้าแถวเพื่อรอรับอาหารหรือซื้อของ ทิ้งขยะเป็นที่ที่เป็นทาง แต่งกายถูกระเบียบโรงเรียน ไม่คุยเสียงดังในห้องเรียน เก็บของเข้าที่เมื่อใช้เสร็จแล้ว เชื่อฟังคำสอนพ่อแม่และครู ไม่กินขนมในห้องเรียน ขออนุญาตคุณครูก่อนออกจากห้อง กลับบ้านตรงเวลา
ด้านความ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่	การกระทำของนักเรียนที่แสดงออกถึงความรู้สึกที่ดีบุคคล กระทำเพื่อผู้อื่นและสังคม การแบ่งปันหรือของใช้ให้แก่ผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยมิได้ถูกบังคับหรือขอร้องให้ช่วยเหลือโดยมิหวังผลตอบแทน	ช่วยเพื่อนทำงานที่ได้รับมอบหมาย ช่วยอธิบายบทเรียนแก่เพื่อน ช่วยเพื่อนหรือครูถือของ ให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียน ให้กำลังใจเพื่อนที่ผิดหวังหรือเสียใจ แบ่งสิ่งของให้แก่เพื่อนที่ขาดแคลน รู้จักบริจาคสิ่งของแก่ผู้ยากไร้ ช่วยพ่อแม่ทำงานบ้าน อาสาทำงานเพื่อส่วนรวม ช่วยสอนเพื่อนทำการบ้าน
ด้านความ ขยันหมั่นเพียร	การกระทำของนักเรียนที่แสดงให้เห็นว่ามีความบากบั่น พยายามทำงานที่เกี่ยวข้องได้แก่ วางแผน จัดระบบ และศึกษาหาความรู้โดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค	ทำการบ้านส่งครูสม่ำเสมอ อ่านหนังสือทบทวนการเรียน อ่านหนังสือล่วงหน้าก่อนบทเรียน ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง มาโรงเรียนทันเวลา ทำการบ้านด้วยตนเอง ช่วยงานบ้านโดยผู้ปกครองไม่ต้องสั่ง

นำกรอบพฤติกรรมบ่งชี้นี้มาสร้างเป็นเครื่องมือวัดคุณลักษณะความเป็นคนดี 3 ฉบับ ดังนี้
ฉบับที่ 1 แบบวัดคุณลักษณะความเป็นคนดีสำหรับนักเรียนโดยครูประจำชั้นเป็นผู้ประเมิน เป็นแบบวัดที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อ

ฉบับที่ 2 แบบวัดคุณลักษณะความเป็นคนดีสำหรับนักเรียนโดยผู้ปกครองเป็นผู้ประเมิน เป็นแบบวัดที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 40 ข้อ

ฉบับที่ 3 แบบวัดคุณลักษณะความเป็นคนดีสำหรับนักเรียนโดยนักเรียนเป็นผู้ประเมิน เป็นแบบวัดเชิงสถานการณ์ แบบปรนัย 5 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

2. ผลการหาคุณภาพของแบบวัดคุณลักษณะความเป็นคนดีสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปรากฏผลดังนี้

2.1 ฉบับที่ 1 แบบวัดคุณลักษณะความเป็นคนดีสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยครูประจำชั้นเป็นผู้ประเมิน

2.1.1 ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.60 ถึง 1.00

2.1.2 ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง พบว่า ค่าเฉลี่ยของกลุ่มนักเรียนที่มีคุณลักษณะความเป็นคนดีสูงและกลุ่มนักเรียนที่มีคุณลักษณะความเป็นคนดีต่ำ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าแบบวัดคุณลักษณะความเป็นคนดีสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ฉบับที่ 1 มีความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง

2.1.3 ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.422 ถึง 0.851

2.1.4 ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น ทั้งรายด้านและทั้งฉบับ พบว่า แบบวัดมีค่าความเชื่อมั่นรายด้าน ตั้งแต่ 0.888 – 0.924 และ มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.970

2.2 ฉบับที่ 2 แบบวัดคุณลักษณะความเป็นคนดีสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยผู้ปกครองเป็นผู้ประเมิน

2.2.1 ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.60 ถึง 1.00

2.2.2 ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง พบว่า ค่าเฉลี่ยของกลุ่มนักเรียนที่มีคุณลักษณะความเป็นคนดีสูงและกลุ่มนักเรียนที่มีคุณลักษณะความเป็นคนดีต่ำ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าแบบวัดคุณลักษณะความเป็นคนดีสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ฉบับที่ 2 โดยผู้ปกครองเป็นผู้ประเมิน มีความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง

2.2.3 ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก มีค่าตั้งแต่ 0.322 ถึง 0.742

2.2.4 ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น ทั้งรายด้านและทั้งฉบับ พบว่า แบบวัดมีค่าความเชื่อมั่นรายด้าน ตั้งแต่ 0.734 – 0.844 และ มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.936

2.3 ฉบับที่ 3 แบบวัดคุณลักษณะความเป็นคนดีสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยนักเรียนเป็นผู้ประเมิน

2.3.1 ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.60 ถึง 1.00

2.3.2 ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง พบว่า ค่าเฉลี่ยของกลุ่มนักเรียนที่มีคุณลักษณะความเป็นคนดีสูงและกลุ่มนักเรียนที่มีคุณลักษณะความเป็นคนดีต่ำ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าแบบวัดคุณลักษณะความเป็นคนดีสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ฉบับที่ 3 โดยนักเรียนเป็นผู้ประเมิน มีความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง

2.3.3 ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนก มีค่าตั้งแต่ 0.234 ถึง 0.891

2.3.4 ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัด ทั้งรายด้านและทั้งฉบับ พบว่า แบบวัดมีค่าความเชื่อมั่นรายด้าน ตั้งแต่ 0.465 – 0.917 และมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.933

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผลค่าสถิติของแบบวัดคุณลักษณะความเป็นคนดีสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ดังนี้

1. การสร้างและหาคุณภาพของแบบวัดคุณลักษณะความเป็นคนดีสำหรับนักเรียน

1.1 แบบวัดคุณลักษณะความเป็นคนดีสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมี 3 ฉบับ ได้แก่ ฉบับที่ 1 แบบวัดคุณลักษณะความเป็นคนดีสำหรับนักเรียนโดยครูประจำชั้นเป็นผู้ประเมิน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ฉบับที่ 2 แบบวัดคุณลักษณะความเป็นคนดีสำหรับนักเรียนโดยผู้ปกครองเป็นผู้ประเมิน มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และฉบับที่ 3 แบบวัดคุณลักษณะความเป็นคนดีสำหรับนักเรียนโดยนักเรียนเป็นผู้ประเมิน มีลักษณะเป็นแบบวัดเชิงสถานการณ์ ชนิดเลือกตอบ 5 ตัวเลือก จะเห็นได้ว่าผู้วิจัยสร้างเครื่องมือที่มีผู้ประเมินหลายกลุ่ม สอดคล้องกับแนวทางการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งมีเครื่องมือหลากหลาย และมีการประเมินจากหลายกลุ่ม ได้แก่ ตนเอง เพื่อน ผู้ปกครอง และครู (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2557) แบบวัดคุณลักษณะความเป็นคนดีที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นประกอบด้วยคุณลักษณะความเป็นคนดี 5 ด้าน ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และ ความขยันหมั่นเพียร ซึ่งสอดคล้องกับค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ ตามนโยบายของ คสช. (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559) เช่น ด้านความซื่อสัตย์สุจริต สอดคล้องกับค่านิยมข้อที่ 2 ซื่อสัตย์ เสียสละ อดทน มีอุดมการณ์ในสิ่งที่ดีงามเพื่อส่วนรวม ด้านความขยันหมั่นเพียร สอดคล้องกับค่านิยมข้อที่ 4 ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรง และทางอ้อม ด้านความมีระเบียบวินัย สอดคล้องกับค่านิยมข้อที่ 8 มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย ผู้น้อยรู้จักการเคารพผู้ใหญ่ และด้านความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ สอดคล้องกับค่านิยมข้อที่ 6 มีศีลธรรม รักษาความสัตย์ หวังดีต่อผู้อื่น เผื่อแผ่และแบ่งปัน นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน 8 ข้อ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่นักเรียนควรทราบ ควรระลึก และต้องหมั่นปฏิบัติอยู่เสมอ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) เช่น ด้านความซื่อสัตย์สุจริต สอดคล้องกับตัวชี้วัดที่ 2 ซื่อสัตย์สุจริต ด้านความมีระเบียบวินัย สอดคล้องกับตัวชี้วัดที่ 3 มีวินัย ด้านความขยันหมั่นเพียร สอดคล้องกับตัวชี้วัดที่ 6 มุ่งมั่นในการทำงาน

นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับนิยามของความฉลาดทางจริยธรรม (moral quotient) หรือความฉลาดในการทำความดี ซึ่งหมายถึง ระดับความสามารถของบุคคลในการควบคุมความประพฤติของตนเอง สามารถแยกแยะถูกผิดตามหลักการสากลได้ ซึ่งมีองค์ประกอบ 4 ประการ คือ ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ความเมตตากรุณา และการให้อภัย (ศิริลักษณ์ โดดหนู, 2558 อ้างถึงใน ติรณา พลอยสวัสดิ์ไชย สุวิมล ติรกานันท์ และกมลทิพย์ ศรีหาเศษ, 2562) ทั้งนี้ แบบวัดที่สร้างขึ้นมีข้อคำถามที่สัมพันธ์กับนิยามเชิงปฏิบัติการของแต่ละด้านของคุณลักษณะความเป็นคนดีและมีความเหมาะสมกับเวลาที่ใช้ในการทดลองใช้วัดกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และได้ผลการวัดที่ถูกต้องเชื่อถือได้ ทั้งนี้เป็นเพราะแบบวัดคุณลักษณะความเป็นคนดีสำหรับนักเรียนที่สร้างขึ้นผ่านกระบวนการสร้างตามลำดับขั้นตอน โดยผ่านการแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ การตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของการใช้ภาษาของข้อคำถาม ตลอดจนนิยามเชิงปฏิบัติการในแต่ละด้าน ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษานิยามของความเป็นคนดีจากเอกสารและงานวิจัยต่างๆ นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน ศึกษานิเทศก์และผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา และนำข้อมูลทั้งหมดมาสังเคราะห์คุณลักษณะความเป็นคนดีของนักเรียน ทำให้ได้คุณลักษณะความเป็นคนดีของนักเรียนที่ครอบคลุม

1.2 การหาคุณภาพของแบบวัดคุณลักษณะความเป็นคนดีสำหรับนักเรียนทั้ง 3 ฉบับ มีการหาคุณภาพดังนี้

1.2.1 ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ของแบบวัดคุณลักษณะความเป็นคนดีสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00 ทั้งนี้เพราะแบบวัดที่สร้างขึ้นมีการวิเคราะห์ตามพฤติกรรมบ่งชี้ของลักษณะความเป็นคนดีในแต่ละด้านจึงทำให้แบบวัดที่สร้างขึ้นผ่านเกณฑ์การพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญที่ล้วนเป็นผู้มีประสบการณ์ และมีความรอบรู้ในเรื่องลักษณะความเป็นคนดีแสดงว่า แบบวัดคุณลักษณะความเป็นคนดีสำหรับนักเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาสูงและใช้ได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้วิจัยได้ศึกษาวิธีการสร้างตามนิยามศัพท์และการสร้างสถานการณ์ของแบบวัดแต่ละข้อสอดคล้องกับเนื้อหาองค์ประกอบของแบบวัดคุณลักษณะความเป็นคนดีแต่ละด้านจึงทำให้ผลการประเมินความสอดคล้องด้านเนื้อหาของผู้เชี่ยวชาญได้คะแนนสูง ได้มาตรฐานตามเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งสอดคล้องกับ สมนึก ภัททิยธนี (2553) ที่กล่าวว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องจะต้องมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธิรักษ์ ไชยวุฒิ (2547) ได้ศึกษาการสร้างแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามการจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 โดยแบบวัดดังกล่าวมีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC) เท่ากับ 0.78 ถึง 1.00

1.2.2 ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) โดยใช้เทคนิคกลุ่มรู้ชุด พบว่าค่าเฉลี่ยของกลุ่มนักเรียนที่มีคุณลักษณะความเป็นคนดีสูงและกลุ่มนักเรียนที่มีคุณลักษณะความเป็นคนดีต่ำมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าแบบวัดคุณลักษณะความเป็นคนดีสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ทั้ง 3 ฉบับ มีความเที่ยงตรงตามโครงสร้าง สอดคล้องกับงานวิจัยของบุญญา ชมศิริ (2547) ได้ศึกษาการสร้างแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 สุทธิรักษ์ ไชยวุฒิ (2547) ได้ศึกษาการสร้างแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามการจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เอมอร สังเว (2547) ได้ศึกษาการสร้างแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 เจนจิรา ชิดชอบ (2548) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในช่วงชั้นที่ 2 นิภา วงษ์สุรกันันท์ (2548) ได้ศึกษาการสร้างแบบวัดลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนสำหรับนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 กลิ่นประทุม แสงสุระ (2550) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างแบบวัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความมีน้ำใจนักกีฬาของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 – 6) สังกัดโรงเรียนเทศบาลจังหวัดขอนแก่น และ นาดยา รัศมี (2553) ได้สร้างแบบวัดคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ด้านความมีวินัย สำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โดยเทคนิคที่งานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นนำมาวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) มี 2 วิธี ได้แก่ เทคนิคกลุ่มรู้ชุดและการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

1.2.3 ค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดคุณลักษณะความเป็นคนดีสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 โดยการหาสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item total Correlation : r_{xy}) ปรากฏว่า ฉบับที่ 1 แบบวัดคุณลักษณะความเป็นคนดีโดยครูประจำชั้นเป็นผู้ประเมิน มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.422 ถึง 0.851 ฉบับที่ 2 แบบวัดคุณลักษณะความเป็นคนดีโดยผู้ปกครองเป็นผู้ประเมิน มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.232 ถึง 0.707 ฉบับที่ 3 แบบวัดคุณลักษณะความเป็นคนดีโดยนักเรียนเป็นผู้ประเมิน มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.234 ถึง 0.891 แสดงว่าแบบวัดคุณลักษณะความเป็นคนดีสำหรับนักเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าอำนาจจำแนกเป็นไปตามเกณฑ์ ทั้งนี้เป็นเพราะแบบวัดคุณลักษณะความเป็นคนดีสำหรับนักเรียนที่สร้างขึ้นผ่านกระบวนการสร้างตามลำดับขั้นตอน โดยผ่านการ

แนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ การตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของการใช้ภาษาของข้อคำถามในด้านของวิธีการหาคุณภาพ ผู้วิจัยใช้วิธีการหาสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item total Correlation : r_{xy}) ซึ่งภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา (2561) ระบุว่าวิธีการหาค่าอำนาจจำแนกของเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามหรือแบบวัด มีวิธีการหาคุณภาพคือ Item total Correlation และการใช้วิธีเปรียบเทียบกับ t - test สอดคล้องกับงานวิจัยของบุญญา ชมศิริ (2547) ได้ศึกษาการสร้างแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 สุทธิรักษ์ ไชยวุฒิ (2547) ได้ศึกษาการสร้างแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามการจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 เอมอร สังเว (2547) ได้ศึกษาการสร้างแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 นิภา วงษ์สุรณันท์ (2548) ได้ศึกษาการสร้างแบบวัดคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนสำหรับนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3 กลิ่นประทุม แสงสุระ (2550) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างแบบวัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความมีน้ำใจนักกีฬาของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 2 (ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6) สังกัดโรงเรียนเทศบาลจังหวัดขอนแก่น ซึ่งงานวิจัยดังกล่าวใช้วิธีการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกด้วยวิธีการหาสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item total Correlation : r_{xy})

1.2.4 ผลการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดคุณลักษณะความเป็นคนดีสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปรากฏว่า ฉบับที่ 1 แบบวัดคุณลักษณะความเป็นคนดีสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยครูประจำชั้นเป็นผู้ประเมิน มีค่าความเชื่อมั่นรายด้านตั้งแต่ 0.888 – 0.924 และมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.970 ฉบับที่ 2 แบบวัดคุณลักษณะความเป็นคนดีสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยผู้ปกครองเป็นผู้ประเมิน มีค่าความเชื่อมั่นรายด้านตั้งแต่ 0.734 – 0.844 และมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.936 ฉบับที่ 3 แบบวัดคุณลักษณะความเป็นคนดีสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยนักเรียนเป็นผู้ประเมิน มีค่าความเชื่อมั่นรายด้านตั้งแต่ 0.465 – 0.917 และมีความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.933 ซึ่งจะเห็นได้ว่า แบบวัดฉบับที่ 3 ซึ่งนักเรียนเป็นผู้ประเมินตนเองนั้น มีค่าความเชื่อมั่นต่ำกว่าการประเมินจากกลุ่มอื่นๆ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก คุณลักษณะความเป็นคนดีที่มุ่งวัดในครั้งนี้ เป็นการวัดทางด้านคุณธรรม จริยธรรม หรือด้านจิตพิสัย ซึ่งการประเมินจากบุคคลอื่นน่าจะมี ความเหมาะสมมากกว่าการประเมินตนเอง เนื่องจากการประเมินเป็นกิจกรรมที่ดำเนินการโดยบุคคลที่มีความรู้สึกนึกคิดในลักษณะของบุคลุคนที่สามารถเกิดความลำเอียงเข้าข้างตนเองและบุคคลที่รักได้ (บุญเชิด ภิญโญนันตพงษ์. 2545 : 71 – 76)

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. แบบวัดลักษณะความเป็นคนดีสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นใช้ได้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย หากต้องการนำไปใช้กับนักเรียนชั้นอื่นที่ใกล้เคียงกัน ควรมีการนำไปทดลองใช้และหาคุณภาพของแบบทดสอบก่อน

2. แบบวัดลักษณะความเป็นคนดีสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีข้อจำกัดอยู่ เช่น การนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างควรระวังเรื่องข้อคำถาม คำตอบ ควรอธิบายและชี้แจงถึงผลกระทบที่เกิดขึ้น ให้ชัดเจน เพราะถ้านักเรียนตอบไม่ตรงกับความรู้สึกอาจจะทำให้ผลการวัดคลาดเคลื่อน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาค้นคว้าสร้างแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านอื่นๆ ต่อไป
2. ควรศึกษาค้นคว้า สร้างแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สำหรับนักเรียนทั่วประเทศและควรหาเกณฑ์ปกติระดับชาติ
3. ศึกษาความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของเครื่องมือด้วยวิธีอื่น เช่น การวิเคราะห์องค์ประกอบ หรือการทำข้อสอบคู่ขนาน เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). *คำนิยม 12 ประการ*. สืบค้น 1 พฤษภาคม 2559, จาก <http://www.moe.go.th/moe/th/home/>.
- กลิ่นประทุม แสงสุระ. (2550). *การสร้างแบบวัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความมีน้ำใจนักกีฬาของนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 2*. (ปริญญาณิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาการวัดผลการศึกษา.
- เจนจิรา ชิดชอบ. (2548). *การพัฒนาแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในช่วงชั้นที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1*. (ปริญญาณิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, สาขาการวัดผลการศึกษา.
- ติรณา พลอยสวัสดิ์ไชย สุวิมล ติรณานันท์ และกมลทิพย์ ศรีหาเศษ. (2562). การศึกษาองค์ประกอบของพฤติกรรมจากความฉลาดทางอารมณ์และความฉลาดทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 สำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร. *วารสารการวัดผลการศึกษา*, 36(100), 110–125.
- นัตยา รัศมี. (2553). *การสร้างแบบวัดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านความมีวินัยสำหรับนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 1*. (ปริญญาณิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- นิภา วงษ์สุรณินท์. (2548). *การสร้างแบบวัดลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนสำหรับนักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 3*. (ปริญญาณิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, บัณฑิตวิทยาลัย, การวัดผลการศึกษา.
- นิรมล กิตติวิบูลย์. (2550). *ปฏิรูปการศึกษาเพื่อก้าวสู่สังคมฐานความรู้ของประเทศในภูมิภาคเอเชีย*. *วารสารการศึกษาไทย*, 4(35), 38–47.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวัดคุณลักษณะด้านจิตพิสัย*. สืบค้น 17 ธันวาคม 2558, จาก www.watpon.com/boonchom/09.doc.
- _____. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น พิมพ์ครั้งที่ 7*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญเชิด ภิญโญอนันตพงษ์. (2545). *งานวิจัย : การศึกษาองค์ประกอบคุณธรรมจริยธรรม และคำนิยมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สังกัดกรุงเทพมหานคร*. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 3(2-3), 71–76.
- บุญญา ชมศิริ. (2547). *การพัฒนาแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 อำเภอโพธารอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1*. (ปริญญาณิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, สาขาการวัดผลการศึกษา.

- ปรีชา เครือวรรณ และสมพงษ์ พันธุ์รัตน์. (2558). *การวัดพฤติกรรมด้านจิตพิสัย*. สืบค้น 17 ธันวาคม 2558, จาก <http://www.slideshare.net>.
- ภาควิชาวิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. (2553). *พื้นฐานการวิจัยการศึกษา* พิมพ์ครั้งที่ 2. กทม.: ประสานการพิมพ์.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2543). *สถิติวิจัยทางการวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). *วิธีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์*. กรุงเทพฯ: ตาปลา พับลิเคชัน.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2553). *การวัดผลการศึกษา* พิมพ์ครั้งที่ 7. กทม.: ประสานการพิมพ์.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2556). *ร่างมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 4*. กรุงเทพฯ: อักษรการพิมพ์.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2557). *เอกสารประกอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สุทธิรักษ์ ไชยวุฒิ. (2547). *การสร้างแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามการจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, สาขาการวัดและประเมินผลการศึกษา.
- สุนันท์ สีพาย. (2562). *บทความของครูไทยในการศึกษา 4.0*. *วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 25(2), 3-14.
- เอมอร สังว. (2547). *การสร้างแบบวัดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, สาขาการวัดผลการศึกษา.

การศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทอเสื่อกก ของจังหวัดจันทบุรี

Study and analysis of the process of transferring knowledge to
local wisdom: Weaving reed mats in the Chanthaburi province

บุศรินทร์ สายรัตน์¹ จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า²

Budsarin Sayrat¹ Chakkaphong Phaetluangfa²

¹ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาศิลปศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Master degree of Education in Arts Education, Faculty of Arts,

Srinakharinwirot University

Corresponding author, E – mail: noobeerzaa1359@hotmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Assistant Professor, Ph.D., Faculty of Arts, Srinakharinwirot University

E – mail: chakarted@gmail.com

Received: July 16, 2019; Revised: July 27, 2019; Accepted: May 20, 2020

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้เป็นการศึกษารูปแบบการถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทอเสื่อกก และศึกษากระบวนการผลิตที่ส่งผลกระทบต่อ ครอบครัว ชุมชน สังคม วัฒนธรรม ในแต่ละท้องถิ่นของจังหวัดจันทบุรี การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษารูปแบบการถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการผลิตเสื่อกก ของจังหวัดจันทบุรี เพื่อนำมาวิเคราะห์ โดยใช้ทฤษฎี การจัดการความรู้ (KM) ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากแหล่งข้อมูล คือ ชุมชนที่มีอาชีพเป็นช่างทำเสื่อ ทั้งหมด 6 ชุมชน และโรงเรียนที่อยู่ในชุมชน 2 โรงเรียน อันได้แก่ ชุมชน บางสระแก้ว, ชุมชนบ้านเสม็ดงาม, ชุมชนบ้านเขาน้อย, ชุมชนบ้านท่าแฉลบ, ชุมชนหลังวัดโรมันคาทอลิก, ชุมชนบ้านเกาะโดนด, ศูนย์ศิลป์เสื่อตำบลบางสระแก้ว, โรงเรียนวัดบางสระแก้ว (พิสิฐฐวิทยาการ) ตำบล บางสระแก้ว อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี (ชุมชนบางสระแก้ว), โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ จ.จันทบุรี (ชุมชนหลังวัดโรมันคาทอลิก) และผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ นักวิชาการศูนย์ศิลป์เสื่อ หัวหน้าศูนย์ศิลป์เสื่อ หัวหน้ากลุ่มวิสาหกิจชุมชน ช่างทอเสื่อ และปราชญ์ท้องถิ่น ทั้งหมด 6 ชุมชน รวมถึงครูผู้สอนการทอเสื่อ ในโรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ดังนี้ 1.แนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์กลุ่มย่อยในประเด็นที่ เกี่ยวกับ รูปแบบการถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทอเสื่อกก ของจังหวัดจันทบุรี และ กระบวนการผลิตที่ส่งผลกระทบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และวัฒนธรรม 2.แบบสัมภาษณ์ รูปแบบการถ่ายทอด ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทอเสื่อกก ของจังหวัดจันทบุรี และกระบวนการผลิตที่ส่งผลกระทบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และวัฒนธรรม และสามารถสรุปผลการค้นคว้าได้ดังนี้ รูปแบบการถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญา ท้องถิ่นการทอเสื่อกก ของจังหวัดจันทบุรี สามารถสรุปผลการค้นคว้า ได้เป็น 2 ลักษณะ 1. การถ่ายทอด ความรู้แบบนอกระบบ ได้แก่ การถ่ายทอดความรู้ในครอบครัว และ ศูนย์หัตถกรรมทอเสื่อ 2. การ

ถ่ายทอดความรู้แบบในระบบ ได้แก่ การถ่ายทอดความรู้ในโรงเรียนวัดบางสระเก้า (พิสิฐวิทยาการ) ตำบลบางสระเก้า และ โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ จังหวัดจันทบุรี โดยการถ่ายทอดความรู้ชุมชนเกิดจากการที่สมาชิกผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมมือกันทุกขั้นตอน ได้แก่ 1) ร่วมกันวางแผนกำหนดกระบวนการถ่ายทอดความรู้ 2) ร่วมกันปฏิบัติตามแผนและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายรวมถึงมอบหมายให้ผู้รู้หรือครูถ่ายทอดความรู้อย่างเป็นระบบ 3) ร่วมกันประเมินผลการดำเนินการ 4) ร่วมกันปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินการ ในส่วนของกระบวนการผลิตที่ส่งผลกระทบต่อ ครอบครัว ชุมชน สังคม วัฒนธรรม พบว่า ทั้งหมดนี้มีความเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย เพราะทุกชุมชนที่มีอาชีพทอเสื่ออกจะมีการเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทั้งในระดับครอบครัว ชุมชน และสังคม จึงทำให้เกิดเป็นกลุ่มสังคมขนาดใหญ่ที่สร้างธุรกิจที่สืบทอดตั้งแต่บรรพบุรุษ ก่อให้เกิดรายได้หลักหรือรายได้เสริม เพื่อเลี้ยงชีพ อีกทั้งยังมีการเชื่อมต่อกันระหว่างชุมชนบริเวณใกล้เคียง ไม่ว่าจะเป็นในด้านการผลิต การจำหน่าย การส่งต่อผลิตภัณฑ์ การหยิบยืมอุปกรณ์ บางชนิดที่ตนเองไม่มี หรือ การซื้อขายแลกเปลี่ยนวัตถุดิบต่าง ๆ ที่ตนเองไม่สามารถผลิตเองได้ ทำให้เกิดการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ก่อให้เกิดความสนิทสนมกลมเกลียวระหว่างกัน และเป็นการกระจายรายได้ระหว่างกลุ่มผู้ผลิตอีกด้วย อีกทั้งยังสร้างความเข้มแข็งให้กับอาชีพการทอเสื่ออกของจังหวัดจันทบุรี ภายในชุมชนนั้นยังมีการรวมกลุ่มของสมาชิกเพื่อสร้างสรรค์ผลงานการทอเสื่ออกเป็นผืน อันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนร่วม เป็นการปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมอันดีงาม รวมไปถึงสร้างความตระหนักในการดำรงชีวิตในสังคมให้อยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

คำสำคัญ: การถ่ายทอดความรู้, ภูมิปัญญาท้องถิ่น, การทอเสื่ออก

Abstract

This research article is a study of the process of transferring knowledge, local wisdom and the weaving of reed mats. This study also examined the production processes that affected producers, communities, societies and cultures. In the future, in each locality of Chanthaburi that still and preserve continue to the occupation of weaving reeds mats including the Bang Sra Kao Community, the Ban Samet Ngam community, the Ban Tha Chaliep community, the Community of the Roman Catholic churches, the Ban Ko Tanod Community and the Ban Khao Noi community, which could divide the knowledge transfer process into two types, as follows : (1) Informal knowledge transfers include the Mat Weaving Handicraft Center and family. The teaching styles described the accumulation of knowledge among learners and demonstrating various steps, starting from the preparation of areas up to product development. The students practiced using the method of learning together with the instructors until they become proficient and could extend ideas in the sales process. (2) The transfer of knowledge in the system includes Watbangsrakao School (Phisit Witthayakhan), the Bang Sra Kao Sub – district and Streemandapitak School Chanthaburi. Is to the Arrange provide teaching and learning by determine is a local course. The teacher who taught local wisdom to educate students at the Wat Bang Sra Kao School was Veena Rungrueng, who taught students in fourth to sixth grade and the first to third you're of The separation of production procedures of reed products of second

education.were suitable for the maturity of the students, such as have a better, a understanding of the material used. The teacher demonstrated each step to the students, and allowed the students to divide the practice group to practice, with the teacher providing advice. The transfer of knowledge among students in Streemandapitak School was defined as the local curriculum of the school. In order to preserve cultural heritage and to revive the Catholic community to go back to weaving mats again. The teacher who taught local wisdom to educate students was Saeing Cheusay the Head of Chantaboon Mat Handicraft Folk conservation, taught students in grade six of elementary education, to learn history and maintain a mat weaving career, by integrating weaving mat with other subject groups and using computers as teaching materials until the students received new pattern, which is caused by creativity, transformed a mat in to something to be more valuable than ordinary mats, and can add value to the product.

Key words: Transferring knowledge, Local wisdom, weaving, reed mats

บทนำ

ภูมิปัญญาท้องถิ่นของไทย ถือเป็นคุณค่าและเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่บรรพบุรุษได้ถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่ง มาสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง เพื่อใช้ในการดำรงชีวิตให้เกิดความเหมาะสมตามลักษณะทางกายภาพในท้องถิ่นนั้น อาทิ จังหวัดจันทบุรี มีภูมิศาสตร์ พื้นที่ที่เหมาะสมแก่การปลูก เพราะในพื้นที่บริเวณนั้นเป็นพื้นที่ติดทะเล ซึ่งมีน้ำจืดไหลมารวมกัน เรียกว่า (น้ำกร่อย) ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เส้นกกของจังหวัดจันทบุรีมีลักษณะต่างจากที่อื่นๆ คือ จะมีเส้นที่ใหญ่ เหนียว เวลาผ่าตรอกออกมาจะมีเส้นเล็ก แข็งแรง ทนต่อการใช้งาน เหมาะกับการทอเป็นลวดลายที่ใช้ความละเอียดสูง (สุเทพ สุสาสนี, 2553) ภูมิปัญญาดั้งเดิมของการทอเสื่อกกได้มีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องจากที่ลงมือปฏิบัติเพื่อการใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นของตนให้คุ้มค่า นำมาใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิตก็กลับกลายมาเป็นการทอเพื่อนำมาใช้ในการประกอบเป็นอาชีพเสริมหรือหลักเพื่อหารายได้มาสู่ครอบครัว เพราะเสื่อกกจันทบุรีนั้นมีจุดเด่นและมีความพิเศษต่างจากที่อื่น ดังที่กล่าวมาข้างต้นแล้วนั้น อีกทั้งยังมีเส้นที่เฉพาะตัวที่ไม่เหมือนใคร อาทิเช่น สีเสื่อกกแบบดั้งเดิม คือสีแดง ดำ ทำให้เป็นที่นิยมของผู้บริโภค ด้วยเหตุนี้จึงทำให้อาชีพการทอเสื่อกกมีการพัฒนาการอย่างไม่หยุดนิ่งมาจนถึงปัจจุบัน

ชุมชนที่มีความชำนาญได้มีการรวมกลุ่มกันเพื่อแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความสวยงามตามยุคสมัย สามารถส่งจำหน่ายให้กับชุมชนบริเวณใกล้เคียง ทั้งภายในประเทศและยังสามารถส่งออกไปยังต่างประเทศได้อีกด้วย ชุมชนเหล่านี้มีวิถีชีวิตที่ดำรงอยู่ควบคู่ไปกับภูมิปัญญา มาตั้งแต่ดั้งเดิมจึงวิธีการถ่ายทอดความรู้ในแต่ละท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับความเหมาะสม ก่อให้เกิดกระบวนการถ่ายทอดองค์ความรู้ที่มีอยู่เดิมในชุมชนท้องถิ่นต่างๆ แล้วพัฒนาเลือกสรร ปรับปรุงองค์ความรู้เหล่านั้นจนเกิดทักษะเพื่อแก้ปัญหาในองค์กรท้องถิ่นนั้นๆ เพราะภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้น คือความรู้ความสามารถ และสติปัญญาในการแก้ไขปัญหาและวิกฤตการณ์ในการดำรงชีวิตและการพัฒนาคนในสังคม เศรษฐกิจของชุมชนต่างๆ ที่คิดค้น ปรับปรุง สืบทอด ถ่ายทอดความรู้กันอย่างต่อเนื่อง (โกสุม เจริญรวย, 2551) เพราะกระบวนการที่ดีจะมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมให้ภูมิปัญญาท้องถิ่นนั้นๆ เกิดความยั่งยืน

และพัฒนาต่อไปอย่างไม่หยุดนิ่ง ซึ่งในปัจจุบันนี้การถ่ายทอดความรู้ทางภูมิปัญญาการทอเสื่อกกของชาวบ้านในจังหวัดจันทบุรี ยังคงมีการพัฒนาอยู่ แต่หากยังมีปัญหาบางประการอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาด้านการจัดเก็บองค์ความรู้ที่เป็นระบบ เพราะเป็นเพียงวิธีบอกเล่า ทำให้ดูและฝึกฝนในครอบครัวเท่านั้น และอีกประการหนึ่ง คือ เด็กรุ่นใหม่เห็นว่าการทอเสื่อกมีความยุ่งยาก กว่าจะได้มาซึ่งผลงานสำเร็จนั้นจะต้องใช้ระยะเวลาในการทอานและใช้คนทอหลายคน จึงต้องมีการแบ่งสรรปันส่วนค่าตอบแทนให้กับคนทอเท่าๆ กัน เมื่อหักต้นทุนการผลิตแล้วจะเหลือรายได้ที่เป็นกำไรไม่มากนัก ส่งผลให้เด็กรุ่นใหม่ไม่สนใจอาชีพทอเสื่อกกอย่างจริงจัง และนิยมไปประกอบอาชีพอื่นที่มีค่าตอบแทนสูงกว่านั่นเอง ซึ่งหากหมดรุ่นผู้ใหญ่ในปัจจุบันแล้ว ภูมิปัญญาเกี่ยวกับเรื่องเสื่อกกอาจสูญหายไป

จากความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้นนี้ จึงทำให้ผู้วิจัยเห็นว่า ควรมีการศึกษารูปแบบการถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทอเสื่อกก และศึกษากระบวนการผลิตที่ส่งผลต่อครอบครัว ชุมชน สังคม วัฒนธรรม ในแต่ละท้องถิ่นของจังหวัดจันทบุรี ที่ยังคงมีการสืบทอดและดำรงอาชีพทอเสื่อกกอยู่ อันได้แก่ ชุมชนบ้านบางสระเก้า ชุมชนบ้านเสม็ดงาม ชุมชนบ้านท่าแฉลบ ชุมชนหลังวัดโรมันคาทอลิก ชุมชนบ้านเกาะโดนด และชุมชนบ้านเขาน้อย เพื่อเป็นแนวทางในการอนุรักษ์ สืบสานภูมิปัญญาการทอเสื่อกกต่อไป

ความมุ่งหมายในงานวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทอเสื่อกก ของจังหวัดจันทบุรี
2. เพื่อศึกษากระบวนการผลิตที่ส่งผลต่อ ครอบครัว ชุมชน สังคม วัฒนธรรม

ความสำคัญของการวิจัย

ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะสามารถนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาด้านการถ่ายทอดความรู้และกระบวนการผลิต ทั้งภายในชุมชนและผู้สนใจอาชีพทอเสื่อกก อีกทั้งยังก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาในด้านการเรียน การสอนวิชาศิลปะพื้นบ้านภายในโรงเรียนอีกด้วย

วิธีการดำเนินงานวิจัย

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้าในงานวิจัยนี้ มุ่งที่จะศึกษาข้อมูลการถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทอเสื่อกก ของจังหวัดจันทบุรีเพื่อนำมาวิเคราะห์ โดยนำเสนอรูปแบบการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive research) มีขั้นตอนการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

1. แหล่งข้อมูลและผู้ให้ข้อมูลหลัก
2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ทฤษฎีการจัดการความรู้ KM

แหล่งข้อมูลและผู้ให้ข้อมูลหลัก

แหล่งข้อมูล คือ ชุมชนทั้งหมด 6 ชุมชน แยกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. ชุมชนที่มีการจัดตั้งศูนย์วิสาหกิจชุมชน ได้แก่ ชุมชนบางสระเก้า, ชุมชนบ้านเสม็ดงาม, ชุมชนบ้านเขาน้อย, ชุมชนบ้านท่าแฉลบ, ชุมชนบ้านเกาะโดนด

2. ชุมชนที่มีการเรียนการสอนวิชาเสือกกในสถานศึกษา ได้แก่ ชุมชนบางสระเก้า คือ โรงเรียนวัดบางสระเก้า (พิสิฐวิทยาคาร) ตำบลบางสระเก้า อำเภอลำลูกเกด จังหวัดจันทบุรี และชุมชนหลังวัดโรมันคาทอลิก คือ โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ จ.จันทบุรี

ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือ นักวิชาการศูนย์ศิลป์เสือกก หัวหน้าศูนย์ศิลป์เสือกก หัวหน้ากลุ่มวิสาหกิจชุมชน ช่างทอเสือก และปราชญ์ท้องถิ่น ทั้งหมด 6 ชุมชน อันได้แก่ ชุมชนบางสระเก้า, ชุมชนบ้านเสม็ดงาม, ชุมชนบ้านเขาน้อย, ชุมชนบ้านท่าฉลอม, ชุมชนบ้านเกาะโดนด, และครูผู้สอน 2 โรงเรียน อันได้แก่ ครูผู้สอนวิชาศิลปะพื้นบ้านท้องถิ่น (ทอเสือกก) โรงเรียนวัดบางสระเก้า (พิสิฐวิทยาคาร) ตำบลบางสระเก้า อำเภอลำลูกเกด จังหวัดจันทบุรี และ ครูผู้สอนวิชาศิลปะพื้นบ้านท้องถิ่น (ทอเสือกก) โรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ จ.จันทบุรี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้ารูปแบบการถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น การทอเสือกกของจังหวัดจันทบุรี ครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์กลุ่มย่อยในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ รูปแบบการถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทอเสือกก ของจังหวัดจันทบุรี และกระบวนการผลิตที่ส่งผลกระทบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และวัฒนธรรม

2. แบบสัมภาษณ์ รูปแบบการถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทอเสือกก ของจังหวัดจันทบุรี และกระบวนการผลิตที่ส่งผลกระทบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และวัฒนธรรม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยลงพื้นที่ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มย่อยกับผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย อันได้แก่ นักวิชาการศูนย์ศิลป์เสือกก หัวหน้าศูนย์ศิลป์เสือกก หัวหน้ากลุ่มวิสาหกิจชุมชน ช่างทอเสือก และปราชญ์ท้องถิ่น ครูผู้สอนวิชาศิลปะพื้นบ้านโดยดำเนินการทุกชุมชน

2. ผู้วิจัยนัดหมายให้มาประชุม สัมมนา ทบทวน จุดเด่น จุดด้อย ในหัวข้อ รูปแบบการถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทอเสือกก ของจังหวัดจันทบุรี และกระบวนการผลิตที่ส่งผลกระทบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และวัฒนธรรม

3. นำแบบสัมภาษณ์ให้ผู้เข้าร่วมสัมมนาทำ

4. นำรายละเอียดเกี่ยวกับสัมภาษณ์มาวิเคราะห์

5. นำข้อมูลกลับไปให้ผู้ร่วมสัมมนาตรวจสอบความถูกต้อง

6. นำข้อมูลที่ตรวจสอบแล้วมาวิเคราะห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยมุ่งที่จะบรรยายข้อเท็จจริง ตลอดจนการแปลความหมายเนื้อหาสาระจากการ การศึกษาเปรียบเทียบรูปแบบการถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทอเสือกก ของจังหวัดจันทบุรี และกระบวนการผลิตที่ส่งผลกระทบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และวัฒนธรรม จากการลงพื้นที่ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มย่อยกับผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย อันได้แก่นักวิชาการศูนย์ศิลป์เสือกก หัวหน้าศูนย์ศิลป์เสือกก หัวหน้ากลุ่มวิสาหกิจชุมชน ช่างทอเสือก และปราชญ์ท้องถิ่น ครูผู้สอนวิชาศิลปะพื้นบ้านโดยดำเนินการทุกชุมชน โดยการนัดหมายให้มาประชุม สัมมนา ทบทวน

จุดเด่น จุดด้อย ในหัวข้อ รูปแบบการถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทอเสื่อกก ของจังหวัดจันทบุรี กระบวนการผลิตที่ส่งผลกระทบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และวัฒนธรรม แล้วนำแบบสัมภาษณ์ให้ผู้เข้าร่วม สัมมนาทำ จากนั้นนำรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ นำข้อมูลกลับไปให้ผู้ร่วมสัมมนา ตรวจสอบความถูกต้อง นำข้อมูลที่ตรวจสอบแล้วมาวิเคราะห์อีกครั้ง โดยใช้ทฤษฎีการจัดการความรู้ KM

สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้จัดทำตาราง โดยแบ่งออก ดังนี้ ช่องซ้ายคือ ขั้นตอนการดำเนินการร่วมกันตามทฤษฎี KM ช่องขวา คือรูปแบบการถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทอเสื่อกกของจังหวัดจันทบุรี แบ่งเป็น หัวข้อย่อย ดังนี้ ช่องซ้าย คือ กลุ่มชุมชนที่มีการถ่ายทอดความรู้ในระบบ ช่องขวา คือ กลุ่มชุมชนที่มีการถ่ายทอดความรู้นอกระบบ

ตารางที่ 1 รูปแบบการถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทอเสื่อกกของจังหวัดจันทบุรี

ขั้นตอนการดำเนินการร่วมกันตามทฤษฎี KM	รูปแบบการถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทอเสื่อกกของจังหวัดจันทบุรี		
ขั้นการกำหนดรูปแบบการถ่ายทอดความรู้และการวางแผนดำเนินงาน		1. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อันได้แก่ หัวหน้าศูนย์วิสาหกิจชุมชน ช่างทอเสื่อที่มีความชำนาญทางด้านการทอเสื่อ กก กลุ่มชุมชนที่มีอาชีพทอเสื่อ และช่างใหม่ ร่วมกันประชุมสัมมนากลุ่มย่อยเพื่อกำหนดกระบวนการถ่ายทอดความรู้ 2. หลังจากที่มีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียประชุมสัมมนา กลุ่มย่อยจนได้รูปแบบการถ่ายทอดความรู้แล้ว ผู้สอนจึงนำเอารูปแบบการถ่ายทอดความรู้ดังกล่าวนี้ไปใช้ในการสอนให้กับผู้ที่สนใจและได้เข้ามาศึกษาดูงานในเรื่องการทอเสื่อกก	ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย อันได้แก่ ครูผู้สอนวิชา ศิลปะพื้นบ้าน หัวหน้าศูนย์วิสาหกิจชุมชนและช่างทอเสื่อที่มีความชำนาญทางด้านการทอเสื่อ กก ช่างใหม่ และตัวแทนนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ของโรงเรียนวัดบางสระเก้า และนักเรียนชั้น ป.6 ของโรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ จ.จันทบุรี ร่วมกันประชุมสัมมนากลุ่มย่อยเพื่อกำหนดรูปแบบการถ่ายทอดความรู้
ขั้นร่วมกันปฏิบัติงานตามแผนและหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย รวมถึงการมอบหมายให้ผู้รู้หรือครูถ่ายทอดความรู้อย่างเป็นระบบ	ขั้นตอนการถ่ายทอดความรู้	การถ่ายทอดความรู้นอกระบบ	การถ่ายทอดความรู้ในระบบ
	ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน	ผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียนโดยวิธีการพูดคุยซักถามผู้เรียนถึงความรู้หรือประสบการณ์ในด้านการทอเสื่อกกว่ามีมากน้อยเพียงใด เพื่อประเมินความรู้พื้นฐานของผู้เรียนก่อนเริ่มทำการสอน	มีกระบวนการนำเข้าสู่บทเรียนโดยวิธีการซักถามผู้เรียนถึงความรู้หรือประสบการณ์ในด้านการทอเสื่อกก และใช้วิธีการให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน
	ขั้นสอน	ขั้นที่ 1 ครูสอนใช้วิธีการสอนแบบเล่าสู่กันฟัง มีลักษณะการให้ความรู้แบบไม่เป็นทางการ มีการให้ความรู้แบบพอสอนลูก ค่อยเป็นค่อยไป ไม่มีกฎเกณฑ์หรือรูปแบบในการสอน เพื่อเป็นการสร้างความสนิมสนมให้กับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น ทำให้เกิดการซึมซับที่เป็นไปตามธรรมชาติ ด้วยวิธีการดังกล่าวนี้จะช่วยให้ลูกเกิดความสนใจ สามารถเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น และจดจำวิธีการได้อย่างรวดเร็ว	ขั้นที่ 1 ผู้สอน ทำการสอนนักเรียนในระดับชั้นตามระดับชั้นที่ได้รับมอบหมาย ผู้สอนมีกระบวนการนำเข้าสู่บทเรียนโดยวิธีการซักถามผู้เรียนถึงความรู้หรือประสบการณ์ในด้านการทอเสื่อกก

ขั้นตอนการ ดำเนินการ ร่วมกันตาม ทฤษฎี KM	รูปแบบการถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นการทอเสื่อกกของจังหวัดจันทบุรี		
		การถ่ายทอดความรู้ในระบบ	การถ่ายทอดความรู้ในระบบ
ขั้นร่วมกัน ปฏิบัติงานตาม แผนและหน้าที่ที่ ได้รับมอบหมาย รวมถึงการ มอบหมายให้ผู้รู้ หรือครูถ่ายทอด ความรู้อย่างเป็น ระบบ	ขั้นสอน	ขั้นที่ 2 ผู้สอนทำการสาธิตวิธีการทอเสื่อกกให้ผู้เรียนดู พร้อมทั้งอธิบายถึงขั้นตอนและวิธีการทอเสื่อกกเบื้องต้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ ขั้นที่ 3 ผู้สอนให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง ในส่วนผู้สอนจะคอยแนะนำผู้เรียน มีการถามตอบข้อสงสัยต่าง ๆ ในระหว่างทำการสอน และให้กำลังใจผู้เรียนโดยการชื่นชมเมื่อผู้เรียนปฏิบัติตามขั้นตอนได้อย่างถูกต้อง หากผู้เรียนเกิดปัญหาระหว่างการปฏิบัติงาน ผู้สอนจะเข้าไปแนะนำและบอกวิธีแก้ไข จนผู้เรียนสามารถปฏิบัติงานต่อไปได้ ขั้นที่ 5 ผู้เรียนทุกคนมีความเข้าใจ วิธีการใช้อุปกรณ์ในการทอเสื่อ รวมถึงวิธีการทอเสื่อ และผู้เรียนสามารถทอเสื่อกกได้	ขั้นที่ 2 ผู้สอน (วิชา รุ่งเรือง ครูผู้สอนภูมิปัญญาท้องถิ่น) ทำการสาธิตวิธีการทอเสื่อกกให้ผู้เรียนดู พร้อมทั้งอธิบายถึงอุปกรณ์ในการทอเสื่อกก ขั้นตอนและวิธีการทอเสื่อกกเบื้องต้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ ขั้นที่ 3 ผู้เรียนลงมือปฏิบัติจริง โดยการให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่มเพื่อปฏิบัติ ผู้สอนจะคอยแนะนำ ผู้เรียน พร้อมทั้งปฏิบัติไปพร้อมกับผู้เรียน มีการถามตอบข้อสงสัยต่าง ๆ ในระหว่างทำการสอน และให้กำลังใจผู้เรียน โดยการชื่นชมเมื่อผู้เรียนปฏิบัติตามขั้นตอนได้อย่างถูกต้อง ขั้นที่ 4 ผู้เรียนทุกกลุ่มมีความเข้าใจ วิธีการใช้อุปกรณ์ในการทอเสื่อ รวมถึงวิธีการทอเสื่อ และผู้เรียนสามารถทอเสื่อกกได้
	การใช้สื่อการสอน	ไม่มีตำรา หรือ การใช้สื่อการสอนใด ๆ	เอกสารและซีดีประกอบการสอน
	การประเมินการสอน	หลังจากผู้เรียนลงมือทอเสื่อแล้วเสร็จ ผู้สอนได้ทำการตรวจสอบผลงานของแต่ละคนเพื่อประเมินประสิทธิภาพ ตามประสบการณ์และความเชี่ยวชาญของผู้สอนเอง	- ประเมินประสิทธิภาพและมีการให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด - จัดบันทึกรายละเอียดทุกครั้งหลังการสอน
ขั้นประเมินผล กระบวนการ ดำเนินการ		หลังจากทำการสอน หัวหน้าศูนย์วิสาหกิจชุมชน ได้ทำการนัดพบกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมาร่วมประชุมสัมมนากลุ่มย่อย เพื่อพิจารณาประเมินผลการสอน ว่ามีจุดเด่น จุดอ่อนอะไรบ้าง	
ขั้นตอนการ ดำเนินการ ร่วมกันตาม ทฤษฎี KM	ร่วมกัน ปรับปรุงและ พัฒนาผล การ ดำเนินการ	ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้นำ ข้อปัญหาและจุดบกพร่องต่างๆ ที่ได้จากการประชุมสัมมนากลุ่มย่อยหลังการสอน มาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาด้านการถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาการทอเสื่อกกต่อไป	

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์กระบวนการผลิตที่ส่งผลต่อครอบครัว ชุมชน สังคม วัฒนธรรม

กระบวนการผลิตที่ส่งผลต่อครอบครัว ชุมชน สังคม วัฒนธรรม		
ครอบครัว	ชุมชน สังคม	วัฒนธรรม
กระบวนการผลิตเสื้อกักกันทอที่ส่งผลต่อครอบครัว มีดังนี้ กระบวนการผลิตเสื้อกักกันทอที่ส่งผลต่อครอบครัวนั้นมีหลายปัจจัย เนื่องจากอาชีพทอเสื้อกักเป็นวิถีชีวิตดั้งเดิมที่มีมาตั้งแต่บรรพบุรุษ จึงมีการสืบทอดภูมิปัญญาให้สูญหายไป และอาชีพการทอเสื้อกักนั้นจะต้องใช้คนตั้งแต่ 2 คน ขึ้น จึงจำเป็นต้องมีการรวบรวมสมาชิกภายในครัวเรือนเพื่อทำการผลิตเสื้อ ใช้วิธีการซึมซับที่เป็นไปตามธรรมชาติ ด้วยวิธีการดังกล่าวนี้จะช่วยให้ลูกเกิดความสนใจ สามารถเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น เพราะสามารถจดจำวิธีการได้อย่างรวดเร็ว เมื่อลูกเกิดความชำนาญก็จะสามารถสร้างรายได้หลักเพื่อนำมาใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันเพิ่มมากขึ้น อีกทั้งยังเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถสร้างความสัมพันธ์ ใกล้ชิดให้กับสมาชิกภายในครอบครัวมากยิ่งขึ้นอีกด้วย เพราะทุกครั้งที่ทำการสอนจะมีการรวมกลุ่มเพื่อพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน เป็นการเพิ่มสนิทสนม ใกล้ชิดและปลูกฝังวัฒนธรรมอันดีงามให้กับลูกหลาน	กระบวนการผลิตเสื้อกักกันทอที่ส่งผลต่อชุมชน สังคม มีดังนี้ เนื่องจากบางชุมชนมีการซื้อขายวัตถุดิบที่ไม่สามารถผลิตเองได้จากชุมชนที่อยู่บริเวณใกล้เคียง ส่งผลให้มีการกระจายรายได้อย่างทั่วถึง บางชุมชนที่มีวัตถุดิบมาก ก็จะมีการทอเสื้อเป็นผืนเพื่อนำไปจำหน่ายให้กับชุมชนที่มีความสามารถในการแปรรูปผลิตภัณฑ์ ซึ่งชุมชนดังกล่าวนี้จะทำหน้าที่สร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ เป็นของดี ของขึ้นชื่อประจำท้องถิ่น ในแต่ละวันนั้นจะมีนักเรียน นักศึกษาที่สนใจผลิตภัณฑ์ดังกล่าวเข้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิธีการแปรรูปจากศูนย์ดังกล่าวอีกด้วย ในส่วนของนักท่องเที่ยว และประชาชนทั่วไป ก็จะแวะเวียนเข้ามาซื้อผลิตภัณฑ์กลับไปบ้านเพื่อเป็นของฝาก หรือของที่ระลึกอีกด้วย เพราะภายในศูนย์ฯ มีการผลิตเพื่อจำหน่ายและส่งออกทั้งใน และต่างประเทศ จึงก่อให้เกิดเครือข่าย ธุรกิจการค้าทางสังคมที่กว้างมากขึ้น ส่งผลให้คนในชุมชนมีรายได้จากการส่งผืนเสื้อมากยิ่งขึ้น โดยในแต่ละชุมชนจะมีการหยิบยืมเครื่องมือการผลิตเสื้อบางชนิดระหว่างชุมชน	กระบวนการผลิตเสื้อกักกันทอที่ส่งผลต่อวัฒนธรรม มีดังนี้ มีการรวมกลุ่มภายในชุมชนเพื่อผลิตเสื้อผืน ไว้สำหรับใช้ในกิจกรรมทางศาสนา โดยผู้นำของแต่ละชุมชนมีการรวมกลุ่มสมาชิกภายในชุมชนทำการผลิตเสื้อผืนเพื่อนำไปถวายวัด ไว้สำหรับใช้ในกิจกรรมทางศาสนา ได้แก่ ผลิตเสื้อที่มีความกว้าง 5 ศืบ และมีความยาวประมาณ 10 ถึง 20 เมตร ไว้สำหรับปูรองรับให้ประชาชน เสื้อดังกล่าวมีความยาวมากจึงทำส่งผลให้ต้องใช้คนจำนวนมากในการทอ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เกิดการรวมตัวของสมาชิกภายในชุมชนขึ้น ส่งผลให้เกิดความสามัคคีในหมู่คณะ และก่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในชุมชนมากยิ่งขึ้น

อภิปรายผล

จากการลงพื้นที่ดำเนินการสัมภาษณ์กลุ่มย่อยกับผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย อันได้แก่ นักวิชาการศูนย์ศิลปเสื้อ หัวหน้าศูนย์ศิลปเสื้อ หัวหน้ากลุ่มวิสาหกิจชุมชน ช่างทอเสื้อ และปราชญ์ท้องถิ่น ครูผู้สอนวิชาศิลปะพื้นบ้านโดยดำเนินการทุกชุมชน ผู้วิจัยได้นำแบบสัมภาษณ์ให้ผู้เข้าร่วมสัมภาษณ์ นำรายละเอียดเกี่ยวกับสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ นำข้อมูลกลับไปให้ผู้ร่วมสัมภาษณ์ตรวจสอบความถูกต้อง นำข้อมูลที่ตรวจสอบแล้วมาวิเคราะห์ โดยใช้ทฤษฎีการจัดการความรู้ KM จึงทำให้ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

สาเหตุที่รูปแบบการถ่ายทอดความรู้แบบนอกระบบของทุกชุมชนสามารถดำรงอยู่ได้มาอย่างยาวนานและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องนั้น อันเนื่องมาจากในทุกชุมชนมีจิตดวงระบบที่ดี มีการสัมภาษณ์กลุ่มย่อยเพื่อกำหนดกระบวนการถ่ายทอดความรู้ โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของชุมชนนั้น ๆ เป็นผู้ร่วมสังเคราะห์กระบวนการ ให้ได้มาซึ่งวิธีการถ่ายทอดที่เหมาะสมกับคนในชุมชน หลังจากได้กระบวนการแล้วผู้สอนจะใช้วิธีการทำงานร่วมกันเป็นทีม โดยจะแบ่งหน้าที่กันเพื่อรับผิดชอบในส่วนของตนเอง ยกตัวอย่างเช่น ภายในศูนย์มีผู้ดูแลทั้งหมด 3 คน ประกอบไปด้วย หัวหน้าศูนย์ฯ และผู้ช่วยอีก 2 คน โดยหัวหน้า

ศูนย์จะคอยทำหน้าที่วิเคราะห์จากความรู้และประสบการณ์ตรงของผู้เรียนเป็นหลัก ในส่วนของผู้ช่วยนั้น จะแบ่งหน้าที่เป็น 2 ส่วน หนึ่งคนทำหน้าที่สอนทฤษฎี มีการพูดคุย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้สอน และผู้เรียน ซึ่งทำให้ผู้เรียนเกิดการซึมซับและสามารถเข้าถึงหลักคิดและวิธีการทำได้ง่ายมากยิ่งขึ้นก่อน การปฏิบัติงานจริง ส่วนผู้ช่วยอีกหนึ่งคนจะทำหน้าที่ลงมือทอเสื้อกให้ผู้เรียนดู และหัวหน้าศูนย์ ฯ ก็จะ คอยอธิบายวิธีและขั้นตอนต่างๆ ไปพร้อมกันด้วย หลังจากจบกระบวนการสอนแล้ว ผู้สอนทุกคนได้ ร่วมกันประเมินวิธีการสอนของตนเองเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาในการสอนครั้งต่อไป ซึ่งรูปแบบ การถ่ายทอดความรู้ดังกล่าวนี้ทำให้ผู้วิจัยเห็นว่า วิธีการปฏิบัติงานเป็นทีม และมีการแบ่งหน้าที่กันอย่าง ชัดเจนนั้น ทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจและปฏิบัติงานได้ดี ระบบการจัดการนี้จึงเป็นเหตุให้การถ่ายทอด ความรู้ของชุมชนนั้นยังสามารถดำรงอยู่ได้จากฐานสู่รุ่นมากกว่า 100 ปี มาจนถึงปัจจุบัน

การถ่ายทอดความรู้แบบในระบบ หรือ การถ่ายทอดความรู้ภายในสถานศึกษา มีส่วนสำคัญใน การอนุรักษ์องค์ความรู้ในเรื่องของการทอเสื้อเป็นอย่างมากเพราะในสถานศึกษามีบทบาทหน้าที่ในการ ถ่ายทอดความรู้อย่างมีระบบแบบแผนตามหลักสูตร และมีความพร้อมทั้งในด้านต่าง ๆ ในด้าน กระบวนการถ่ายทอดความรู้ นั้น จะมีขั้นตอนที่คล้ายคลึงกับการถ่ายทอดความรู้แบบนอกระบบ ได้แก่ การร่วมสัมมนา กลุ่มย่อยของผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย เพื่อสกัดเอาความรู้มาใช้จริง แต่จะแตกต่างกันในด้าน ของครูผู้สอน เพราะในสถานศึกษาจะต้องนำเอาผู้ที่มีพื้นฐานของการสอนเป็นอย่างดีมาทำการสอน และ สื่อการเรียน การสอนที่ดึงเอาเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้ในการสร้างผลงาน อาทิเช่น การสอนวิชา ศิลปะพื้นบ้านของโรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์ จ.จันทบุรี ได้นำเอาโปรแกรมทางคอมพิวเตอร์มาใช้ในการ ออกแบบลวดลาย มีส่วนช่วยให้ประหยัดเวลาในการคิดลวดลาย อีกทั้งยังสามารถออกแบบลวดลายที่ ซับซ้อนและหลากหลายได้มากยิ่งขึ้น การนำเอาเทคโนโลยีมาบูรณาการควบคู่กับการสอนนั้น ทำให้ผู้เรียน มีความสนใจในรายวิชาดังกล่าวได้เป็นอย่างดีและเกิดการมีส่วนร่วมในการคิดสร้างสรรค์ผลงานที่มีรูปแบบ ใหม่ ๆ นำไปสู่ผลงานที่มีคุณภาพ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้รูปแบบการถ่ายทอดความรู้แบบในระบบเป็น กระบวนการถ่ายทอดความรู้ที่ดีอีกรูปแบบหนึ่งด้วย

ในส่วนของการศึกษากระบวนการผลิตที่ส่งผลต่อ ผู้ผลิต ชุมชน สังคม วัฒนธรรม ในอนาคต นั้น มี เพียงบางชุมชนที่สามารถทำการผลิตได้ในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การปลูกกก จนถึงการผลิตผลิตภัณฑ์ แต่ใน บางชุมชนไม่ได้มีแหล่งผลิต เพราะไม่มีพื้นที่ในการปลูกกก จึงต้องอาศัยการสั่งซื้อจากชุมชนในบริเวณ ใกล้เคียงแต่จะมีการจัดหน่ายในรูปแบบของการแปรรูปผลิตภัณฑ์ มีความเชื่อมโยงกันเป็นเครือข่าย เพราะทุกชุมชนที่มีอาชีพทอเสื้อกจะมีการเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทั้งภายในครอบครัว ชุมชน และสังคม จึงทำให้เกิดเป็นกลุ่มสังคมขนาดใหญ่ที่สร้างธุรกิจที่สืบทอดตั้งแต่บรรพบุรุษ ก่อให้เกิด รายได้หลักหรือรายได้เสริม เพื่อเลี้ยงชีพ อีกทั้งยังมีการเชื่อมต่อกันระหว่างชุมชนบริเวณใกล้เคียง ไม่ว่าจะ เป็นในด้านการผลิต การจำหน่าย การส่งต่อผลิตภัณฑ์ การหยิบยืมอุปกรณ์บางชนิดที่ตนเองไม่มี หรือ การ ซื้อขายแลกเปลี่ยนวัตถุดิบต่างๆ ที่ตนเองไม่สามารถผลิตเองได้ ทำให้เกิดการพูดคุยแลกเปลี่ยนความ คิดเห็น ก่อให้เกิดความสนิทสนมกลมเกลียวระหว่างกัน และเป็นการกระจายรายได้ระหว่างกลุ่มผู้ผลิตอีก ด้วย อีกทั้งยังสร้างความเข้มแข็งให้กับอาชีพการทอเสื้อกของจังหวัดจันทบุรี ภายในชุมชนนั้นยังมีการ รวมกลุ่มของสมาชิกเพื่อสร้างสรรค์ผลงานการทอเสื้อกเป็นผืน อันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม เป็น การปลูกฝังค่านิยมและวัฒนธรรมอันดีงาม รวมไปถึงสร้างความตระหนักในการดำรงชีวิตในสังคมให้อยู่ ร่วมกันได้อย่างมีความสุข จากการสัมภาษณ์ครูช่างหลายๆ ท่าน ให้คำตอบที่คล้ายคลึงกัน ว่า ในภายภาค หน้า อาชีพการทำเสื้อกจันทบุรีจะค่อยๆ ลดน้อยลงเรื่อยๆ เพราะคนรุ่นหลังไม่มีความสนใจที่ทำการ ฝึกฝนอาชีพนี้ เพราะเขาเหล่านั้นคิดว่า อาชีพการทำเสื้อก อาจไม่เพียงพอต่อการชีพได้ รวมไปถึงความ

นิยมในการทำอาชีพอื่นๆ จึงทำให้ต้องชวนขวายเป็นศึกษาต่อในต่างจังหวัด หรือ ในตัวเมือง บางครอบครัวเล่าว่า แปลงกกที่ได้รับมรดกจากรุ่นสู่รุ่นนั้น ได้มีการแบ่งขายให้นายทุนเพื่อไปทำกิจการหรือธุรกิจไปบางส่วนแล้ว ยังคงเหลือแค่เพียงรุ่นพ่อ แม่ ปู่ ย่า ตา ยาย เท่านั้น ที่ยังคงอาชีพนี้ต่อไป เพราะพวกเขาได้ถูกสั่งสมประสบการณ์และเห็นการทำอาชีพทอเสื่อมาตั้งแต่เด็กจนโต แนวโน้มในอนาคตข้างหน้าอาชีพการทำเสื่ออาจจะสูญหายไปคงเหลือไว้เพียงแค่อนุสรณ์ให้คนรุ่นหลังได้ดู

นอกเหนือจากการศึกษาค้นคว้าวัตถุประสงค์ในงานวิจัยเล่มนี้ทั้ง 2 แล้วนั้น ผู้วิจัยยังได้ขอค้นพบใหม่ ดังนี้ การถ่ายทอดความรู้แบบในระบบได้มีการจัดการแข่งขันผลงาน สร้างสรรค์ผลงานจากเสื่อกกภายในโรงเรียนวัดบางสระเก้า มีวิธีการคือ ผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียได้ร่วมกันคิดรูปแบบการแข่งขันขึ้น โดยให้นักเรียนที่มีความสามารถด้านการทอเสื่อเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าว ซึ่งกิจกรรมที่จัดขึ้นนี้มีส่วนช่วยในการดึงดูดความสนใจให้กับผู้เรียนได้เป็นอย่างดี ผลที่ได้รับ คือ ผู้เรียนมีความสนใจในวิชาทอเสื่อมากขึ้น ผู้เรียนเกิดความภูมิใจในความสามารถของตนเอง อีกทั้งยังมีส่วนช่วยในการสืบทอดและอนุรักษ์ภูมิปัญญาดั้งเดิมที่อยู่ในชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนต่อไปในภายภาคหน้าอีกด้วย

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากการศึกษาวิจัยพบว่า การถ่ายทอดความรู้การทำอาชีพทอเสื่อกนกกระบับ เช่น ศูนย์การเรียนรู้การทอเสื่อกลุ่มแม่บ้าน กลุ่มทอเสื่อ ยังไม่มีการจัดระบบการถ่ายทอดความรู้ที่มีมาตรฐานกลาง ควรมีการจัดวางระบบที่ดี และกำหนดมาตรฐานของแต่ละแห่งว่าควรมีการจัดการอย่างไร พร้อมทั้งมีการจัดบันทึกรายละเอียดของการเรียน การสอนในแต่ละครั้ง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ถึงข้อดี และข้อเสีย เพื่อนำไปสู่การพัฒนา ปรับปรุงให้ดีขึ้นในครั้งต่อไป
2. ในด้านของการผลิตผลงาน การจำหน่ายและส่งออกผลิตภัณฑ์ในแต่ละชุมชน ควรมีส่วนที่เกี่ยวข้องมาให้การสนับสนุนและรองรับสินค้าที่ชุมชนผลิตออกมา นำไปจำหน่ายโดยการกระจายสินค้าไปยังทั่วประเทศและต่างประเทศ เพื่อเพิ่มช่องทางและรายได้ให้กับชุมชน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1. ควรมีการศึกษาวิจัยในเรื่องการนำองค์ความรู้ เรื่องของเสื่อกกจันทบูรและการออกแบบผลิตภัณฑ์เสื่อกก มาจัดให้อยู่ในรูปแบบการเรียนการสอนในระบบโรงเรียนเพิ่มมากขึ้น
2. ควรมีการศึกษาวิจัยในเรื่องการสนับสนุนการจำหน่ายและการส่งออกให้กับชุมชน โดยมีการเชื่อมโยงเครือข่ายของผู้สนับสนุน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

เอกสารอ้างอิง

- โกสุม เจริญรอย. (2551). *การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น. สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยี*
สารสนเทศ. จันทบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สุเทพ สุสาสนี. (2553). *การศึกษาผลิตภัณฑ์จากกกในตำบลบางสระเก้า อำเภอแหลมสิงห์ จังหวัดจันทบุรี. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขา*
ศิลปศึกษา.

ผลการปรึกษาออนไลน์รายบุคคลทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้นต่อความเครียดในการทำงานของพนักงานบริษัท

The effects of online individual counseling based solution focused brief therapy on work – related stress of employees

กวิณทิพย์ จันทนิยม¹ เพ็ญนภา กุลนภาดล² ดลดาว วงศ์ธีระธรณ์³

Kawinthip Chanthaniyom¹ Pennapha Koolnaphadol² Doldao Wongtheerathorn³

¹ นิสิตปริญญาโท สาขาจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Student (B.Sc.) Counseling Psychology, Faculty of Education, Burapha University

Corresponding author, E – mail: kwin.nan15@gmail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Associate Professor, Ed.D., Department of Research and Applied Psychology, Faculty of Education, Burapha University, , E – mail: drpennapha@yahoo.com

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Assistant Professor, Ph.D., Department of Research and Applied Psychology, Faculty of Education, Burapha University, , E – mail: doldao.p@gmail.com

Received: June 23, 2019; Revised: April 9, 2020; Accepted: April 20, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการปรึกษาออนไลน์รายบุคคลทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้นต่อความเครียดในการทำงานของพนักงานบริษัท กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือ พนักงานบริษัทเอกชนฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ที่มีคะแนนความเครียดในการทำงานตั้งแต่ 79 คะแนนขึ้นไป จำนวน 20 คน และมีความสมัครใจเข้าร่วมการวิจัย แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 10 คน และกลุ่มควบคุม 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบวัดความเครียดในการทำงานและโปรแกรมการปรึกษาออนไลน์รายบุคคลทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้นที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยให้การปรึกษาแก่กลุ่มทดลองจำนวน 8 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที สัปดาห์ละ 1 ครั้ง ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการปรึกษาใดๆ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำประเภทหนึ่งตัวแปรระหว่างกลุ่ม และทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธี นิวแมน – คูลส์ ผลการศึกษาพบว่า พนักงานบริษัทกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนความเครียดในการทำงานต่ำกว่าพนักงานบริษัทกลุ่มควบคุมในระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และพนักงานบริษัทกลุ่มทดลองมีค่าคะแนนเฉลี่ยความเครียดในการทำงานในระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผลต่ำกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ความเครียดในการทำงาน/ พนักงานบริษัท/ การปรึกษาออนไลน์/ ทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้น

Abstract

This quasi – experimental research aimed to study the effects of Online Individual Counseling based Solution Focused Brief Therapy on Work – Related Stress of Employees. The sample group were company employees having a high work – related stresses level between 79 and above. About 20 people were randomly assigned into two groups. They volunteered to participate in the study. The simple random sampling method was adopted to assign there sample into two groups equally: 10 for an experimental group and 10 for a control group. The research materials were work – related stress level testing and online individual counseling solution focus brief therapy program. The intervention was administered for an experimental group in 8 sessions. Each session took and the counseling was done 60 minutes once a week. The sample is the control group did not receive any consultation. The data were analyzed by using repeated measures analysis of variance: one between – subjects variable and one within – subject variable and tested of pair differences, using Newman – Keul's Method. The results revealed that on average, the score of work – related stress of employees in the experimental were lower than this in the control groups with statistically significant difference at .05 level when measuring in the post – test and follow – up phases. The mean score of work – related stress of experimental group employees in the post – test and follow – up phases were lower than the one in the pre – test phase with statistically significant different at .05 level.

Keywords: Work – Related Stress/ Employees/ Online Counseling/ Solution Focused Brief Therapy

บทนำ

ปัจจุบันธุรกิจส่วนใหญ่ล้วนขับเคลื่อนไปได้โดยคนหรือพนักงานในองค์กร ซึ่งฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ก็เป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญต่อองค์กรมากอย่างยิ่งหน่วยงานหนึ่ง เนื่องจากงานในฝ่ายทรัพยากรมนุษย์มีหน้าที่ที่หลากหลายประกอบด้วย งานวางแผนนโยบาย การออกกฎระเบียบข้อบังคับ การวางแผนกำลังคน การกำหนดตำแหน่ง การกำหนดเงินเดือน การสรรหาบุคลากร การบรรจุและแต่งตั้ง การพัฒนาบุคคล การประเมินผลการปฏิบัติงาน การจัดสวัสดิการ และการให้ออกจากงาน (สมาน รังสิโยภุชณ์, 2540, อ้างถึงใน สุนันทา สมใจ, 2557) จากลักษณะงานที่หลากหลายนี้จะเห็นได้ว่ามีสถานะที่ก่อให้เกิดความ เครียดของพนักงานในหน่วยงานได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ Slater & Gordon Lawyers (2014) ได้ทำการสำรวจจำนวนพนักงาน 2,053 คน ที่ทำงานเต็มเวลา พบว่าพนักงานที่ทำงานในฝ่ายทรัพยากรมนุษย์จัดเป็นกลุ่มที่มีความเครียดสูงที่สุดถึงร้อยละ 62 และจากการที่ผู้วิจัยได้ทำงานบริษัทเอกชนในฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ พบว่า หัวหน้างานและเพื่อนร่วมงานในแผนกประสบปัญหาดังที่กล่าวมาและจากการที่ผู้วิจัยได้มีโอกาสพูดคุยกับบุคคลที่ทำงานในฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ของบริษัทหลายแห่งซึ่งก็ได้พบปัญหาที่คล้ายคลึงกันจึงเป็นที่มาที่ทำให้ผู้วิจัยต้องการทำการศึกษาถึงความเครียดในการทำงานของฝ่ายทรัพยากรมนุษย์

ความเครียดในการทำงานเป็นความรู้สึกและสภาวะอารมณ์ของบุคคลที่เป็นผลมาจากสิ่งต่างๆ จากการทำงานทำให้ร่างกายและจิตใจเสียสุขภาพที่คนปกติพึงมี ความเครียดยังรวมไปถึงความบีบคั้น

ต่างๆ ทั้งทางกาย ทางใจ และทางอารมณ์ (ศุภชัย ยาวะประภาษ, 2552) เป็นภาวะจิตใจที่กำลังเผชิญปัญหาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาในตัวคนหรือนอกตัวคนเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นหรือคาดว่าจะเกิดขึ้น ซึ่งผลกระทบประการหนึ่งที่เกิดขึ้นจากความเครียดคือประสิทธิภาพงานที่ลดลง มีงานวิจัยพบความสัมพันธ์เชิงลบระหว่างความเครียดจากงานและประสิทธิภาพงาน ดังเช่น ผลการศึกษาของ Ekienabor (2016) พบว่าความเครียดจากงานนั้นส่งผลกระทบต่อความสามารถในการทำงานของพนักงาน นอกจากนี้ความเครียดยังมีผลกระทบต่อความมุ่งมั่นในการทำงาน เมื่อความเครียดสูงขึ้นโดยที่ไม่มีการตระหนักในการจัดการเพื่อแก้ปัญหาจะส่งผลให้ความสามารถในการทำงานของพนักงานลดลงส่งผลเสียต่อชื่อเสียงขององค์กรและการสูญเสียพนักงานที่มีทักษะ ซึ่งสถานการณ์เหล่านี้จำเป็นที่จะต้องได้รับความสนใจจากผู้บริหารองค์กรเพื่อที่จะพัฒนาการใช้หลักปฏิบัติในการจัดการความเครียดอย่างมีประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงาน การสำรวจสถานการณ์ประชากรวัยแรงงานทั่วโลก องค์การอนามัยโลก (WHO) ได้ระบุว่า มีประชากรวัยแรงงานที่เสี่ยงต่อการเกิดปัญหาจากการทำงานมากกว่า 1,900 ล้านคนทั่วโลก โดยในจำนวนนี้ ร้อยละ 8 ของแรงงานทั้งหมดประสบปัญหาความเครียดจากการทำงานสอดคล้องกับข้อมูลในปี พ.ศ. 2560 ของการให้บริการทางสายด่วนสุขภาพจิต 1323 พบประชาชนโทรปรึกษาเรื่องปัญหาเครียดวิตกกังวลมากเป็นอันดับ 1 เกือบ 30,000 สายและเป็นวัยทำงานมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 40 ของสายที่โทรขอรับบริการทั้งหมด ในการประชุมวิชาการสุขภาพจิตนานาชาติ ครั้งที่ 17 ในหัวข้อ “สุขใจ วัยทำงาน” “Mental Health in the workplace” ปี พ.ศ. 2561 ของกรมสุขภาพจิต ท่านอธิบดีกรมสุขภาพจิต ได้เปิดเผยว่า ปัญหาสุขภาพจิตที่พบมากในวัยทำงานมีภาวะเครียดและวิตกกังวลรวมอยู่ด้วย (กรมสุขภาพจิต, 2561) และยังมีข้อมูลเพิ่มเติมในปี พ.ศ. 2562 ได้มีรายงานถึงสถิติการให้การปรึกษาปัญหาสุขภาพจิตผ่านทางโทรศัพท์สายด่วน 1323 ในรอบเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2562 พบว่า ปัญหาด้านความเครียดและวิตกกังวลมีถึงร้อยละ 27 ของสายที่โทรเข้ามาใช้บริการทั้งหมด (กรมสุขภาพจิต, 2562) และจากนโยบายของทางกรมสุขภาพจิต ประจำปี พ.ศ. 2558 – 2559 นั้นได้กล่าวว่า ในวัยทำงาน ควรได้รับการช่วยเหลือทั้งทางสังคมและจิตใจ ควรที่จะป้องกันและกำจัดความเครียดในวัยทำงาน นอกจากนี้ในการประชุมวิชาการสุขภาพจิตนานาชาติ ครั้งที่ 17 ในหัวข้อ “สุขใจ วัยทำงาน” “Mental Health in the workplace” ปี 2561 ทางกรมสุขภาพจิตก็ได้ให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพจิตของคนวัยทำงาน โดยเร่งหาแนวทางการป้องกันและแก้ไขปัญหามาช่วยส่งเสริมให้คนในวัยทำงานมีภาวะสุขภาพจิตที่ดี เพื่อลดค่าใช้จ่ายจากปัญหาสุขภาพจิต สามารถช่วยดั่งศักยภาพของคนวัยทำงานได้อย่างเต็มที่ ทำให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลที่ดี (กรมสุขภาพจิต, 2561)

การช่วยเหลือบุคคลที่มีความเครียดมีหลากหลายวิธี ซึ่งวิธีการหนึ่งที่ใช้คือการให้การปรึกษา โดยผู้วิจัยได้ศึกษาแนวความคิดการปรึกษาทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้น (Solution – Focused Brief Therapy): SFBT ซึ่งเป็นทฤษฎีการปรึกษาในกลุ่ม Postmodern (Corey, 2009) และพัฒนามาจากแนวความคิดการปรึกษาเชิงกลยุทธ์ เป็นการบำบัดที่มีแนวคิดมุ่งถึงอนาคตมากกว่าเรื่องของอดีต มีเป้าหมายที่ชัดเจนและใช้ระยะเวลาเพียงสั้นๆ ในการบำบัด โดยมุ่งเน้นถึงผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคตและทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืน โดยการใช้เทคนิคที่มีอยู่ในทฤษฎีในการบำบัด เช่น คำถามปาฏิหาริย์ (Miracle Question) ที่เป็นเทคนิคสำคัญของทฤษฎีการปรึกษาแบบ SFBT ช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และสามารถปฏิบัติได้จริง เพื่อหาคำตอบ และทางออกให้กับปัญหาที่ตนเองประสบอยู่ได้ และตระหนักได้ว่าตนเองมีศักยภาพในการแก้ปัญหา การค้นหาข้อยกเว้น (Exceptions) จะชี้ให้เห็นว่าบางครั้งปัญหาไม่ได้เกิดขึ้นหรือเกิดขึ้นน้อยลงหรือไม่ เมื่อสามารถระบุข้อยกเว้นได้แล้ว ตัวอย่างของความสำเร็จหรือข้อยกเว้นนั้นเองจะถูกนำมาใช้ประโยชน์เพื่อการเปลี่ยนแปลง (กุลวิณ ชุ่มฤทธิ์, 2562) เป็นต้น การบำบัด

ด้วยทฤษฎีนี้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ยั่งยืนได้ภายในระยะเวลาที่ไม่นาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ MacDonald (2016) พบว่าการบำบัดโดยใช้ทฤษฎีนี้มีแนวโน้มจะให้ผลดีเมื่อใช้เวลาเกิน 60% ขึ้นไปหรือโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 3 – 6.5 ครั้งของระยะเวลาในการบำบัด และทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้นยังสามารถนำมาใช้ในการช่วยในเรื่องของความเครียดได้อีกด้วย โดย Beauchemin (2015) ทำการศึกษาประสิทธิภาพของทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้นต่อความเครียดและสุขภาพ พบว่า การช่วยเหลือด้านสุขภาพที่มุ่งเน้นการแก้ปัญหาด้วยทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้น สามารถยกระดับการรับรู้เรื่องสุขภาพและความเครียดได้ และมีประสิทธิภาพมากกว่าการรักษาแบบปกติ นอกจากนี้ผลลัพธ์ยังชี้ให้เห็นว่าการช่วยเหลือดังกล่าวยังคงมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับหนึ่งอย่างต่อเนื่องอีกด้วย

การให้การปรึกษาถึงแม้จะเป็นแนวทางที่ดีในการช่วยบุคคลให้หาทางออกจากปัญหาได้ แต่ในสังคมไทยนั้น มี ค่านิยมและความเชื่อที่ว่า การไปพบจิตแพทย์หรือนักจิตวิทยานั้น ต้องเป็นคนที่มีความผิดปกติทางจิต เป็นคนวิกลจริตหรือคนโรคจิตเท่านั้น ด้วยค่านิยมและความเชื่อเช่นนี้ของคนในสังคมไทย การให้การปรึกษาจึงอาจเข้าถึงบุคคลได้ค่อนข้างยาก ซึ่งการใช้อินเทอร์เน็ตเข้ามาช่วยจึงเป็นช่องทางที่ดีในการให้การปรึกษาแก่บุคคลทั่วไป (ณัฐวุฒิ สรพิพัฒน์เจริญ, 2558) การปรึกษาออนไลน์รูปแบบวีดิโอคอลจึงนับว่าเป็นทางเลือกที่ดี Mallen (2005) ได้ศึกษาถึงประโยชน์ของวีดิโอคอลในการให้การปรึกษาแก่ผู้ที่รับบริการนั้นสามารถสร้างการติดต่อสื่อสารที่สามารถตอบโต้กันได้อย่างทันทีทันใดทั้งทางเสียงและภาพเคลื่อนไหวระหว่างคู่สนทนาทั้งสองฝ่าย ด้วยเหตุนี้จึงเปรียบได้ว่าวีดิโอคอลคล้ายคลึงกับการติดต่อสื่อสารแบบเผชิญหน้า (เจอหน้ากันจริง) งานวิจัยของ Steel, Cox & Garry (2011) ที่ได้ศึกษาความสำคัญต่อแนวทางการรักษาโดยใช้วีดิโอคอลสำหรับผู้ป่วยเรื้อรังทางจิตและสุขภาพ ก็แสดงให้เห็นถึงผลลัพธ์ในการรักษาและความพึงพอใจของผู้เข้ารับการรักษาใกล้เคียงกับกลุ่มผู้เข้ารับการรักษาแบบเจอตัว

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาผลการปรึกษาออนไลน์รายบุคคลทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้นในการลดระดับความเครียดในการทำงานของพนักงานบริษัทในฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้จากการปรึกษามาใช้เป็นเครื่องมือหนึ่งในการช่วยลดระดับความเครียดในการทำงาน ช่วยให้พนักงานมีความสุขในการทำงานมากขึ้น ส่งผลให้การปฏิบัติงานในองค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

เพื่อศึกษาผลการปรึกษาออนไลน์รายบุคคลทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้นต่อความเครียดในการทำงานของพนักงานบริษัท

สมมติฐานการวิจัย

1. กลุ่มทดลองที่ได้รับการให้การปรึกษาออนไลน์รายบุคคลทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้นมีคะแนนความเครียดในการทำงานในระยะหลังการทดลอง และในระยะติดตามผล ต่ำกว่ากลุ่มควบคุม
2. กลุ่มทดลองที่ได้รับการให้การปรึกษาออนไลน์รายบุคคลทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้นมีคะแนนความเครียดในการทำงานในระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล ต่ำกว่าระยะก่อนทดลอง

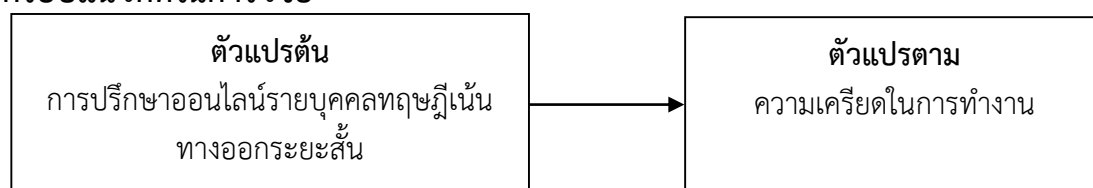
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

- 1.เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการให้การศึกษาโดยใช้สื่อออนไลน์เข้ามาช่วยให้เข้าถึงการรับการศึกษาได้ง่ายขึ้น
- 2.สามารถนำรูปแบบการปฐษาออนไลน์รายบุคคลทฤษฎีเน้นทางอกระยะสั้นไปพัฒนาและนำไปปรับใช้กับบุคคลและหน่วยงานอื่นอย่างเหมาะสมต่อไปและช่วยประหยัดเวลาเพิ่มความสะดวกมากยิ่งขึ้นในการรับบริการปฐษา

ข้อจำกัดของการวิจัย

1. ผู้เข้าร่วมทดลองต้องใช้สมาร์โฟนที่มีโปรแกรมไลน์ (Line Application) เป็นช่องทางในการสื่อสาร และสามารถใชัโปรแกรม Line Application ได้เป็นอย่างดี
2. สถานที่ในการปฐษาต้องไม่อับสัญญาณและสามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้ โดยผ่านทางสัญญาณไวไฟ (Wi – Fi) หรือสัญญาณเครือข่ายของสมาร์โฟนระบบ 4G
3. ในการรับบริการปฐษาผู้เข้าร่วมการทดลองต้องอยู่ในสถานที่ปราศจากเสียงและสิ่งรบกวนรอบข้าง
4. ผู้เข้าร่วมการทดลองต้องรับการศึกษาในช่วงเวลาที่ได้ทำการตกลงร่วมกันไว้ระหว่างผู้วิจัยและผู้เข้าร่วมทดลอง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการปฐษาออนไลน์รายบุคคลทฤษฎีเน้นทางอกระยะสั้นต่อความเครียดในการทำงานของพนักงานบริษัท

ขอบเขตการวิจัย

ประชากร คือ พนักงานบริษัทเอกชน 2 แห่ง และบริษัทในเครือ จำนวน 80 คน ที่ทำงานในฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ทุกตำแหน่ง และมีความสมัครใจเข้าร่วมการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง คือ พนักงานบริษัทเอกชน 2 แห่งและบริษัทในเครือฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ที่มีคะแนนความเครียดในการทำงานอยู่ในระดับรุนแรง คือตั้งแต่ 79 คะแนนขึ้นไป จำนวน 20 คนทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยให้พนักงานจากบริษัทแรกเป็นกลุ่มทดลอง 10 คน และให้พนักงานจากบริษัทที่สองเป็นกลุ่มควบคุม 10 คน (พนักงานทั้งสองบริษัทมีคุณลักษณะไม่แตกต่างกัน)

งานวิจัยเกี่ยวกับการปรึกษาออนไลน์

ตั้งแต่ปี ค.ศ.1961 มีการใช้วิดีโอคอลเกิดขึ้นเป็นครั้งแรกสำหรับกลุ่มจิตบำบัด (Wittson, Affleck & Johnson, 1961) ได้มีการใช้วิดีโอคอลเพื่อการรักษาอย่างค่อยเป็นค่อยไป และได้มีการพัฒนาขึ้นในอีกหลายๆ ประเทศ อุมารณ์ สุขารมณ (2559) ได้ให้ความหมาย การปรึกษาออนไลน์ไว้ว่า เป็นรูปแบบการปรึกษาที่ผู้ให้การปรึกษากับผู้รับการปรึกษาอยู่คนละสถานที่ อาจเป็นการสื่อสารที่เกิดขึ้นคนละเวลาหรือเกิดขึ้นเวลาเดียวกันก็ได้โดยใช้การสื่อสารกันผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์ มีการศึกษาเรื่องการบริการสุขภาพจิตผ่านวิดีโอคอลในหลายๆ งานวิจัย โดยงานวิจัยของ Meier (2000) ได้ทำการศึกษากลุ่มผู้รับบริการออนไลน์จากความเครียดเกี่ยวกับงาน โดยกลุ่มดังกล่าว (กลุ่มผู้บริหารระดับสูงจำนวน 52 คน) ได้มีความพึงพอใจเป็นอย่างสูงในการรับบริการออนไลน์ ทั้งในแง่ประสบการณ์ที่ได้รับและหัวข้อในการพูดคุย โดยใช้แบบสำรวจความพึงพอใจ 83 ข้อที่ผู้ทำการศึกษาได้จัดทำขึ้น โดยสมาชิกกลุ่มยังบอกอีกว่าพวกเขารู้สึกได้รับความสะดวกสบายและความเป็นส่วนตัวในการเข้ารับบริการเพราะสามารถขอคำปรึกษาได้จากที่บ้าน และงานวิจัยของ Bouchard et al. (2000) เป็นคนแรกที่ได้ทำการรายงานเกี่ยวกับหลักฐานการรักษาภาวะตื่นตระหนกที่มาพร้อมกับโรคกลัวชุมชน (PA – Panic Disorder with Agoraphobia) ที่ประสบความสำเร็จด้วยการใช้วิดีโอคอลในการบำบัด การศึกษาของพวกเขาและผู้เข้าร่วม 8 คนที่ได้รับการรักษาด้วยการใช้วิดีโอคอลร่วมกับวิธีการตามทฤษฎี CBT ซึ่งผลการศึกษาแสดงให้เห็นถึงการลดสถานะการเกิดอาการของผู้เข้าร่วม การมีส่วนร่วมในการรักษาและมีความพึงพอใจในระดับสูง

งานวิจัยเกี่ยวกับทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้น

การปรึกษาตามทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้นได้มีการพัฒนามานานแล้วกว่า 50 ปี ซึ่งมีการคิดค้นขึ้นครั้งแรกในช่วงปี ค.ศ.1970 โดย Steve De Shazer และ Insoo Kim Berg ณ สถาบัน Brief Family Therapy ใน Milwaukee สหรัฐอเมริกา ถูกใช้ครั้งแรกในประเทศสหรัฐอเมริกาและถูกนำไปใช้ทั่วโลกในเวลาต่อมา ปัจจุบันได้รับความนิยม เพราะเป็นวิธีการปรึกษาระยะสั้นที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงมากกว่าเพียงแค่พยายามจะแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น การปรึกษาตามทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้นเชื่อว่าทุกคนนั้นมีความสามารถในการที่จะกำหนดเป้าหมายของตนเอง ซึ่งเป้าหมายของแต่ละคนมีความเฉพาะตัวและต้องกำหนดเป้าหมายด้วยคนๆ นั้นเองเท่านั้น (Prochaska & Norcross, 2007 cite in Corey, 2009) งานวิจัยของ Barandeh et al. (2010) ทำการศึกษาผลของทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้นในการลดความเครียดในการทำงานของพนักงานหญิง จำนวน 24 คน ที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง โดยกลุ่มทดลองได้เข้ารับโปรแกรมการปรึกษา 8 ครั้ง ผลการวิจัย พบว่า การปรึกษาโดยใช้ทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้นมีประสิทธิภาพในการลดความเครียดในการทำงาน และยังมีประโยชน์ในการลดความเครียดระหว่างบุคคล อาการทางกายภาพและความเครียดจากอคติในงานได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภมาส หวานสนิท (2559) ได้ศึกษาผลการปรึกษาโดยใช้ทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้นต่อความสามารถในการแก้ปัญหา ของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้เป็นนิสิตชั้นปีที่ 4 คณะโลจิสติกส์ มหาวิทยาลัยบูรพา จำนวน 16 คน ผลการวิจัย พบว่า นิสิตกลุ่มทดลองมีคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหาสูงกว่านิสิตกลุ่มควบคุมในระยะหลังการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และนิสิตกลุ่มทดลองมีคะแนนความสามารถในการแก้ปัญหา ในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผล สูงกว่าระยะก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

1. ระยะก่อนทดลอง ผู้วิจัยให้พนักงานบริษัท 2 แห่งและบริษัทในเครือ จำนวน 80 คน ทำแบบวัดความเครียดในการทำงานที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น คัดเลือกพนักงานฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ที่มีคะแนนความเครียดในการทำงานอยู่ในระดับรุนแรง คือ ตั้งแต่ ระดับคะแนน 79 คะแนนขึ้นไป จำนวน 20 คน และทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยให้พนักงานจากบริษัทแรกเป็นกลุ่มทดลอง 10 คน และให้พนักงานจากบริษัทที่สองเป็นกลุ่มควบคุม 10 คน คะแนนที่ได้จากการวัดครั้งนี้จะเป็นคะแนนของระยะก่อนการทดลองและจะดำเนินการทดลองให้การศึกษาออนไลน์รายบุคคลทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้นผ่านโปรแกรม Line application กับกลุ่มทดลอง โดยโปรแกรมแบ่งออกเป็น 8 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที ให้การศึกษาค้นละ 1 ครั้งต่อสัปดาห์ รวมทั้งหมด 8 สัปดาห์ ให้การศึกษในวันจันทร์ถึงวันพฤหัสบดี ในช่วงระยะเวลา 20.00 ถึง 22.00 และวันเสาร์ – อาทิตย์ ในช่วงระยะเวลา 10.00 ถึง 16.00 ของทุกสัปดาห์

2. ระยะหลังการทดลอง ผู้วิจัยให้พนักงานบริษัทเอกชนฝ่ายทรัพยากรมนุษย์ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบวัดความเครียดในการทำงาน หลังจากการทดลองในครั้งนี้ 8 ซึ่งเป็นขั้นตอนการศึกษาค้นคะแนนจากการทำแบบวัดครั้งนี้จะเก็บผลเป็นคะแนนหลังจากการทดลอง

3. ระยะติดตามผล หลังจากการทดลองเสร็จเป็นเวลา 2 สัปดาห์ ผู้วิจัยให้พนักงานบริษัทเอกชนฝ่ายทรัพยากรมนุษย์กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบวัดความเครียดในการทำงาน เพื่อเก็บผลคะแนนเป็นคะแนนในระยะติดตามผล (Follow – Up) โดยนำผลที่ได้มาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับคำตอบแบบวัดก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และระยะติดตามผลด้วยวิธีการทางสถิติ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบวัดความเครียดในการทำงานที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น จำนวน 20 ข้อ ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 – 1 และมีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.91
2. โปรแกรมการศึกษารายบุคคลทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้นที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ของคะแนนความเครียดในการทำงานของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังทดลอง และระยะติดตามผล
2. วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนความเครียดในการทำงานในระยะก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และระยะติดตามผล ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำประเภทหนึ่งตัวแปรระหว่างกลุ่มและหนึ่งตัวแปรภายในกลุ่ม (Repeated – measures analysis of variance: One between – subjects variance and one with in subjects variance) ของฮาวเวล (Howell) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทดสอบความแตกต่างรายคู่ โดยวิธีของนิวแมน – คูลส์ (Newman – Keuls procedure)

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนความเครียดในการทำงานของพนักงานบริษัทของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล

กลุ่มทดลอง				กลุ่มควบคุม			
	ก่อนทดลอง	หลังทดลอง	ติดตามผล		ก่อนทดลอง	หลังทดลอง	ติดตามผล
$\bar{X}$	83.90	56.40	54.80	$\bar{X}$	83.70	83.60	82.90
SD	2.77	3.06	3.49	SD	3.20	2.88	4.48

จากตารางที่ 1 พบว่า พนักงานบริษัทในกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนความเครียดในการทำงานในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล เป็น 83.90 56.40 และ 54.80 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยคะแนนความเครียดในการทำงานในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล เป็น 83.70 83.60 และ 82.90 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบผลย่อยของวิธีการทดลองในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล

Source of Variances	SS	df	MS	F
ระยะก่อนการทดลอง				
Between group	0.20	1	0.20	0.02
Error	610.30	54	11.30	
ระยะหลังการทดลอง				
Between group	3699.20	1	3699.20	327.36*
Error	610.30	54	11.30	
ระยะติดตามผล				
Between group	3948.05	1	3948.05	349.38*
Error	610.30	54	11.30	

ปรับค่า df เป็น 24, $F_{.05} (1, 24) = 4.26$ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ระยะก่อนการทดลอง พนักงานบริษัทกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีค่าเฉลี่ยคะแนนความเครียดในการทำงานไม่แตกต่างกัน

ในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผล พบว่า พนักงานบริษัท กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีค่าเฉลี่ยคะแนนความเครียดในการทำงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบผลย่อยของระยะเวลาในการทดลองของพนักงานบริษัทกลุ่มทดลองที่ได้รับการปรึกษาออนไลน์รายบุคคลทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้น

Source of Variances	SS	df	MS	F	p
Between Subjects	257.93	9			
Interval	5352.07	2	559.31	19.33*	0.00
Error	520.83	18	28.94		
Total	5614.97	29			

$F (2, 18) = 3.55$

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนความเครียดในการทำงานของพนักงานบริษัทที่ได้รับการปรึกษาออนไลน์รายบุคคลทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้นในระยะเวลาก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนข้างต้นแสดงว่า ต้องมีระยะเวลาการทดสอบอย่างน้อย 1 คู่ ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบเปรียบเทียบด้วยวิธีการทดสอบรายคู่ โดยวิธีของ นิวแมน – คูลส์ (Newman – Keuls procedure) ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนความเครียดในการทำงานของพนักงานบริษัทที่ได้รับการปรึกษาออนไลน์รายบุคคลทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้นเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีของนิวแมน – คูลส์ (Newman – Keuls procedure)

$\bar{X}$	ระยะก่อนการทดลอง	ระยะหลังการทดลอง	ระยะติดตามผล
	83.90	56.40	54.80
ระยะก่อนการทดลอง 83.90	–	– 27.50*	– 29.10*
ระยะหลังการทดลอง 56.40	–	–	– 1.60
ระยะติดตามผล 54.80	–	–	–
r		2	3
r.95 (r, 18)		2.97	3.61
r.95 (r, 18) $\sqrt{\frac{MS_{error}}{n}}$		5.05	6.14

จากตารางที่ 4 พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนความเครียดในการทำงานของพนักงานบริษัทที่ได้รับการปรึกษาออนไลน์รายบุคคลทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้นในกลุ่มทดลอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 2 คู่ คือ 1) คะแนนเฉลี่ยในระยะหลังการทดลองต่ำกว่าระยะก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) คะแนนเฉลี่ยในระยะติดตามผลต่ำกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขณะที่ค่าเฉลี่ยความเครียดในการทำงานของพนักงานบริษัทเอกชนที่เข้ารับการปรึกษาในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลไม่พบความแตกต่าง

อภิปรายผล

1. พนักงานบริษัทกลุ่มทดลองที่ได้รับการให้การศึกษาออนไลน์รายบุคคลทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้นมีค่าเฉลี่ยคะแนนความเครียดในการทำงานในระยะหลังการทดลองต่ำ และระยะติดตามผลต่ำกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อภิปรายได้ว่า พนักงานบริษัทกลุ่มทดลองหลังจากสิ้นสุดการศึกษาแล้วในระยะหลังการทดลองนั้นมีค่าเฉลี่ยคะแนนความเครียดในการทำงานลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุม และถึงแม้ว่าจะยุติการศึกษาไปแล้วเป็นเวลา 2 สัปดาห์ ค่าเฉลี่ยคะแนนความเครียดในการทำงานในระยะติดตามผลของกลุ่มทดลองก็ยังต่ำกว่ากลุ่มควบคุม แสดงให้เห็นว่าผลของโปรแกรมการศึกษาออนไลน์รายบุคคลทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้น ซึ่งใช้เวลาทั้งหมด 8 ครั้ง เป็น

ระยะเวลา 8 สัปดาห์ มีประสิทธิภาพในการทำให้พนักงานบริษัทกลุ่มทดลองสามารถจัดการความเครียดในการทำงานที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี ทำให้ความเครียดในการทำงานของพนักงานบริษัทกลุ่มทดลองนั้นลดลงมากกว่ากลุ่มควบคุม ทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้นเป็นการให้การปรึกษาที่มีแนวคิดมุ่งถึงอนาคตมากกว่าเรื่องของอดีตใช้ระยะเวลาอันสั้นในการเข้าโปรแกรมการปรึกษา มีเป้าหมายที่ชัดเจน มีการเปลี่ยนแปลงด้านมุมมองต่อสถานการณ์ต่างๆ เปลี่ยนแปลงด้านความคิด และทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้นยังมีเทคนิคที่ช่วยให้ได้เรียนรู้และฝึกฝนในการหาทางออกและจัดการความเครียดที่เกิดขึ้น อย่างเช่น เทคนิคการใช้คำถามปฏิกิริยา ซึ่งจะทำให้ผู้รับการปรึกษาถูกกระตุ้นให้แสดงออกถึงสิ่งที่แตกต่างไปจากเดิมมากกว่าที่จะจมอยู่กับปัญหา ในโปรแกรมการปรึกษาของผู้วิจัยก็ได้มีการใช้เทคนิคคำถามปฏิกิริยานี้ในการให้การปรึกษาครั้งที่ 6 คำถามปฏิกิริยาจะช่วยให้ผู้รับการปรึกษาได้รับรู้เกี่ยวกับปัญหาในมุมมองใหม่ช่วยในการระบุทางออกหรือวิธีจัดการความเครียดที่ปรากฏขึ้น นอกจากทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้นจะมีเทคนิคที่ช่วยให้หาทางออกได้แล้ว ยังมีจุดเด่นตรงที่ใช้ระยะเวลาอันสั้นในการปรึกษา มีความกระชับ และให้นำเอารูปแบบออนไลน์ โดยใช้วิดีโอคอลเข้ามาช่วยในการปรึกษา ซึ่งเปรียบเสมือนกับการให้การปรึกษาแบบเผชิญหน้ากันจริงๆ และเป็นการเพิ่มความสะดวกสบาย มีความรวดเร็วในการปรึกษาอีกด้วย ผู้รับการปรึกษาสามารถรับการปรึกษาได้จากที่บ้านหรือจากสถานที่ที่ผู้รับการปรึกษารู้สึกสะดวกในการรับการปรึกษาจากผู้วิจัย ทำให้ผู้รับการปรึกษาเกิดความสบายใจที่จะพูดคุย ไม่รู้สึกเกร็ง ส่งผลให้การปรึกษาในแต่ละครั้งเป็นไปได้อย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ Bouchard et al. (2000) เป็นคนแรกที่ได้ทำการรายงานเกี่ยวกับหลักฐานการรักษาภาวะตื่นตระหนกที่มาพร้อมกับโรคกลัวชุมชน (Panic Disorder with Agoraphobia) ที่ประสบความสำเร็จด้วยการใช้วิดีโอคอลในการบำบัด มีผู้เข้าร่วม 8 คนที่ได้รับการรักษาด้วยการใช้วิดีโอคอลร่วมกับวิธีการตามทฤษฎี CBT ซึ่งผลการศึกษาแสดงให้เห็นถึงการลดสถานะการเกิดอาการของผู้เข้าร่วม การมีส่วนร่วมในการรักษาและมีความพึงพอใจในระดับสูง จึงสรุปได้ว่าพนักงานบริษัทกลุ่มทดลองที่ได้รับการปรึกษาออนไลน์รายบุคคลทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้นส่งผลให้พนักงานบริษัทกลุ่มทดลองสามารถจัดการกับความเครียดที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพและนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการช่วยลดความเครียดในการทำงานได้เป็นอย่างดี

ส่วนกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการปรึกษา ผู้วิจัยได้ทำการแนะนำว่าควรที่จะหาแนวทางการจัดการกับความเครียดของตนเองด้วย ไม่ว่าจะเป็นวิธีการให้ลองเข้าพบนักจิตวิทยาตามศูนย์บริการต่างๆ หรือถ้าไม่สะดวกไปที่ศูนย์บริการก็สามารถผ่านทางแอปพลิเคชันออนไลน์ได้ เนื่องจากปัจจุบันนี้มีแอปพลิเคชันที่สามารถรับการปรึกษานักจิตวิทยาแบบออนไลน์ที่สามารถโหลดมาใช้งานในโทรศัพท์มือถือได้แล้ว และอีกช่องทางหนึ่งคือสามารถโทรปรึกษาสายด่วนสุขภาพจิตของกรมสุขภาพจิตได้ที่เบอร์ 1323

2. พนักงานบริษัทกลุ่มทดลองที่ได้รับการปรึกษาออนไลน์รายบุคคลทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้นมีค่าเฉลี่ยคะแนนความเครียดในการทำงานในระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผลต่ำกว่าระยะก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อภิปรายได้ว่า ทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้นช่วยให้ผู้รับการปรึกษาสามารถสร้างมุมมองใหม่ ไม่ยึดติดกับความในอดีต ไม่มัวแต่คิดถึงสาเหตุของปัญหา และสามารถสร้างทางออกให้กับตัวเองได้ เกิดการเรียนรู้ที่จะจัดการสิ่งที่เป็นปัญหาได้ดี เกิดการพัฒนาตนเองไปในทางที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง อาจจะเป็นการเปลี่ยนแปลงไปที่ละเล็กละน้อย แต่สำหรับทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้นก็นับว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงเล็กน้อยที่เกิดขึ้นถือว่าเป็นความก้าวหน้าของผู้รับการปรึกษา ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคต่างๆ ของทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้นช่วยทำให้ผู้รับการปรึกษาเกิดการเปลี่ยนแปลงจากสิ่งที่เคยทำ มีการกำหนดเป้าหมายเฉพาะของตนเองที่จะสร้างขึ้น เรียนรู้ที่จะค้นหา

วิธีการต่างๆ ที่เหมาะสมกับตนเอง เพื่อไปสู่ยังเป้าหมายที่ตนเองต้องการ อย่างเช่น การปรึกษาในครั้งที่ 7 เป็นการทบทวนแนวทางการจัดการความเครียดของตนเองที่ผ่านมา มีความสำคัญในการช่วยให้บุคคลเกิดการเรียนรู้และเข้าใจความสามารถของตนเองในการจัดการความเครียดมากขึ้น ว่ามีความเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม ช่วยให้เกิดการรู้เท่าทันความเครียดและพัฒนาความสามารถในการจัดการกับความเครียด ทำให้จัดการกับความเครียดที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี จากการปรึกษาในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าพนักงานบริษัท กลุ่มทดลองยังคงมีความสามารถในการจัดการกับความเครียดในการทำงานได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นไปตามเป้าหมายของการปรึกษาออนไลน์รายบุคคลทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Beauchemin (2015) ได้ศึกษาผลของการช่วยเหลือทางสุขภาพด้วยทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้นที่เน้นการแก้ปัญหาต่อความเครียดและสุขภาพของนักศึกษา ผู้เข้าร่วมโครงการได้รับการสุ่มเลือก โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เครื่องมือที่วิจัยคือ Perceived Stress Scale และการเข้าร่วมโปรแกรมทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้นเป็นเวลา 7 สัปดาห์ ผลการวิจัย พบว่า การช่วยเหลือด้านสุขภาพที่มุ่งเน้นการแก้ปัญหาด้วยทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้น สามารถยกระดับการรับรู้เรื่องสุขภาพและความเครียดได้ และมีประสิทธิภาพมากกว่าการรักษาแบบปกติ นอกจากนี้ผลลัพธ์ยังชี้ให้เห็นว่าการช่วยเหลือดังกล่าวยังคงมีประสิทธิภาพอยู่ในระดับหนึ่งอย่างต่อเนื่องอีกด้วย และจากการที่ผู้วิจัยได้ให้การปรึกษาแก่ผู้รับการปรึกษาผ่านรูปแบบออนไลน์ โดยใช้วิดีโอคอล สามารถโต้ตอบกันได้อย่างทันทีทันใด ทำให้การปรึกษานั้นมีความสะดวกสบาย ทำให้ผู้รับการปรึกษาล้ำที่สะดุดคุย การใช้วิดีโอคอลเข้ามาช่วยในการปรึกษาจึงมีประสิทธิภาพเท่าเทียมกับการปรึกษาแบบเผชิญหน้ากัน สอดคล้องกับรายงานการวิจัยของ Greene et al. (2010, as cited Simpson, 2009) ผู้เข้าร่วมการบำบัดจำนวน 112 คนที่ได้มาจากการสุ่มให้ไปบำบัดทั้งแบบตัวต่อตัวและแบบที่ผ่านวิดีโอคอลสำหรับโรค PTSD แม้ว่าจะมีโอกาสมากที่จะสามารถตรวจพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างเงื่อนไขต่างๆ เนื่องจากมีผู้เข้าร่วมจำนวนมาก แต่ข้อค้นพบอีกครั้งก็ไม่ได้แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างเงื่อนไขต่างๆ ข้อสรุปที่ได้คือการบำบัดแบบตัวต่อตัวและแบบที่ผ่านวิดีโอคอลมีประสิทธิภาพเหมือนกันนั่นเอง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. การที่จะนำโปรแกรมการปรึกษาออนไลน์รายบุคคลทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้นไปใช้ผู้วิจัยและผู้รับการปรึกษาจะต้องสามารถใช้โปรแกรม Line Application ได้เป็นอย่างดี
2. แบบวัดความเครียดที่ใช้ในครั้งนี้ผู้วิจัยพัฒนาและปรับปรุงข้อคำถามให้สอดคล้องกับบริบทความเครียดในการทำงานเท่านั้น ผู้ที่สนใจจะนำแบบวัดไปใช้วัดความเครียดในแบบอื่นๆ ควรนำข้อคำถามมาปรับรายละเอียดให้เหมาะสมกับความเครียดที่จะทำการวัด

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

โปรแกรมที่ใช้ในการวิดีโอคอลครั้งนี้เป็นโปรแกรม LINE application ซึ่งในบางครั้ง สัญญาณอาจจะไม่เสถียร ในการปรึกษาออนไลน์ในการวิจัยครั้งถัดไปอาจจะลองเปลี่ยนไปใช้โปรแกรมอื่นๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้มากกว่าเดิม เช่น โปรแกรม Skype หรือสร้างโปรแกรมสำหรับการปรึกษาในรูปแบบวิดีโอคอลขึ้นมาใหม่เพื่อใช้สำหรับการปรึกษาโดยเฉพาะ

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2561). ผู้เชี่ยวชาญทั้งไทยและต่างประเทศร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้หาทางแก้ปัญหา “สุขภาพจิตคนวัยทำงาน” ในเวทีการประชุมวิชาการสุขภาพจิตนานาชาติ ครั้งที่ 17 ประจำปี 2561. สืบค้นจาก <http://www.prdmh.com/ข่าวสาร/ข่าวแจกกรมสุขภาพจิต/1165>
ผู้เชี่ยวชาญทั้งไทยและต่างประเทศร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้หาทางแก้ปัญหา – “สุขภาพจิตคนวัยทำงาน” – ในเวทีการ.html.
- กรมสุขภาพจิต. (2562). กรมสุขภาพจิต เผยสถิติประชาชนโทรปรึกษาสายด่วน 1323 เรื่อง ความเครียดจากการเมืองเพิ่มขึ้นร้อยละ 68 เน้นรับฟังความคิดที่แตกต่างได้ แต่ไม่แตกแยก. สืบค้นจาก <http://www.prdmh.com/ข่าวสาร/ข่าวแจกกรมสุขภาพจิต/1363> – กรมสุขภาพจิต – เผยสถิติประชาชนโทรปรึกษาสายด่วน – 1323 – เรื่องความเครียดจากการเมืองเพิ่มขึ้นร้อยละ – 68 – เน้นรับฟังความคิดที่แตกต่างได้ – แต่ไม่แตกแยก.html
- กุลวิณ ชุ่มฤทัย. (2562). ผลการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีการปรึกษาแบบเน้นทางออกระยะสั้นต่อการแก้ปัญหาเชิงสังคมของนิสิตชั้นปีที่1. วารสารวัดผลการศึกษา, 36(99), 116–128.
- ณัฐวุฒิ สรพิพัฒน์เจริญ. (2558). การปรับตัวของนิสิตที่รับการปรึกษาออนไลน์ตามแนวทฤษฎีการปรึกษาแบบเน้นทางออก. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, คณะศึกษาศาสตร์, สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา.
- ศุภชัย ยาวะประภาษ. (2552). ความเครียดของนักบริหาร : ปัญหาและทางออก. วารสารสังคมศาสตร์, 19, 62–89.
- ศุภมาส หวานสนิท. (2559). ผลของการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้น ต่อความสามารถในการแก้ปัญหา ของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, คณะศึกษาศาสตร์, สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา.
- สุนันทา สมใจ. (2557). การบริหารงานบุคคล (Personnel Administration) กับการประเมินผลการปฏิบัติงาน (Performance Appraisal). วารสารวัดผลการศึกษา, 31(89), 46–58.
- อุมาภรณ์ สุขารมณ. (2559). การให้คำปรึกษาออนไลน์ Online Counseling. วารสารจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต, 1(12), 1–10.
- Barandeh, N., Shafieabadi, A., & Ahghar, G. H. (2010). Job Stress, Group Counseling, Solution – Focused Therapy. *Spring 2010*, 5 (22), 1 – 21.
- Beauchemin, J. (2015). *Examining the effectiveness of a short – term solution – focused wellness group intervention on perceived stress and wellness among college students*. Graduate Program in Social Work, Doctor of Philosophy in the Graduate School of the Ohio State University.
- Bouchard, S., Payeur, R., Rivard, V., Allard, M., Paquin, B., Renaud, P., & Goyer, L. (2000). Cognitive behavior therapy for panic disorder with agoraphobia in videoconference: results. *Cyberpsychology & behavior*, 3, 999–1007.
- Corey, G. (2009). *Theory and practice of counseling and psychotherapy* (8th ed.). Belmont, CA: Thomson Brooks/Cole.

- Ekienabor, E. E. (2016). Impact of job stress on employees' productivity and commitment. *International journal for research in business, management and accounting*, 2(5), 124–133.
- MacDonald, A. J. (2016). *Solution – Focused Brief Therapy Evaluation List*. Retrieved from <http://www.solutionsdoc.co.uk>
- Mallen, M. J. (2005). *Online counseling: dynamics of process and assessment*. Ph.D., Doctor of Philosophy, Psychology (Counseling Psychology), Iowa State University.
- Meier, A. (2000). Offering social support via the Internet: A case study of an online support group for social workers. *Journal of technology in human services*, 17(2/3), 237–266.
- Simpson, S. (2009). Psychotherapy via videoconferencing: a review. *British journal of guidance & counseling*, 37(3), 271–286.
- Slater & Gordon Lawyers. (2014). *HR claim to be the most stressed at work with 62% citing stress*. Retrieved from <http://www.hrreview.co.uk/hr-news/wellbeing-news/hr-claim-to-be-the-most-stressed-at-work-with-62-citing-stress/52334hr-professionals>.
- Steel, K., Cox, D., & Garry, H. (2011). Therapeutic videoconferencing interventions for the treatment of long – term conditions. *Journal of telemedicine and telecare* 17(3), 109–117.

การเสริมสร้างการปรับตัวทางอารมณ์ของสตรีที่ถูกกระทำความรุนแรงภายในครอบครัว ด้วยการปรึกษารายบุคคลทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม Enhancing emotional adjustment of family abused women through individual counseling on rational emotive behavior theory

วริศรา ชีพสมุทร¹ เพ็ญภา กุลนภาดล² และประชา อินัง³

Warisara Cheepsamut¹ Pennapha Koolnaphadol² Pracha Inang³

¹นิสิตปริญญาโทสาขาวิชาจิตวิทยาการปรึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Student (B.Sc.) Counseling Psychology, Faculty of Education, Burapha University

Corresponding author, E – mail: warisara4055@gmail.com

²รองศาสตราจารย์ ดร.สาขาจิตวิทยาการปรึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Lecturer, Associate Professor, Ed.D., Department of Research and Applied Psychology, Faculty of Education, Burapha University, E – mail: drpennapha@yahoo.com

³อาจารย์ ดร. สาขาจิตวิทยาการปรึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Lecturer, Ph.D., Department of Research and Applied Psychology, Faculty of Education, Burapha University, E – mail: pracha@go.ac.th

Received: June 23, 2019; Revised: February 28, 2020; Accepted: April 24, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการเสริมสร้างการปรับตัวทางอารมณ์ของสตรีที่ถูกกระทำความรุนแรงภายในครอบครัวด้วยการปรึกษารายบุคคลทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ สตรีที่ถูกกระทำความรุนแรงภายในครอบครัว ที่มีคะแนนการปรับตัวทางอารมณ์อยู่ในระดับต่ำ จำนวน 20 คน และมีความสมัครใจในการเข้าร่วมการวิจัย โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 10 คน และกลุ่มควบคุม 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบวัดการปรับตัวทางอารมณ์และโปรแกรมการปรึกษารายบุคคลทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น ผู้วิจัยดำเนินการทดลองให้การปรึกษาแก่กลุ่มทดลอง จำนวน 10 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำประเภทหนึ่งตัวแปรระหว่างกลุ่ม และทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีของนิวแมน – คูลส์ ผลการศึกษาพบว่า สตรีที่ถูกกระทำความรุนแรงภายในครอบครัวกลุ่มทดลอง มีค่าเฉลี่ยคะแนนการปรับตัวทางอารมณ์สูงกว่ากลุ่มควบคุมในระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสตรีที่ถูกกระทำความรุนแรงภายในครอบครัวกลุ่มทดลองมีค่าคะแนนเฉลี่ยการปรับตัวทางอารมณ์ในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลสูงกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การปรับตัวทางอารมณ์, สตรีที่ถูกกระทำความรุนแรงภายในครอบครัว, ความรุนแรงภายในครอบครัว

Abstract

This research is quasi – experimental research. The objective was to study the effect of enhancing the emotional adjustment of family abused women by using rational emotive behavior therapy. The sample group used in the study was 20 family abused women with low emotional adjustment, voluntary participation in research which divided into two groups, 10 for experimental groups and 10 for control groups. The tools used in this research consisted of emotional adjustment test and individual counseling programs of rational emotive behavior therapy which was developed by a researcher. The intervention was administered to the experimental group for 10 sessions, 60 minutes each and twice a week. The data analyzed by using repeated measure analysis of variance: one's between – subject variable, one's within – subject variable and another one's tested of pair difference by Newman – Kool's method

The results had statistical significance interaction at 0.05 level. The mean scores of emotional adjustment of family abused women in experimental group was higher than control group with statistical significance at 0.05 level for post – test and follow – up phases. The mean scores of emotional adjustment of family abused women in the experimental group was higher than family abused women in the control group for the post – test and follow – up phases had higher than in the pre – experimental period with statistical significance at 0.05 level.

Keyword: Emotional adjustment, Domestic violence against women, Domestic violence

บทนำ

การใช้ความรุนแรงต่อสตรีเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในทุกสังคม นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เนื่องจากชายและหญิงจำนวนมาก นิยมใช้ชีวิตสมรสกันเร็วขึ้นโดยมีการศึกษาพฤติกรรมของคู่ตนเองน้อยลง อาจทำให้ไม่สามารถปรับตัวเข้าหากันได้ในเวลาต่อมา การไม่ดูแลเอาใจใส่กัน การขาดการสื่อสารที่ระหว่ากันอาจก่อให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวขึ้นได้ (ปวิณภัทร์ มิ่งขวัญธนรัชต์, เพ็ญญา กุลนภาดล และดลดาว ปุณณานนท์, 2561) สตรีที่ถูกกระทำรุนแรงส่วนใหญ่มีจุดเริ่มต้นมาจากคนในครอบครัวหรือบุคคลภายในบ้าน โดยพบว่าสามีหรือคนรักเป็นผู้กระทำ ซึ่งการใช้ความรุนแรงในครอบครัวโดยการทำร้ายร่างกายภรรยาโดยสามีนั้น เป็นวิธีการหนึ่งของการแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งของคู่สมรส ในปี 2559 ข้อมูลของกรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว ตามระบบฐานข้อมูลความรุนแรงต่อเด็ก สตรี และความรุนแรงภายในครอบครัว แสดงจำนวนเหตุการณ์ความรุนแรงในครอบครัวที่เข้าสู่กระบวนการตามพระราชบัญญัติโดยจำแนกความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำและผู้ถูกกระทำ ช่วงอายุ ประเภท สาเหตุ และสถานที่เกิดเหตุการณ์ เหตุการณ์ความรุนแรงในครอบครัวที่บันทึกในปี 2559 มีจำนวนทั้งสิ้น 749 ราย ซึ่งยังไม่รวมเหตุการณ์ความรุนแรงในครอบครัวที่เกิดขึ้นแต่ไม่มีการรายงานเข้าสู่ระบบ ข้อมูลความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำและผู้ถูกกระทำโดยเหตุการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นมีจำนวน 636 ราย ความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำและผู้ถูกกระทำที่เกิดขึ้นมากที่สุด คือ ระหว่างสามี/ภรรยา จำนวน 433 ราย คิดเป็นร้อยละ

68.08 รองลงมา ระหว่างบิดามารดากระทำต่อบุตร จำนวน 122 ราย คิดเป็นร้อยละ 19.18 และญาติ จำนวน 22 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.46 (อัจฉพรณ ทับทิมทอง และคณะ, 2559)

ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวนั้นวันจะยิ่งมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ปัญหาและอุปสรรค คือ ทศนคติและความเชื่อของคน โดยเฉพาะปัญหาในการแก้ไขความรุนแรงในครอบครัว เป็นต้นตอของ ปัญหาความรุนแรงต่างๆ ตามมา ในสังคมไทยยังมีค่านิยมที่ว่าสตรีเป็นเพียงสมบัติของผู้ชาย เนื่องจาก แนวคิดระบบชายเป็นใหญ่ จึงทำให้ผู้ชายที่ใช้ความรุนแรงกับภรรยานำมาใช้เพื่อแสดงอำนาจค่านิยมใน เรื่องนี้ ลักษณะของสตรีในกลุ่มนี้คือ การพึ่งพา โดยรู้สึกว่าตนเองไม่สามารถดำเนินชีวิตเองได้โดย ปราศจากผู้ชาย ภรรยาในกลุ่มนี้มักมาจากครอบครัวที่ฝ่ายชายมีลักษณะก้าวร้าว และฝ่ายหญิงมีลักษณะ คล้อยตาม ดังนั้นเมื่อสตรีเหล่านี้ถูกกระทำ ความรุนแรงจึงมักจะมองว่าเป็นเรื่องปกติ และมักโทษตัวเองว่า เป็นฝ่ายผิด สมควรได้รับการลงโทษจากสามี ผลกระทบที่เกิดขึ้นคือ การบาดเจ็บทางร่างกาย ความพิการ และสูญเสียชีวิต และยังส่งผลให้เกิดบาดแผลทางจิตใจต่อภรรยาที่ถูกทำร้ายอีกด้วย โดยภรรยาที่ถูก กระทำรุนแรงจะเกิดความรู้สึกขาดความเชื่อมั่นในตนเอง หวาดกลัว บุคลิกภาพเปลี่ยนแปลง ก้าวร้าว อารมณ์รุนแรงขึ้น มีอาการย้ำคิดย้ำทำ วิตกกังวล และตกอยู่ในภาวะซึมเศร้า ทำให้สุขภาพจิตเสื่อมได้ ผลกระทบที่จะเกิดกับผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงมีทั้งทางกายและใจ ยิ่งถูกกระทำ ความรุนแรงมากก็จะส่งผล ให้เกิดภาวะซึมเศร้า เสี่ยงต่อการฆ่าตัวตายได้ ซึ่งบาดแผลภายในจิตใจของสตรีไม่อาจลบเลือนไปได้ง่ายๆ ส่งผลต่ออารมณ์และความรู้สึก ซึ่งเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมทางกาย วาจา บุคลิกภาพและการดำเนิน ชีวิต (ตริณา พลอยสวัสดิ์ไชย, สุวิมล ตีรกันันท์, และกมลทิพย์ ศรีหาเกษ, 2562) บางคนมีอาการเครียด ท้อแท้เรื้อรัง สูญเสียความมั่นใจในตนเอง กลัวสังคมไม่ยอมรับ อับอาย ซึมเศร้า หรือบางรายมีอาการทาง จิต หวาดกลัว หวาดผวา แม้เหตุการณ์สิ้นสุดมาเป็นเวลานานแล้ว เป็นต้น (สำนักพัฒนาสุขภาพจิต, 2543)

การปรับตัวทางอารมณ์ ของสตรีที่ถูกกระทำ ความรุนแรงภายในครอบครัวมีความสำคัญ อย่างยิ่ง เพราะหากสตรีที่ถูกกระทำ ความรุนแรงในครอบครัวมีการปรับตัวทางอารมณ์ที่ไม่ดี สามารถ ส่งผลให้เกิดภาวะความผิดปกติทางอารมณ์ตามมา (สมพร รุ่งเรืองกลกิจ และคณะ, 2558) จากการศึกษา ที่กล่าวในช่วงต้นจะพบว่า สตรีที่ถูกกระทำ ความรุนแรงจนเป็นเหตุให้เกิดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ทั้ง พฤติกรรมภายในและภายนอก มักมีสาเหตุมาจากการถูกทำร้ายทางด้านร่างกายและจิตใจที่ส่งผลให้เกิด ปัญหาทางด้านอารมณ์ เพราะมีการปรับตัวทางอารมณ์ที่ไม่เหมาะสมพอที่จะรับมือกับสถานการณ์ความ รุนแรงภายในครอบครัวที่เกิดขึ้นได้ การปรับตัวทางอารมณ์ มีองค์ประกอบคือ การรับรู้ เข้าใจปัญหา และ สามารถหาแนวทางแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ การแยกแยะความรู้สึกส่วนตัวกับความเป็นจริง และสามารถแสดงออกได้อย่างสอดคล้องตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป การพัฒนาการปรับตัวทางอารมณ์ จึงอาจเป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะสามารถช่วยให้สตรีที่ถูกกระทำ ความรุนแรงในครอบครัวสามารถที่จะอยู่กับ สถานการณ์และสภาพแวดล้อมนั้นๆ อย่างมั่นคงและมีความสุขตามอัตภาพ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญในการเสริมสร้างและพัฒนาการปรับตัวทางอารมณ์ของสตรี ที่ถูกกระทำ ความรุนแรงในครอบครัว โดยใช้การปรึกษารายบุคคลทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และ พฤติกรรม (Ellis, Albert and John M. Whiteley, 1979) ซึ่งเป็นกระบวนการให้การช่วยเหลือระหว่าง บุคคลที่มุ่งเน้นในการปรับเปลี่ยนความคิด ความเชื่อที่ไม่สมเหตุสมผล ที่เป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาทาง อารมณ์และพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม การเปลี่ยนความคิดให้สมเหตุสมผลจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทาง อารมณ์และพฤติกรรมที่ดีขึ้น เพื่อแก้ปัญหาการปรับตัวทางอารมณ์ดังกล่าว

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาผลของการปรึกษารายบุคคลทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรมต่อการปรับตัวทางอารมณ์ในกลุ่มสตรีที่ได้รับความรุนแรงในครอบครัว

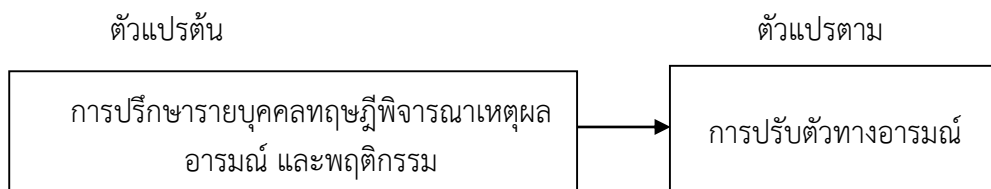
สมมติฐานของการวิจัย

1. สตรีที่ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัว ที่ได้รับการปรึกษารายบุคคลทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม มีคะแนนการปรับตัวทางอารมณ์ ในระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผลสูงกว่ากลุ่มควบคุม
2. สตรีที่ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัว ที่ได้รับการปรึกษารายบุคคลทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม มีคะแนนการปรับตัวทางอารมณ์ ในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลสูงกว่าในระยะก่อนการทดลอง

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. สามารถนำผลวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการให้การปรึกษาแก่สตรีที่มีปัญหาด้านการปรับตัวทางอารมณ์ อันเนื่องมาจากถูกกระทำความรุนแรงภายในครอบครัว
2. สามารถนำผลการให้การปรึกษาทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม มาเป็นแนวทางเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและฟื้นฟูสภาพจิตใจของสตรีที่ตกเป็นเหยื่อของความรุนแรงภายในครอบครัว
3. สามารถเป็นแนวทางให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมสุขภาพจิตของผู้ที่มีปัญหาด้านการปรับตัวทางอารมณ์ของสตรีที่ถูกกระทำความรุนแรงได้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

- 1) ตัวแปรต้น (Independent variable) ได้แก่การได้รับการปรึกษารายบุคคลทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรมที่ไม่ได้รับการปรึกษารายบุคคลทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม
- 2) ตัวแปรตาม (Dependent variable) คือ การปรับตัวทางอารมณ์

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การปรับตัวทางอารมณ์ หมายถึง กระบวนการภายในจิตใจของสตรีที่ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัว มีการเรียนรู้และทำความเข้าใจสถานการณ์และสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่เป็นอุปสรรค โดยอาศัยกลไกต่างๆ ให้สามารถรักษาสมดุลทางจิตใจ และอารมณ์ จนสามารถแสดงออกทางอารมณ์ได้อย่าง

เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมนั้นๆ ได้โดยไม่ตกอยู่ใต้อำนาจของผู้อื่น โดยวัดได้จากแบบวัดการปรับตัวทางอารมณ์ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น

2. การให้การศึกษารายบุคคลทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม หมายถึง กระบวนการให้การช่วยเหลือระหว่างบุคคลที่มุ่งเน้นในการปรับเปลี่ยนความคิด ความเชื่อที่ไม่สมเหตุสมผล ซึ่งเป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาทางอารมณ์และพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมตามมา การเปลี่ยนความคิดให้สมเหตุสมผลจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์และพฤติกรรมที่ดีขึ้น โดยมีเทคนิคการศึกษา ได้แก่ เทคนิคทางปัญญา (Cognitive Techniques) เทคนิคทางอารมณ์ (Emotive Techniques) เทคนิคทางพฤติกรรม (Behavioral Techniques)

3. สตรีที่ถูกกระทำความรุนแรงภายในครอบครัว หมายถึง สตรีที่เข้ารับการช่วยเหลือจากศูนย์ธารชีวิตสตรี ขอยนาเกลือ 25 ที่เป็นผู้ถูกกระทำความรุนแรงภายในครอบครัว มีอายุระหว่าง 18 – 40 ปี

4. ความรุนแรงภายในครอบครัว หมายถึง กระทำการใดๆ ที่ส่งผลให้บุคคลในครอบครัวเกิดความทุกข์ทรมานทั้งทางร่างกายและจิตใจเช่น การทุบตีทำร้ายร่างกาย การด่าทอ คุกคาม เหยียดหยาม จำกัดสิทธิถูกกีดกันเสรีภาพทั้งในที่สาธารณะและการใช้ชีวิตส่วนตัว

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ คือ สตรีที่มาขอรับความช่วยเหลือจากศูนย์ธารชีวิตสตรี ขอยนาเกลือ 25 ตำบลหนองปรือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี จำนวน 82 คนกลุ่มตัวอย่าง คือสตรีที่มาขอรับความช่วยเหลือจากศูนย์ธารชีวิตสตรี ที่มีประวัติการได้รับความรุนแรงภายในครอบครัว เช่น ได้รับความรุนแรงทางร่างกาย ความรุนแรงทางจิตใจ ความรุนแรงทางเพศ ความรุนแรงทางสังคม หรือได้รับความรุนแรงในหลายรูปแบบควบคู่กันไป ผู้วิจัยให้สตรีที่ได้รับความรุนแรงภายในครอบครัวทำแบบวัดการปรับตัวทางอารมณ์นำคะแนนที่ได้จากการทำแบบวัดการปรับตัวทางอารมณ์มาจัดเรียงคะแนนจากน้อยที่สุดไปมากที่สุด คัดเลือกสตรีที่มีคะแนนการปรับตัวทางอารมณ์ต่ำกว่า 127 คะแนน มาเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน สอบถามความสมัครใจในการเข้าร่วมทดลองเมื่อได้กลุ่มตัวอย่างตามความสมัครใจจำนวน 20 คนแล้ว ทำการจับฉลากแบ่งกลุ่มเป็น กลุ่มทดลองจำนวน 10 คน และกลุ่มควบคุมจำนวน 10 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบวัดการปรับตัวทางอารมณ์ที่พัฒนามาจากกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการปรับตัวทางอารมณ์ของอะกิลเลอร่า และ แมสสิก (Aquilera & Messick, 1974) ที่มีความเชื่อมั่นทั้งฉบับที่ .98 และโปรแกรมการศึกษารายบุคคลทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม โดยโปรแกรมมีจำนวน 10 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที

3. วิธีดำเนินการทดลองแบ่ง 4 ระยะ คือ ระยะก่อนทดลอง ผู้วิจัยให้สตรีที่ถูกกระทำความรุนแรงภายในครอบครัวที่มาเข้ารับการช่วยเหลือที่ศูนย์ธารชีวิตสตรีจำนวน 82 คน ทำแบบวัดการปรับตัวทางอารมณ์ คัดเลือกสตรีที่มีคะแนนการปรับตัวทางอารมณ์อยู่ในระดับต่ำจำนวน 20 คน และทำการสุ่มอย่างง่ายโดยใช้วิธีจับฉลาก (Random Assignment) แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง จำนวน 10 คน กลุ่มควบคุม จำนวน 10 คน คะแนนที่ได้จากการวัดครั้งนี้จะเป็นคะแนนของระยะก่อนการทดลองระยะทดลอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองการศึกษารายบุคคลทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม กับกลุ่มทดลอง โดยโปรแกรมแบ่งออกเป็น 10 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการศึกษารายบุคคลทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรมแต่ยังคงได้รับการดูแลด้านจิตใจจากศูนย์ธารชีวิตสตรีเป็นปกติระยะหลังการทดลอง ผู้วิจัยให้สตรีที่ถูกกระทำความรุนแรงภายในครอบครัว กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบวัดการปรับตัวทางอารมณ์ หลังจากการทดลองในครั้งที่ 10 ซึ่งเป็นขั้นยุติ

การปรึกษา คะแนนจากการทำแบบวัดครั้งนี้จะเก็บผลเป็นคะแนนหลังจากการทดลองระยะติดตามผล หลังจากการทดลองเสร็จเป็นเวลา 2 สัปดาห์ ผู้วิจัยให้สตรีที่ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัวกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบวัดการปรับตัวทางอารมณ์ เพื่อเก็บผลคะแนนเป็นคะแนนในระยะติดตามผลและนำข้อมูลที่ได้ในระยะก่อนการทดลอง หลังจากการทดลอง และระยะติดตามผลไปวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ของคะแนนการปรับตัวทางอารมณ์ของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังทดลอง และระยะติดตามผล โดยการนำเสนอในรูปแบบตารางและแผนภูมิในระยะต่างๆ ของการทดลอง และวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนการปรับตัวทางอารมณ์ในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำประเภทหนึ่งตัวแปรระหว่างกลุ่มและหนึ่งตัวแปรภายในกลุ่ม (Repeated – measures analysis of variance: One between – subjects variance and one with in subjects variance) ของฮาวเวล (Howell, 2007, p. 461) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีของ นิวแมน – คูลส์ (Newman – Keuls procedure)

ผลการวิจัย

การวิเคราะห์เปรียบเทียบการปรับตัวทางอารมณ์ การทดสอบผลย่อยของวิธีการทดลองในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล และผลทดสอบย่อยของระยะเวลาในสตรีที่ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัวที่เข้ารับการเสริมสร้างการปรับตัวทางอารมณ์ด้วยการปรึกษารายบุคคล ทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม ดังแสดงในตารางที่ 1 – 2

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบผลย่อยของวิธีการทดลองในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล

V	SS	df	MS	F
ระยะก่อนการทดลอง				
Between group	0.05	1	0.05	0.00*
Error	496.5	8	27.5833	
ระยะหลังการทดลอง				
Between group	3484.8	1	3484.8	109.24*
Error	574.2	8	31.9	
ระยะติดตามผล				
Between group	4774.05	1	4774.05	41.22*
Error	608.5	8	33.8056	

ปรับค่า df เป็น 26, $F_{.05}(1,26)=4.225$ ด้วยวิธีการของ Welch – Satterwaite (Howell, 2007, p.459)* $p < .05$

จากตารางที่ 1 พบว่า ระยะก่อนการทดลอง สตรีที่ถูกกระทำความรุนแรงภายในครอบครัวกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีค่าเฉลี่ยคะแนนการปรับตัวทางอารมณ์ที่ไม่แตกต่างกัน ในระยะหลังการทดลอง พบว่า สตรีที่ถูกกระทำความรุนแรงภายในครอบครัว กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีค่าเฉลี่ยคะแนนการ

ปรับตัวทางอารมณ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนในระยะติดตามผลพบว่า สตรีที่ถูกกระทำความรุนแรงภายในครอบครัวกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยคะแนนการปรับตัวทางอารมณ์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนพบว่า ต้องมีระยะเวลาการทดสอบอย่างน้อย 1 คู่ ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจึงทำการเปรียบเทียบด้วยวิธีการทดสอบรายคู่ โดยวิธีของนิวแมน – คูลล์ (Newman – Keuls procedure) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนการปรับตัวทางอารมณ์ของสตรีที่ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัว ระหว่างระยะหลังการทดลองกับระยะก่อนการทดลอง ระยะติดตามผลกับระยะก่อนการทดลอง และระยะติดตามผลกับระยะหลังการทดลอง ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนการปรับตัวทางอารมณ์ของสตรีที่ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัวที่เข้ารับการปรึกษารายบุคคลทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม ที่เข้ารับการปรึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของนิวแมน – คูลล์ (Newman – Keuls procedure)

$\bar{X}$	ระยะก่อนการทดลอง	ระยะหลังการทดลอง	ระยะติดตามผล
	122.3	148.7	150.8
122.3	—	26.4*	28.500*
148.7	—	—	2.100*
150.8	—	—	—
r		2	3
$q_{.95}(r, 18)$		2.97	3.610
$q_{.95}(r, 18) \sqrt{\frac{MS_{error}}{n}}$		3.769	4.582

* $p < .05$

จากตารางที่ 2 พบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนการปรับตัวทางอารมณ์ของสตรีที่ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัวที่เข้ารับการปรึกษารายบุคคลทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 2 คู่คือ 1) คะแนนการปรับตัวทางอารมณ์เฉลี่ยในระยะหลังการทดลองสูงกว่าระยะก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) คะแนนการปรับตัวทางอารมณ์เฉลี่ยในระยะติดตามผลสูงกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และค่าเฉลี่ยคะแนนการปรับตัวทางอารมณ์ของสตรีที่ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัวในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลไม่พบความแตกต่าง แสดงว่าค่าเฉลี่ยคะแนนการปรับตัวทางอารมณ์ของสตรีที่ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัวที่เข้ารับการปรึกษารายบุคคลทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม ในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลสูงกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และไม่พบความแตกต่างในระยะติดตามผลและระยะหลังการทดลอง

อภิปรายและข้อเสนอแนะ

จากผลของการปรึกษารายบุคคลทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม ต่อการปรับตัวทางอารมณ์ในกลุ่มสตรีที่ได้รับความรุนแรงในครอบครัว สามารถอภิปรายผลการศึกษานี้ได้ว่า กระบวนการปรึกษารายบุคคลทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรมที่นำมาใช้ในการศึกษานั้น มีวิธีการและรูปแบบต่างๆ ในการช่วยเสริมสร้างการปรับตัวทางอารมณ์ ทำให้ได้เรียนรู้ถึงวิธีคิด การพัฒนาและการวางแผนให้ตนเอง สามารถควบคุมและปรับอารมณ์ของตนเองได้มากกว่าที่เคยเป็น จากการที่สตรีที่ถูกกระทำความรุนแรงภายในครอบครัวที่ได้เรียนรู้จากการทำกิจกรรมทั้ง 10 ครั้ง นำมาปฏิบัติและปรับใช้เพื่อเสริมสร้างการปรับตัวทางอารมณ์ของตนเอง และเผชิญกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นสิ่งที่ส่งผลดีต่อตนเอง เพื่อที่จะทำตามเป้าหมายในชีวิตต่อไป การปรึกษารายบุคคลทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม ต่อการปรับตัวทางอารมณ์ในกลุ่มสตรีที่ได้รับความรุนแรงในครอบครัว สามารถช่วยเพิ่มคะแนนการปรับตัวทางอารมณ์ของกลุ่มสตรีที่ได้รับความรุนแรงในครอบครัวได้ โดยคะแนนระยะหลังการทดลองสูงขึ้นจากระยะก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชัยวัฒน์ เดชพิทักษ์ (2555) ที่ศึกษาการมองโลกในแง่ดีเพื่อการปรับตัวทางสังคมของเยาวชนที่ถูกคุมประพฤติ โดยการให้การปรึกษากลุ่มแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม กลุ่มตัวอย่างคือเยาวชนที่มีอายุระหว่าง 15 – 18 ปีจำนวน 20 คนจากสำนักงานคุมความประพฤติจังหวัดชลบุรี ที่มีคะแนนการมองโลกในแง่ดีต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา สุ่มเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบวัดการมองโลกในแง่ดีและโปรแกรมการให้การปรึกษากลุ่มแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรม โดยให้การปรึกษาทั้งหมด 10 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที ผลการวิจัยพบว่ามีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองและระยะเวลาในการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในกลุ่มทดลองมีคะแนนการมองโลกในแง่ดีเพื่อการปรับตัวทางสังคมสูงกว่ากลุ่มควบคุมในระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และในกลุ่มทดลองมีคะแนนการมองโลกในแง่ดีเพื่อการปรับตัวทางสังคม ในระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผลสูงกว่าจากระยะก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สอดคล้องกับงานวิจัยของอัมพล สุอำพัน (2542) ที่กล่าวว่าอารมณ์เป็นปัจจัยต่อการพัฒนาการด้านบวกกับเด็ก ๆ จนกระทั่งเติบโตไปเป็นบุคคลที่มีบุคลิกภาพที่สมบูรณ์ อารมณ์ทุกขซึ่งเป็นอารมณ์ตรงกันข้ามกับอารมณ์สุขนั้นก็เป็นปัจจัยที่จะเหนี่ยวรั้งและมีผลด้านลบต่อการพัฒนาการของบุคคลได้เป็นอย่างมาก อารมณ์มีความสำคัญต่อชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ โดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับตัว ทำให้การดำเนินชีวิตมีความหมายแตกต่างไปจากเครื่องจักร เราใช้อารมณ์เป็นเครื่องบ่งชี้ความรู้สึกนึกคิด ช่วยให้เราเรียนรู้ที่จะรู้จักตนเองและผู้อื่น เป็นแรงผลักดันหรือแรงจูงใจทำให้เกิดความกระตือรือร้นมีชีวิตชีวา ทำให้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีให้การช่วยเหลือผู้อื่น เป็นสัญญาณเตือนภัยให้รู้จักการต่อสู้ การเอาตัวรอด และการแสดงออกทางอารมณ์ยังสามารถบ่งบอกถึงสุขภาพจิตของบุคคลได้อีกด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ นพพล พร้อมเที่ยงตรง (2549) เรื่องการศึกษาและพัฒนาการปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่น มีจุดมุ่งหมายเพื่อการศึกษาและพัฒนาการปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่น โดยให้การปรึกษากลุ่มทฤษฎีเกสตัลท์กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีคะแนนการปรับตัวทางอารมณ์ตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 8 คน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนการปรับตัวทางอารมณ์ดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือดูแลสตรีที่ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัวช่วยส่งเสริมการปรับตัวทางอารมณ์โดยสอดแทรกเนื้อหาเกี่ยวกับการปรับตัวทางอารมณ์ผ่านการเรียน การสอน หรือกิจกรรมที่ทางสถาบันจัดขึ้น
2. โปรแกรมการปรึกษารายบุคคลทฤษฎีพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรมมีประสิทธิภาพในการช่วยเสริมสร้างการปรับตัวทางอารมณ์ ควรนำโปรแกรมไปลองใช้กับทุกเพศไม่ใช่เพียงเฉพาะสตรีเท่านั้น อาจจะทำการปรับกิจกรรมบ้างเล็กน้อยเพื่อให้เข้ากับบริบทของกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ ได้

ข้อเสนอแนะในการทาวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการติดตามผลการให้การปรึกษาในระยะยาวหลังเสร็จสิ้นการทดลองไปแล้ว โดยอาจใช้เวลาในการติดตามในระยะ 3 – 6 เดือน
2. ควรปรับเปลี่ยนจากการให้การปรึกษารายบุคคล ไปเป็นการปรึกษาแบบกลุ่มเพื่อลดระยะเวลาในการทดลองให้สั้นลงได้

เอกสารอ้างอิง

- ชัยวัฒน์ เดชพิทักษ์. (2555). ผลการให้การปรึกษากลุ่มแบบพิจารณาเหตุผล อารมณ์ และพฤติกรรมต่อการมองโลกในแง่ดีเพื่อการปรับตัวทางสังคมของเยาวชนที่ถูกคุมประพฤติ. (ปริยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศิรณา พลอยสวัสดิ์ไชย, สุวิมล ติรณานันท์, และกมลทิพย์ ศรีหาเกษ. (2562). การศึกษาองค์ประกอบของพฤติกรรมจากความฉลาดทางอารมณ์และความฉลาดทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 สำนักงานเขตหนองจอก สังกัดกรุงเทพมหานคร. *วารสารการวัดผลการศึกษา*, 36(100), 110–125.
- นพพล พร้อมเที่ยงตรง. (2549). การศึกษาและพัฒนาการปรับตัวทางอารมณ์ของนักเรียนวัยรุ่น. (ปริยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว.
- ปวีณภัทร์ มิ่งขวัญธนรัชต์, เพ็ญญา กุลนภาดล, และดลดาว ปุณณานนท์. (2561). ผลการปรึกษาคู่สมรสทฤษฎีกลยุทธต่อความมั่นคงในชีวิตสมรส. *วารสารการวัดผลการศึกษา*, 35(98), 68–80.
- สมพร รุ่งเรืองกลกิจ, และคณะ. (2558). ประเมินผลการใช้หลักสูตรการให้การปรึกษาเพื่อฟื้นฟูอำนาจและศักยภาพตามแนวสตรีนิยม. *วารสารพยาบาลศาสตร์และสุขภาพ*. 38(3), 1–13.
- สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต. (2543). “อีคิว: ความฉลาดทางอารมณ์”. นนทบุรี: ที – คอม.
- อัจฉพรณ ทับทิมทอง, พรพิมล นันทะวงศ์, วงศกร แฉ่งจรัส, และสาวปวีณา อยู่ปฐม. (2559). รายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านความรุนแรงในครอบครัวสำหรับการรายงานตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ประจำปี 2558. กรุงเทพฯ: กรมกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- อัมพล สุอำพัน. (2542). ความผิดหวังกับการองกาม. *นิตยสารรักลูก*. 17(195), 86–88.
- Ellis, Albert and John M. Whiteley. (1979). *The Theoretical and Empirical Foundations of Rational – Emotive Therapy*. California : Brook/Cole Publishing Company.
- Howell, D. C. (2007). *Statistical methods for psychology* (6th ed.). Belmont, CA: Wadsworth.

การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางใจของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่มาจาก ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวด้วยการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเผชิญความจริง Enhancing resilience quotient of primary school students from single parent family through reality therapy group counselling

ศุภกานต์ บำรุงสุนทร¹ เพ็ญภา กุลนภาดล² และประชา อินัง³
Supakan Bumrungsunthon¹ Pennapha Koolnaphadol² Pracha Inang³

¹นิสิตปริญญาโท สาขาจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
Student (B.Sc.) Counseling Psychology, Faculty of Education, Burapha University
Corresponding author, E – mail: lwant – love1@hotmail.com

² รองศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์ มหาวิทยาลัยบูรพา
Associate Professor, Ed.D., Department of Research and Applied Psychology,
Faculty of Education, Burapha University, E – mail: drpennapha@yahoo.com

³ อาจารย์ ดร. ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์ มหาวิทยาลัยบูรพา
Ph.D., Department of Research and Applied Psychology, Faculty of Education,
Burapha University, E – mail: pracha@go.ac.th

Received: June 23, 2019; Revised: April 6, 2020; Accepted: April 23, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางใจของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่มาจากครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวด้วยการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเผชิญความจริง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่มาจากครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวอาศัยอยู่ในตำบลหนองตะพาน ปีการศึกษา 2561 ที่มีคะแนนจากการทำแบบทดสอบในระดับต่ำกว่า 50 คะแนน และสมัครใจเข้าร่วมการทดลองจำนวน 20 คน โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มทดลอง 10 คน และกลุ่มควบคุม 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองคือ แบบวัดภูมิคุ้มกันทางใจ และโปรแกรมการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเผชิญความจริงที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น กลุ่มทดลองได้รับการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเผชิญความจริงจำนวน 10 ครั้ง ครั้งละ 45 – 60 นาที ดำเนินการทดลองสัปดาห์ละ 1 ครั้ง รวมทั้งสิ้น 10 สัปดาห์ และใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำประเภทหนึ่งตัวแปรระหว่างกลุ่มและหนึ่งตัวแปรภายในกลุ่ม และทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีนิวแมน – คูลส์ ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่มาจากครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวในกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนภูมิคุ้มกันทางใจ แตกต่างจากกลุ่มควบคุมในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่มาจากครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวในกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนภูมิคุ้มกันทางใจ ในระยะ หลังทดลองและระยะติดตามผลสูงกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางใจ/ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา/ ครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว/ การปรึกษากลุ่มทฤษฎีเผชิญความจริง

Abstract

This quasi – experimental research aimed to study the Enhancing Resilience Quotient of Primary School Students from Single Family through Reality Therapy Group Counselling. The sample group were Primary School Students from Single Family and live in Tambol Nongtapaan, in the academic year of 2018. Who had lower than 50 score of Resilience Quotient test and volunteered to participate in the study? The 20 samples were randomly assigned into two groups; experiment group and controlled group. The research materials were Resilience Quotient test and reality group counseling theory program. The intervention was administered for 10 session of 45 – 60 minutes duration, once a week for 10 weeks and the data were analyzed by using repeated measures analysis of variance: one between – subjects variable and one within – subject variable and tested of pair differences, using Newman – Keul's Method. The results were that there was the experimental and control group had Resilience Quotient scores after post – test and follow up session significantly difference at statistical level .05. The experimental group had the Resilience Quotient scores had in post – testing session and follow up session higher than the pre – testing session significantly at statistical level to .05

Keywords: Enhancing Resilience Quotient/ Primary School Students/ Single Parent Family / Reality Therapy Group Counselling

บทนำ

ภูมิคุ้มกันทางใจ (RQ: Resilience Quotient) ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นควรเสริมสร้างให้กับเด็กและเยาวชน (อรพินทร์ ชูชม, สุภาพร ธนะชานันท์ และทัศนากดี, 2554) เป็นสิ่งที่ช่วยให้บุคคลสามารถผ่านพ้นภาวะวิกฤตหรือเหตุการณ์ร้ายๆ ไปได้ เป็นการฟื้นฟูสภาพอารมณ์และจิตใจได้อย่างรวดเร็วมีความยืดหยุ่น สามารถทำให้ปรับตัวได้ดีใช้ชีวิตได้อย่างมีความสุข มีจิตใจที่เข้มแข็ง การสร้างภูมิคุ้มกันทางใจให้กับเด็กเป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้เด็กมีความแข็งแกร่งทางด้านจิตใจและเผชิญปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ได้เป็นอย่างดี ความเข้มแข็งทางใจเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องฝึกฝนตั้งแต่เล็ก เพราะหากต่อไปการดำเนินชีวิตประจำวันเกิด เจอสถานการณ์ที่ลำบาก เกิดเหตุการณ์พบเจออุปสรรคใดๆ หากไม่มีความเข้มแข็งทางใจ ขาดทักษะ ไม่มีความรู้ต่อการพบเจอแก้ไขปัญหาลักษณะที่เด็กมีความสามารถควบคุมตนเองได้เป็นอย่างดีจะต้องเป็นคนที่สามารถมีพลังใจที่เข้มแข็งการที่เด็กมีภูมิคุ้มกันทางใจก็เสมือนกับการฉีดวัคซีนป้องกันอย่างหนึ่งให้กับเด็ก เพื่อให้เด็กเติบโตไปเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในวันข้างหน้า

สิ่งที่สำคัญสำหรับเด็กคือสถาบันครอบครัว แต่ในบางครอบครัวก็อาจจะไม่สมบูรณ์แบบ ครอบครัวซึ่งที่มีเพียงพ่อหรือแม่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งทำหน้าที่เลี้ยงดูลูกเป็นหลัก เช่น มารดาเลี้ยงดูบุตรตามลำพังทำให้เด็กที่ต้องเผชิญกับเหตุการณ์ที่มีพ่อหรือแม่เลี้ยงเดี่ยวอาจส่งผลกระทบต่อจิตใจ ทำให้รู้สึกไม่ปลอดภัยทั้งทาง ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ – จิตใจ ด้านสังคมด้านสติปัญญา เด็กขาดคนปรึกษาขาดความเข้าใจส่งผลกระทบต่อความรู้สึกความอบอุ่นอาจสามารถทำให้สภาวะด้านจิตใจเกิดความแตกต่างหลายด้าน ซึ่งเด็กที่ต้องเผชิญจากสถานการณ์ที่มาจากครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวอาจจะส่งผลให้เด็กมีภูมิคุ้มกันทางใจต่ำ ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญในการที่จะช่วยเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางใจให้แก่เด็กที่มาจากครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวโดย

การให้การปรึกษากลุ่มการพัฒนาภูมิคุ้มกันทางจิตใจ เป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งที่จะทำให้บุคคลผ่านทุกสถานการณ์ มีคุณภาพ มีจิตใจดี มีความสุข มีความรับผิดชอบ ปรับตัวได้ มีพลังกำลังใจ สามารถทำหน้าที่ของตนได้

การปรึกษาทฤษฎีเผชิญความจริง มีความเชื่อว่า มนุษย์มีธรรมชาติที่ดีและมีความสามารถที่จะรับผิดชอบต่อตนเองสามารถแก้ไขปัญหของตนเองได้ด้วยตนเอง การให้การปรึกษาแบบเผชิญความจริงมีจุดมุ่งหมายของการปรึกษากลุ่มแบบเผชิญความจริงช่วยให้บุคคลรับผิดชอบต่อที่จะแก้ไขปัญหามีทักษะในการคิดแก้ปัญหาโดยพิจารณาความเป็นจริง มีการวางแผนการดำเนินชีวิตไม่ปล่อยให้ชีวิตล่องลอยไปวันๆ และมุ่งมั่นที่จะดำเนินชีวิตไปตามเป้าหมายที่วางไว้ มีความคิดพัฒนาตัวเอง เกิดความเชื่อมั่นในตัวเอง เพื่อปรับพฤติกรรมให้ตรงกับความต้องการที่เหมาะสมกับวัย

จากเหตุผลและความเป็นมาดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางใจของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่มาจากครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวด้วยการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเผชิญความจริงซึ่งผู้ให้การปรึกษาให้ความช่วยเหลือผู้มารับการปรึกษากลุ่มอย่างเป็นระบบตามกระบวนการให้การปรึกษากลุ่มเพื่อให้นักเรียนสามารถมีภูมิคุ้มกันทางใจ (RQ) ที่เข้มแข็ง ให้เกิดความกล้าพร้อมเผชิญกับปัญหาอุปสรรคและเหตุการณ์เลวร้ายต่างๆ ก็สามารถต่อสู้และช่วยให้เด็กสามารถเอาชนะปัญหาอุปสรรคด้วยจิตใจที่แข็งแกร่งดำเนินชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

เพื่อศึกษาผลการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเผชิญความจริงที่มีต่อภูมิคุ้มกันทางใจของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่มาจากครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว ในพื้นที่เขตความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองตะพาน

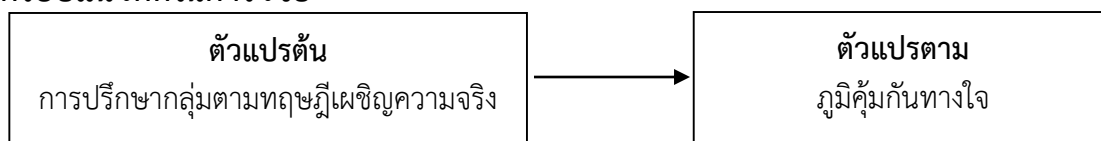
สมมุติฐานการวิจัย

1. กลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการปรึกษาภูมิคุ้มกันทางใจด้วยการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเผชิญความจริงระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลสูงกว่ากลุ่มควบคุม
2. กลุ่มนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายที่ได้รับการปรึกษาภูมิคุ้มกันทางใจด้วยการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเผชิญความจริงระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลสูงกว่าระยะก่อนทดลอง

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

1. นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายจากครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวที่เข้าร่วมการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเผชิญความจริงมีภูมิคุ้มกันทางใจและมีความรับผิดชอบต่อตัวเองได้มากขึ้น
2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายจากครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวที่เข้าร่วมการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเผชิญความจริงมีความสามารถในการพัฒนาการเรียนรู้และการจัดการทางอารมณ์ของตนเองได้
3. สามารถนำโปรแกรมการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเผชิญความจริงต่อภูมิคุ้มกันทางใจไปพัฒนาและปรับใช้กับบุคคลอื่นอย่างเหมาะสมต่อไป

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางใจของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่มาจากครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวด้วยการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเผชิญความจริง

ขอบเขตการวิจัย

งานวิจัยนี้ทำการศึกษาในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาที่มาจากครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว ซึ่งมีทั้งเพศชายและเพศหญิง จำนวน 93 คนนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่มาจากครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวและมีคะแนนภูมิคุ้มกันทางใจอยู่ในระดับต่ำกว่า 50 คะแนน จำนวน 20 คน ทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยให้เป็นกลุ่มทดลอง 10 คน และให้เป็นกลุ่มควบคุม 10 คน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภูมิคุ้มกันทางใจ (Resilience quotient)

มาริสา ต่อทิฆะ (2559) อธิบายว่า ลักษณะของบุคคลที่มีภูมิคุ้มกันทางใจ ประกอบไปด้วยการมองโลกในแง่ดีที่แสดงถึง การคิดในทางบวกเมื่อต้องเผชิญกับปัญหาหรืออุปสรรค ความชอบเสี่ยงที่แสดงถึงการคาดหวังผลเชิงบวกจากการกระทำที่ตื่นเต้นและท้าทาย การมีสติ – สัมผัสปัญหาที่แสดงถึงการตระหนักรู้ในการกระทำของตนเอง และการจัดการกับความเครียดที่แสดงถึงความสามารถในการปรับตัว และการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นได้ และมีงานวิจัยของ เพ็ญภา กุลนภาดล และจุฑามาศ แหนจอน (2558) ได้ทำการศึกษาและพัฒนาภูมิคุ้มกันทางใจวัยสูงอายุโดยการบูรณาการกระบวนการมีส่วนร่วมของครอบครัวและเครือข่ายประชาสังคม จากผลการวิจัยพบว่า 1) ภูมิคุ้มกันทางใจ (Resilience quotient) ของผู้สูงอายุ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 2.41 องค์ประกอบของภูมิคุ้มกันทางใจที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การจัดการตนเองในการดำเนินชีวิต รองลงมาได้แก่ องค์ประกอบ ด้านการเผชิญปัญหา องค์ประกอบ ด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น องค์ประกอบด้านความมุ่งมั่นในชีวิต และ องค์ประกอบด้านการมีมุมมองชีวิตทางบวก มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด 2) ผลการพัฒนาภูมิคุ้มกันทางใจวัยสูงอายุ ด้วยรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมครอบครัวประชาสังคม และกระบวนการปรึกษา พบว่า หลังจากที่ถูกกลุ่มทดลอง ได้รับโปรแกรมดังกล่าว มีคะแนนภูมิคุ้มกันทางใจโดยรวมและองค์ประกอบเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงว่า โปรแกรมนี้ ส่งผลให้ภูมิคุ้มกันทางใจของผู้สูงอายุ เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

งานวิจัยเกี่ยวกับการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีแบบเผชิญความจริง (RT)

ชาติชาย พัทธกษณาคม (2559) กล่าวว่า การให้การปรึกษาแบบเผชิญความจริงเพื่อช่วยให้บุคคลรับมือกับปัญหาและมีทักษะในการคิดแก้ปัญหาโดยพิจารณาความเป็นจริง มีการวางแผนการดำเนินชีวิตไม่ปล่อยให้ความวิตกกังวลไปวันๆ และมุ่งมั่นที่จะดำเนินการไปตามโครงการที่วางไว้ มีความคิดพัฒนาตัวเอง เพื่อมีวุฒิภาวะที่จะช่วยตัวเองได้ บอกกับตัวเองอยู่ตลอดเวลาเกิดมาทำไม ต้องการอะไรในชีวิต ดำเนินชีวิตไปตามความต้องการของตัวเองโดยไม่กระทบสิทธิของผู้อื่น มีการใคร่ครวญ พิจารณาวาอะไรถูก อะไรผิด อะไรควร อะไรไม่ควรสิ่งใดพึงกระทำ สิ่งใดควรละเว้น มีการตระหนักรู้คุณค่าของตน ว่าเป็น

คนที่มีประโยชน์สามารถช่วยเหลือบุคคลอื่นได้ มอบความรักให้กับบุคคลอื่น ประกอบคุณงามความดีต่อสังคม ซึ่งจะก่อตั้งให้เกิดความรู้สึกว่าตัวเองมีค่า

กลาสเซอร์ มีหลักการที่อธิบายขั้นตอนสำคัญที่สามารถใช้ในโปรแกรมการให้การปรึกษาตามทฤษฎีเผชิญความจริง ดังต่อไปนี้

1. W = Want คือ การสำรวจความต้องการและการรับรู้ของผู้รับคำปรึกษา
2. D = Direction and doing/focus on current behavior) คือ การให้ความสนใจที่พฤติกรรมในปัจจุบัน
3. E = Getting client to evaluate their behavior) คือ การให้ผู้รับการปรึกษาประเมินพฤติกรรม
4. P = Planning and commitment คือการวางแผนและข้อผูกพัน

งานวิจัยของ นิสรา คำณิ และวรากร ทรัพย์วิระปรกรณ์ (2560) ได้ทำการศึกษา เรื่องการพัฒนาการปรึกษากลุ่มบูรณาการพหุทฤษฎีระหว่างทฤษฎีอัตถิภาวะนิยมและทฤษฎีเผชิญความจริงเพื่อเสริมสร้างเหตุผลเพื่อการดำรงชีวิตอยู่ของผู้ต้องขังหญิงในทัณฑสถานหญิง กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้ต้องขังหญิงที่มีคดีต้องโทษ 10 ปีขึ้นไป ที่อยู่ในทัณฑสถานหญิงชลบุรี ที่มีคะแนนแบบวัดเหตุผลเพื่อการดำรงชีวิตอยู่ในระดับต่ำ กว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ผลการวิจัยพบว่า ผู้ต้องขังหญิงที่ได้รับโปรแกรมการปรึกษากลุ่มบูรณาการพหุทฤษฎี มีเหตุผลเพื่อการดำรงชีวิตอยู่ในระยะหลังทดลอง และระยะติดตามผลสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผู้ต้องขังหญิงที่ได้รับโปรแกรมการปรึกษากลุ่มบูรณาการพหุทฤษฎี มีเหตุผลเพื่อการดำรงชีวิตอยู่ในระยะหลังทดลองและระยะติดตามผล สูงกว่าในระยะก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ นพพร ปานขาว, เพ็ญภา กุลนภาดล และดลดาว ปุณณานนท์ (2561) ทำการศึกษาเรื่อง ผลการปรึกษาทฤษฎีเผชิญความจริงต่อการยอมรับของภรรยาผู้ป่วยมะเร็งระยะลุกลาม จากการวิจัยพบว่า โปรแกรมการปรึกษารายบุคคลทฤษฎีเผชิญความจริงที่พัฒนาขึ้นเพื่อให้การปรึกษารายผู้ป่วยมะเร็งระยะลุกลาม จำนวน 12 ครั้ง ครั้งละ 45 – 60 นาที สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ติดต่อกัน 4 สัปดาห์ สามารถช่วยพัฒนาการยอมรับของภรรยาผู้ป่วยมะเร็งระยะลุกลามได้ โดยช่วยให้ภรรยาผู้ป่วยมะเร็งระยะลุกลาม กลุ่มทดลองที่ได้รับการปรึกษารายบุคคลทฤษฎีเผชิญความจริงได้พัฒนาการยอมรับช่วยให้ภรรยาผู้ป่วยมะเร็งระยะลุกลาม สามารถเผชิญความเป็นจริงในปัจจุบัน ได้อย่างเหมาะสม โดยการที่ภรรยามีความเข้าใจตนเอง รู้จักตนเอง เรียนรู้ ข้อดี ข้อเสีย ข้อจำกัดของตนเอง ทั้งในแง่บวกและแง่ลบ เห็นคุณค่าในชีวิตของตน มีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง ทำให้สามารถปรับตัว เข้าใจและยอมรับสามีที่เป็นผู้ป่วยโรคมะเร็งระยะลุกลามได้ มีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

วิธีการวิจัย

การทดลองแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

1. ระยะก่อนทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่มาจากครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว จำนวน 93 คน ทำแบบวัดภูมิคุ้มกันทางใจที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น คัดเลือกนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่มาจากครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวที่มีคะแนนภูมิคุ้มกันทางใจอยู่ในระดับต่ำกว่า 50 คะแนน จำนวน 20 คน และทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยให้เป็นกลุ่มทดลอง 10 คน และให้เป็นกลุ่มควบคุม 10 คน คะแนนที่ได้จากการวัดครั้งนี้จะเป็นคะแนนของระยะก่อนการทดลองและผู้วิจัยจะดำเนินการทดลองการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางใจของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่มาจากครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวด้วยการ

ปรึกษากลุ่มทฤษฎีเผชิญความจริงกับกลุ่มทดลอง โดยโปรแกรมแบ่งออกเป็น 10 ครั้ง ครั้งละ 50 – 60 นาที ให้การปรึกษาคนละ 2 ครั้งต่อสัปดาห์

2. ระยะหลังการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่มาจากครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบวัดภูมิคุ้มกันทางใจ หลังจากการทดลองในครั้งที่ 10 ซึ่งเป็นขั้นยุติการปรึกษา คะแนนในครั้งนี้เป็นคะแนนหลังจากการทดลอง

3. ระยะติดตามผล หลังจากการทดลองเสร็จเป็นเวลา 1 เดือน ผู้วิจัยให้นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่มาจากครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบวัดภูมิคุ้มกันทางใจอีกครั้ง เป็นคะแนนในระยะติดตามผล โดยนำผลที่ได้มาวิเคราะห์เปรียบเทียบกับคำตอบแบบวัดก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และระยะติดตามผลด้วยวิธีการทางสถิติ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบวัดภูมิคุ้มกันทางใจที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น จำนวน 30 ข้อ ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60 – 1 และมีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.7
2. การให้การปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริงที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ของคะแนนภูมิคุ้มกันทางใจของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังทดลอง และระยะติดตามผล โดยการนำเสนอในรูปแบบตารางและแผนภูมิในระยะต่างๆ ของการทดลอง
2. วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนภูมิคุ้มกันทางใจในระยะก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และระยะติดตามผล ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำประเภทหนึ่งตัวแปรระหว่างกลุ่มและหนึ่งตัวแปรภายใน ของฮาวเวล (Howell, 2007, p. 461) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีของนิวแมน – คูลส์ (Newman – Keuls procedure)

ผลการวิจัย

ในส่วนนี้ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบภูมิคุ้มกันทางใจของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่มาจากครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว การทดสอบผลย่อยของวิธีการทดลองในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล และผลทดสอบย่อยของระยะเวลาในนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่มาจากครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวกลุ่มทดลองที่ได้รับปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริงกับกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการปรึกษา ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบผลย่อยของวิธีการทดลองในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผล

Source of Variances	SS	df	MS	F
ระยะก่อนการทดลอง				
Between group	18.050	1	18.050	0.914
Error	1066.300	54	19.746	
ระยะหลังการทดลอง				
Between group	1920.800	1	1920.800	97.275*
Error	1066.300	54	19.746	
ระยะติดตามผล				
Between group	2420.000	1	2420.000	122.556*
Error	1066.300	54	19.746	

ปรับค่า df เป็น 26, $F_{.05}(1, 26) = 4.225$ * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า ระยะก่อนการทดลอง นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่มาจากครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีค่าเฉลี่ยคะแนนภูมิคุ้มกันทางใจแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ ในระยะก่อนการทดลอง นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่มาจากครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีคะแนนภูมิคุ้มกันทางใจไม่แตกต่างกัน

ในระยะหลังการทดลอง พบว่า นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่มาจากครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีค่าเฉลี่ยคะแนนภูมิคุ้มกันทางใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และในระยะติดตามผล พบว่า นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่มาจากครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยคะแนนภูมิคุ้มกันทางใจ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบผลย่อยของระยะเวลาในการทดลองของกลุ่มทดลองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่มาจากครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวกลุ่มทดลองที่ได้รับการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเผชิญความจริง

Source of Variances	SS	df	MS	F	p
Between Subjects	622.833	9			
Interval	2121.700	2	1060.850	21.904*	.000
Error	871.767	18	48.432		
Total	3616.300	29			

$F(2, 18) = 3.555$

จากตารางที่ 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนภูมิคุ้มกันทางใจของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่มาจากครอบครัวเลี้ยงเดี่ยว ระยะเวลาก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแสดงว่า ต้องมีระยะเวลาการทดสอบอย่างน้อย 1 คู่ ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจึงเปรียบเทียบด้วยวิธีการทดสอบรายคู่ โดยวิธีนิวแมน – คูลล์ (Newman – Keuls procedure) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนภูมิคุ้มกันทางใจของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่มาจากครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวที่เข้ารับการปรึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีของนิวแมน – คูลส์ (Newman – Keuls procedure)

$\bar{X}$	ระยะก่อนการทดลอง	ระยะหลังการทดลอง	ระยะติดตามผล
	36.00	57.80	58.30
36.00	–	21.80*	22.30*
57.80	–	–	0.50
58.30	–	–	–
r		2	3
q _{.95} (r, 18)		2.97	3.61
q _{.95} (r, 18) $\sqrt{\frac{MS_{error}}{n}}$		6.54	7.96

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนภูมิคุ้มกันทางใจของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่มาจากครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวที่เข้ารับการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเผชิญความจริง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 2 คู่ คือ 1) คะแนนเฉลี่ยในระยะหลังการทดลองสูงกว่าระยะก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) คะแนนเฉลี่ยในระยะติดตามผลสูงกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และค่าเฉลี่ยคะแนนภูมิคุ้มกันทางใจของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่มาจากครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลไม่พบความแตกต่าง

อภิปรายผล

สมมติฐาน ข้อ 1 นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่มาจากครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวที่ได้รับการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเผชิญความจริง มีค่าเฉลี่ยคะแนนภูมิคุ้มกันทางใจ ในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อภิปรายได้ว่า ภูมิคุ้มกันทางใจเป็นสิ่งที่สามารถควบคุมตนเอง มองตนเองในเชิงบวกให้มีจิตใจที่เข้มแข็งซึ่งจะส่งผลให้บุคคลทนต่อความยากลำบาก ที่ต้องเผชิญในภาวะวิกฤตโดยไม่ได้คาดคิดทำใจต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เช่น บุคคลอันเป็นที่รักเสียชีวิต บาดเจ็บ พ่อแม่ทะเลาะกัน หย่าร้าง ถูกทอดทิ้ง โดนเดี๋ยว เร่ร้อน ถูกทารุณ เมื่อบุคคลได้รับการฝึกทักษะภูมิคุ้มกันทางใจที่ช่วยให้มีจิตใจที่เข้มแข็งก็สามารถผ่านเหตุการณ์นั้นไปได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของวัชรวรรณพานิชเจริญ (2552) เพื่อศึกษาผลการให้การปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริงต่อการเผชิญปัญหาของวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กลุ่มตัวอย่างเป็นวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดชลบุรี อายุ 15 – 18 ปี มีความสนใจในการเข้าร่วม 16 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มละ 8 คน การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองสองตัวประกอบแบบวัดซ้ำหนึ่งตัวประกอบ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบวัดการเผชิญปัญหา ผลการวิจัยพบว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 วัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยการเผชิญปัญหาในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 วัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมีคะแนนเฉลี่ยการเผชิญปัญหาในระยะติดตามผลสูงกว่าระยะหลังการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐาน ข้อ 2 นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่มาจากครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวที่ได้รับการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเผชิญความจริง มีค่าเฉลี่ยคะแนนภูมิคุ้มกันทางใจ ในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผล

สูงกว่าระยะก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อภิปรายได้ว่า การที่นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่มาจากครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวได้รับการฝึกฝนภูมิคุ้มกันทางใจที่ดีเข้มแข็งตั้งแต่เด็กด้วยตัวเอง รู้จักพึ่งพาตัวเอง ผ่านทักษะวิชาความรู้ ปรับตัว เข้าใจ ยอมรับ เมื่อพบอุปสรรคและเรียนรู้การอยู่ร่วมกับสังคมครอบครัว สังคมชุมชนการเผชิญกับสถานการณ์เหตุการณ์ที่กระทบสภาพจิตใจจากครอบครัวที่มีพ่อแม่เลี้ยงเดี่ยว ผ่านเป็นกระบวนการปรับตัวและฟื้นตัวเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความทุกข์ระทมของชีวิต ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการเอาชนะปัญหาอุปสรรคของชีวิตโดยใช้ความเข้มแข็งทางจิตใจให้กับตัวเองมากยิ่งขึ้น นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่มาจากครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวที่ได้เข้ารับการศึกษานั้นสามารถที่จะปรับตัวและพัฒนาภูมิคุ้มกันทางใจได้ดีขึ้นหลังจากที่เข้ารับการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเผชิญความจริง และในระยะติดตามผลการทดลองหลังจากยุติการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเผชิญความจริงไปแล้ว 1 เดือนเด็กนักเรียนยังมีค่าเฉลี่ยคะแนนภูมิคุ้มกันทางใจสูงกว่าระยะก่อนการทดลอง แสดงว่านักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่มาจากครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวสามารถพัฒนาตนเอง ทำให้ภูมิคุ้มกันทางใจเพิ่มขึ้น มีกำลังใจที่ดีเข้มแข็ง มีการวางแผนชีวิตของตนเอง

สอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิญา ปิตินิตย์นรินทร์ เพ็ญภา กุลนภาดล และดลดา ปุณยานนท์ (2561) ได้ศึกษาถึงผลของการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเผชิญความจริงต่อพฤติกรรมการติดสมาร์โฟนของนิสิตปริญญาตรี พบว่า นิสิตปริญญาตรีกลุ่มทดลองที่ได้รับการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเผชิญความจริงต่อพฤติกรรมการติดสมาร์โฟนมีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการติดสมาร์โฟนที่ต่ำกว่ากลุ่มควบคุม จากการทดลองผู้วิจัยพบว่า นิสิตปริญญาตรีที่ได้รับโปรแกรมการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเผชิญความจริงมีเป้าหมาย และรับรู้ถึงความต้องการของตนเองทราบว่าพฤติกรรมที่ตนได้กระทำและแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมที่ดีหรือไม่ และมีความประสงค์ที่จะปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองเพื่อไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ เมื่อสมาชิกเกิดการรับรู้จึงเกิดการพัฒนาศักยภาพของตนนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงตามที่ตนเองตั้งใจ และส่งผลถึงระยะติดตามผล เนื่องจากเป็นความต้องการที่แท้จริง ในขณะที่กลุ่มควบคุมจะไม่ได้รับการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเผชิญความจริง และมีพฤติกรรมการใช้สมาร์โฟนของตนเองตามปกติ ไม่ได้รับการเรียนรู้ ไม่ได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ไม่เข้าใจถึงวิธีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม จึงทำให้ไม่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการใช้สมาร์โฟน ของตนเอง จึงทำให้ค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการติดสมาร์โฟนของนิสิตปริญญาตรีกลุ่มทดลอง และนิสิตปริญญาตรีกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมการติดสมาร์โฟนที่แตกต่างกัน

จากข้อมูลข้างต้นที่กล่าวมาจึงมาสามารถสรุปได้ว่า นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่มาจากครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวที่ได้รับการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเผชิญความจริงต่อการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางใจในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลสูงกว่าระยะก่อนการทดลอง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. โปรแกรมการปรึกษาทฤษฎีเผชิญความจริงมีประสิทธิภาพในการช่วยเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางใจได้จริง ควรนำไปลองใช้กับบุคคลอื่นไม่ใช่แค่เฉพาะผู้มาจากครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวเท่านั้น
2. ในการวิจัยครั้งนี้ช่วยให้เด็กสามารถมองเห็นเป้าหมายในชีวิตของตนเอง สามารถอธิบายความเป็นตัวเองได้ ช่วยให้มีพลังใจในการ ฮึด ฮึดสู้ กับชีวิตของตนเองต่อไป

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาวิจัยในกลุ่มของพ่อแม่เลี้ยงเดี่ยวของเด็กนักเรียน ให้ได้เข้าร่วมโปรแกรมการปรึกษาด้วย

2. ผู้ที่จะทำวิจัยเกี่ยวกับเด็กวัยเรียนจะต้องมีความเข้าใจในพัฒนาของเด็กด้วย เพราะบางทีเด็กอาจจะเข้ากลุ่มนานๆ ไม่ได้ มีอาการชนหรือตื้อบ้าง ควรหากิจกรรมให้เด็กได้ทำอยู่เสมอ
3. ในการนำแบบวัดไปใช้กับเด็กควรปรับข้อความในแบบวัดภูมิคุ้มกันทางใจให้อ่านง่ายไม่ซับซ้อนจนเกินไป เพราะเด็กอาจไม่เข้าใจคำถาม ต้องให้ผู้วิจัยเป็นคนอ่านให้ฟังทำให้เกิดการเสียเวลาได้

เอกสารอ้างอิง

- ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม. (2559). การให้คำปรึกษาแบบพิจารณาความเป็นจริง. *สารนิพนธ์พุทธศาสตร์บัณฑิต*, 31, 393–405.
- นพพร ปานขาว, เพ็ญภา กลุณภาดล และดลดาว ปุณณนท. (2561). ผลการปรึกษาทฤษฎีเผชิญความจริงต่อการยอมรับของภรรยาผู้ป่วยมะเร็งระยะลุกลาม. *วารสารการวัดผลการศึกษา*, 35(98), 81–91.
- นิสรา คำมณี และวรากร ทรัพย์วิระปรกรณ์. (2560). การพัฒนาการปรึกษากลุ่มบูรณาการพหุทฤษฎีระหว่างทฤษฎีอัตถิภาวะนิยมและทฤษฎีเผชิญความจริง เพื่อเสริมสร้างเหตุผลเพื่อการดำรงชีวิตอยู่ของผู้ต้องขังหญิงในทัณฑสถานหญิง. *วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 25(48), 59–77.
- เพ็ญภา กลุณภาดล และจุฑามาศ แหนจอน. (2558). *การศึกษาและพัฒนาภูมิคุ้มกันทางใจ วัยสูงอายุ โดยการบูรณาการกระบวนการมีส่วนร่วมของครอบครัว*. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มาริสา ต่อทีชะ. (2559). การศึกษาพฤติกรรมด้านการมีภูมิคุ้มกันในตนเอง ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา: กรณีศึกษา นักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพ. *JOURNAL OF SOUTHERN TECHNOLOGY*, 9(2), 125–132.
- วัชรวรรณ พานิชเจริญ. (2552). *ผลการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเผชิญความจริงต่อการเผชิญปัญหาของวัยรุ่นในสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, คณะศึกษาศาสตร์, สาขาวิชาจิตวิทยาการศึกษา.
- อภิญา ปิตินิตยนิรันดร์, เพ็ญภา กลุณภาดล, และดลดาว ปุณณนท. (2561). ผลของการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเผชิญความจริงต่อพฤติกรรมการติดสมาร์โฟนของนิสิตปริญญาตรี. *วารสารการวัดผลการศึกษา*, 35(98), 92–106.
- อรพินทร์ ชูชม, สุภาพร ณะชานนท์, และทัศนากดี. (2554). *ปัจจัยเชิงเหตุและผลของภูมิคุ้มกันทางจิตของเยาวชน*. (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์.
- Howell, D. C. (2007). *Statistical methods for psychology* (6th ed.). Belmont, California Duxbury Press.

ผลการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้นต่อภาวะซึมเศร้าของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

The effects of solution – focus brief therapy on secondary school students' depression

ชมพูนุช ครองขจรสุข¹ เพ็ญภา กุลนภาดล² และประชา อินัง³

Chompoonuch Krongkajornsook¹ Pennapha Koolnaphadol² Pracha Inang³

¹ นิสิตปริญญาโท สาขาจิตวิทยาการปรึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Student (B.Sc.) Counseling Psychology, Faculty of Education, Burapha University

Corresponding author, E – mail: ploychompoonuch@hotmail.co.th

² รองศาสตราจารย์ ดร. ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Associate Professor, Ed.D., Department of Research and Applied Psychology,

Faculty of Education, Burapha University, , E – mail: drpennapha@yahoo.com

³ ดร. ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Professor, Ph.D., Department of Research and Applied Psychology,

Faculty of Education, Burapha University, , E – mail: pracha@buu.ac.th

Received: June 23, 2019; Revised: April 6, 2020; Accepted: April 20, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้นต่อภาวะซึมเศร้าของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนในจังหวัดชลบุรี ที่มีคะแนนจากการจากคัดกรองภาวะซึมเศร้าในเด็ก ในระดับปานกลางถึงน้อยและสมัครใจเข้าร่วมการทดลองจำนวน 20 คน โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มทดลอง 10 คน และกลุ่มควบคุม 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองคือ แบบคัดกรองภาวะซึมเศร้าในเด็ก CDI และโปรแกรมการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้นที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น กลุ่มทดลองได้รับการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้น จำนวน 8 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที ดำเนินการทดลอง สัปดาห์ละ 1 ครั้ง รวมทั้งสิ้น 8 สัปดาห์ และใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำ ประเมินหนึ่งตัวแปรระหว่างกลุ่มและหนึ่งตัวแปรภายในกลุ่ม และทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธี นิวแมน – คูลส์ ผลการศึกษา พบว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนในจังหวัดชลบุรี ในกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนภาวะซึมเศร้าแตกต่างจากกลุ่มควบคุมในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผล อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนในจังหวัดชลบุรี ในกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนภาวะซึมเศร้า ในกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยคะแนนภาวะซึมเศร้า ระยะหลังทดลองและระยะติดตามผลต่ำกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : ภาวะซึมเศร้า, นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น, การปรึกษากลุ่มทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้น

Abstract

This quasi – experimental research aimed to study the effects of solution – focus brief therapy On secondary school students' depression group counselling. The sample group was secondary school students from secondary school in Chonburi. The students had moderate to low level scores from doing a depression test and volunteered to participate in the study. About 20 samples were randomly assigned into two groups; experiment group and controlled group. The data collection instruments were a depression test and a solution – focus brief therapy group counseling theory program. The intervention was administered for 8 sessions taking of 60 minutes in each time, once a week for 8 weeks and the data was analyzed by using repeated measures analysis of variance: one between – subjects variable and one within – subjects variable and tested of pair differences, using Newman – Keul's Method. The experimental and control group had depression scores after post – test and follow up session significantly difference at statistical level .05. The experimental group had the depression scores from their post – testing session and follow up session lower than the one in their pre – testing session at statistically significant level of .05 level.

Keywords: Depression / Secondary School Students / Solution Focus Brief Therapy

บทนำ

ปัญหาสุขภาพจิตเป็นภัยเงียบคุกคามสังคมไทย อาการป่วยทางจิตไม่ใช่เรื่องไกลตัว ยิ่งไปกว่านั้นปัจจุบันมีปริมาณผู้ป่วยเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอาการป่วยทางจิตสัญญาณแรกของการฆ่าตัวตาย ข้อมูลจากกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข เปิดเผยตัวเลขปี 2561 มีผู้ป่วยเป็นโรคซึมเศร้า 1.5 ล้านคน โดยทุกๆ 2 ชั่วโมง จะมีคนฆ่าตัวตายสำเร็จเฉลี่ย 1 คน สัดส่วนผู้ชายฆ่าตัวตายมากกว่าผู้หญิง โรคซึมเศร้าเป็นหนึ่งสาเหตุที่ทำให้เกิดการฆ่าตัวตาย โดยทั่วไปพบว่ามีผู้ป่วยโรคซึมเศร้ากว่า 300 ล้านคน (กรมสุขภาพจิต, 2561) โรคซึมเศร้าเกิดจากความผิดปกติของสารเคมีในสมอง สารเคมีที่ชื่อเซโรโทนิน (Serotonin) จะมีปริมาณลดลง ทำให้ผู้ป่วยมีความรู้สึกท้อแท้ หงอยเหงา เบื่อหน่าย ไม่สนุกสนานกับชีวิต ซึ่งสามารถถ่ายทอดทางพันธุกรรมได้ อาการของโรคส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวัน และหากได้รับการบำบัดอย่างถูกต้องสามารถหายได้ หากอาการซึมเศร้ารุนแรงอาจถึงขั้นฆ่าตัวตายได้ (กรมสุขภาพจิต, 2561) ซึ่งปัจจัยที่ทำให้เกิดโรคซึมเศร้า ปัจจัยแรก คือ พันธุกรรม พบว่า ในครอบครัวที่เป็นโรคซึมเศร้าคนอื่น ๆ ในครอบครัวมีโอกาสป่วยได้มากกว่าคนทั่วไป 2.8 เท่า การถ่ายทอดทางพันธุกรรมมีประมาณร้อยละ 31 – 42 ปัจจัยที่สอง คือ สารสื่อประสาทในสมอง มีความผิดปกติในบริเวณส่วนที่เกี่ยวกับการควบคุม และ การแสดงออกของอารมณ์ ปัจจัยที่สาม เหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความเครียด เป็นสาเหตุทำให้เกิดอาการซึมเศร้าในการเริ่มต้นของการเกิดโรค และการกลับมาเป็นซ้ำหลังหายดีแล้ว เหตุการณ์ที่ก่อให้เกิดความเครียด ได้แก่ ปัญหาทางการเงิน ตกงาน ออกจากงาน อยู่คนเดียว สูญเสียของรักหรือคนที่รัก ขัดแย้งกับบุคคลอื่น เมื่อประสบเหตุการณ์เหล่านี้แล้วจะเกิดอาการซึมเศร้าได้ทันทีหรือบางรายอาจจะมีอาการซึมเศร้าเกิดหลังจากนั้นสองสามเดือน

ผู้ที่เป็โรคซึมเศร้จะมีความรู้สึกท้อแท้ หงอยเหงา เบื่อหน่าย ไม่สนุกสนานกับชีวิตซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถถ่ายทอดทางพันธุกรรมได้ อาการของโรคจะส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตประจำวัน และหากไม่ได้รับการบำบัดรักษาอย่างถูกต้อง ปล่อยเรื้อรังนานเป็นเดือนเป็นปี จะกลับมาเป็นซ้ำได้บ่อย หากได้รับการบำบัดรักษาอย่างถูกต้องสามารถหายได้ ซึ่งอาการของโรคซึมเศร้านั้นรุนแรงถึงขั้นฆ่าตัวตายได้ (กรมสุขภาพจิต, 2561)

ภาวะซึมเศร้ในวัยรุ่นเป็นเหตุปัจจัยปัญหาที่สำคัญที่ทุกฝ่ายควรรับรู้และตื่นตัวในการสร้างมาตรการเพื่อป้องกัน ดูแล และส่งเสริมเพื่อให้วัยรุ่นมีสุขภาพจิตที่ดีขึ้น จากแนวคิดของเบ็คและคณะ (Beck et al., 1979) มีความเชื่อพื้นฐานว่าอารมณ์และพฤติกรรมต่างๆของมนุษย์ เกิดจากการเรียนรู้โดยการทำงานของกระบวนการทางปัญญา เมื่อบุคคลรับสิ่งเร้าเข้าไป กระบวนการทางปัญญาจะรับรู้และแปลความ สิ่งเร้าที่เข้ามาจะทำให้บุคคลแสดงอารมณ์ พฤติกรรม และความคิดมากยิ่งขึ้น วัยรุ่นเป็นบุคคลที่มีอายุระหว่าง 12 – 25 ปี ที่มีลำดับขั้นของชีวิตของบุคคลระหว่างวัยเด็กและวัยผู้ใหญ่ เป็นช่วงเวลาของการพัฒนาการที่วัยรุ่นต้องเปลี่ยนจากการต้องการพึ่งพาผู้อื่นสู่ความเป็นผู้มีอิสระและมีวุฒิภาวะโดยมีพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญาไปพร้อมกัน ซึ่งเด็กแต่ละคนจะเข้าสู่วุฒิภาวะไม่พร้อมกัน วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากทั้งด้านร่างกายและจิตใจ โดยเฉพาะในสังคมปัจจุบันเป็นยุคข่าวสารไร้พรมแดน ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความรู้สึกนึกคิดของวัยรุ่นมากขึ้น วัยรุ่นเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต เป็นวันวิกฤต (Critical Period) หรือวัยพายุบูแคม (Storm and Stress) เนื่องจากวัยรุ่นมีการปรับเปลี่ยนการดำเนินชีวิตอย่างมาก บางครั้งวัยรุ่นอาจพบปัญหาและความยากลำบากในการปรับตัว มีความสับสนทางจิตใจมากกว่าวัยอื่นๆ จึงนับเป็นความสำคัญที่ผู้ให้การปรึกษาต้องเรียนรู้พัฒนาการของวัยรุ่น หลักการทางจิตวิทยาวัยรุ่น เพื่อให้สามารถเข้าใจวัยรุ่น รู้เท่าทัน และมีหลักการในการช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสม ในช่วงเวลาแห่งความสุข เด็กและวัยรุ่นร้อยละ 20 มีความผิดปกติทางจิตหนึ่งอาการหรือหลายอาการเกิดขึ้นได้ ความผิดปกติเหล่านี้ส่วนใหญ่อาจจะถูกมองว่าเป็นการพูดเกินจริงหรือถูกบิดเบือนจากพฤติกรรมและอารมณ์ปกติ เช่นเดียวกับผู้ใหญ่ เด็กและวัยรุ่นต่างมีความหลากหลายทางอารมณ์ บางคนขี้อาย และเกียจคร้าน บางคนเข้าสังคมได้ดี บางคนมีระเบียบและระมัดระวัง บางคนมีความประมาท เด็กจะทำตัวเหมือนเด็กปกติ หรือความผิดปกติ สิ่งเหล่านี้ล้วนขึ้นอยู่กับความบกพร่องและรับความกังวลกับสิ่งที่เกิดขึ้นกับอาการต่างๆ อาการของความผิดปกติหลายอย่างกับพฤติกรรมและอารมณ์ของเด็กปกติ อาจมีความทับซ้อนกันได้ ดังนั้นการจัดการปัญหาด้านพฤติกรรมในวัยเด็กที่เหมาะสม อาจช่วยลดความเสี่ยงของสภาวะจิตใจที่อ่อนแอในวัยเด็ก และก่อให้เกิดอารมณ์แปรปรวนเป็นอย่างมาก การรักษาที่มีประสิทธิภาพของความผิดปกติบางอย่างในวัยเด็กอาจจะช่วยลดความเสี่ยงของความผิดปกติทางอารมณ์ในชีวิตวัยผู้ใหญ่ที่เกิดขึ้นต่อไปได้ (เพ็ญญา กุลนาคดล, 2562)

จากข้อมูลข้างต้นชี้ให้เห็นว่าปัญหาพฤติกรรมเป็นปัญหาที่สำคัญในช่วงวัยรุ่นตอนต้น ซึ่งปัญหาเหล่านี้ไม่ซับซ้อนมากนัก วัยรุ่นก็จะสามารถดำเนินชีวิตในช่วงเวลานี้ให้ผ่านพ้นไปได้อย่างราบรื่นและเจริญเติบโตได้ด้วยดี แต่ในทางตรงกันข้าม หากปัญหาดังกล่าวมีความซับซ้อนมากและวัยรุ่นไม่สามารถจัดการได้อย่างเหมาะสม ก็จะทำให้วัยรุ่นตอนต้นเกิดความไม่มั่นคงทางอารมณ์ และเกิดภาวะซึมเศร้ได้ (ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2545) เนื่องจากภาวะซึมเศร้เป็นปฏิกิริยาการตอบสนองของบุคคลด้านจิตใจต่อภาวะวิกฤตหรือสถานการณ์ที่มีความเครียดแสดงในรูปของความเป็ยเบนทางอารมณ์ ความคิด และการรับรู้ ซึ่งนำไปสู่พฤติกรรมที่เป็นปัญหา ดังนั้นปัญหาซึมเศร้จึงเป็นปัญหาที่พบร่วมกันได้บ่อยในวัยรุ่น จากการศึกษาของจิตวิ แก้วพรสวรรค์ และเบญจพร ตันติสุติ (2555) พบว่า วัยรุ่นที่มีโรคซึมเศร้มีความเสี่ยงในการเกิดโรคทางจิตอื่นๆ ได้แก่ โรคบุคลิกภาพผิดปกติ มีความเสี่ยงในการใช้ยาเสพติด ได้แก่ บุหรี่ และยา

เสพติดอื่นๆ มีปัญหาในการปรับตัวในสังคม เช่น ปัญหาสัมพันธภาพกับเพศตรงข้าม เพื่อนและคนในครอบครัว ปัญหาไม่ประสบความสำเร็จทางการเรียน และมีโอกาสกลับมาเป็นโรคซึมเศร้ามากกว่าคนทั่วไป

การประเมินภาวะซึมเศร้า ในงานวิจัยในครั้งนี้ได้นำแบบคัดกรองภาวะซึมเศร้าในเด็ก Children's Depression Inventory (CDI) ฉบับภาษาไทย เป็นแบบวัดที่ศาสตราจารย์ดร.แพทย์หญิงอุมาพร ตรังคสมบัติแปลมาจากฉบับภาษาอังกฤษที่สร้างขึ้นโดย Maria Kovacs เขียนจาก Beck Depression Inventory ในแบบวัดมี 27 ข้อคำถาม เกี่ยวกับอาการซึมเศร้าในด้านต่างๆที่พบในเด็ก แต่ละตัวเลือกจะมีคะแนนความรุนแรงของอาการดังนี้ คะแนน 0 หมายถึง ไม่มีอาการเศร้าเลย หรือมีน้อย คะแนน 1 หมายถึง มีอาการบ่อยๆ และคะแนน 2 หมายถึง มีอาการตลอดเวลา คะแนนรวมของ CDI มีตั้งแต่ 0 – 52 เนื่องจากความรู้สึก และความนึกคิดของผู้ป่วยเป็นสิ่งที่สำคัญในการประเมินภาวะซึมเศร้า จึงควรมีการประเมินเพื่อศึกษาความรู้สึก เพื่อได้รับการช่วยเหลืออย่างเหมาะสม (อุมาพร ตรังคสมบัติ, 2545)

จากการที่ผู้วิจัยได้ปฏิบัติงานในโรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดชลบุรี ซึ่งโรงเรียนดังกล่าวเป็นโรงเรียนประจำ นักเรียนจะต้องพักนอนอยู่หอพักทุกคน ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจนักเรียนในโรงเรียนเกี่ยวกับความซึมเศร้าของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นพบว่า จากนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 286 คน ทำแบบวัดซึมเศร้า (9Q) มีนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีความซึมเศร้าปานกลางจำนวน 20 คน ซึ่งวิธีการดูแลนักเรียนในหอพักนั้น จะมีวิธีการดูแลตามระเบียบการดูแลนักเรียนในหอพักตามหลักสูตรของโรงเรียน เมื่อพบปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาและนำทฤษฎีการปรึกษาแบบเน้นทางออกระยะสั้นมาใช้กับนักเรียนเพื่อที่จะป้องกันไม่ให้นักเรียนที่มีภาวะซึมเศร้าปานกลางมีระดับความรุนแรงของภาวะซึมเศร้าเพิ่มขึ้นมากกว่าเดิม

การปรึกษากลุ่มเป็นแนวทางในการช่วยเหลือบุคคลที่มีภาวะซึมเศร้าได้ดีในนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ซึ่งกระบวนการกลุ่มจะช่วยให้สมาชิกกลุ่มได้สำรวจตนเองจากการสร้างสัมพันธภาพกับสมาชิกกลุ่มคนอื่นๆก่อให้เกิดความพยายามในการปรับเปลี่ยนเจตคติและพฤติกรรมของตนเอง สมาชิกในกลุ่มเกิดการยอมรับ การให้เกียรติกันและกัน ให้ความอบอุ่น การสื่อสารและการทำความเข้าใจผู้รับการปรึกษาที่เผชิญกับสิ่งที่ไม่พึงพอใจและปัญหาในชีวิตที่เกิดขึ้น ผู้รับคำปรึกษาจะเกิดความเข้าใจและสามารถนำวิธี กระบวนการและความคิดของสมาชิกในกลุ่มไปปรับใช้แก้ไขปัญหาของตนเอง ดังนั้นการปรึกษากลุ่ม จึงเป็นกระบวนการในการช่วยเหลือกลุ่มบุคคลที่มีปัญหาที่คล้ายกัน มาร่วมกันหาแนวทางแก้ปัญหาในบรรยากาศที่อบอุ่น มีการยอมรับ และเปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนได้ร่วมกันหาวิธีแก้ไขที่ดีที่สุดของตนเอง Trotzer (2006) ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้ใช้ทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้นใช้ในโปรแกรมการปรึกษา ทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้นจะช่วยให้สมาชิกกลุ่มมองมุมมองปัญหาที่ประสออยู่ด้วยมุมมองทางบวก ให้ความสำคัญกับความเชื่อที่สามารถบรรลุได้ ช่วยให้สมาชิกเกิดการเปลี่ยนแปลงจากสภาวะของการแก้ปัญหาไปสู่ความเป็นไปได้ใหม่ๆ (Corey, 2004, pp.388 – 389) นอกจากนี้ยังช่วยให้สมาชิกกลุ่มเข้าใจว่าอะไรคือสิ่งที่ตนต้องการในการดำเนินชีวิต ทำให้สมาชิกกลุ่มเกิดความรู้สึกเคารพในตนเองสูงขึ้น โดยลักษณะดังกล่าวจะเป็นแรงจูงใจในการที่จะพยายามเปลี่ยนแปลงการดำเนินชีวิต (De Jong & Berg, 2002, p. 80) มีเป้าหมายที่กำหนดขึ้นมีเงื่อนไขอยู่สภาพจริงที่สามารถปฏิบัติได้สำเร็จตามที่ตั้งไว้ ซึ่งนำมาสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดีมีคุณภาพสามารถดำเนินได้ตามที่ตั้งเป้าหมายเอาไว้และสอดคล้องกับสภาพการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งผู้วิจัยนำแนวคิดนี้สามารถนำมาใช้พัฒนาภาวะซึมเศร้าของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นทั้งหมด 8 ครั้ง

จากสภาวะดังกล่าวข้างต้นได้ความว่าภาวะซึมเศร้าก่อให้เกิดปัญหาต่างๆตามมาอีกมากมาย ซึ่งวัยรุ่นเป็นวัยหัวเลี้ยวหัวต่อในการที่จะก้าวไปสู่การเป็นผู้ใหญ่ออย่างเต็มตัว และเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจและสังคม ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจและสังคม ทำให้วัยรุ่นเกิดปัญหาทางจิตใจได้ง่าย เมื่อต้องมาประสบกับภาวะวิกฤตในชีวิต ซึ่งปัญหาเหล่านี้สามารถพบได้มากและควรได้รับการช่วยเหลือ คือ ภาวะซึมเศร้าในวัยรุ่น ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาภาวะซึมเศร้าของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาโดยใช้ทฤษฎีการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้นมาใช้ในการศึกษาครั้งนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาผลการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้นต่อภาวะซึมเศร้าของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา

สมมติฐานการวิจัย

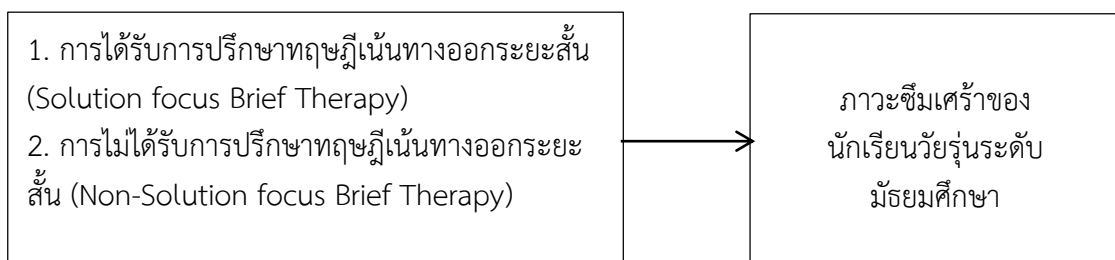
1. นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้นมีคะแนนภาวะซึมเศร้าในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลต่ำกว่ากลุ่มควบคุม
2. นักเรียนกลุ่มทดลองที่ได้รับการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้นมีคะแนนภาวะซึมเศร้าในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลต่ำกว่าก่อนทดลอง

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ผลการศึกษาครั้งนี้จะเป็นแนวทางให้ครูผู้ดูแลนักเรียน นำไปปฏิบัติใช้ต่อไปในอนาคตเมื่อประสบปัญหา หรือให้คำแนะนำกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. หน่วยงานที่เป็นแหล่งเก็บข้อมูลได้ทราบถึงปัญหาของนักเรียนในโรงเรียน และทราบวิธีการในการจัดการแก้ไขปัญหานั้นและเป็นแนวทางในการนำไปช่วยเหลือนักเรียนรายอื่นๆที่มีปัญหาลักษณะคล้ายกัน เพื่อลดการเป็นภาวะซึมเศร้าของนักเรียนได้อย่างเหมาะสม
3. สามารถเป็นแนวทางให้เป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้ให้การศึกษา ครูแนะแนว อาจารย์ที่ปรึกษา นักจิตวิทยา ตลอดจนหน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยเหลือนักเรียนที่มีภาวะซึมเศร้า
4. ผลการศึกษาครั้งนี้จะเป็นแนวทางให้นักเรียน นำไปปฏิบัติใช้ต่อไปในอนาคตเมื่อประสบปัญหา หรือให้คำแนะนำกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลของการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้นที่ส่งผลต่อภาวะซึมเศร้าของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา โดยสรุปได้ตามกรอบแนวคิดการวิจัย ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนในจังหวัดชลบุรี จำนวน 286 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนในจังหวัดชลบุรี ที่มีคะแนนภาวะซึมเศร้าอยู่ในระดับปานกลางถึงน้อย คือ ตั้งแต่ 13 ลงไป จำนวน 20 คน ทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยแบ่งนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นกลุ่มทดลอง 10 คน กลุ่มควบคุม 10 คน (นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นทั้งสองกลุ่มมีคุณลักษณะที่ไม่แตกต่างกัน)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะซึมเศร้า

นันทิรา หงษ์ศรีสุวรรณ (2559) ภาวะซึมเศร้า หมายถึง ภาวะจิตใจที่แสดงออกถึงความผิดปกติ เช่น อารมณ์เศร้า ไม่มีความสุข เบื่อหน่าย หดหู่ ท้อแท้ สิ้นหวัง เชื่องซึม นอนไม่หลับ เบื่ออาหาร ขาดสมาธิ วิตกกังวล มองโลกในแง่ลบ ภาวะซึมเศร้าเป็นปัญหาสุขภาพจิตที่สามารถเกิดขึ้นได้กับทุกคนทั้งคนปกติ ผู้ป่วยทางกาย และผู้ป่วยทางจิตเวช อาจเกิดขึ้นได้ตั้งแต่ภาวะซึมเศร้าธรรมดาจนถึงภาวะซึมเศร้ารุนแรง หากไม่ได้รับการรักษาอาจจะป่วยเป็นโรคซึมเศร้าในที่สุด จากการศึกษาความชุกของภาวะซึมเศร้าในผู้ป่วยเด็กและวัยรุ่นที่มาใช้บริการผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ของ เจกิตาน์ มูลโธสงและปิยนุช ชมพูภาศ (2558) จากผลการศึกษาพบว่า จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 96 คนแบ่งเป็นเพศชายจำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 43.8 เพศหญิงจำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 56.2 ผู้ที่มีคะแนนดิบจากแบบคัดกรองภาวะซึมเศร้าในเด็ก (Children's Depression Inventory: CDI) ฉบับภาษาไทยมากกว่า 15 คะแนนขึ้นไป ถือว่ามีภาวะซึมเศร้า พบว่า จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 44.8

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้น

แนวคิดนี้ได้รับการพัฒนาจากแนวคิดการบำบัดแบบกลยุทธ์ในสถาบันวิจัยทางจิตโดยสตีฟ เดอ เซเซอร์ และอินซู คิมเบิร์ก (Steve de Shazer & Insoo kim Berg) เป็นผู้ริเริ่มแนวคิดนี้ขึ้นที่ศูนย์การให้คำปรึกษาระยะสั้นมิลวาร์คี ในช่วงปลายปี ค.ศ. 1970 (Corey, 2005, p.388) โดยการให้ปรึกษาแบบเน้นทางออกระยะสั้นมีความแตกต่างกับวิธีการให้คำปรึกษาตามแนวคิดแบบดั้งเดิมต่างๆที่เคยมีมา คือละเว้นการให้ความสนใจกับอดีต แต่มุ่งเน้นความสำคัญไปที่ปัจจุบันและอนาคต (Corey, 2005, p.388) กล่าวได้ว่าทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบเน้นทางออกระยะสั้น (Solution – Focused Therapy) เป็นทฤษฎีที่มีลักษณะเด่นคือ การให้ความสำคัญกับทางออกมากกว่าปัญหา โดยมุ่งหมายให้ผู้รับคำปรึกษาสามารถสร้างผลลัพธ์ในการรับบริการที่ตนพอใจได้ด้วยการร่วมมือกับผู้ให้คำปรึกษาสร้างทางออกจากปัญหาของตน จากการศึกษาผลการศึกษากลุ่มตามทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้นต่อการแก้ปัญหาเชิงสังคมของนิสิตชั้นปีที่ 1 ของ กุลวิณ ชุมฤทัย (2562) พบว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นิสิตกลุ่มทดลองมีคะแนนการแก้ปัญหาเชิงสังคมสูงกว่านิสิตกลุ่มควบคุม ในระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนิสิตกลุ่มทดลองมีคะแนนการแก้ปัญหาเชิงสังคมในระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผลสูงกว่าระยะก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการวิจัยนี้สรุปได้ว่า การปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้นมีผลต่อการแก้ปัญหาเชิงสังคมของนิสิตชั้นปีที่ 1 ได้

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้

1. ระยะก่อนการทดลอง ผู้วิจัยให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ทำแบบคัดกรองภาวะซึมเศร้าในเด็ก แล้วนำคะแนนที่ได้มาคัดเลือกแบบประเมินความซึมเศร้าที่มีคะแนนระดับปานกลาง ถึงน้อย และนำมาจัดเรียงคะแนน โดยเรียงจากผู้ที่มีค่าของคะแนนในระดับน้อยสุดขึ้นไป มาเป็นกลุ่มตัวอย่าง 20 คน และทำการสุ่มอย่างง่ายโดยใช้วิธีการจับฉลาก แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มทดลอง 10 คน กลุ่มควบคุม 10 คน คะแนนการทำแบบประเมินความซึมเศร้าที่ได้จากการวัดครั้งนี้จะเป็นคะแนนของระยะก่อนการทดลอง

2. ระยะทดลอง นัดพบกลุ่มทดลองเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์และขอความร่วมมือในการเข้าร่วมการวิจัยโดยผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้นกับกลุ่มทดลอง โดยโปรแกรมแบ่งออกเป็น 8 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที สัปดาห์ละ 1 ครั้ง รายละเอียดการปรึกษาแต่ละครั้งมีดังนี้

- ครั้งที่ 1 การปฐมนิเทศและสร้างสัมพันธภาพ
- ครั้งที่ 2 กำหนดเป้าหมายสู่การพัฒนาตนเอง
- ครั้งที่ 3 ดำเนินตามเป้าหมาย
- ครั้งที่ 4 เปลี่ยนความคิดสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น
- ครั้งที่ 5 สร้างความเชื่อมั่นสู่การเปลี่ยนแปลง
- ครั้งที่ 6 การคาดการณ์พฤติกรรมผลการลดลงของภาวะซึมเศร้าของตนเอง
- ครั้งที่ 7 การคงไว้ซึ่งความสุขที่ยั่งยืน
- ครั้งที่ 8 ยุติการปรึกษา

ส่วนกลุ่มควบคุมจะใช้ชีวิตตามปกติ ไม่ได้รับการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้น

3. ระยะหลังการทดลอง เมื่อสิ้นสุดการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้น หลังจากการทดลองในครั้งที่ 8 ซึ่งเป็นขั้นยุติการปรึกษา ผู้วิจัยให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบคัดกรองภาวะซึมเศร้าในเด็ก คะแนนจากการทำแบบคัดกรองภาวะซึมเศร้าครั้งนี้จะเป็นผลคะแนนของระยะหลังการทดลอง

4. ระยะติดตามผล ภายหลังจากสิ้นสุดการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้น เป็นเวลา 2 สัปดาห์ ผู้วิจัยนัดหมายกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบคัดกรองภาวะซึมเศร้าฉบับเดิมอีกครั้ง เพื่อเก็บคะแนนในระยะติดตามผล

นำผลที่ได้จากการตอบแบบคัดกรองภาวะซึมเศร้า ในระยะก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และระยะติดตามผลไปวิเคราะห์ทางสถิติต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบคัดกรองภาวะซึมเศร้า (Children's Depression Inventory : CDI) ในเด็กมีค่าอำนาจจำแนกระหว่างเด็กปกติกับเด็กที่มีภาวะซึมเศร้าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P < 10$ กำลัง 6 มีความตรงในการจำแนก (Discriminant Validity) สูงจาก Receiver operating Characteristic curve คะแนนที่เป็นจุดตัดแยกภาวะซึมเศร้าที่มีความสำคัญทางคลินิก คือ 15 คะแนนขึ้นไป ที่คะแนนนี้ CDI ฉบับภาษาไทยมี Sensitivity = 78.7% specificity = 91.3% และมี accuracy = 87%

2. โปรแกรมการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้น (Solution – focused brief therapy)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน ของคะแนนภาวะซึมเศร้าของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังทดลอง และระยะติดตามผล โดยการนำเสนอในรูปแบบตารางและแผนภูมิในระยะต่างๆของการทดลอง

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยคะแนนภาวะซึมเศร้าของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในระยะก่อนการทดลอง หลังการทดลอง ระยะติดตามผล ระหว่างกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบประเมิณซ้ำประเภทหนึ่งตัวแปรระหว่างกลุ่มและหนึ่งตัวแปรภายในกลุ่ม (Repeated – measures analysis of variance : One between – subjects variance and one within – subjects variance) ของฮาวเวล (Howell, 2007,p. 461) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีของ นิวแมน – คูลส์ (Newman – keuls procedure)

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนภาวะซึมเศร้าของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล

	กลุ่มทดลอง				กลุ่มควบคุม		
	ระยะก่อน	ระยะหลัง	ระยะ		ระยะก่อน	ระยะหลัง	ระยะ
	ทดลอง	ทดลอง	ติดตามผล		ทดลอง	ทดลอง	ติดตามผล
$\bar{X}$	12.5	9.1	8.8	$\bar{X}$	13	12.7	13
SD	0.527	0.876	0.789	SD	0	2.263	1.826

จากตารางที่ 1 พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนในจังหวัดชลบุรี ในกลุ่มทดลองที่ได้รับเข้าร่วมกลุ่มปรึกษาทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้น มีค่าเฉลี่ยคะแนนภาวะซึมเศร้าในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล เป็น 12.5 9.1 และ 8.8 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มควบคุม ที่ไม่ได้รับการทดลอง มีค่าเฉลี่ยคะแนนภาวะซึมเศร้าในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล เป็น 0 2.263 และ 1.826 ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบผลย่อยของวิธีการทดลองในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล

Source of Variances	SS	df	MS	F
ระยะก่อนการทดลอง				
Between group	1.25	1	1.25	0.741*
Error	91.1	54	1.687	
ระยะหลังการทดลอง				
Between group	64.8	1	64.8	38.410*
Error	91.1	54	1.687	
ระยะติดตามผล				
Between group	88.2	1	88.2	52.281*
Error	91.1	54	1.687	

ปรับค่า df เป็น 24, $F_{.05}(1,40) = 4.08$ ด้วยวิธีการของ Welch – Satterwaite (Howell, 2007, p.495) * $p < .05$

จากตารางที่ 2 พบว่า ระยะก่อนการทดลอง นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยคะแนนภาวะซึมเศร้าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผล พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยคะแนนภาวะซึมเศร้าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 ผลการทดสอบผลย่อยของระยะเวลาในการทดลองของกลุ่มทดลอง

Source of Variances	SS	df	MS	F	p
Between Subjects	84.4667	2	42.2333	156.20548	.000
Interval	15	27	0.5556		
Error	4.8667	18	0.2704		
Total	99.4667	29			

* $p < .05$

จากตารางที่ 3 พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนภาวะซึมเศร้าของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาที่ได้รับการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้นในระยะเวลาก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนข้างต้น แสดงว่า ต้องมีระยะเวลาการทดสอบอย่างน้อย 1 คู่ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบเปรียบเทียบด้วยวิธีการทดสอบรายคู่ โดยวิธีของนิวแมน – คูลส์ (Newman – Keuls procedure) ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนภาวะซึมเศร้าของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาที่เข้ารับการปรึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีของนิวแมน – คูลส์ (Newman – Keuls procedure)

	$\bar{X}$	ระยะติดตามผล	ระยะหลังทดลอง	ระยะก่อนทดลอง
		8.80	9.10	12.50
ระยะติดตามผล	8.80	–	0.30	3.70*
ระยะหลังการทดลอง	9.10	–	–	3.40*
ระยะก่อนการทดลอง	12.50	–	–	–
R			2	3
q _{.95} (r, 18)			2.97	3.61
q _{.95} (r, 18) $\sqrt{\frac{MS_{error}}{n}}$			0.49	0.59

*p < .05

จากตารางที่ 4 พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนภาวะซึมเศร้าของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาที่เข้ารับการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้นในกลุ่มทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 2 คู่ คือ 1) คะแนนเฉลี่ยระยะหลังการทดลองต่ำกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) คะแนนเฉลี่ยในระยะติดตามต่ำกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในขณะที่ค่าเฉลี่ยภาวะซึมเศร้าของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาที่เข้ารับการปรึกษากลุ่มในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลไม่พบความแตกต่าง

อภิปรายผล

1. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนในจังหวัดชลบุรีที่ได้รับการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้นมีค่าเฉลี่ยคะแนนภาวะซึมเศร้า ในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลต่ำกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อภิปรายได้ว่า ทฤษฎีการให้คำปรึกษาแบบเน้นทางออกระยะสั้น (Solution – Focused Therapy) เป็นทฤษฎีที่มีลักษณะเด่นคือ การให้ความสำคัญกับทางออกมากกว่าปัญหา และทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้น ยังอยู่บนความเชื่อพื้นฐานที่ว่า ทุกคนมีความเข้มแข็งและมีความสามารถที่จะสร้างทางออกจากปัญหาที่ตนเองเผชิญได้ ซึ่งนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนในจังหวัดชลบุรีที่ได้รับการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้นในแต่ละครั้งของการปรึกษาจะทำกิจกรรมต่างๆ ตามใบงานที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นมา ทำให้เกิดการฝึกฝนตนเองได้พัฒนาตนเอง ได้เห็นหนทางและวิธีการในการหาทางออกจากสิ่งที่เผชิญอยู่ ได้ทำในสิ่งที่แตกต่างไปจากเดิมเพื่อนำไปสู่จุดหมายใหม่ที่ดีกว่าเดิม การเปลี่ยนแปลงและมีวิธีการจัดการภาวะซึมเศร้าของตนเองได้ดีมากขึ้น แสดงให้เห็นถึงการนำเอาโปรแกรมการปรึกษาที่ได้จากการเข้ากลุ่มการปรึกษานั้นมาปรับใช้และปฏิบัติต่อตนเองได้เป็นอย่างดี ดังเช่น ในการปรึกษาครั้งที่ 4 เปลี่ยนความคิดสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น เป็นการช่วยให้กลุ่มทดลองได้สร้างกรอบแนวใหม่ขึ้นมาเพื่อพัฒนาตนเองสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นและยังช่วยให้เข้าใจและระบุถึงวิธีการพัฒนาตนเองไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ในครั้งนี้จะใช้เทคนิคต่างๆเข้ามาช่วย เช่น คำถามเพื่อเปลี่ยนกรอบแนวคิด การให้งานที่มอบหมาย เป็นเทคนิคที่ช่วยให้กลุ่มทดลองได้พัฒนาและเรียนรู้ที่จะเปลี่ยนแปลงตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทรงศรี สารภูษิต (2558) ได้ศึกษา การพัฒนาความมั่นคงทางอารมณ์ของวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวโดยการปรึกษา

กลุ่มทฤษฎีเน้นทางระยะสั้น ผลการศึกษาพบว่าระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผลมีคะแนนความมั่นคงทางอารมณ์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และคะแนนเฉลี่ยความมั่นคงทางอารมณ์ของวัยรุ่นกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนกลุ่มควบคุมนั้นไม่ได้รับการปรึกษาและฝึกฝนใดๆ จึงทำให้ค่าเฉลี่ยคะแนนภาวะซึมเศร้าก็จะยังคงสูงอยู่เช่นเดิมเมื่อทำการเปรียบเทียบคะแนนภาวะซึมเศร้ากับกลุ่มทดลอง

จึงสรุปได้ว่า การให้การปรึกษากลุ่มทฤษฎีเน้นทางระยะสั้นส่งผลให้นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนในจังหวัดชลบุรีที่ได้รับการปรึกษามีค่าเฉลี่ยคะแนนภาวะซึมเศร้าในระยะติดตามผลการทดลองมีความแตกต่างกับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนในจังหวัดชลบุรีกลุ่มควบคุมซึ่งไม่ได้รับการปรึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนในจังหวัดชลบุรี ที่ได้รับการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเน้นทางอกระยะสั้น มีค่าเฉลี่ยคะแนนภาวะซึมเศร้า ในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลต่ำกว่าระยะก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อภิปรายได้ว่า การที่นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนในจังหวัดชลบุรีได้รับการฝึกฝน ฝึกทำกิจกรรมตามแผนใบงานในแต่ละครั้งนั้น ทำให้นักเรียนกลุ่มทดลองได้มีการปรับตัว เข้าใจ ยอมรับ และเห็นหนทางในการที่จะทำให้ตนเองดีขึ้นจากภาวะซึมเศร้า เนื่องจากโปรแกรมการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเน้นทางอกระยะสั้นมีเทคนิคที่ใช้เข้ามาช่วยในการปรึกษาหลากหลาย อย่างเช่น เทคนิคการหาข้อบกพร่อง ผู้ให้การปรึกษาแบบเน้นทางอกระยะสั้นถามคำถามข้อบกพร่องกับผู้รับการปรึกษาในช่วงเวลาที่ปัญหาไม่ได้เกิดขึ้นหรือเมื่อปัญหาไม่ได้รุนแรงหรือใช้คำถามปาฏิหาริย์ (Miracle Question) ซึ่งเป็นเทคนิคที่สำคัญของทฤษฎีเน้นทางอกระยะสั้น โดยเทคนิคนี้จะเป็นตัวที่สะท้อนให้เห็นถึงการตั้งสมมติฐานในการพิจารณาทางออก อย่างเช่น การปรึกษาครั้งที่ 6 การคาดการณ์พฤติกรรมและการลดลงของภาวะซึมเศร้าของตนเอง ผู้วิจัยได้ใช้คำถามปาฏิหาริย์ในครั้งนี้ด้วยเพื่อให้กลุ่มทดลองได้รับรู้ความรู้สึกและพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงของตนเองที่สามารถคาดการณ์ได้

นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนในจังหวัดชลบุรีที่ได้เข้ารับการปรึกษานั้นสามารถที่จะปรับตัวและเรียนรู้ในการจัดการภาวะซึมเศร้าของตนเองได้ดีขึ้นหลังจากที่เข้ารับการปรึกษานั้นแสดงว่าโปรแกรมการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเน้นทางอกระยะสั้นที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นทั้งหมด 8 ครั้ง มีประสิทธิภาพในการลดภาวะซึมเศร้าได้จึงส่งผลให้ค่าเฉลี่ยคะแนนภาวะซึมเศร้าของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนในจังหวัดชลบุรีกลุ่มทดลองในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลลดลงต่ำกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังเช่นงานวิจัยของ วิคทอริจา เซพูกินเน และ ไรทิส ปาค โรนีส (Viktorija & Rytis, 2011) ได้ทำการศึกษาระบบการสะท้อนความคิดภายในตนโดยใช้การปรึกษาทฤษฎีเน้นทางอกระยะสั้นเพื่อส่งเสริมความงอกงามส่วนบุคคล (Personal Growth) ทำการศึกษากับนิสิตปริญญาตรีสาขาจิตวิทยา จำนวน 236 คน มหาวิทยาลัย Vytautas Magnus University ทำการศึกษา 3 กลุ่ม คือ กลุ่มแรกใช้การสะท้อนความคิดแบบเน้นทางออก จำนวน 137 คน กลุ่มที่ 2 ใช้การสังเกตทั่วไป จำนวน 47 คน และกลุ่มที่ 3 ไม่มีกระบวนการ จำนวน 52 คน ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า การสะท้อนคิดแบบเน้นทางออก ช่วยให้นิสิตการเปลี่ยนแปลงส่วนบุคคลในทางบวกทั้งในเรื่องเพศเรื่องชีวิตที่พวกเขาเลือกที่จะเปลี่ยนแปลงมันโดยที่กลุ่มตัวอย่างได้ใช้การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้เป็นแรงกระตุ้นให้กับตนเองได้ จากงานวิจัยที่สอดคล้องจะเห็นได้ว่าทฤษฎีเน้นทางอกระยะสั้นทฤษฎีนี้มีประสิทธิภาพและยังช่วยให้บุคคลมีการเปลี่ยนแปลงในทางบวกอีกด้วย

จากข้อมูลข้างต้นที่กล่าวมาจึงมาสามารถสรุปได้ว่า นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนในจังหวัดชลบุรีที่ได้รับการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้นต่อภาวะซึมเศร้าในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลต่ำกว่าระยะก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. โปรแกรมการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้นมีประสิทธิภาพในการช่วยลดภาวะซึมเศร้าได้จริง ในกลุ่มตัวอย่างที่มีภาวะซึมเศร้าที่อยู่ในระดับน้อยกับปานกลางเท่านั้น
2. ครูหรือผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับกับนักเรียนสามารถนำโปรแกรมการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้นไปใช้กับนักเรียนที่มีภาวะซึมเศร้าระดับน้อยและปานกลางได้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. จากการทำวิจัยในครั้งนี้ทำให้ทราบว่าผู้ปกครองมีส่วนต่อการเกิดภาวะซึมเศร้า ทั้งนี้การทำวิจัยในครั้งต่อไปควรทำวิจัยโดยให้ผู้ปกครองรับทราบความคิด และจัดการปรึกษากลุ่มแบบครอบครัวเพื่อการปรึกษาภาวะซึมเศร้าที่ดีขึ้น
2. ควรมีการศึกษากลุ่มทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้นต่อภาวะซึมเศร้าที่มีผลต่อกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ เช่น นักเรียนในโรงเรียนสหศึกษาทั่วไปที่ไม่ใช่โรงเรียนประจำ หรือนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาเพื่อให้เกิดผลการวิจัยที่ขยายผลต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2561). ป่วยซึมเศร้าเหี่ยวสังคม ถูกปรักปรำคดีฆ่าตัวตาย. *วารสารกรมสุขภาพจิต*. สืบค้นจาก <https://www.dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=30118>.
- กุลวิณ ชุ่มฤทัย. (2562). ผลการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้นต่อการแก้ปัญหาเชิงสังคมของนิสิตชั้นปีที่ 1. *วารสารวัดผลการศึกษา*, 36(99), 116-128.
- เจกิตานัน มูลโธสง และปิยนุช ชมภูากาศ. (2558). ความชุกของภาวะซึมเศร้าในผู้ป่วยเด็กและวัยรุ่นที่มาใช้บริการผู้ป่วยนอกโรงพยาบาลธรรมศาสตร์เฉลิมพระเกียรติ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. *วารสารวัดผลการศึกษา*, 32(92), 63-70.
- เพ็ญนภา กุลนาคดล. (2562). *การให้การปรึกษาวัยรุ่น Adolescent Counseling*. ชลบุรี: บริษัท เก็ทกู๊ดครีเอชั่น จำกัด
- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2545). *จิตวิทยาวัยรุ่น*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ทรงศรี สารภูษิต. (2558). *การพัฒนาความมั่นคงทางอารมณ์ของวัยรุ่นที่มาจากครอบครัวเลี้ยงเดี่ยวโดยการปรึกษากลุ่มทฤษฎีเน้นทางออกระยะสั้น*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, คณะศึกษาศาสตร์, สาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา.
- นันทิรา หงส์ศรีสุวรรณ. (2559). ภาวะซึมเศร้า Depression. *วารสาร มจร.วิชาการ*, 19(38), 105.
- ฐิติวิ แก้วพรสวรรค์ และเบญจพร ตันตสุติ. (2555). การศึกษาความชุกของภาวะซึมเศร้าในเด็กและวัยรุ่น. *วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย*.
- อุมาพร ตรังคสมบัติ และดุสิต ลิขนะพิชิตกุล. (2539). ภาวะซึมเศร้าในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย*, 41(3), 162-172.

- Beck, A.T., Rush, A.J. Shaw, B.F., & Emery, G. (1979). *Cognitive therapy of depression*. New York: Guilford.
- Corey, C. (2005). *Theory and practice of counseling & psychotherapy* (7th ed.). Belmont, CA: Thomson Learning.
- Corey, G. (2004). *Theory and practice of group counseling* (6th ed). Belmont, CA: Brooks/Cole.
- De Jong, P., & Berg, I. K. (2002). *Interviewing for solutions*. Pacific Grove, CA: Brooks/Cole.
- Trotzer, J. P. (2006). *The counselor and the group: Integrating theory, training, and practice* (4th ed.). Routledge/Taylor & Francis Group.
- Viktorija, C & Rytis, P. (2011). "The outcome of Solution-Focused Brief Therapy among foster care adolescents: The changes of behavior and perceived somatic and cognitive difficulties," *Children and Youth Services Review, Elsevier*, 33(6), 791-797.

การศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมการรู้เท่าทันสื่อในด้านทักษะการสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

The study effects by using learning activity package for enhancing
creative skills in media literacy for lower – secondary students

ปริศนา เชี่ยวสุทธิ¹ ขวัญหญิง ศรีประเสริฐภาพ² แจ่มจันทร์ ศรีอรุณรัมย์³

Prissana Chiawsutthi¹ Khawanying Sriprasertpap² Jaemjan Sriarunrasmee³

¹ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Master of Education Program in Educational Technology

Faculty of Education, Srinakharinwirot University

Corresponding author, E – mail: prissana.chi@sg.ac.th

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Lecturer, Ed.D. Assistance Professor, Faculty of Education, Srinakharinwirot University

E – mail: khwanying@g.swu.ac.th

³ อาจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Lecturer, Ed.D. Faculty of Education, Srinakharinwirot University

E – mail: jaemjan@g.swu.ac.th

Received: July 2, 2019; Revised: July 16, 2019; Accepted: May 8, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ (1) พัฒนาชุดกิจกรรมการรู้เท่าทันสื่อในด้านทักษะการสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (2) เปรียบเทียบทักษะการรู้เท่าทันสื่อในด้านทักษะการสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรม (3) ศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการรู้เท่าทันสื่อในด้านทักษะการสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 50 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (1) ชุดกิจกรรมการรู้เท่าทันสื่อในด้านทักษะการสร้างสรรค์ (2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้เรื่องการรู้เท่าทันสื่อในด้านทักษะการสร้างสรรค์ (3) แบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อในด้านทักษะการสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (4) แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการรู้เท่าทันสื่อในด้านทักษะการสร้างสรรค์ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าความแตกต่างของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการรู้เท่าทันด้วย t – test แบบ Dependent Sample ผลการวิจัยพบว่า (1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนและหลังการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรม มีความแตกต่างกันอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติ โดยหลังการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เท่าทันสื่อด้านทักษะการสร้างสรรค์ นักเรียนมีการเรียนรู้ที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) ทักษะการรู้เท่าทันสื่อก่อนและหลังการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยนักเรียนมีทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้านทักษะการสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (3) นักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียนในชุดกิจกรรมการเรียนรู้เท่าทันสื่อในด้านทักษะการสร้างสรรค์ มีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (mean=4.01, SD=0.15) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ในด้านเนื้อหา นักเรียนมีความพึงพอใจมากที่สุด คือ คำสั่งปฏิบัติในชุดกิจกรรมการเรียนรู้เท่าทันสื่อเข้าใจง่าย ชัดเจน (mean =4.32, SD=0.62)

คำสำคัญ: ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ การรู้เท่าทันสื่อ ทักษะการสร้างสรรค์

Abstract

The objectives of this research were (1) to develop the learning activity package for enhancing creative skills in media literacy for lower – secondary students, (2) to compare the difference in media literacy in creative skills of lower – secondary learners before and after taught with the developed package, (3) to study learners' satisfaction with the developed package. The sample consisted of 50 students from secondary 1 room 9 of Saint Gabriel's College selected by cluster random sampling. The research instruments consisted of (1) the learning instructional package enhancing media literacy in creative skills, (2) academic achievement test for media literacy in creative skills, (3) assessment scale for media literacy in creative skills for lower – secondary learners, and (4) scale of measuring learners' satisfaction with the developed package. Data were analyzed using mean, and standard deviation. The differences in academic achievement and media literacy skills were tested with Dependent Sample t – test. The results of this research indicated that (1) After being taught with the developed package, the academic achievement of the sample was higher than before with a statistical significance of .01; (2) After being taught with the developed package, the media literacy of the sample was higher than before with a statistical significance level of .01, (3) the sample was satisfied with the developed package (mean=4.01, SD=0.15) and the sample had a high level of satisfaction. When the individual aspects were considered, the sample had a high level of satisfaction with the content, activity provision, measurement and evaluation. Every aspects is satisfied at a high level.

Keyword: Learning Instructional Package, Media Literacy, Creative Skills

บทนำ

การรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) เป็นแนวคิดที่สำคัญอย่างยิ่งของการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ถือเป็นคุณสมบัติของเยาวชนที่สามารถเลือกรับ วิเคราะห์ ประเมิน และนำข้อมูลที่ได้รับไปใช้ในทางสร้างสรรค์ รวมทั้งความสามารถในการผลิตสื่อที่ดีเพื่อขับเคลื่อนสังคม อย่างสร้างสรรค์ ซึ่งจะช่วยให้เยาวชนสามารถรับรู้ เข้าใจ ประเมินและสร้างสรรค์เนื้อหาสื่อโดยไม่ถูกครอบงำจากสื่อ รู้จักใช้สื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของตนเองและสังคมจึงเป็นสภาวะที่เกิดจากความสามารถของบุคคลในการวิเคราะห์ความหมายของเนื้อหา และประเมินคุณค่าและเจตนาที่สื่อนำเสนอผ่านเทคนิควิธีการต่างๆ และเป็นการพัฒนาความคิดอ่านและปัญญาที่มีเป้าหมายสูงสุดคือ การสร้างการรับรู้สื่ออย่างมีวิจารณญาณ สามารถแยกแยะความเห็นออกจากความจริง สามารถตัดสินใจในสิ่งที่สื่อเสนอได้อย่างเที่ยงตรง เป็นผู้รับสื่อที่มีพลังอำนาจและกระตือรือร้น คือ ไม่ยอมรับอิทธิพลจากสื่อโดยไม่ไตร่ตรอง และไม่ตัดสินว่าสื่อเป็นอันตราย แต่เป็นผู้รับสื่อและใช้สื่อที่มีจุดยืนทางสังคม เข้าใจตนเอง เข้าใจสังคม เข้าใจสิ่งที่สื่อเสนอ สามารถมีส่วนร่วมตอบโต้หรือแสดงความคิดเห็นต่อสื่อด้วยวิธีการต่างๆ ที่เหมาะสมได้ (โตมร อภิวันทนการ, 2552: น. 12) เมื่อมีการเรียนรู้ในเรื่องของเท่าทันสื่อ การพัฒนาทักษะของการสร้างสรรค์หรือการสร้างสื่อในแบบฉบับของตนเองก็เป็นสิ่งจำเป็นในยุคปัจจุบันควบคู่กัน เมื่อผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจสามารถวิเคราะห์วิจารณ์ ประเมินค่าสื่อได้อย่างถ่องแท้แล้ว ทุกคนจะต้องวางแผน เขียนบท ค้นคว้าข้อมูลเนื้อหาประกอบ ความสามารถในการสร้างสรรค์ (หรือสื่อสาร) เนื้อหาโดยการเขียนบรรยาย ความคิด ใช้คำศัพท์ เสียง หรือการสร้างภาพให้มีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ที่หลากหลาย ซึ่งมีวิธีการสร้างสื่อแบบสร้างสรรค์ไว้มากมาย เช่น ใช้ประโยชน์จากขั้นตอนการระดมสมอง วางแผน เรียบเรียง และแก้ไข ใช้ภาษาเขียนและภาษาพูดอย่างมีประสิทธิภาพที่สุดตามหลักของภาษาศาสตร์ สร้างสรรค์และเลือกภาพอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อบรรลุเป้าหมายต่างๆ ที่กำหนดไว้หรือใช้เทคโนโลยีการสื่อสารในการวางโครงสร้างของเนื้อหา ซึ่งทักษะการสร้างสรรค นักเรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการเรียน การใช้ชีวิตประจำวันในอนาคตได้ การรู้เท่าทันสื่อจึงไม่ใช่เป็นเพียง “วิชา” ที่ต้องเรียนรู้เพิ่มเติมเป็นพิเศษ แต่เป็น “ทักษะ” ที่สำคัญในการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะเยาวชนในโลกยุคปัจจุบัน นักเรียนในโรงเรียนนั้นมีความสามารถในการอ่านออกเขียนได้แล้ว แต่ส่วนมากยังขาดทักษะในการ “อ่านและเขียนสื่อ” นั่นคือการวิเคราะห์และผลิตสื่อด้วยวิจารณญาณของตนเอง หากไม่สามารถ “อ่าน” และ “เขียน” สื่อได้อย่างเหมาะสม เยาวชนนั้นก็จะมีโอกาสที่จะตกเป็นเหยื่อของการปลูกฝังความคิดความเชื่อตามที่สื่อเสนอ แม้ว่าจะมีความสามารถทางวิชาการในระดับดีก็ตาม (วรชัย คุรุจิต, 2555: น. 90)

ชุดกิจกรรมจัดเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่จะสามารถนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพขึ้นได้ เป็นทางเลือกใหม่สำหรับครูผู้สอนและนักเรียน ซึ่งประกอบไปด้วยเทคนิคหรือรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม มีลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละชุดกิจกรรม ครูผู้สอนสามารถสร้างขึ้นเพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนานักเรียนในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อให้ผู้เรียนมีผลการเรียนที่ดีขึ้นหรือเพื่อส่งเสริมความรู้ในเรื่องต่างๆ เพราะเป็นสื่อที่มีความเหมาะสมช่วยกระตุ้นให้นักเรียนอยากเรียน เกิดความสนุกสนานในการเรียน เกิดการเปลี่ยนแปลงทางพฤติกรรมการเรียนรู้มากกว่าวิธีการสอนในห้องเรียน ภายในชุดกิจกรรมประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม สื่ออุปกรณ์และการวัดประเมินผล ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองหรือครูผู้สอนสามารถเป็นผู้จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรม เพื่อเกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น

ด้วยเหตุนี้ ทำให้ผู้วิจัยเห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นที่จะต้องมีการศึกษาทักษะการรู้เท่าทันสื่อในด้านทักษะการสร้างสรรคของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โดยนำชุดกิจกรรมเข้ามาใช้เพื่อ

พัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ซึ่งผู้วิจัยจะศึกษาผลการรู้เท่าทันสื่อโดยการใช้ชุดกิจกรรมการรู้เท่าทันสื่อด้านการสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและเลือกกลุ่มตัวอย่างให้เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เนื่องจากเป็นวัยที่อยู่ในช่วงวัยรุ่น เริ่มโต จัดอยู่ในกลุ่มเสี่ยงที่จะถูกชักจูงได้ง่าย นักเรียนขาดการยั้งคิดหรือไตร่ตรองสิ่งต่างๆ ให้รอบคอบ วุฒิภาวะในการตัดสินใจในทุกๆ ด้านยังน้อยกว่านักเรียนระดับชั้นมัธยมอื่นๆ อีกทั้งการที่โรงเรียนเปิดกว้างให้นักเรียนได้เข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ง่าย การศึกษาเรื่องของการรู้เท่าทันสื่อในด้านทักษะการสร้างสรรค์โดยใช้ชุดกิจกรรมจะมีส่วนช่วยนักเรียนในด้านของการเรียน การทำงานกลุ่ม การทำรายงานมากขึ้น ทำให้นักเรียนได้รู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม มีการวางแผน ออกแบบและแก้ไขสื่อ มีการคิดวิเคราะห์และสามารถเลือกใช้สื่อหรือข้อมูลจากสื่อต่างๆ เพื่อมาออกแบบและนำเสนอข้อมูลสารสนเทศองค์ความรู้หรือความคิดเห็นของตนเองผ่านสื่อเทคโนโลยีได้และนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตและแก้ไขและเผยแพร่สื่อหรือรายงานของตนเองได้ ทำให้ได้สื่อหรือรายงานที่ตรงตามวัตถุประสงค์ของตนเองหรือของครูมากขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการสร้างกระบวนการการเรียนรู้เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้จากสภาพความเป็นจริงที่ได้พบ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมการรู้เท่าทันสื่อในด้านทักษะการสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และศึกษาเปรียบเทียบว่าก่อนและหลังจากการร่วมกิจกรรมที่สร้างขึ้น นักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีทักษะการรู้เท่าทันสื่อในด้านการสร้างสรรค์แตกต่างกันหรือไม่ นักเรียนจะสามารถนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ประโยชน์ในการเรียนและในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งผลจากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นข้อมูลสำหรับโรงเรียนและครูผู้สอนนำไปใช้ในการพัฒนาสื่อการสอนและหลักสูตรการรู้เท่าทันสื่อในวิชาเรียนต่างๆ และสามารถเป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะให้กับนักเรียนในระดับชั้นอื่นๆ ต่อไปอีกด้วย รวมทั้งการสร้างสังคมการเรียนรู้ในโรงเรียนให้เกิดการพัฒนาความรู้ความสามารถเกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการรู้เท่าทันสื่อในด้านทักษะการสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการรู้เท่าทันสื่อในด้านทักษะการสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรม
3. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการรู้เท่าทันสื่อในด้านทักษะการสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนเซนต์คาเบรียล ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 1,250 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 50 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม จากนั้นผู้วิจัยใช้วิธีการจับสลากกลุ่มตัวอย่างขึ้นมา 1 ห้องเรียน

การศึกษานี้มีขอบเขตในการศึกษาเกี่ยวกับการเรียนรู้เรื่องการรู้เท่าทันสื่อ ซึ่งเป็นเนื้อหาส่วนหนึ่งของหลักสูตรในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในสาระที่ 3 เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นสาระเกี่ยวกับกระบวนการเทคโนโลยีสารสนเทศ การ

ติดต่อสื่อสาร การค้นหาข้อมูล การใช้ข้อมูลและสารสนเทศ การแก้ปัญหาหรือการสร้างงาน คุณค่าและผลกระทบของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

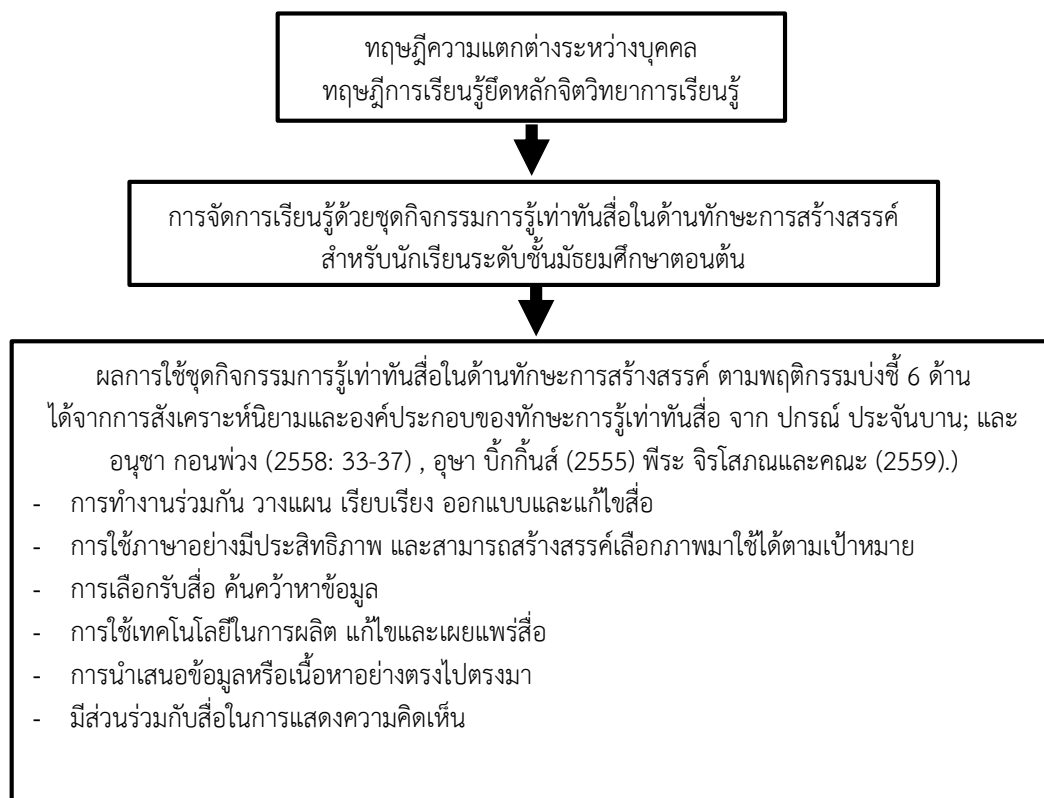
ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เท่าทันสื่อในด้านทักษะการสร้างสรรค์ประกอบด้วยเนื้อหา ดังนี้

1. ความสำคัญของการรู้เท่าทันสื่อ
2. การวิเคราะห์ ดีความและประเมินค่าสื่อ
3. การเข้าถึงสื่อ หลักการรับสื่อที่ก่อให้เกิดประโยชน์และโทษ
4. กฎหมายการกระทำความผิดทางคอมพิวเตอร์
5. ทักษะการผลิตสื่ออย่างสร้างสรรค์

ตัวแปรต้น การจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เท่าทันสื่อในด้านทักษะการสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ตัวแปรตาม ผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เท่าทันสื่อด้านการสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เท่าทันสื่อในด้านทักษะการสร้างสรรค์ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง อยู่ระหว่าง 0 – 67.1.00
2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้เรื่องการเรียนรู้เท่าทันสื่อในด้านทักษะการสร้างสรรค์ มีค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.36 – 0.78 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.24 – 0.68 มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.84

3. แบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อในด้านทักษะการสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นแบบวัดมาตราประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง ระดับการปฏิบัติในรายการนั้นมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง ระดับการปฏิบัติในรายการนั้นมากหรือบ่อยครั้ง
- 3 คะแนน หมายถึง ระดับการปฏิบัติในรายการนั้นปานกลางหรือ
- 2 คะแนน หมายถึง ระดับการปฏิบัติในรายการนั้นน้อยหรือบางครั้ง
- 1 คะแนน หมายถึง ระดับการปฏิบัติในรายการนั้นน้อยที่สุด

4. แบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการรู้เท่าทันสื่อในด้านทักษะการสร้างสรรค์ จำนวน 15 ข้อ โดยใช้แบบประเมิน เป็นแบบวัดมาตราประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง มีความพึงพอใจมาก
- 3 คะแนน หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย
- 1 คะแนน หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ผู้วิจัยดำเนินการทดลองตามแบบแผนการทดลองแบบ One – Group Pretest – Posttest Design ซึ่งมีรูปแบบการทดลองดังนี้ ตารางที่ 1 แสดงแบบแผนการทดลองแบบ One – Group Pretest – Posttest Design

ก่อนทดลอง	ทดลอง	สอบหลัง
T ₁	X	T ₂

สัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

X หมายถึง การดำเนินการทดลองโดยการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการรู้เท่าทันสื่อด้านทักษะการสร้างสรรค์

T₁ หมายถึง การทดสอบก่อนเข้ารับการจัดการเรียนรู้

T₂ หมายถึง การทดสอบหลังเข้ารับการจัดการเรียนรู้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการวิจัยโดยทำการทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ทดลองในเวลาเรียนเป็นเวลา 10 ชั่วโมง แบ่งเป็นการปฐมนิเทศและทำแบบทดสอบก่อนเรียน 1 ชั่วโมง การดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนกิจกรรม 6 แผน 7 ชั่วโมง นำเสนอผลงาน 1 ชั่วโมงและสรุปผลและทำแบบทดสอบหลังเรียน 1 ชั่วโมง ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการทดลองด้วยตนเอง ดำเนินการสอนโดยใช้แผนการจัดกิจกรรมการรู้เท่าทันสื่อ โดยมีขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ชี้แจงทำความเข้าใจกับกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการรู้เท่าทันสื่อด้านทักษะการสร้างสรรค์

2. ทำการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทำแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อก่อนเรียนของกลุ่มตัวอย่าง แล้วบันทึกผลการทดสอบไว้เป็นคะแนนก่อนเรียนของนักเรียน สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล

3. ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เท่าทันสื่อด้านทักษะการสร้างสรรค์ตามแผนการจัดกิจกรรมจนครบทั้ง 6 แผน

4. เก็บรวบรวมข้อมูลหลังการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมโดยให้นักเรียนทำการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทำแบบวัดทักษะการเรียนรู้เท่าทันสื่อซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกันที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน

5. ให้นักเรียนทำแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้เท่าทันสื่อด้านทักษะการสร้างสรรค์ แล้วนำผลไปวิเคราะห์ทางสถิติ

6. นำผลการทดสอบที่ได้รวบรวมไว้ทั้งก่อนเรียนและหลังเรียน นำคะแนนไปวิเคราะห์โดยใช้คะแนนผลต่างระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ เพื่อนำไปสรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

1.1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของคะแนนการเรียนรู้เท่าทันสื่อในด้านทักษะการสร้างสรรค์

1.2 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของคะแนนการเรียนรู้เท่าทันสื่อในด้านทักษะการสร้างสรรค์

2. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เท่าทันสื่อในด้านทักษะการสร้างสรรค์ โดยใช้สูตร t - test แบบ Dependent Sample

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เท่าทันสื่อด้านทักษะการสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

1.1 การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เท่าทันสื่อด้านทักษะการสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของแผนการจัดกิจกรรมแต่ละแผน จากการประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของชุดกิจกรรมโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่าแผนการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสมอยู่ใน ระดับมาก และพิจารณาเห็นว่าองค์ประกอบต่างๆ ของแผนการจัดกิจกรรมมีความสอดคล้องกัน โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง ระหว่าง 0.67 – 1.00 พร้อมนำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดลองใช้

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบทักษะการเรียนรู้เท่าทันสื่อในด้านทักษะการสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรม

2.1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมโดยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้สถิติ t - test for Dependent Sample

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่าสถิติทดสอบ t – test และระดับนัยสำคัญทางสถิติของการเปรียบเทียบคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เท่าทันสื่อ (n=50)

การทดสอบ	n	Mean	SD	t
ก่อนเรียน	50	7.62	2.41	18.98*
หลังเรียน	50	13.90	2.32	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 2 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เท่าทันสื่อด้านทักษะการสร้างสรรค์ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ย (Mean=7.26, SD=2.41) และหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ย (Mean =13.90, SD=2.32) เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในทักษะการเรียนรู้เท่าทันสื่อด้านทักษะการสร้างสรรค์หลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผลการเปรียบเทียบทักษะการเรียนรู้เท่าทันสื่อในด้านทักษะการสร้างสรรค์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นก่อนและหลังที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมโดยแบบวัดทักษะการเรียนรู้เท่าทันสื่อแบบมาตรวัดประเมินค่า 5 ระดับ โดยใช้สถิติ t – test for Dependent Sample

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ค่าสถิติทดสอบ t – test ของการเปรียบเทียบคะแนนที่ได้จากการวัดทักษะก่อนและหลังของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เท่าทันสื่อ (n=50)

การวัดทักษะ	n	Mean	SD	t
ก่อนเรียน	50	3.27	0.45	- 17.15
หลังเรียน	50	4.23	0.17	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 3 พบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เท่าทันสื่อด้านทักษะการสร้างสรรค์ มีทักษะการเรียนรู้เท่าทันสื่อก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ =3.27, SD=0.45) และหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ =4.23, SD=0.17) เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของทักษะการเรียนรู้เท่าทันสื่อในด้านทักษะการสร้างสรรค์หลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้เท่าทันสื่อในด้านทักษะการสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

3.1 ผลประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้เท่าทันสื่อในด้านทักษะการสร้างสรรค์ จำนวน 50 คน พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในการเรียนในชุดกิจกรรมการเรียนรู้เท่าทันสื่อในด้านทักษะการสร้างสรรค์ ระดับความพึงพอใจในชุดกิจกรรมอยู่ในระดับมาก (Mean=4.01, SD=0.15) เมื่อพิจารณารายด้าน คือ ด้านเนื้อหา ด้านการจัดกิจกรรม และด้านการวัดและประเมินผล พบว่าโดยรวมมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากและ ในด้านเนื้อหา นักเรียนมีความพึงพอใจมากที่สุด คือ คำสั่งปฏิบัติในชุดกิจกรรมการเรียนรู้เท่าทันสื่อเข้าใจง่าย ชัดเจน (Mean=4.32, SD=0.62)

อภิปรายผล

ผลการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เท่าทันสื่อในด้านทักษะการสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า องค์ประกอบสำคัญของชุดกิจกรรมการเรียนรู้เท่าทันสื่อในด้านทักษะการสร้างสรรค์ขึ้นประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ คู่มือสำหรับครู แผนการจัดกิจกรรม แบบทดสอบ สื่อทรัพยากร และสื่อเทคโนโลยี ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างจากการศึกษาเอกสาร แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรม ซึ่งสอดคล้องกับ สุวิทย์ มูลคำและอรทัย มูลคำ (2545: น. 52) ที่สรุปไว้ว่า องค์ประกอบที่สำคัญของชุดกิจกรรมต้องประกอบไปด้วย คู่มือการใช้ชุดกิจกรรม บัตรคำส่ง เนื้อหาสาระและสื่อประเภทต่างๆ แบบทดสอบ และสอดคล้องกับชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะ (2551) ที่สรุปถึงองค์ประกอบของชุดกิจกรรมไว้ 4 ส่วนคือ คู่มือครู คำสั่งหรือคำชี้แจง เนื้อหาสาระและสื่อ และการประเมินผล ซึ่งผลการประเมินชุดกิจกรรมการเรียนรู้เท่าทันสื่อมีค่าดัชนีความสอดคล้องที่ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบอยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้เท่าทันสื่อที่ผู้วิจัยได้จัดทำอย่างมีระบบมีขั้นตอนที่เหมาะสม มีการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างและพัฒนาชุดกิจกรรม มีการวางแผนอย่างเป็นระบบ มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับเนื้อหาที่นำมาใช้จัดกิจกรรม เพื่อให้ครูถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์แก่นักเรียน ช่วยให้นักเรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ ระพีพันธุ์ โพธิ์ศรี (2550: น. 59) ได้กล่าวว่า ชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้นจะมีครูเป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ บรรลุตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ โดยการจัดกิจกรรมจะใช้ทฤษฎีการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) เป็นทฤษฎีที่กล่าวว่าความรู้ไม่ได้เกิดจากการรับรู้เพียงอย่างเดียว แต่เป็นการสร้างขึ้นโดยบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจและหน้าที่ของการรับรู้คือการปรับตัวและการประมวลผลจากประสบการณ์ทั้งหมด และศึกษาเอกสาร แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรู้เท่าทันสื่อ แนวคิดที่เกี่ยวกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ในด้านของทักษะการสร้างสรรค์ โดยนำแนวคิดการรู้เท่าทันสื่อ จาก ปกรณ์ ประจันบาน และอนุชา กอนพวง (2558: น. 33 – 37), อุษา บิ๊กกินส์ (2555), พีระ จิโรสภณ และคณะ (2559) มาสังเคราะห์นิยามและองค์ประกอบของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ มาสร้างเป็นพฤติกรรมบ่งชี้สำหรับชุดกิจกรรมการเรียนรู้เท่าทันสื่อในด้านทักษะการสร้างสรรค์ ประกอบด้วยกิจกรรมส่งเสริมเรื่องการรู้เท่าทันสื่อด้านทักษะการสร้างสรรค์จากพฤติกรรมบ่งชี้ทั้งหมด 6 ข้อ จำนวน 6 กิจกรรม ซึ่งนำผลจากการศึกษาวิเคราะห์แนวคิดและงานวิจัยมาสร้างกรอบแนวคิดในการส่งเสริมการเรียนรู้เท่าทันสื่อ และจัดทำเป็นแผนการจัดกิจกรรมขึ้นเพื่อพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อด้วยการทำกิจกรรมจัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นทักษะในด้านต่างๆ เช่น ให้ผู้เรียนได้ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ฝึกการคิดวิเคราะห์ การตั้งคำถาม การเลือกรับเลือกใช้หรือการประเมินสื่อได้ด้วยตนเอง มีการแสดงความคิดเห็นหรือมีส่วนร่วมในการทำงาน โดยมีครูเป็นผู้จัดกิจกรรมและให้คำแนะนำจนจบกระบวนการ ซึ่งสอดคล้องกับ พรทิพย์ เย็นจะบก (2546: น. 113) ที่เห็นว่า การเรียนรู้การรู้เท่าทันสื่อจะต้องพัฒนาทักษะหลายอย่างทั้งทางด้านการการคิดวิเคราะห์ การตีความ การวิพากษ์วิจารณ์ ต้องเรียนรู้ที่จะพัฒนาความรู้เกี่ยวกับสื่อให้กว้างมากขึ้น ซึ่งการพัฒนาสามารถผ่านกระบวนการได้หลายอย่าง เช่นการเรียนการสอน การทำกิจกรรม เป็นต้น นั่นจึงทำให้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เท่าทันสื่อที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นน่าสนใจและกระตุ้นให้นักเรียนอยากเรียนรู้และส่งเสริมให้นักเรียนได้เป็นผู้ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เท่าทันสื่อในด้านทักษะการสร้างสรรค์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังจากได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้นใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นระบบ จัดกิจกรรมเพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากค้นคว้าหาความรู้ และหาคำตอบในประเด็นที่กำหนด ในการจัดกิจกรรมจะเน้นให้นักเรียนทุกคน

มีบทบาทและความสำคัญเท่าเทียมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยเน้นกิจกรรมการทำงานเป็นทีม มีการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ร่วมกัน กระตุ้นให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์แยกแยะข้อมูลได้ด้วยตนเอง ซึ่งในชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้นจะมีแผนการจัดกิจกรรมที่ประกอบด้วย ชื่อกิจกรรม ระยะเวลา จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ สื่อและอุปกรณ์ กระบวนการจัดกิจกรรม และในการจัดกิจกรรมจะยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับ นฤมิตร พงษ์พานิช (2561: น. 37) ที่กล่าวว่า ชุดกิจกรรมเป็นสื่อการเรียนการสอนที่ครูผู้สอนสร้างขึ้นเพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้ศึกษาและปฏิบัติกิจกรรม ผู้เรียนเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งชุดกิจกรรมประกอบด้วย ใบความรู้ ชุดฝึกทักษะ แบบทดสอบ ซึ่งจะวัดทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการและคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กวิสรา ทองดี (2557: น. 114) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาระดับการรู้เท่าทันสื่อ โดยใช้ชุดฝึกอบรบแบบผลานความจริงเรื่องการรู้เท่าทันสื่อโฆษณาสำหรับเด็กและเยาวชน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมีคะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งจากเหตุผลดังกล่าวทำให้ชุดกิจกรรมที่สร้างขึ้นน่าสนใจ มีสื่อที่หลากหลาย มีกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนมีความสนุก มีความรู้มากขึ้นกว่าวิธีการสอนแบบปกติในห้องเรียน จึงทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น และสอดคล้องกับ จิรียา นาคราช (2561: น. 68) ได้พบว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ แต่จากวิเคราะห์คะแนนสอบก่อนเรียนและหลังเรียนเป็นรายบุคคลแล้ว พบว่า นักเรียนบางคนมีคะแนนสอบก่อนเรียนไม่ผ่านจากค่าเฉลี่ยแล้วหลังเรียนมีคะแนนที่สูงขึ้นแต่ยังไม่ผ่านเกณฑ์เช่นเดิม อาจเป็นเพราะว่า ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เท่าทันสื่อโดยใช้ชุดกิจกรรม นักเรียนที่เรียนอ่อนอยู่แล้วอาจยังไม่เข้าใจในการทำกิจกรรมหรือเนื้อหาในกิจกรรม ทำให้เกิดความไม่เข้าใจในบทเรียนได้ แต่ในนักเรียนที่เก่งแล้วจากการวิเคราะห์คะแนนเป็นรายบุคคลนักเรียนจะมีคะแนนที่สูงขึ้นจนเกือบเต็ม แสดงว่าชุดกิจกรรมอาจจะต้องปรับเพื่อให้เกิดความเข้าใจสำหรับนักเรียนที่เรียนอ่อน ซึ่งสอดคล้องกับ ชม ภูมิภาค (2524: น. 100) ที่ได้สรุปถึงทฤษฎีแนวคิดที่ใช้ในการออกแบบชุดกิจกรรมให้ได้ผลสัมฤทธิ์ที่ดีคือ ใช้ทฤษฎีความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งจะต้องคำนึงถึงความต้องการ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ ทุกคนมีความแตกต่างกันในหลายๆ ด้าน วิธีการที่เหมาะสมที่สุดคือการจัดการสอนรายบุคคล หรือการศึกษาตามสภาพ โดยครูเป็นผู้คอยช่วยเหลือตามความเหมาะสม และใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ยึดหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมด้วยตนเอง ได้เรียนรู้ทีละขั้นตอนตามความสามารถและความสนใจ มีการใช้สื่อการสอนหลายๆ อย่างเพื่อสร้างความสนใจ รวมทั้งการนำกระบวนการกลุ่มมาใช้

การเปรียบเทียบทักษะการรู้เท่าทันสื่อในด้านทักษะการสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการรู้เท่าทันสื่อในด้านทักษะการสร้างสรรค์มีทักษะการรู้เท่าทันสื่อทุกองค์ประกอบ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบหลังทดลองใช้ชุดกิจกรรมกับก่อนการทดลองใช้ชุดกิจกรรม นักเรียนมีการรู้เท่าทันสื่อหลังทดลองใช้ชุดกิจกรรมอยู่ในระดับปฏิบัติมาก สูงกว่าก่อนการทดลองใช้ชุดกิจกรรม อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับ จินตนา ต้นสุวรรณนนท์ (2550: น. 21) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับ ผลการฝึกอบรบเพื่อพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต พบว่า นักศึกษาที่ได้รับการฝึกอบรบเพื่อพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อมีคะแนนเฉลี่ยการรู้เท่าทันสื่อสูงกว่านักศึกษาที่ไม่ได้รับการฝึกและรูปแบบที่ดีที่สุดในการพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษา คือ การฝึกอบรบเพื่อพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการคิด ความรู้สึก/จิตใจ และพฤติกรรมร่วมกับการฝึกทำโครงการ สอดคล้องกับ สุลักษณ์ ใจองอาจ (2561: น. 51) ได้ศึกษาผลของโปรแกรมกิจกรรมแนะแนว ตามแนวการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านแพรกประชาสรรค์ พบว่า ภายหลังจากการทดลองโปรแกรม นักเรียนมีคะแนนจากแบบวัดการรู้เท่าทันสื่อหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนจากแบบวัดในแต่ละองค์ประกอบ พบว่า นักเรียนมีคะแนนจากแบบวัดหลังการเข้าร่วมโปรแกรมสูงกว่าก่อนการทดลองในทุกองค์ประกอบ

ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการรู้เท่าทันสื่อในด้านทักษะการสร้างสรรค์ พบว่า ระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้สำรวจหลังการทำกิจกรรมครบแล้ว ซึ่งผลโดยรวมของระดับความพึงพอใจในชุดกิจกรรมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยในอันดับ 1 – 3 เป็น 4.32, 4.18, 4.16 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับพึงพอใจมากไม่ต่างกัน นักเรียนพึงพอใจกับชุดกิจกรรมที่มีแผนการจัดกิจกรรมที่เข้าใจง่ายเป็นระบบ มีคำสั่งปฏิบัติในชุดกิจกรรมการรู้เท่าทันสื่อเข้าใจง่าย ชัดเจน เนื้อหามีความเหมาะสมและเหมาะสมกับวัยของนักเรียน มีการใช้สื่อและแหล่งข้อมูลที่ดีให้นักเรียนได้ศึกษาค้นคว้า สอดคล้องกับ กวิสรา ทองดี (2557: น. 114) ที่ได้ศึกษาผลความพึงพอใจของการพัฒนาระดับการรู้เท่าทันสื่อโดยใช้ชุดฝึกอบรมแบบผสมผสานความจริงเรื่องการรู้เท่าทันสื่อโฆษณาสำหรับเด็กและเยาวชน พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจมากที่สุดต่อชุดฝึกอบรมแบบผสมผสานความจริง ซึ่งในการจัดกิจกรรมจะเน้นให้นักเรียนทุกคนมีบทบาทและความสำคัญเท่าเทียมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยเน้นกิจกรรมการทำงานเป็นทีม มีการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ร่วมกัน กระตุ้นให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์แยกแยะข้อมูลได้ด้วยตนเอง

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรเพิ่มระยะเวลาในการทำกิจกรรมหรือทำกิจกรรมซ้ำหลายครั้งเพื่อให้นักเรียนได้มีความเข้าใจมากขึ้น
2. ควรนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาชุดกิจกรรมการรู้เท่าทันสื่อในทักษะด้านอื่นๆ และในระดับชั้นอื่นๆ ด้วย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ในการทำชุดกิจกรรมการรู้เท่าทันสื่อครั้งต่อไป ผู้วิจัยควรศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อสร้างกิจกรรมให้เหมาะสมกับนักเรียนทุกคนทั้งเด็กเก่งและเด็กอ่อน
2. ในการพัฒนาชุดกิจกรรมการรู้เท่าทันสื่อ ควรมีการต่อยอดวิธีการให้หลากหลายในการจัดกิจกรรมตามความเหมาะสมของกลุ่มผู้เรียน เช่น วิธีการผสมผสาน แบบ online ร่วมกับการฝึกอบรมหรือวิธีการระดมสมองร่วมกับการสอนแบบสถานการณ์จำลอง เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กวิสรา ทองดี. (2557). การพัฒนาระดับการรู้เท่าทันสื่อ โดยใช้ชุดฝึกอบรมแบบผสมผสานความจริงเรื่อง การรู้เท่าทันสื่อโฆษณาสำหรับเด็กและเยาวชน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, บัณฑิตวิทยาลัย.
- จินตนา ต้นสุวรรณนนท์. (2550). ผลการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อของนักศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์.
- จิรัชยา นาคราช. (2561). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องโครงสร้างและหน้าที่ของพืชดอกโดยการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. *วารสารการวัดผลการศึกษา*, 35(98), 56–69.

- ชม ภูมิภาค. (2524). *เทคโนโลยีทางการสอนและการศึกษา*. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์ และคณะ. (2551). *ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน* พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- โตมร อภิวันทนากร. (2556). *คิดอ่าน ปฏิบัติการเท่าทันสื่อ คู่มือสำหรับจัดกระบวนการและกิจกรรมเพื่อพัฒนาเยาวชนรู้ทันสื่อ*. กรุงเทพฯ: แผนงานสื่อสร้างสุขภาวะเยาวชน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.
- นฤมิต พงษ์พานิช. (2561). *การพัฒนาชุดกิจกรรมตามแนวคิดของคีนส์ ส่งเสริมการคิดหลากหลายทางคณิตศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาหลักสูตรและการสอน.
- ปกรณ์ ประจันบาน และอนุชา กอนพ่วง. (2558). *การวิจัยและพัฒนาแบบวัดทักษะในศตวรรษที่ 21 ด้านการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา*. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พรทิพย์ เย็นจะบก. (2546). การรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy). *วารสารมนุษยศาสตร์*, (11): 111–120.
- พีระ จิรโสภณ และคณะ. (2559). *ความรู้เท่าทันการสื่อสารยุคดิจิทัลกับบทบาทในการกำหนดแนวทางการปฏิรูปการสื่อสารในสังคมไทย*. รายงานผลการวิจัย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ระพีพันธ์ โพธิ์ศรี. (2550). *การสร้างชุดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้*. อุดรดิตถ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์, คณะครุศาสตร์.
- วรัชญ์ ครุจิต. (2555). *รู้ทันสื่อ: แนวทาง 10 ประการในการบูรณาการ “ความรู้เท่าทันสื่อ” เข้ากับการเรียนการสอน* พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ: บริษัท ออฟเซ็ทพลัส จำกัด.
- สุลักขณา ใจองอาจ. (2561). *ผลของโปรแกรมกิจกรรมแนะแนว ตามแนวการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านแพรงประชาสรรค์*. *วารสารการวัดผลการศึกษา*, 35(98), 38–53.
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2545). *21 วิธีจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาระบบความคิด*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- อุษา บิ๊กกันส์. (2555). *รู้ทันสื่อ* พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ: บริษัท ออฟเซ็ทพลัส จำกัด.

การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยการวิเคราะห์ห่อภิมาณ

The synthesis of research on teaching and learning using
philosophy of sufficiency economy by meta – analysis.

มัทนียา มุลศรีแก้ว¹, ทศน์ศิริรินทร์ สว่างบุญ²

Mattaneeya Moonseekaew¹, Tatsirin Sawangboon²

¹นิสิตปริญญาโท สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
Student (M.ED.) Educational Research and Evaluation, Faculty of Education,
Mahasarakham University Corresponding author, E – mail: auy – palm@hotmail.com

²อาจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
Lecturer, Ph.D., Faculty of Education, Mahasarakham University,
E – mail: Tatsirin.s@msu.ac.th

Received: July 3, 2019; Revised: July 16, 2020; Accepted: April 21, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) เพื่อศึกษาคุณลักษณะงานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) เพื่อเปรียบเทียบค่าขนาดอิทธิพลที่จำแนกตามคุณลักษณะงานวิจัยของการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ คือ งานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่พิมพ์เผยแพร่ ตั้งแต่ พ.ศ. 2549 – 2558 จำนวน 34 เรื่อง คำนวณค่าขนาดอิทธิพลด้วยการวิเคราะห์ห่อภิมาณตามวิธีการของกลาส แม็คกรอ และสมิท เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินคุณภาพงานวิจัย และแบบบันทึกคุณลักษณะงานวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐานการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการศึกษาพบว่า 1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับดี งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ทั้งหมดมีจำนวน 34 เรื่อง พบว่า งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ตีพิมพ์มากที่สุดในปี พ.ศ. 2554, พ.ศ. 2555 และ พ.ศ. 2557 สถาบันที่ผลิตงานวิจัยมากที่สุด คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร สาขาที่ผลิตงานวิจัยมากที่สุดคือ สาขาหลักสูตรและการสอน สาขาวิจัยและประเมิน/วิจัยและพัฒนา การศึกษาระดับการศึกษาของผู้วิจัยที่มากที่สุดคือ ระดับปริญญาโท รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่พบมากที่สุดคือการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎี Constructivism กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่จัดการเรียนการสอนมากที่สุดคือ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ผลของการจัดการเรียนรู้ที่พบมากที่สุดคือ ด้านพุทธิพิสัย ระดับชั้นของประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างที่พบมากที่สุดคือ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระยะเวลาในการทดลองที่มากที่สุดคือ มากกว่า 30 ชั่วโมง นิยามศัพท์เฉพาะที่นิยามมากที่สุดคือ หลักปรัชญาของ

เศรษฐกิจพอเพียง จำนวนตัวแปรต้นมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.35 จำนวนตัวแปรตามมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.26 จำนวนประชากรมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 216.12 คน จำนวนของกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.29 จำนวนประชากรของกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 31.97 คน จำนวนประชากรของกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 31.71 คน วัตถุประสงค์ของการวิจัยที่พบมากที่สุดคือ การเปรียบเทียบ สมมติฐานของงานวิจัยส่วนใหญ่เป็นสมมติฐานแบบมีทิศทาง แบบแผนของการวิจัยส่วนใหญ่เป็นแบบแผนการวิจัยแบบทดลองแบบ One group pretest – Posttest design รูปแบบการสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่ใช้มากที่สุดคือการเลือกแบบเจาะจง ประเภทเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้มากที่สุดคือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือมีการตรวจสอบทั้ง 4 ด้าน คือ ความเที่ยงตรง ความเชื่อมั่น ความยากง่าย และอำนาจจำแนก สถิติพื้นฐานที่ใช้มากที่สุดคือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบที่ใช้ในงานวิจัยมากที่สุดคือ t – test ผลการวิจัยที่พบมากที่สุดคือ คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียน การอภิปรายผลของงานวิจัยส่วนใหญ่จะมีการอภิปรายผลสอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมา 2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบค่าขนาดอิทธิพลของการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า การจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีการจัดการเรียนการสอนทั้งหมด 6 วิธี คือ 1) การจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎี Constructivism 2) การเรียนการสอนแบบกลุ่มร่วมมือ 3) การจัดการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ 4) การเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยี 5) การเรียนการสอนแบบบูรณาการ 6) การเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เมื่อเปรียบเทียบค่าขนาดอิทธิพลของการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในภาพรวม พบว่าไม่แตกต่างกัน นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้จำแนกผลของการเรียนรู้ของการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนตามทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย พบว่า ผลของการเรียนรู้ของการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาพุทธิพิสัยที่ดีที่สุดคือ การจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎี Constructivism เพื่อพัฒนาจิตพิสัยที่ดีที่สุดคือ การจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยี และเพื่อพัฒนาทักษะพิสัยที่ดีที่สุดคือ การจัดการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เมื่อเปรียบเทียบค่าขนาดอิทธิพลของการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาทั้ง 3 ด้าน พบว่าไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : สังเคราะห์งานวิจัย การจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

The purposes of this study were the following: 1) to study the research characteristics related to teaching and learning management according to the philosophy of sufficiency economy. 2) to compare the effect size of influences that are classified by research characteristics of teaching and learning management according to the philosophy of sufficiency economy. The research that is synthesized is research related to teaching and learning management based on the philosophy of sufficiency economy, published from 2006 – 2015, thirty – four stories. Effect size of the research works were calculated by the use of a meta – analysis based on Glass, Mckor and Smiths. The research

instruments were using characteristics recording form. The data were analysed by One – way ANOVA.

The study revealed these results: 1) the results of the initial data analysis of the research that studies the teaching and learning management according to the concept of the sufficiency economy philosophy as a whole are of good quality. Thirty – four synthesis researches, in 2011, 2012 and 2014 most published researches; Sakon Nakhon Rajabhat University is the most research institute; Curriculum and Instruction Research and Evaluation Branch / Research and Development Education is the branch that produces the most research; the highest level of education of the researcher is Master's degree; teaching according to the theory Constructivism Is the most common form of teaching and learning; Science learning group manages the most teaching and learning; the results of learning management according to Bloom's learning theory found that the most cognitive aspect; grade six is the most common population or sample; the duration of the experiment is more than thirty hours, the most common; the definitions of the most specific terms are Philosophy of sufficiency economy; the most common research objectives are comparison; the hypothesis of most research is a hypothetical direction. And most research patterns are one group pretest – posttest design experimental research; sampling model, sample selection, most specific selection; the type of tool used to collect the most data is Learning achievement test; the testing of the quality of the instrument has been examined in 4 areas: accuracy Confidence, difficulty and power of discrimination; the most basic statistics used are the mean, standard deviation; the test statistics that are not the most in research are t – test; the most common research results are students' post – test scores are higher than before studying Discussion of the results of most research will be discussed in accordance with past research; the results of data analysis, comparison of Effect size, influence of instructional management according to the philosophy of sufficiency economy. 2) Teaching and learning according to the concept of sufficiency economy philosophy, there are 6 methods of teaching and learning: 1. teaching and learning according to the theory Constructivism 2. Cooperative teaching and learning 3. Experienced teaching – learning management 4. Technology – based instruction 5. Integrated teaching and learning 6. Instructional – focused teaching. Comparing the size, influence of instructional management according to the concept of the philosophy of sufficiency economy as a whole Found no difference. The researcher identified the results of the learning of teaching and learning management according to the philosophy of sufficiency economy in order to develop students' learning according to Bloom's learning theory in three areas; Cognitive Domain, Affective Domain and Psychomotor Domain. Teaching and Learning Management for Cognitive Development the best domain is teaching and learning according to the theory Constructivism. Teaching and Learning Management for Affective Domain the best domain is teaching and learning using technology. Teaching and Learning

Management for Psychomotor Domain the best domain is teaching and learning is focused on learners. Compare the size, influence of teaching and learning management to develop all three aspects.

Keywords: meta – analysis; teaching and learning using philosophy of sufficiency economy; Philosophy of sufficiency economy

บทนำ

ในปัจจุบันประชาชนชาวไทยทุกคนได้ทราบถึงหลักแนวคิดและหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชทรงมีพระราชดำรัสชี้แนะแก่พสกนิกรชาวไทยมานาน ซึ่งเป็นแนวทางให้แก่ประชาชนชาวไทยได้นำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อบรรเทาความทุกข์ที่เกิดจากปัญหาที่มีอยู่ จะเห็นได้ว่า ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาของการดำเนินชีวิต และการพัฒนาอย่างมีสติ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมในทุกด้านและสอดคล้องกับหลักปฏิบัติของพุทธศาสนา การน้อมรับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในชีวิตของแต่ละคนจึงคล้ายกับการเชื่อมโยงโลกของการปฏิบัติธรรมกับโลกของการทำงานเข้าด้วยกัน เพื่อให้คนสามารถใช้ธรรมะนำหน้าการพัฒนาซึ่งเป็นวิธีทางที่นำไปสู่ความสงบสุขสันติและสมดุลการขับเคลื่อนประเทศไทยให้ไปในทิศทางที่สร้างความพอเพียงทุกด้าน ทั้งทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม จำเป็นต้องสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้ทุกคนทบทวนการเป็นเครือข่าย เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงออกไปในวงกว้าง (สีลาภรณ์ บัวสาย, 2549)

โดยทุกหน่วยงานได้น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน นอกจากนี้การสร้างค่านิยมความพอเพียงจึงจำเป็นต้องให้เกิดขึ้นในตัวของนักเรียน และเยาวชน ซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญของชาติในอนาคต แต่สภาพสังคมไทยในปัจจุบัน พบว่า คนส่วนใหญ่ยังนิยมชมชอบในเรื่องวัตถุ ใช้จ่ายฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็น การกระทำต่างๆ มุ่งที่เงินทองเป็นสำคัญ การช่วยเหลือกันและกันโดยไม่มีค่าตอบแทนมีน้อย ความสำเร็จในชีวิตมักวัดกันที่วัตถุ ความเคร่งครัดทางคุณธรรมเสื่อมลงไป คนที่มีวัตถุมากๆ ถึงแม้จะได้มาโดยวิธีทำการทุจริต ซึ่งมักได้รับการยอมรับนับถือ ใช้ประโยชน์ตนเป็นที่ตั้ง ขาดความเสียสละ เพื่อประเทศชาติอย่างจริงจัง เมื่อมีทรัพย์สินมักจะจับจ่าย โดยไม่คิดออมไว้วันข้างหน้า ทำอะไรง่ายๆ จนกลายเป็นคนทำอะไรตามใจตนเอง มีนิสัยเฉื่อยชา ถึงขั้นเกียจคร้านโดยมีความเชื่อกันว่า แม้จะทำงานมากหรือน้อยก็ตาม ถ้าโชควาสนาไม่อำนวย ก็ไม่อาจทำให้ชีวิตประสบความสำเร็จ ขาดการใฝ่หาความรู้ ชอบกู้ยืมเงินไปใช้โดยไม่ก่อให้เกิดประโยชน์แต่อย่างใด (กระทรวงศึกษาธิการ, 2543) กระทรวงศึกษาธิการได้มีนโยบาย ดำเนินการตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง โดยนำเข้าสู่กระบวนการเรียนการสอนในโรงเรียน ซึ่งมีเป้าหมาย เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำมาใช้ให้สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน และสามารถพึ่งตนเองได้ นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เล็งเห็นความสำคัญของการปฏิบัติตนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจึงได้นำมาเป็นนโยบายเร่งด่วนให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้บูรณาการทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งการจัดการศึกษาตามแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ส่วนที่เป็นการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนได้สอดแทรกสาระเศรษฐกิจพอเพียงในหลักสูตรสาระการเรียนรู้ในชั้นเรียน ประยุกต์ใช้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

ส่งเสริมให้ใช้ความรู้อย่างรอบคอบ ระมัดระวัง ฝึกให้ผู้เรียน คิดเป็น ทำเป็น มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน และส่งเสริมให้ผู้เรียนทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ (ปริยานุช พิบูลย์สรารุช และระวีวรรณ ภาคพรต, 2550)

จากที่กล่าวมาแล้ว สถานศึกษาได้นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้ามามีบทบาทในการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีที่หลากหลายและแตกต่างกันไปเพื่อให้เหมาะสมกับรายวิชาและกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยในปัจจุบันได้มีงานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพิ่มมากขึ้นในทุกๆปี ซึ่งเป็นการวิจัยการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบต่างๆ ทั้งที่สอดคล้องและไม่สอดคล้องกัน ไม่มีข้อสรุปว่าการจัดการเรียนการสอนแบบใดจะดีที่สุด ดังนั้นจึงมีความสำคัญในการศึกษาผลงานวิจัยดังกล่าว ด้วยวิธีการศึกษาผลการวิจัยอย่างเป็นระบบที่นิยมใช้เรียกว่า “การสังเคราะห์งานวิจัย” การสังเคราะห์งานวิจัย เป็นระเบียบวิธีการศึกษาหาข้อเท็จจริงเพื่อตอบปัญหาใดปัญหาหนึ่ง โดยการรวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องนั้นๆ หลายๆ เรื่องมาศึกษา วิเคราะห์ และนำส่วนย่อย มาประกอบเข้ากันจนเกิดสิ่งใหม่ขึ้นหรือการทำงานบางอย่างจนเกิดผลโดยมาจากการประชุมระดมสมองหรือการสร้างทฤษฎีใหม่ โดยการเชื่อมโยงทฤษฎีเก่าเข้าด้วยกัน (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2530, อ้างถึงใน ศิริยุภา พูลสุวรรณ, 2546, อุทุมพร จามรมาน, 2531) ซึ่งการสังเคราะห์งานวิจัยแบ่งออกเป็นการสังเคราะห์เชิงคุณลักษณะ โดยใช้การวิเคราะห์เชิงคุณภาพบรรยายให้เห็นถึงความสัมพันธ์และความขัดแย้งกันของงานวิจัยเหล่านั้น และการสังเคราะห์เชิงปริมาณโดยใช้ระเบียบวิธีการทางสถิติวิเคราะห์ผลงานวิจัย เพื่อหาข้อสรุปที่เป็นวัตถุประสงค์หรือข้อยุติของการหาคำตอบ ซึ่งก็คือ การวิเคราะห์อภิมาน (Meta – Analysis)

การวิเคราะห์อภิมาน (Meta – Analysis) เป็นการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณที่ได้ บัญญัติขึ้นเป็นครั้งแรกโดย Glass (1976) ในการกล่าวสุนทรพจน์ในฐานะประธานจัดการประชุมประจำปีของสมาคมวิจัยอเมริกา (AERA Annual Meeting) ให้ความหมายว่า การวิเคราะห์อภิมานเป็นเทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสังเคราะห์งานวิจัยที่ศึกษางานวิจัยเดียวกัน ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ได้แก่ ลักษณะงานวิจัยและผลงานวิจัย จากงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ซึ่งวิธีการวิเคราะห์อภิมานมี 6 วิธีวิธีแรก คือ วิธีการวิเคราะห์อภิมานของ โรเซนทาล (Rosenthal, 1991) เป็นวิธีการแรกที่ได้รับการพัฒนาและกำหนดสูตรในการประมาณค่าขนาดอิทธิพล 2 แบบ แบบแรกคำนวณจากขนาดกลุ่มตัวอย่างและค่าสถิติในการทดสอบสมมติฐาน แบบที่สองคำนวณจากขนาด กลุ่มตัวอย่างและระดับนัยสำคัญ โดยใช้สูตรการประมาณค่าตามแนวคิดของ Cohen คือ ใช้ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานรวมเป็นตัวหาร สำหรับการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงสหสัมพันธ์นั้น ต้องมีการเปลี่ยนค่าสหสัมพันธ์ให้เป็นคะแนนฟิชเชอร์ซี (Fishe's Z) ก่อนที่จะมีการสังเคราะห์ ซึ่งวิธีการสังเคราะห์ใช้การจัดกลุ่มงานวิจัยตามตัวแปรปรับ และเมื่อตรวจสอบแล้วพบว่าแต่ละกลุ่ม มีความแปรปรวนน้อยจึงสังเคราะห์ขนาดอิทธิพลหรือสหสัมพันธ์ได้ วิธีที่สอง คือ วิธีของ Glass เป็นวิธีที่เน้นความถูกต้องในการประมาณค่าดัชนีมาตรฐานทั้งในรูปค่าขนาดอิทธิพลและสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์จากงานวิจัยที่มีแบบแผนต่างกันโดยมีสูตรการประมาณค่าทั้งจากการคำนวณโดยตรง และการคำนวณจากค่าสถิติ วิธีการวิเคราะห์อภิมานการสังเคราะห์งานวิจัยใช้หลักการเดียวกับการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป โดยใช้ค่าขนาดอิทธิพลและสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เป็นตัวแปรตามมีคุณลักษณะงานวิจัยเป็นตัวแปรต้น วิธีการวิเคราะห์อภิมาน วิธีที่สาม คือ วิธีการของ Hunter เป็นวิธีที่ให้ความสำคัญกับการปรับแก้ความคลาดเคลื่อน 3 ชนิด คือ ความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่างความคลาดเคลื่อนในการวัด และความคลาดเคลื่อนเนื่องจากความจำกัดของพิสัย แล้วตรวจสอบความแปรปรวนของระบบของดัชนีมาตรฐาน ถ้ายังมีความแปรปรวนเหลืออยู่จึงแยกกลุ่มงานวิจัยตามตัวแปรปรับเพื่อสังเคราะห์งานวิจัยของแต่ละกลุ่มต่อไป วิธีการวิเคราะห์อภิมานวิธีที่สี่ คือ วิธีการของ Hedges

ซึ่งให้ความสำคัญกับการประมาณค่าดัชนีมาตรฐาน ทั้งค่าขนาดอิทธิพลและค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ให้ได้ค่าที่ปราศจากความคลาดเคลื่อน และตรวจสอบความแปรปรวนโดยใช้ค่าสถิติ Q วิธีการวิเคราะห์หိုภิมานวิธีที่ห้า คือ วิธีการของ Slavin ซึ่งจะเน้นความสำคัญของงานวิจัยที่มีคุณภาพมาสังเคราะห์ และวิธีการวิเคราะห์หိုภิมานวิธีที่หก คือ วิธีการของ Mullen ใช้การประมาณค่าขนาดอิทธิพลตามแนวคิดของ Cohen และใช้การประมาณค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยใช้คะแนน ฟิชเชอร์ซี (Fisher's Z) ในการวิเคราะห์ ส่วนการประมาณค่าเฉลี่ยของดัชนีมาตรฐานใช้การหาค่าเฉลี่ยแบบถ่วงน้ำหนัก (นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช, 2541)

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นเพื่อให้ได้ข้อสรุปงานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยจึงเห็นสมควรที่จะนำงานวิจัยที่มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนมาสังเคราะห์เพื่อสร้างข้อสรุปรวมเป็นองค์ความรู้ โดยการสังเคราะห์เชิงปริมาณ (Quantitative Synthesis) ด้วยวิธีการวิเคราะห์หိုภิมาน (Meta – Analysis) ตามวิธีของกลาส (Glass, 1976) เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนที่เป็นระบบมีความชัดเจน และเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะงานวิจัยเกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. เพื่อเปรียบเทียบค่าขนาดอิทธิพลที่จำแนกตามคุณลักษณะงานวิจัยของการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

สมมุติฐานของการวิจัย

การจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่มีวิธีการจัดการสอนที่แตกต่างกันจะมีค่าขนาดอิทธิพลที่แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์เป็นวิทยานิพนธ์ ปริญญานิพนธ์ หรือสารนิพนธ์ ระดับบัณฑิตศึกษา ในมหาวิทยาลัยของรัฐทั่วประเทศที่พิมพ์เผยแพร่บนฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ออนไลน์ TDC (Thai Digital Collection) ตั้งแต่ พ.ศ. 2549 – 2558
2. เป็นงานวิจัยที่มีการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์จะต้องมีการรายงานค่าสถิติที่จำเป็นเพียงพอสำหรับการเปลี่ยนแปลงค่าสถิติเหล่านั้นให้เป็นค่าขนาดอิทธิพล (Effect Size) และต้องระบุค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของกลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุมหรือกลุ่มเปรียบเทียบ และระบุค่าสถิติทดสอบ เช่น ค่าสถิติทดสอบที (t – test) หรือค่าสถิติทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One – way ANOVA)
4. งานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่พิมพ์เผยแพร่ ตั้งแต่ พ.ศ. 2549 – 2558 จำนวนทั้งหมด 45 เล่ม ซึ่งงานวิจัยทุกเล่มผ่านการประเมินแบบประเมินคุณภาพงานวิจัย จากสำนักเลขาธิการสภาการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ โดยคัดเลือกงานวิจัยที่อยู่ในระดับคุณภาพดีขึ้นไป และได้งานวิจัยที่ผ่านเกณฑ์จำนวน 34 เล่ม ที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. **ตัวแปรต้น** ได้แก่ คุณลักษณะงานวิจัย ที่นำมาเปรียบเทียบจำแนกขนาดอิทธิพลจำนวน 1 ตัวแปร คือ การจัดการเรียนการสอน
2. **ตัวแปรตาม** คือ ค่าขนาดอิทธิพล (Effect Size: d) ซึ่งบอกถึงขนาดอิทธิพลของตัวแปรต้นที่ส่งผลต่อตัวแปรตามผลการจัดการเรียนรู้ โดยแบ่งออกเป็น 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัย ของงานวิจัยการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ชุด คือ แบบประเมินคุณภาพงานวิจัย และแบบบันทึกคุณลักษณะงานวิจัย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. **แบบประเมินคุณภาพงานวิจัย** เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยได้นำแบบประเมินคุณภาพงานวิจัย จากสำนักเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ โดยใช้เกณฑ์การประเมินของลิเคิร์ต (Likert) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 30 ข้อ มาใช้ในการประเมินวิทยานิพนธ์ที่รวบรวมมาได้และคัดเลือกเฉพาะวิทยานิพนธ์ที่มีคุณภาพในระดับดีขึ้นไป
2. **แบบบันทึกคุณลักษณะงานวิจัย** เป็นแบบบันทึกข้อมูลทั่วไปของคุณลักษณะงานวิจัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งออกเป็น ออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านที่ 1 ด้านผู้วิจัยและการพิมพ์ ด้านที่ 2 ด้านเนื้อหาของงานวิจัย ด้านที่ 3 ด้านวิทยาการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณด้วยการวิเคราะห์ปริมาณตามวิธีของ กลาส, แม็คเกว และสมิท (Glass, McGraw & Smith, 1981) โดยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น ด้วยสถิติบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ค่าสูงสุด (Maximum) ค่าต่ำสุด (Minimum) ค่าความโด่ง (Kurtosis: Ku) ค่าความเบ้ (Skewness: Sk) และพิสัย (Range)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์คุณลักษณะงานวิจัยที่มีต่อค่าขนาดอิทธิพลโดยเริ่มจากการวิเคราะห์ เพื่อประมาณค่าขนาดอิทธิพลโดยใช้สูตร กลาส, แม็คเกว และสมิท (Glass, McGraw & Smith, 1981) เมื่อได้ค่าขนาดอิทธิพลแล้ว นำค่าขนาดอิทธิพลดังกล่าวมาทำการวิเคราะห์ความแตกต่างค่าขนาดอิทธิพลตามตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัย โดยใช้สถิติ One – way ANOVA

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ผลการวิเคราะห์คุณลักษณะงานวิจัยจำแนกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านผู้วิจัยและการพิมพ์ ด้านเนื้อหาของงานวิจัย และด้านวิทยาการวิจัย จากคุณลักษณะงานวิจัยทั้ง 3 ด้าน กรณีที่เป็นตัวแปรจัดประเภท จะรายงานค่าโดยใช้ความถี่และร้อยละ กรณีที่เป็นตัวแปรต่อเนื่อง จะรายงานค่าโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ความเบ้ และความโด่ง ดังนี้

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยที่เป็นตัวแปรจัดประเภท

เมื่อพิจารณาคุณลักษณะงานวิจัยด้านผู้วิจัยและการพิมพ์ พบว่า ปีที่พิมพ์งานวิจัยมากที่สุด คือ ปี พ.ศ.2554 พ.ศ.2555 พ.ศ.2557 จำนวน 6 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 17.65 รองลงมา คือปี พ.ศ.2553 พ.ศ.2556 จำนวน 4 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 11.76 สถาบันที่ผลิตงานวิจัยมากที่สุด คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จำนวน 13 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 38.23 รองลงมาคือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 6 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 17.65 สาขาที่ผลิตงานวิจัยมากที่สุดคือ สาขาหลักสูตรและการสอน สาขาวิจัยและประเมิน/วิจัยและพัฒนาการศึกษา จำนวน 12 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 35.29 รองลงมาคือ สาขาวิชาการมัธยมศึกษา สาขาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว จำนวน 3 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 8.82 และระดับการศึกษาของผู้วิจัยที่มากที่สุดคือ ระดับปริญญาโท จำนวน 34 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 100

เมื่อพิจารณาคุณลักษณะงานวิจัยด้านเนื้อหาของงานวิจัย พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่พบมากที่สุดคือ จัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎี Constructivism จำนวน 14 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 41.18 รองลงมาคือ การเรียนการสอนแบบกลุ่มร่วมมือ การเรียนการสอนแบบใช้เทคโนโลยี จำนวน 6 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 17.65 กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่จัดการเรียนการสอนมากที่สุดคือ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ จำนวน 9 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 26.47 รองลงมาคือ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี จำนวน 7 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 20.59 ผลการจัดการเรียนรู้ที่พบมากที่สุดคือ ด้านพุทธิพิสัย จำนวน 26 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 48.15 รองลงมาคือ ด้านจิตพิสัย จำนวน 16 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 29.63 ระดับชั้นของประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างที่พบมากที่สุดคือ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 11 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 28.95 รองลงมาคือ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 6 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 15.79 ระยะเวลาในการทดลองที่พบมากที่สุดคือ มากกว่า 30 ชั่วโมง จำนวน 18 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 52.94 รองลงมาคือ 10 – 20 ชั่วโมง จำนวน 14 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 41.18 และนิยามศัพท์เฉพาะที่พบมากที่สุดคือ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 12 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 35.29 รองลงมาคือ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 7 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 20.59

เมื่อพิจารณาคุณลักษณะงานวิจัยด้านวิทยาการวิจัย พบว่า วัตถุประสงค์ของการวิจัยที่พบมากที่สุดคือ การเปรียบเทียบ จำนวน 27 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 39.13 รองลงมาคือ การศึกษา/สำรวจ จำนวน 21 เรื่อง คิดเป็นร้อยละ 30.34 ลักษณะของสมมุติฐานของการวิจัยส่วนใหญ่เป็น สมมุติฐานแบบมีทิศทาง คิดเป็นร้อยละ 94.12 รองลงมาคือ ไม่มีสมมุติฐาน คิดเป็นร้อยละ 5.88 แบบแผนของการวิจัยส่วนใหญ่เป็นแบบแผนการวิจัยแบบทดลอง คิดเป็นร้อยละ 100 แบบแผนการ วิจัยเชิงทดลองที่พบมากที่สุดคือ One group Pretest – Posttest design คิดเป็นร้อยละ 82.35

รองลงมาคือ Pretest – Posttest control group design คิดเป็นร้อยละ 14.71 และ Two group Pretest – Posttest design คิดเป็นร้อยละ 2.94 ตามลำดับ จำนวนตัวแปรต้นที่ใช้ในการวิจัยที่พบมากที่สุดคือ จำนวน 1 ตัวแปร คิดเป็นร้อยละ 67.65 รองลงมาคือ จำนวน 2 ตัวแปร คิดเป็นร้อยละ

32.35 จำนวนตัวแปรตามที่ใช้ในการวิจัยที่พบมากที่สุดคือ จำนวน 3 ตัวแปร คิดเป็นร้อยละ 52.94 รองลงมาคือ จำนวน 1 ตัวแปร และจำนวน 2 ตัวแปร คิดเป็นร้อยละ 26.47 และ 20.59 ตามลำดับ รูปแบบการสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่พบมากที่สุดคือ การเลือกแบบเจาะจง คิดเป็นร้อยละ 41.18 รองลงมาคือ การสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม การสุ่มอย่างง่าย ไม่ระบุ และการสุ่มแบบเป็นระบบ คิดเป็นร้อยละ 32.35, 17.65, 5.88 และ 2.94 ตามลำดับ ประเภทเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่พบมากที่สุดคือ แบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คิดเป็นร้อยละ 24.30 รองลงมาคือ เครื่องมืออื่นๆ แบบสังเกต/ชุดกิจกรรม แบบทดสอบ/แบบวัดความรับผิดชอบ แบบวัดเจตคติ แบบทดสอบวัดความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ แบบวัดความพึงพอใจ และแบบสัมภาษณ์ คิดเป็นร้อยละ 20.56, 8.41, 6.54, 4.67, 3.74, 2.80 และ 0.93 ตามลำดับ การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยส่วนใหญ่ คือ ความเชื่อมั่น อำนาจจำแนก คิดเป็นร้อยละ 26.61 รองลงมาคือ ความเที่ยงตรงและความง่าย คิดเป็นร้อยละ 25.69 และ 21.10 ตามลำดับ สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิจัยโดยส่วนใหญ่คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คิดเป็นร้อยละ 35.05 รองลงมาคือ ค่าร้อยละ คิดเป็นร้อยละ 29.90 สถิติทดสอบที่ใช้ในงานวิจัยส่วนใหญ่คือ t – test คิดเป็นร้อยละ 94.12 รองลงมาคือ อื่นๆ (ระบุ) ไม่ใช่ คิดเป็นร้อยละ 5.88 ผลการวิจัยที่พบมากที่สุดคือ คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียน คิดเป็นร้อยละ 29.63 รองลงมาคือ ค่าดัชนีประสิทธิผลของชุดกิจกรรมสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด ชุดกิจกรรมมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด นักเรียนมีความพึงพอใจในการจัดการเรียนการสอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก/มากที่สุด นักเรียนมีทักษะการปฏิบัติตามแนวทางปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ในระดับดี/ดีมาก คะแนนสอบหลังเรียนของกลุ่มทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม นักเรียนมีคะแนนคุณลักษณะตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสูงกว่าก่อนเรียน/ผ่านเกณฑ์ ความรับผิดชอบของนักเรียนหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมสูงกว่าก่อนเรียน และคะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน/เกณฑ์ที่กำหนด คิดเป็นร้อยละ 19.75, 14.81, 9.88, 7.41, 6.17, 4.94 และ 1.23 ตามลำดับ การอภิปรายผลของงานวิจัยที่พบมากที่สุดคือ การอภิปรายสอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมา คิดเป็นร้อยละ 62.00 รองลงมาคือ มีการนำผลการวิจัยไปวิพากษ์กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และอื่นๆ (ไม่มี) คิดเป็นร้อยละ 36.00 และ 2.00 ตามลำดับ

1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยที่เป็นตัวแปรต่อเนื่อง

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยที่เป็นตัวแปรต่อเนื่อง เมื่อจำแนกตามคุณลักษณะงานวิจัยทั้ง 3 ด้าน พบว่า มีคุณลักษณะงานวิจัยที่มีตัวแปรต่อเนื่อง 2 ด้าน คือ คุณลักษณะงานวิจัยด้านผู้วิจัยและการพิมพ์ พบว่ามีตัวแปรต่อเนื่อง 2 ตัวแปร คือ จำนวนหน้าไม่รวมภาคผนวก และจำนวนหน้าทั้งหมด คุณลักษณะงานวิจัยด้านวิทยาการวิจัย พบว่ามีตัวแปรต่อเนื่อง 4 ตัวแปร คือ จำนวนประชากร จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง จำนวนประชากรของกลุ่มทดลอง และจำนวนประชากรของกลุ่มควบคุม มีรายละเอียดการวิเคราะห์ค่าสถิติ ดังนี้

จำนวนหน้าไม่รวมภาคผนวกมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 131.03 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 56.85 มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 75 ค่าสูงสุดเท่ากับ 264 การแจกแจงของข้อมูลมีลักษณะเบ้ขวา จำนวนหน้าส่วนใหญ่มีค่าน้อยกว่าค่าเฉลี่ย และมีการแจกแจงข้อมูลต่ำกว่าโค้งปกติ (ความเบ้เท่ากับ 1.13 ความโด่งเท่ากับ 0.04) จำนวนหน้าทั้งหมดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 244.24 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 85.22 มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 132 ค่าสูงสุดเท่ากับ 451 การแจกแจงของข้อมูลมีลักษณะเบ้ขวา จำนวนหน้าส่วนใหญ่มีค่าน้อยกว่าค่าเฉลี่ย และมีการแจกแจงข้อมูลต่ำกว่าโค้งปกติ (ความเบ้เท่ากับ 0.71 ความโด่งเท่ากับ - 0.39) เมื่อพิจารณาคุณลักษณะงานวิจัยด้านวิทยาการวิจัย พบว่า จำนวนประชากรมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 216.12 ส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐานเท่ากับ 183.97 มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 12 ค่าสูงสุดเท่ากับ 924 การแจกแจงของข้อมูลมีลักษณะเบ้ขวา จำนวนประชากรส่วนใหญ่มีค่าน้อยกว่าค่าเฉลี่ย และมีการแจกแจงข้อมูลสูงกว่าโค้งปกติ (ความเบ้เท่ากับ 1.91 ความโด่งเท่ากับ 5.64)

จำนวนของกลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 1.29 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.63 มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 1 ค่าสูงสุดเท่ากับ 4 การแจกแจงของข้อมูลมีลักษณะเบ้ขวา จำนวนของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีค่าน้อยกว่าค่าเฉลี่ย และมีการแจกแจงข้อมูลสูงกว่าโค้งปกติ (ความเบ้เท่ากับ 2.80 ความโด่งเท่ากับ 9.60) จำนวนประชากรของกลุ่มทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 31.97 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 12.56 มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 12 ค่าสูงสุดเท่ากับ 81 การแจกแจงของข้อมูลมีลักษณะเบ้ขวา จำนวนประชากรของกลุ่มทดลองส่วนใหญ่มีค่าน้อยกว่าค่าเฉลี่ย และมีการแจกแจงข้อมูลสูงกว่าโค้งปกติ (ความเบ้เท่ากับ 1.68 ความโด่งเท่ากับ 6.08) จำนวนประชากรของกลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 31.71 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 9.81 มีค่าต่ำสุดเท่ากับ 12 ค่าสูงสุดเท่ากับ 41 การแจกแจงของข้อมูลมีลักษณะเบ้ซ้าย จำนวนประชากรของกลุ่มควบคุมส่วนใหญ่มีค่ามากกว่าค่าเฉลี่ย และมีการแจกแจงข้อมูลต่ำกว่าโค้งปกติ (ความเบ้เท่ากับ -1.52 ความโด่งเท่ากับ 2.86)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าขนาดอิทธิพลของการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – way ANOVA) โดยมีการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นตัวแปรอิสระ และค่าขนาดอิทธิพลเป็นตัวแปรตาม ดังนี้

1.1 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าขนาดอิทธิพลของการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวม

ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าขนาดอิทธิพลของการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวม จำแนกตามการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P – value
ระหว่างกลุ่ม	39.047	5	7.809	0.92	0.475
ภายในกลุ่ม	483.780	57	8.487		
รวม	522.828	62			

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าขนาดอิทธิพลของการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 6 วิธี มีค่าขนาดอิทธิพลไม่แตกต่างกัน ($F=0.92$, $p - value = 0.475$)

1.2 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าขนาดอิทธิพลของการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนา **พุทธิพิสัย**

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าขนาดอิทธิพลของการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาพุทธิพิสัย จำแนกตามการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P – valve
ระหว่างกลุ่ม	13.795	4	3.449	0.81	0.532
ภายในกลุ่ม	97.949	23	4.259		
รวม	111.744	27			

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าขนาดอิทธิพลของการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาพุทธิพิสัยทั้ง 5 วิธี มีค่าขนาดอิทธิพลไม่แตกต่างกัน ($F=0.81$, $p - value = 0.532$)

1.3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าขนาดอิทธิพลของการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาจิตพิสัย

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าขนาดอิทธิพลของการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาจิตพิสัย จำแนกตามการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P – valve
ระหว่างกลุ่ม	20.538	2	10.269	1.018	0.383
ภายในกลุ่ม	161.364	16	10.085		
รวม	181.902	18			

จากตารางที่ 3 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าขนาดอิทธิพลของการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาจิตพิสัยทั้ง 3 วิธี มีค่าขนาดอิทธิพลไม่แตกต่างกัน ($F=1.018$, $p - value = 0.383$)

4. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าขนาดอิทธิพลของการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาทักษะพิสัย

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าขนาดอิทธิพลของการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาทักษะพิสัย จำแนกตามการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P – valve
ระหว่างกลุ่ม	25.108	3	8.369	0.508	0.684
ภายในกลุ่ม	197.551	12	16.463		
รวม	222.659	15			

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าขนาดอิทธิพลของการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาทักษะพิสัยทั้ง 4 วิธี มีค่าขนาดอิทธิพลไม่แตกต่างกัน ($F=0.508$, $p - value = 0.684$)

อภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับดี แสดงว่า งานวิจัยส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยที่มีคุณภาพ มีแบบแผนการทำวิจัยที่เป็นระบบ ทำให้ผลการวิจัยออกมาอย่างมีคุณภาพ สามารถนำมาสังเคราะห์ได้ โดยงานวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ตีพิมพ์มากที่สุดในปี พ.ศ. 2554, พ.ศ.2555 และพ.ศ.2557 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากเป็นช่วงเวลาที่มีการสร้างยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา (พ.ศ. 2550 – 2554) และนำยุทธศาสตร์ดังกล่าวมาบูรณาการและปรับใช้ในการจัดการเรียนการสอนตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ สถาบันที่ผลิตงานวิจัยมากที่สุด คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ทั้งนี้เป็นเพราะสถาบันดังกล่าวมีการเปิดหลักสูตรการสอนที่หลากหลายสาขา ซึ่งมหาลัยเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชนท้องถิ่นและเพื่อพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน สาขาที่ผลิตงานวิจัยมากที่สุดคือ สาขาหลักสูตรและการสอน สาขาวิจัยและประเมิน/วิจัยและพัฒนาการศึกษา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสาขาทั้งสองเป็นสาขาที่ศึกษาเกี่ยวกับหลักสูตร เนื้อหา รูปแบบ เทคนิค หรือวิธีการสอนต่างๆ ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ สามารถนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ง่าย ระดับการศึกษาของผู้วิจัยที่มากที่สุดคือ ระดับปริญญาโท รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่พบมากที่สุดคือ จัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎี Constructivism เป็นเพราะทฤษฎี Constructivism เป็นกระบวนการเรียนรู้ (Process of Learning) ที่แท้จริงของนักเรียน ไม่ได้เกิดจากการบอกเล่าของครู หรือนักเรียนเพียงแต่จดจำแนวคิดต่างๆ ที่มีผู้บอกให้เท่านั้น แต่การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามทฤษฎีการสร้างเสริมความรู้ เป็นกระบวนการที่นักเรียนจะต้องสืบค้น เสาะหา สืบสวนตรวจสอบ และค้นคว้าด้วยวิธีการต่างๆ จนทำให้นักเรียนเกิดความเข้าใจและเกิดการรับรู้ความรู้นั้นอย่างมีความหมาย กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่จัดการเรียนการสอนมากที่สุดคือ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เพราะการเรียนการสอนของวิทยาศาสตร์เป็นการเรียนรู้ที่ต้องมีการลงมือปฏิบัติจริงและสามารถประยุกต์ใช้ความคิดในชีวิตประจำวัน

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงต้องลงมือปฏิบัติและสามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน ผลของการจัดการเรียนรู้ที่พบมากที่สุดคือ ด้านพุทธิพิสัย ระดับชั้นของประชากรหรือกลุ่มตัวอย่างที่พบมากที่สุดคือ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระยะเวลาในการทดลองที่มากที่สุดคือ มากกว่า 30 ชั่วโมง เพราะจำนวนชั่วโมงดังกล่าวเป็นเวลาที่เหมาะสมที่สุด สำหรับเนื้อหาที่ทำการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ นิยามศัพท์เฉพาะที่นิยามมากที่สุดคือ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยมีความหมายคือการปรับเนื้อหาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการให้ความรู้ ความเข้าใจและปลูกฝังวิธีการคิด การสร้างกระบวนการเรียนรู้และการปฏิบัติตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยการสอดแทรกหลักเศรษฐกิจพอเพียง 5 ประการ คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี การมีความรู้และการมีคุณธรรมบูรณาการไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยคุณลักษณะที่เป็นพฤติกรรมบ่งชี้ ดังนี้ 1) ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดี ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น 2) ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยพิจารณาอย่างสมเหตุสมผล 3) การมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี หมายถึง ความสนใจใฝ่เรียนรู้ นำความรู้ที่ดีและมีประโยชน์ไปเผยแพร่ พัฒนาตนเอง

และผู้อื่น 4) การมีความรู้ หมายถึง มีความรู้ในหลักการและเงื่อนไขของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 5) การมีคุณธรรม หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออก ทั้งต่อตนเองและคนรอบข้าง นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยบางเล่มที่ไม่มีนิยามศัพท์ ในที่นี้คือไม่มีนิยามศัพท์ของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในงานวิจัย แต่มีการนำแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาสอดแทรกในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับ วีระพันธ์ ดอนท้วม (2561) ทำการวิจัยเรื่องโมเดลสมการโครงสร้างที่มีอิทธิพลต่อผลสำเร็จในการบริหาร ศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ ปัจจัยด้านผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม เป็นผู้แสวงหาความรู้ รู้จักคิดวิเคราะห์ นำความรู้ ความเข้าใจ ไปการขยายผลการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับบุคคลอื่นทั้ง ภายใน สถานศึกษาและภายนอกสถานศึกษา วัตถุประสงค์ของการวิจัยที่พบมากที่สุดคือ การเปรียบเทียบ สมมุติฐานของงานวิจัยส่วนใหญ่เป็นสมมุติฐานแบบมีทิศทาง แบบแผนของการวิจัยส่วนใหญ่เป็นแบบ แผนการวิจัยแบบทดลองแบบ One group pretest – Posttest design ทั้งนี้เพราะงานวิจัยส่วนมากเป็น งานวิจัยเชิงทดลองจึงมีการตั้งสมมุติฐานและเป็นงานวิจัยที่ศึกษาหนึ่งกลุ่มและเปรียบเทียบระหว่างก่อน เรียนและหลังเรียน เพื่อให้เห็นถึงประสิทธิภาพของการเรียนจัดการเรียนรู้ รูปแบบการสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่ ใช้มากที่สุดคือ การเลือกแบบเจาะจง ประเภทเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้มากที่สุดคือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การทดสอบคุณภาพของเครื่องมือมีการตรวจสอบทั้ง 4 ด้าน คือ ความเที่ยงตรง ความเชื่อมั่น ความยากง่าย และอำนาจจำแนก สถิติพื้นฐานที่ใช้มากที่สุดคือ ค่าเฉลี่ย ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบที่ใช้ในงานวิจัยมากที่สุดคือ t – test ซึ่งสอดคล้องกับ จีรศักดิ์ ยาโน (2553) งานวิจัยเกี่ยวกับวิธีจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับ การศึกษาชั้น พื้นฐาน : การวิเคราะห์ห่อถักมาน พบว่าโดยที่สังเคราะห์งานวิจัยส่วนใหญ่ใช้สถิติทดสอบสมมุติฐาน t – test ผลการวิจัยที่พบมากที่สุดคือ คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อาจเป็นเพราะ งานวิจัยส่วนมากเป็นงานวิจัยแบบงานวิจัยเชิงทดลองจึงมีการตั้งสมมุติฐานและเป็นงานวิจัยที่ศึกษาหนึ่ง กลุ่มและเปรียบเทียบระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ กมลพร สิบหมู่ (2562) สังเคราะห์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิค SQ4R เพื่อเพิ่มผลลัพธ์การอ่านจับใจความของ นักเรียน : การวิเคราะห์ห่อถักมาน พบว่า มีการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยผลลัพธ์การอ่านจับใจความก่อนเรียน (pretest) และหลังเรียน (posttest) มากที่สุด (91.70%) การอภิปรายผลของงานวิจัยส่วนใหญ่จะมีการ อภิปรายผลสอดคล้องกับงานวิจัยที่ผ่านมา

2. การจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีการจัดการเรียนการสอนทั้งหมด 6 วิธี คือ 1) การจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎี Constructivism 2) การเรียนการสอนแบบกลุ่มร่วมมือ 3) การจัดการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ 4) การเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยี 5) การเรียนการสอนแบบบูรณาการ 6) การเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้จำแนกผลของการเรียนรู้ของการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนตามทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย พบว่า การจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยภาพรวมที่ดีที่สุดคือ การเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนการสอนตาม แนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาพุทธิพิสัยที่ดีที่สุดคือ การจัดการเรียนการสอนตาม แนวทฤษฎี Constructivism การจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อ พัฒนาจิตพิสัยที่ดีที่สุดคือ การจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยี การจัดการเรียนการสอนตาม

แนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อพัฒนาทักษะพิสัยที่ดีที่สุดคือ การจัดการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ทั้งนี้เมื่อนำค่าขนาดอิทธิพลของการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เพื่อทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของความแตกต่าง ซึ่งพบว่าไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ศิริพร ขำขันมะลี (2559) ได้ทำการสังเคราะห์งานวิจัยการจัดการเรียนการสอนวิชาเคมี ที่ส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้วยการวิเคราะห์ห่อภิมาณ ผลการศึกษาพบว่า การจัดการเรียนการสอนวิชาเคมีที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้ดีที่สุดคือ การจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎี Constructivism รองลงมาคือ โดยใช้เทคโนโลยี แบบกลุ่มร่วมมือ และแบบผสมผสาน ตามลำดับ ทั้งนี้เมื่อนำค่าขนาดอิทธิพลมาเปรียบเทียบกับ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One – way ANOVA) ปรากฏว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนวิชาเคมีตามแนวทฤษฎี Constructivism แบบกลุ่มร่วมมือ โดยใช้เทคโนโลยี และแบบผสมผสานไม่แตกต่างกัน

อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาค่า SD ของการจัดการเรียนการสอนแต่ละกลุ่มพบว่า มีค่าค่อนข้างสูง ซึ่งเป็นไปได้ว่างานวิจัยแต่ละเล่มในกลุ่มมีค่าขนาดอิทธิพลแตกต่างกัน อีกประเด็นหนึ่งคือ การรวมการจัดการเรียนการสอนที่มีจำนวนเล่มงานวิจัยน้อยเข้าไว้ด้วยกัน จึงทำให้งานวิจัยที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันมีความหลากหลาย เช่น กรณีที่ผู้วิจัยรวมการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีและการเรียนการสอนแบบบูรณาการเข้าด้วยกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 การจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีการจัดการเรียนการสอนทั้งหมด 6 วิธี คือ การจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎี Constructivism การเรียนการสอนแบบกลุ่มร่วมมือ การจัดการเรียนการสอนแบบเน้นประสบการณ์ การเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยี การเรียนการสอนแบบบูรณาการ และการเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การเลือกใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนครูผู้สอนควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เนื้อหาการสอนที่เหมาะสมกับระดับชั้น

1.2 ครูผู้สอน หรือสถานศึกษาที่จะน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาหรือในวิชาที่สอน ควรทำการจัดการเรียนการสอนให้ครบทั้ง 3 ด้านคือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย ด้านทักษะพิสัย เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

2.1 จากการสังเคราะห์งานวิจัยการจัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีจำนวนงานวิจัยเกี่ยวกับการทดลองจำนวนน้อยมาก โดยส่วนมากเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนั้นการวิจัยในครั้งต่อไปควรจะมีการสังเคราะห์ในเชิงเนื้อหาด้านคุณภาพ เพื่อให้ได้รูปแบบการเรียนรู้ที่เพิ่มมากขึ้น

2.2 การสังเคราะห์งานวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะงานวิจัยที่จัดการเรียนการสอนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ควรมีการสังเคราะห์งานวิจัยตามแนวคิดอื่นๆ ที่จะช่วยให้พัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลายมากขึ้น เพื่อพัฒนาผู้เรียนต่อไป

2.3 การสังเคราะห์งานวิจัยครั้งนี้ ใช้การคำนวณค่าขนาดอิทธิพลด้วยวิธีของ Glass ซึ่งเป็นวิธีการดั้งเดิมของการหาขนาดอิทธิพล สำหรับงานวิจัยครั้งต่อไปอาจใช้วิธีการคำนวณที่มีการถ่วงน้ำหนักเพื่อให้ค่าขนาดอิทธิพลมีความแม่นยำมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กมลพร สิบหนู. (2562). สังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนโดยใช้เทคนิค SQ4R เพื่อเพิ่มผลลัพธ์การอ่านจับใจความของนักเรียน : การวิเคราะห์ห่อภิมาน. *วารสารการวัดผลการศึกษา*, 36(100), 150–159.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). *การวิจัยและพัฒนาศักยภาพเด็กไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา.
- จิรศักดิ์ ยาโน. (2553). *การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน : การวิเคราะห์ห่อภิมาน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, สาขาการวัดผลการศึกษา.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวาณิช. (2541). *การสังเคราะห์งานวิจัยทางการศึกษาด้วยวิเคราะห์ห่อภิมานและการวิเคราะห์เนื้อหา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปริญญานุช พิบูลสราวุธ และระวีวรรณ ภาคพรต. (2550ก). *กรอบแนวคิดในการจัดทำร่างหลักสูตรเศรษฐกิจพอเพียง*. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้าวิชาการ.
- วีระพันธ์ ดอนท่อม. (2561). โมเดลสมการโครงสร้างที่มีอิทธิพลต่อผลสำเร็จในการบริหารศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. *วารสารการวัดผลการศึกษา*, 35(98), 24–37.
- ศิริพร ขำขันมะลี. (2559). *การสังเคราะห์งานวิจัยการจัดการเรียนการสอนเคมีที่ส่งผลต่อการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยการวิเคราะห์ห่อภิมาน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, สาขาวิชาการวิจัยและประเมินผลการศึกษา.
- สีลาภรณ์ บัวสาย. (2549). *เศรษฐกิจพอเพียง ร่วมเรียนรู้ สายช่วย ขยายผล*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย (สกว.).
- อุทุมพร จามรมาน. (2531). *การสังเคราะห์งานวิจัย: เชิงปริมาณ*. กรุงเทพฯ: พันนี้พับบลิชชิง.
- Glass, G.V. (1976). Primary Secondary and Meta – analysis of Research. *Education Research*. 52(07), 117 – 125 ; March.
- Glass, G.V. and others. (1981). *Meta – analytic Procedures for Social Research*. U.S.A: Sage Publication Beverly Hills.
- Rosenthal, R. (1991). *Meta – Analytic Procedures for Social Research*. Newbury Park: Sage Publications.

ผลของการจัดการเรียนรู้พลศึกษาโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

Efects of physical education learning management using
cooperative learning technics on desirable characteristics of lower
secondary school students

ชนนัย บ่วงเพชร¹, พิมพา ม่วงศิริธรรม², สุนันทา ศรีศิริ³

Khanothai Bongphas.¹, Pimpa Mounsirithum ², Sunanta Srisiri²

¹ นิสิตปริญญาโท สาขาการจัดการเรียนรู้พลศึกษา คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Department of Physical Education Learning Management, Faculty of Physical Education,
Srinakharinwirot University. Corresponding author, E – mail: Khanop13@gmail.com

² อาจารย์ ดร. คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Lecturer, Ph.D., Faculty of Physical Education,
Srinakharinwirot University. E – mail: pimpa@swu.ac.th

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Lecturer, Ph.D. Assistance Professor, Faculty of Physical Education,
Srinakharinwirot University. E – mail: sununts@swu.ac.th

Received: October 7, 2019; Revised: October 28, 2019; Accepted: May 20, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้พลศึกษาโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบที่มีต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น การเลือกกลุ่มที่ผู้วิจัยใช้เหตุผลในการเลือกเพื่อความเหมาะสมในการวิจัย โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 1 โรงเรียนใน 8 โรงเรียน มาใช้ในการทดลอง และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งกลุ่มทดลองที่ 1 กลุ่มทดลองที่ 2 และกลุ่มควบคุม ดังนี้ กลุ่มทดลองที่ 1 เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้รับการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคแบบเน้นการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกม กลุ่มทดลองที่ 2 เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้รับการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคแบบเน้นผลสัมฤทธิ์กลุ่มและกลุ่มควบคุมเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้รับการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบปกติ จำนวน 61 คน โดยนำมาใช้เป็นกลุ่มทดลองจำนวน 54 คน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 85.50 และ 84.20 และแบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้พลศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว

โดยใช้การทดสอบ Kruskal – Wallis test ด้วยสถิติ Wilcoxon Signed – Rank และการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีของตุ๊กกี ผลการวิจัยพบว่า

1. กลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคแบบเน้นการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกม กลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคแบบเน้นผลสัมฤทธิ์กลุ่ม และกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบปกติ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ หลังการทดลอง แตกต่างกับก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. หลังการทดลองเป็นเวลา 8 สัปดาห์ กลุ่มทดลองที่ 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคแบบเน้นการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกม และกลุ่มทดลองที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคแบบเน้นผลสัมฤทธิ์กลุ่มมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์แตกต่างกับกลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สรุปว่า การจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคแบบเน้นการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกม และแบบเน้นผลสัมฤทธิ์กลุ่มมีการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นเพิ่มขึ้น และมีแนวโน้มที่สามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้ในรายวิชาอื่นๆ ที่สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนที่มีความหลากหลายใช้ในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้กับผู้เรียนได้

คำสำคัญ : การจัดการเรียนรู้พลศึกษา เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ คุณลักษณะอันพึงประสงค์

Abstract

The purposes of this research study are to study and to compare the effects of physical education learning management using cooperative learning with the TGT and STAD on the desirable characteristics of junior high school students. The samples included fifty – four junior high school students at Chayanukit Phitthayakhom School. The samples were divided into three groups, with eighteen students in each group. The first experimental group used cooperative learning and employed the TGT technique. The second experimental group had cooperative learning by using the STAD technique. The control group had traditional learning management by using normal teachers' manuals. The data collection tools and the physical education plans using the TGT and STAD techniques had a content validity of 85.50 and 84.20. The desirable characteristic evaluation form for physical education used the Basic Education Core Curriculum B.E. 2551 The data were analyzed in term of the mean. The differences were compared with the turkey test with the significance level 0.5. The results of the research shows that :

1. The first experimental group used cooperative learning that utilized TGT techniques. The second experimental group employed cooperative learning using the STAD technique and the third group was the control group which was taught with a traditional structure. The results showed that the desirable characteristic scores before and after the experiment were significantly different with a .05 level of significance.

2. According to the internal comparisons of the first experimental group and the second experimental group and the control group; the desirable characteristic scores

before and after the experiment after eight weeks were significantly different at the significance level of .05 As the results it shows that learning Physical Education by using participation in class, emphasis on game that includes competing each other as a team, and also engaged with the desirable characteristics of junior high school students in order to being able to adapt in different kind of situation in other subjects as well.

Keywords: Physical education learning, management Cooperative learning techniques, Desirable characteristics

บทนำ

แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบเดิมที่มุ่งให้ความสำคัญกับผลการเรียนของผู้เรียนสู่แนวคิดการจัดการเรียนรู้ใหม่ที่ยึดหลักผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด การจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ การจัดกระบวนการเรียนรู้ควรจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมโลก ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและกระแสโลกาภิวัตน์ทำให้ประเทศต่างๆ ต้องเผชิญกับสภาวะการแข่งขันสูงและต้องเร่งพัฒนาคนของตนให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพเพื่อให้สามารถรับมือกับสิ่งท้าทายดังกล่าวได้ ด้วยเหตุนี้นานาประเทศรวมทั้งประเทศไทยจึง ต้องเร่งปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการหล่อหลอมเยาวชนให้เติบโตขึ้นเป็นบุคคลที่มีศักยภาพ ทั้งนี้ปัจจัยหลักประการหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษาคือการพัฒนา คุณภาพครูซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อน ให้การปฏิรูปข้างต้นประสบความสำเร็จ ตรงกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่ได้ กล่าวถึง การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมและเทคโนโลยีก่อให้เกิดทั้งผลดีและผลเสียต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบันของบุคคล ทำให้เกิดความยุ่งยากซับซ้อนมากยิ่งขึ้นดังนั้นก็มีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการศึกษาเพื่อสร้างคนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพพร้อมที่จะแข่งขัน และร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในเวทีโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542, น. 1)

ปัจจุบันเยาวชนมีพฤติกรรมทางด้านทักษะสังคมน้อยเกินไปทำให้ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมกรเรียนรู้ของผู้เรียนในปัจจุบันเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนทำให้ผู้เรียนขาดความมีระเบียบวินัยในชั้นเรียนน้อยลง ซึ่งจากการสังเกตพบว่าพฤติกรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นที่ไม่พึงประสงค์ ได้แก่ นักเรียนไม่เคารพเชื่อฟังครู ขาดความสามัคคี ประองตอง ไม่มีเหตุผล การนำอุปกรณ์กีฬาของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง กล่าวคำเท็จกับผู้อื่น ไม่ตรงต่อเวลาในการเรียน ไม่ขออนุญาตออกจากชั้นเรียน แต่งชุดพลศึกษาไม่เรียบร้อย ใช้โทรศัพท์หรือฟังเพลงขณะทำการเรียนการสอน ไม่ตั้งใจในการปฏิบัติกิจกรรมในชั้นเรียน ไม่รักษาอุปกรณ์กีฬาของโรงเรียน ไม่ปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนร่วมชั้นเรียน ไม่มีน้ำใจนักกีฬา ขาดความรับผิดชอบในการทำงาน ไม่อดทน ไม่พยายามในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน ใช้ภาษาไทยในการสื่อสารไม่เหมาะสม เช่น การกล่าวคำขอขอบคุณ หรือคำขอโทษ ต่อผู้อื่นไม่เป็น พูดจาไม่สุภาพไพเราะ ไม่ให้ความร่วมมือในการทำงานกับผู้อื่น เป็นต้น ซึ่งในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มี คุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ ตามหลักสูตรแกนกลาง

การศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก คุณลักษณะ อันพึงประสงค์ทั้ง 8 ข้อนี้ได้แก่ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) เมื่อพิจารณาถึงงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่า เป็นการศึกษา คุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการใน ภาพรวม โดยระเบียบวิธีการวิจัยรูปแบบเดียว ศึกษา กับนักเรียน กลุ่มเดียว ไม่ได้ศึกษากับในลักษณะเชิง คุณภาพกับผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงวุฒิ (อนงค์ จันใด, 2550) บาง งานวิจัยใช้วิธีการเลือกคุณลักษณะอันพึง ประสงค์ 8 ประการ มาเพียงด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น ไม่ได้เป็น การศึกษาที่ครบทั้ง 8 ด้าน (สุมาลี วงศ์ษา, 2550; ธนภัทร จันทรสว่าง, 2552) หรือบางงานวิจัย จะเป็น การศึกษาในลักษณะที่เชื่อมโยงกับการทำโครงการ การจัดการเรียนการสอนเพียงวิชาใดวิชาหนึ่ง การ พัฒนาความสามารถด้านใดด้านหนึ่ง (สิทธิพงษ์ ปานนาค, 2556)

การจัดการเรียนรู้แบบเน้นผลสัมฤทธิ์กลุ่ม STAD หมายถึง รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ ร่วมมือกันเรียนรู้มีชื่อเต็มว่า Student Teams Achievement Divisions เป็นการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน ซึ่งกำหนดให้นักเรียนที่มีความสามารถแตกต่างกัน ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มๆ ละ 4 – 5 คน ซึ่ง ประกอบด้วย นักเรียนที่เรียนเก่ง 1 คน นักเรียนที่เรียนปานกลาง 2 – 3 คน และนักเรียนที่เรียน อ่อน 1 คน นักเรียนทำกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกันและพัฒนาพฤติกรรมกรอยู่ร่วมกันโดยนักเรียนที่เก่งเป็น ตัวอย่างและพัฒนากลุ่มของตนให้มีการยอมรับเงื่อนไขทางสังคม

การจัดการเรียนรู้แบบเน้นการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกม TGT (Teams – Games – Tournaments) เป็นกระบวนการเรียนที่เป็นการนำเสนอเนื้อหาหรือบทเรียนใหม่ รูปแบบการนำเสนอมี ลักษณะเป็นการบรรยาย อภิปราย อาจจะมีสื่อการเรียนรู้อื่นๆ ประกอบด้วยก็ได้ เทคนิค TGT จะแตกต่าง จากเทคนิคอื่นๆ ตรงที่ผู้สอนต้องเน้นให้ผู้เรียนทราบว่าผู้เรียนนั้นจะต้องให้ความสนใจมากในเนื้อหาสาระ เป็นการแบ่งกลุ่มย่อยขนาดเล็กผู้เรียนทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นในกลุ่ม และระหว่างกลุ่มโดยใช้เกมการ แข่งขันเพื่อพัฒนาพฤติกรรมกรอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคมของการเรียนเพราะจะช่วยให้ทีมประสบ ความสำเร็จในการแข่งขัน

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ คือการเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อย โดยมีสมาชิกกลุ่มที่มีความสามารถ แตกต่างกันประมาณ 3 – 6 คนช่วยกันเรียนรู้ เพื่อสู่เป้าหมายของกลุ่ม นักการศึกษาคนสำคัญที่เผยแพร่ แนวคิดของการเรียนรู้แบบนี้คือ สลาวิน (Slavin) เดวิด จอห์นสัน (David Johnson) และโรเจอร์ จอห์น สัน (Roger Johnson) ซึ่งได้กล่าวว่า ในการจัดการเรียนการสอนโดยทั่วไปเรามักจะไม่ให้ความสนใจเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ และปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนส่วนใหญ่เรามักจะมุ่งไปที่ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนหรือ ระหว่างผู้เรียนกับบทเรียน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนเป็นมิติที่มักจะถูกกละเลยหรือมองข้ามไป ทั้งๆ ที่มี ผลการวิจัยที่ชี้ว่าความรู้สึกรักของผู้เรียนต่อตนเอง ต่อโรงเรียน ต่อครูและเพื่อนร่วมชั้นมีผลต่อการเรียนรู้ มาก (Johnson and Johnson, 1994, pp. 31–32) การเรียนการสอนแบบร่วมมือมีความจำเป็นต่อการ ทำงานเป็นทีมและเชื่อมโยงกับการควบคุมจำนวนของนักเรียนในกลุ่ม เสริมสร้างทักษะพื้นฐานด้านสังคม ต่าง ๆ ความรู้ด้านวิชาการที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นให้กับผู้เรียนด้วย และสอดคล้องกับ ทิศนา ขมณี (2550, น.98) ที่กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือ เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนมี ความรู้สึกที่ดีทั้งต่อตนเอง ต่อโรงเรียน ต่อครูและเพื่อนร่วมชั้นที่จะส่งผลดีต่อการเรียนรู้มากขึ้น ซึ่งจาก คุณลักษณะสำคัญของการเรียนแบบร่วมมือดังกล่าว โดยเฉพาะในเทคนิค แบบเน้นการแข่งขันระหว่าง กลุ่ม และแบบเน้นผลสัมฤทธิ์กลุ่มที่มีรูปแบบการจัดกิจกรรมใกล้เคียงกัน ซานติเอโก โลเปซ ลาซาร์, เบน นิโต ลีออน เดล บาร์โค (Santiago Mendo – Lazaro*, Benito Leon – del – Barco, 2018.) การ

จัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือกันผ่านการทำงานเป็นทีมในวิชาพลศึกษาที่มีต่อทักษะทางด้านสังคมและทัศนคติต่างๆของผู้เรียนประชากรแสดงให้เห็นว่ากลุ่มประชากรที่ได้รับเครื่องมือการทดลอง มีทักษะทางด้านสังคมที่ดีและมีทัศนคติเชิงบวกและชอบการทำงานเป็นทีมสามารถพัฒนาคะแนนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้กับนักเรียนได้สูงขึ้น มากกว่าการเรียนพลศึกษาแบบปกติ แมเรียสโกดส์ และอีฟโมเพีย มาโกซิซู (Marios Goudes, & Evmorfia Magotsiou, 2019) การเรียนแบบร่วมมือนั้นมีหลายรูปแบบ เช่น การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบเน้นแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกม (Teams–Games Tournament หรือ TGT) การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบเน้นผลสัมฤทธิ์กลุ่ม (Student Teams – Achievement Division หรือ STAD) ทุกคนในกลุ่มจะต้องรับผิดชอบหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อผลสัมฤทธิ์ของกลุ่มเป็นสำคัญ การเรียนการสอนแบบร่วมมือจะเน้นให้ผู้เรียนรู้จักการใช้ชีวิตร่วมกับคนอื่นในสังคมและรู้จักรับผิดชอบในหน้าที่ของตนร่วมกับเพื่อนในกลุ่ม สอดคล้องกับ สลักขณา ใจองอาจ และปวีณา อ่อนใจเอื้อ (2561, น.38) ผลของโปรแกรมกิจกรรมแนะแนวตามแนวการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการรู้เท่าทันสื่อ

การจัดการเรียนรู้พลศึกษาซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่ถูกกำหนดขึ้นตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และจัดให้มีการเรียนการสอนในโรงเรียนโดยให้โรงเรียนที่มีความพร้อม นำหลักสูตรไปปรับใช้ตามบริบทและจุดเน้นของสถานศึกษาการจัดการเรียนรู้จึงต้องส่งเสริมให้มีความสอดคล้องกับหลักสูตรโดยเฉพาะทางด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่มีการกำหนดขึ้นในหลักสูตร ประกอบกับผู้เรียนจำเป็นต้องได้รับการประเมินในแต่ละคุณลักษณะ ดังนั้นจากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า จะทำให้พฤติกรรมของผู้เรียนในวิชาพลศึกษาดีขึ้น และส่งผลต่อการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 คุณลักษณะ เพื่อให้ผู้เรียนนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันและใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข เนื่องจากผู้เรียนในปัจจุบัน มีพฤติกรรมไม่เหมาะสมในด้านทักษะสังคม ขาดความสัมพันธ์และไม่มีวินัยในการเรียนรู้ ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูผู้สอนในวิชาพลศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีความสนใจที่จะศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีผลต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรของสถานศึกษา เพื่อที่จะได้นำรูปแบบการเรียนการสอนนี้ไปใช้ให้เหมาะสมกับสภาพของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น และเป็นแนวทางแก่ผู้ที่มีความสนใจจะนำเอารูปแบบการสอนแบบร่วมมือนี้ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนกับนักเรียนที่มีสภาพใกล้เคียงกันได้อย่างถูกต้อง โดยผู้วิจัยคาดว่าการศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเรียนรู้พลศึกษาของครูพลศึกษาให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นต่อไป

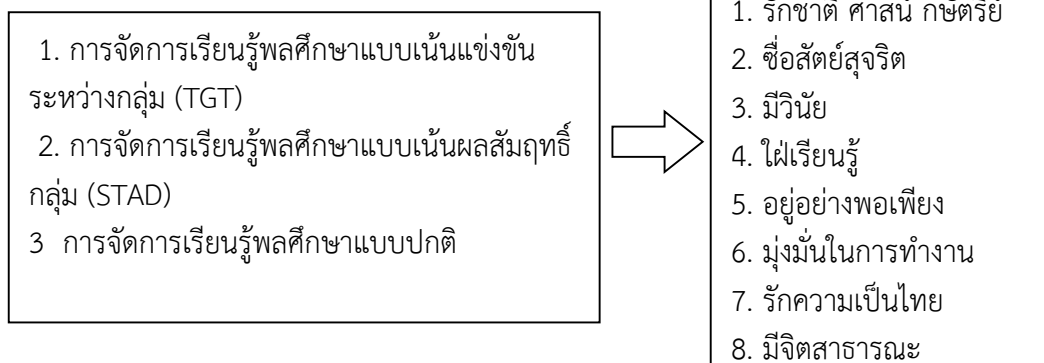
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนรู้พลศึกษาโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบเน้นแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกม และแบบเน้นผลสัมฤทธิ์กลุ่มที่มีต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

สมมติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้พลศึกษาโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบเน้นแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกม (TGT) และการเรียนรู้พลศึกษาโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบเน้นผลสัมฤทธิ์กลุ่ม(STAD) มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์หลังการทดลองแตกต่างกับก่อนการทดลอง
2. หลังการทดลอง นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้พลศึกษาโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบเน้นแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกม (TGT) และแบบเน้นผลสัมฤทธิ์กลุ่ม (STAD) และการจัดการเรียนรู้ พลศึกษาแบบปกติ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นรูปแบบวิจัยเชิงทดลอง การจัดการเรียนรู้ทางพลศึกษาแบบร่วมมือกับการเรียนแบบปกติที่มีต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการเรียนวิชาพลศึกษาของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 54 คน จำแนกเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มละ 18 คน ประกอบด้วย นักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเน้นการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกม นักเรียนกลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบเน้นผลสัมฤทธิ์กลุ่ม และนักเรียนกลุ่มควบคุม ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ซึ่งวิธีการวัดค่าตัวแปรตามก่อนและหลังการทดลอง มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 1 แบบแผนการทดลอง

กลุ่ม	สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
กลุ่มทดลอง 1 (T ₁)	O ₁	X	O ₂
กลุ่มทดลอง 2 (T ₂)	O ₁	~X	O ₂
กลุ่มควบคุม (C)	O ₁		O ₂

ความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้ในแบบแผนการทดลอง

T ₁	แทน	กลุ่มทดลองการเรียนรู้แบบเน้นการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกม
T ₂	แทน	กลุ่มทดลองการเรียนรู้แบบเน้นผลสัมฤทธิ์กลุ่ม
C	แทน	กลุ่มควบคุม
O ₁	แทน	การทดสอบก่อนการทดลอง
O ₂	แทน	การทดสอบหลังการทดลอง
X	แทน	การจัดการเรียนรู้แบบเน้นการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกม
~X	แทน	การจัดการเรียนรู้แบบเน้นผลสัมฤทธิ์กลุ่ม

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 จังหวัดชัยนาท ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 8 โรงเรียน รวมจำนวน 1,294 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เรียนวิชาพลศึกษา โรงเรียนชยานุกิจพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษาเขต 5 จังหวัดชัยนาท ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposively Selected) เป็นการเลือกกลุ่มที่ผู้วิจัยใช้เหตุผลในการเลือกเพื่อความเหมาะสมในการวิจัย โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนขนาดเล็กจำนวน 1 โรงเรียนใน 8 โรงเรียนมาใช้ในการทดลอง และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายเพื่อให้ได้มาซึ่งกลุ่มทดลองที่ 1 กลุ่มทดลองที่ 2 และกลุ่มควบคุม ดังนี้ กลุ่มทดลองที่ 1 เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กิจกรรมพลศึกษาเทเบิลเทนนิส กลุ่มทดลองที่ 2 เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กิจกรรมพลศึกษากรีฑา และกลุ่มควบคุมเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กิจกรรมพลศึกษาบาสเกตบอล จำนวน 61 คน โดยนำมาใช้เป็นกลุ่มทดลองจำนวน 54 คน กำหนดในแต่ละกลุ่มดังนี้

- กลุ่มทดลองที่ 1 ใช้วิธีการสุ่มอย่างเป็นระบบโดยให้นักเรียนเข้าแถวหน้ากระดานเรียงตามลำดับความสูงให้นักเรียนหัวแถวเริ่มนับเรียงลำดับจาก 1 – 4 แล้วนับวนจนครบทุกคน นักเรียนที่นับได้ลำดับเหมือนกันอยู่กลุ่มเดียวกัน เช่น นักเรียนที่นับได้ลำดับที่ 1 เหมือนกันอยู่กลุ่มที่ 1 นับ 2 เหมือนกันอยู่กลุ่มที่ 2 นับ 3 เหมือนกันอยู่กลุ่มที่ 3 และนับ 4 เหมือนกันอยู่กลุ่มที่ 4 รับการเรียนการสอนวิชาเทเบิลเทนนิสจำนวน 18 ชั่วโมง โดยเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคเน้นแบบแข่งขันระหว่างกลุ่ม จำนวน 8 ชั่วโมง ในชั่วโมงเรียนที่ 6 – 13

- กลุ่มทดลองที่ 2 ใช้วิธีการทดสอบก่อนจัดกลุ่มเพื่อหาคนเก่งแล้วคัดคนเก่งเป็นหัวหน้าทีม หัวหน้าทีมเป็นคัดเลือกคนอ่อนมาเข้ากลุ่มของตนและคัดเลือกคนปานกลางมาเข้ากลุ่มจนครบ รับการเรียนการสอนวิชากรีฑาจำนวน 18 ชั่วโมง โดยเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค เน้นแบบผลสัมฤทธิ์กลุ่ม จำนวน 8 ชั่วโมง ในชั่วโมงเรียนที่ 6 – 13

- กลุ่มควบคุม จัดการเรียนรู้อพลศึกษาแบบปกติ โดยจัดการเรียนการสอนวิชาบาสเกตบอลจำนวน 18 ชั่วโมง

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนรู้พลศึกษาโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือ 2 วิธี
 - 1.1 การจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคแบบเน้นแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกม
 - 1.2 การจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคแบบเน้นผลสัมฤทธิ์กลุ่ม
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการเรียนวิชาพลศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แผนการจัดการเรียนรู้พลศึกษา เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการทดลอง ได้แก่
 - 1.1 แผนการจัดการเรียนรู้วิชาเทเบิลเทนนิสสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 18 แผน ที่มีการจัดการเรียนรู้พลศึกษาโดยใช้เทคนิคร่วมมือแบบเน้นแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกม จำนวน 8 แผน เพื่อใช้สำหรับการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนในสัปดาห์ที่ 6 – 13
 - 1.2 แผนการจัดการเรียนรู้วิชากรีฑาสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 18 แผน ที่มีการจัดการเรียนรู้พลศึกษาโดยใช้เทคนิคร่วมมือแบบเน้นผลสัมฤทธิ์กลุ่ม จำนวน 8 แผน เพื่อใช้สำหรับการจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนในสัปดาห์ที่ 6 – 13
 - 1.3 แผนการจัดการเรียนรู้วิชาบาสเกตบอล สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 18 แผน เป็นแผนการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบปกติ

2. แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้พลศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ผู้วิจัยใช้แบบประเมินของ สิทธิพงษ์ ปานนาค (2556) ที่มีการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ด้าน ด้านละ 5 ข้อ ดังนี้ ด้านที่ 1 รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ด้านที่ 2 ซื่อสัตย์ สุจริต ด้านที่ 3 มีวินัย ด้านที่ 4 ใฝ่เรียนรู้ ด้านที่ 5 อยู่อย่างพอเพียง ด้านที่ 6 มุ่งมั่นในการทำงาน ด้านที่ 7 รักความเป็นไทย และด้านที่ 8 มีจิตสาธารณะ

โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังต่อไปนี้

3	หมายถึง	ปฏิบัติเป็นประจำ (รวม 11-15 = ดีเยี่ยม)
2	หมายถึง	ปฏิบัติเป็นบางครั้ง (รวม 6 - 10 = ดี)
1	หมายถึง	ปฏิบัติน้อย (รวม 1 - 5 = ผ่าน)
0	หมายถึง	ปฏิบัติไม่ปฏิบัติ หรือพฤติกรรมไม่ชัดเจน (รวม 0 = ไม่ผ่าน)

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้พลศึกษา 3 แผน

1.1. นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่จัดทำเสร็จเรียบร้อยแล้วไปปรึกษาประธานที่ปรึกษาปริญญา นิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปหาคุณภาพ

1.2 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่แก้ไขสมบูรณ์แล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา และความสอดคล้องเท่ากับ 1.00

1.3 ทดลองใช้เครื่องมือ กับนักเรียนโรงเรียนวินิตศึกษาจังหวัดลพบุรีโดยใช้กลุ่มทดลองกลุ่มละ 8 คนทั้ง 3 กลุ่ม ใช้เวลาในการทดลอง 8 วัน ตั้งแต่วันที่ 20 - 29 พ.ค. 2562 ใช้เวลาหลังเลิกเรียนในการทดลอง ใช้เวลาทดลองกลุ่มละ 50 นาที โดยกลุ่มทดลองที่ 1 นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรียนพลศึกษาแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคแบบเน้นแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกมคือการแข่งขันด้วยเกมในกิจกรรมพลศึกษา เทเบิลเทนนิส เรียนเวลา 15.10 - 16.00 น. กลุ่มทดลองที่ 2 นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรียนพลศึกษาแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคแบบเน้นผลสัมฤทธิ์กลุ่มคือการเรียนแบบหาผลสัมฤทธิ์ร่วมกันในกิจกรรมพลศึกษากรีฑา เรียนเวลา 16.10 - 17.00 น. และกลุ่มควบคุม นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรียนพลศึกษาแบบปกติในกิจกรรมพลศึกษาบาสเกตบอล เรียนเวลา 17.10 - 18.00 น.

2. แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้พลศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของ สิทธิพงษ์ ปานนาค (2556) มีคุณภาพของเครื่องมือดังนี้

2.1 ด้านความเที่ยงตรงโดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง อยู่ระหว่าง 0.6 - 1.0

2.2 ด้านความเชื่อมั่น (α) แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้พลศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 พบว่ามีความเชื่อมั่นจากการวิเคราะห์แบบประเมินในภาพรวมทั้งฉบับ 40 ข้อด้านที่ 1 - 8 เท่ากับ 0.987 และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านพบว่ามีความเชื่อมั่นใน ด้านที่ 1 รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ เท่ากับ 0.882 ด้านที่ 2 ซื่อสัตย์สุจริต เท่ากับ 0.892 ด้านที่ 3 มีวินัย เท่ากับ 0.923 ด้านที่ 4 ใฝ่เรียนรู้ เท่ากับ 0.927 ด้านที่ 5 อยู่อย่างพอเพียง เท่ากับ 0.918 ด้านที่ 6 มุ่งมั่นในการทำงาน เท่ากับ 0.954 ด้านที่ 7 รักความเป็นไทย เท่ากับ 0.889 ด้านที่ 8 มีจิตสาธารณะ เท่ากับ 0.924

2.3 ด้านค่าอำนาจจำแนก (r) แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้พลศึกษา ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 พบว่ามีความอำนาจจำแนกโดยรวมอยู่

ระหว่าง 0.763 – 0.960 และเมื่อวิเคราะห์เป็นรายด้านพบว่ามีความจำแนก ด้านที่ 1 รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ อยู่ระหว่าง 0.763 – 0.892 ด้านที่ 2 ซื่อสัตย์สุจริต อยู่ระหว่าง 0.798 – 0.928 ด้านที่ 3 มีวินัย อยู่ระหว่าง 0.797 – 0.931 ด้านที่ 4 ใฝ่เรียนรู้ อยู่ระหว่าง 0.877 – 0.945 ด้านที่ 5 อยู่อย่างพอเพียง อยู่ระหว่าง 0.813 – 0.956 ด้านที่ 6 มุ่งมั่นในการทำงาน อยู่ระหว่าง 0.903 – 0.951 ด้านที่ 7 รักความเป็นไทย อยู่ระหว่าง 0.779 – 0.915 และด้านที่ 8 มีจิตสาธารณะ อยู่ระหว่าง 0.793 – 0.960

2.4 ทดลองใช้เครื่องมือ กับนักเรียนโรงเรียนวินิตศึกษาจังหวัดลพบุรีโดยใช้กลุ่มทดลองกลุ่มละ 8 คนทั้ง 3 กลุ่ม โดยทำการทดสอบก่อนทำการทดลอง และทำการทดสอบหลังการทดลองในวันสุดท้ายของการทดลอง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการใช้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยกับผู้อำนวยการโรงเรียนชยานุกิจพิทยาคม จังหวัดชัยนาท

2. ขี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนการวิจัย การวัดและประเมินผลแก่หัวหน้าฝ่ายวิชาการ ครูผู้สอน โรงเรียนชยานุกิจพิทยาคม จังหวัดชัยนาท เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันและการได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย

3. ผู้วิจัยนำแบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้พลศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม ประเมินตนเอง ก่อนการทดลอง และนำผลการประเมินก่อนการทดลองมาจัดลำดับคะแนนเพื่อให้กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม มีค่าเฉลี่ยของคะแนนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ใกล้เคียงกัน

4. การดำเนินการทดลอง ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบร่วมมือทั้งสองแบบที่สร้างขึ้นในกลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่มด้วยตนเอง โดยจัดการเรียนรู้สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมงเรียน ครั้งละ 50 นาที รวม 18 สัปดาห์ใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือสอนเสริมจำนวน 8 ชั่วโมง (โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทั้ง 61 คน แต่นำผลมาศึกษาจำนวน 54 คน) และในกลุ่มควบคุมผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบปกติด้วยตนเอง

5. ให้กลุ่มตัวอย่างประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ก่อนการทดลอง ในสัปดาห์ที่ 5 และหลังการทดลอง ในสัปดาห์ที่ 13

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ผู้วิจัยนำมาใช้

2. ทดสอบความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนภายในกลุ่ม โดยการทดสอบค่าที (t – test)

3. วิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนเฉลี่ยคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนระหว่างกลุ่ม โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียวโดยใช้การทดสอบ ครุสเคิล วอลลิส (Kruskal – Wallis test) ด้วยสถิติ วิลคอกสัน ซาย แรงค์ (Wilcoxon Signed – Rank)

4. เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของตูเก้ (Tukey's HSD test)

ผลการวิจัย

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 ที่เรียนด้วยเทคนิค TGT กลุ่มทดลองที่ 2 ที่เรียนด้วยเทคนิค STAD และกลุ่มควบคุมที่เรียนแบบปกติ ก่อนการทดลองกับหลังการทดลอง (n=54)

รายด้าน	คะแนนประเมิน	N	$\bar{X}$	S.D.	df	t	Sig
กลุ่มทดลองที่ 1	ก่อนทดลอง	18	69.83	1.95	17	45.173*	<.000
	หลังทดลอง	18	113.94	3.28			
กลุ่มทดลองที่ 2	ก่อนทดลอง	18	70.00	2.11	17	52.525*	<.000
	หลังทดลอง	18	114.33	2.77			
กลุ่มควบคุม	ก่อนทดลอง	18	70.00	1.64	17	66.026*	<.000
	หลังทดลอง	18	104.39	2.12			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มทดลองที่ 1 กลุ่มทดลองที่ 2 และกลุ่มควบคุม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์หลังการทดลองแตกต่างกับก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่าคะแนนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของกลุ่มทดลองที่ 1 กลุ่มทดลองที่ 2 และกลุ่มควบคุม หลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยคะแนนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ก่อนการทดลองของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ระหว่างกลุ่มทดลองที่ 1 ที่เรียนด้วยเทคนิค TGT กลุ่มทดลองที่ 2 ที่เรียนด้วยเทคนิค STAD และกลุ่มควบคุมที่เรียนแบบปกติ ก่อนการทดลองและหลังการทดลอง (n=54)

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	P
<u>ก่อนการทดลอง</u>					
ระหว่างกลุ่ม	.333	2	.167	.046	.955
ภายในกลุ่ม	186.500	51	3.657		
รวม	186.833	53			
<u>หลังการทดลอง</u>					
ระหว่างกลุ่ม	1142.111	2	571.056	74.826*	<.000
ภายในกลุ่ม	389.222	51	7.632		
รวม	1531.333	53			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

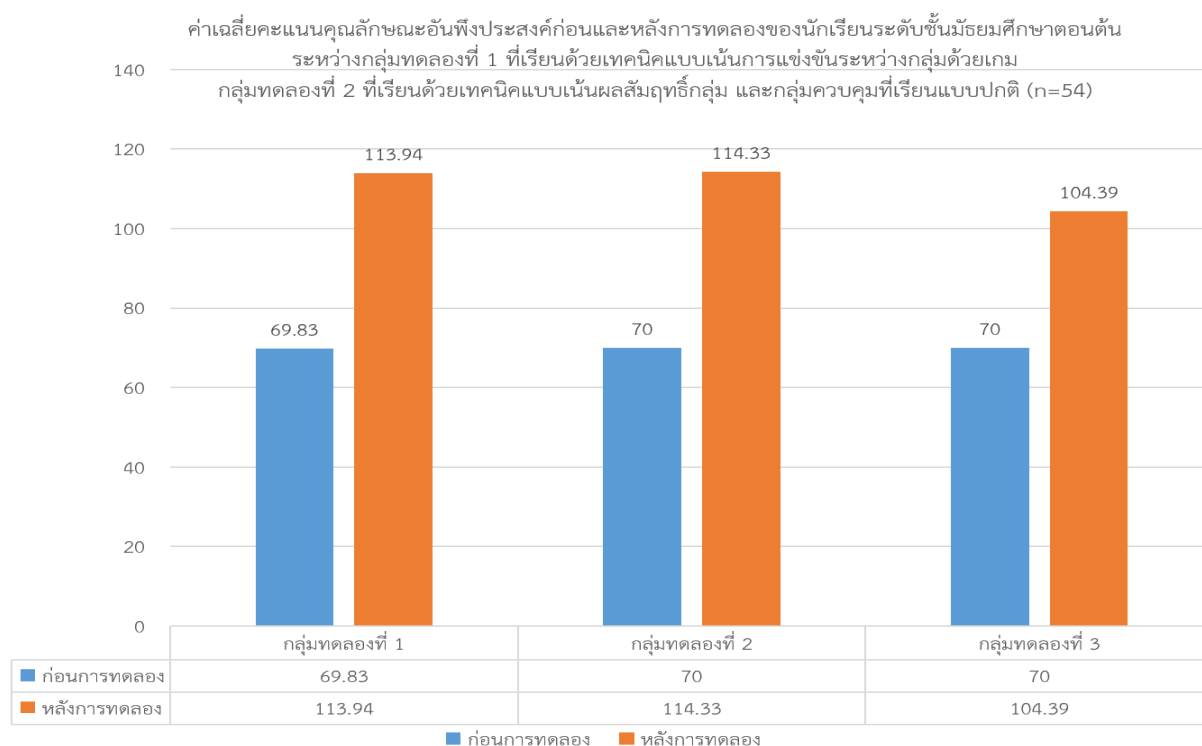
จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มทดลองที่ 1 ที่เรียนด้วยเทคนิค TGT กลุ่มทดลองที่ 2 ที่เรียนด้วยเทคนิค STAD และกลุ่มควบคุมที่เรียนแบบปกติ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์หลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า หลังการทดลองคะแนนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของกลุ่มทดลองที่ 1 กลุ่มทดลองที่ 2 สูงกว่ากลุ่มควบคุม จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีของตูกี ดังตาราง 4 ส่วนก่อนการทดลองไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 ผลการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของคะแนนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น หลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม (n=54)

แหล่งความแปรปรวน	$\bar{X}$	กลุ่มทดลองที่ 1	กลุ่มทดลองที่ 2	กลุ่มควบคุม
		113.94	114.33	104.39
กลุ่มทดลองที่ 1	113.94	-	-.38889	9.55556*
กลุ่มทดลองที่ 2	114.33	-	-	9.94444*
กลุ่มควบคุม	104.39			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่าการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ของคะแนนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น หลังการทดลอง โดยใช้วิธีของตุ๊กกี ระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า หลังการทดลองกลุ่มทดลองที่ 1 และกลุ่มทดลองที่ 2 มีคะแนนคุณลักษณะอันพึงประสงค์สูงกว่ากลุ่มควบคุม

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลคะแนนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนชยานุกิจพิทยาคม ปีการศึกษา 2561 สรุปได้ดังนี้

1. ผลการทดสอบความแตกต่างของคะแนนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ภายในกลุ่ม ของกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลองที่ 1 และ 2 ระหว่างก่อนการทดลองกับหลังการทดลอง พบว่า กลุ่มทดลองที่ 1 ที่เรียนพลศึกษาแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคแบบเน้นแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกมกลุ่มทดลองที่ 2 ที่เรียนพลศึกษาแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคแบบเน้นผลสัมฤทธิ์กลุ่มและกลุ่มควบคุมที่เรียนพลศึกษาตามปกติ มี

คะแนนคุณลักษณะอันพึงประสงค์แตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่าคะแนนคุณลักษณะอันพึงประสงค์หลังการทดลองของ กลุ่มทดลองที่ 1 ที่เรียนพลศึกษาแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคแบบเน้นแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกม ($\bar{X}$ = 113.94, S.D. = 3.28) กลุ่มทดลองที่ 2 ที่เรียนพลศึกษาแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค เทคนิคแบบเน้นผลสัมฤทธิ์กลุ่ม ($\bar{X}$ = 114.33, S.D. = 2.77) และกลุ่มควบคุมที่เรียนพลศึกษาแบบปกติ ($\bar{X}$ = 104.39, S.D. = 2.12) สูงกว่าก่อนการทดลอง ($\bar{X}$ = 69.83, 70.00 และ 70.00, S.D. = 1.95, 2.11 และ 1.64 ตามลำดับ)

2. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของคะแนนคุณลักษณะอันพึงประสงค์หลังการทดลองระหว่างกลุ่มควบคุม กลุ่มทดลองที่ 1 และ 2 พบว่า กลุ่มทดลองที่ 1 ที่เรียนพลศึกษาแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคแบบเน้นแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกมและกลุ่มทดลองที่ 2 ที่เรียนพลศึกษาแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคเทคนิคแบบเน้นผลสัมฤทธิ์กลุ่มแตกต่างกับกลุ่มควบคุมที่เรียนพลศึกษาแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่าคะแนนคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของกลุ่มทดลองที่ 1 ที่เรียนพลศึกษาแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคแบบเน้นแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกม ($\bar{X}$ = 113.94, S.D. = 3.28) และกลุ่มทดลองที่ 2 ที่เรียนพลศึกษาแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค เทคนิคแบบเน้นผลสัมฤทธิ์กลุ่ม ($\bar{X}$ = 114.33, S.D. = 2.77) สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่เรียน พลศึกษาตามปกติ ($\bar{X}$ = 104.39, S.D. = 2.12)

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่องผลของการจัดการเรียนรู้พลศึกษาโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นพอที่จะอภิปรายผลได้ดังนี้

1. การจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาที่ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการเรียนรู้พลศึกษาแบบร่วมมือโดยใช้ เทคนิคแบบเน้นการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกมและแบบเน้นผลสัมฤทธิ์กลุ่มมาศึกษาทดลองใช้กับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า นักเรียนมีคะแนนคุณลักษณะอันพึงประสงค์พัฒนาขึ้นมาก โดยหลังการทดลองมีคะแนนคุณลักษณะอันพึงประสงค์อยู่ในระดับดีเยี่ยมในทุกๆ ด้าน กล่าวคือ ในแต่ละด้านนักเรียนมีคุณลักษณะที่แสดงออกถึงการเป็นพลเมืองดีของชาติ ยึดมั่นในศาสนา และเคารพเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ มีคุณลักษณะที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในความถูกต้องประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองและผู้อื่นรวมทั้งมีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำผิด มีคุณลักษณะที่แสดงออกถึงการยึดมั่นในข้อตกลง กฎเกณฑ์ และระเบียบข้อบังคับของครอบครัว โรงเรียน และสังคมไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น คุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจ เพียรพยายามในการเรียน แสวงหาความรู้ มีคุณลักษณะที่แสดงออกถึงการดำเนินชีวิตอย่างพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีและปรับตัวเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มีคุณลักษณะที่แสดงออกถึงความตั้งใจและรับผิดชอบในการทำหน้าที่ การงาน มีคุณลักษณะที่แสดงออกถึงความภาคภูมิใจในขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรมไทย และมีคุณลักษณะที่แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่น ชุมชน และสังคมด้วยความเต็มใจ กระตือรือร้น โดยไม่หวังผลตอบแทน (กระทรวงศึกษาธิการ 2552, น.53 อ้างอิงใน สิทธิพงษ์ ปานนาค. 2556, น. 23) ครูผู้สอนต้องสรรหากิจกรรมพัฒนาเพื่อเติมเต็มให้กับนักเรียนโดยเฉพาะในด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนที่ประกอบด้วย รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ สอดคล้องกับ นวรินทร์ ตาก้อนทอง (2557, น. 33) เพราะคุณลักษณะดังกล่าวนี้เป็นที่พึงประสงค์ของสังคมและประเทศชาติโดยรวม ทั้งนี้ เชื่อว่าสาเหตุที่ทำให้ให้นักเรียนที่เรียนพลศึกษาแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคแบบเน้นการแข่งขันระหว่าง

กลุ่มด้วยเกม และแบบเน้นผลสัมฤทธิ์กลุ่มมีพัฒนาการด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่ดีขึ้นจนอยู่ในระดับ ดีเยี่ยม สอดคล้องกับ ศิริสิทธิ์ จำปาขาว (2549, น. 80) ที่กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือกันเรียนรู้เป็นการ จัดกิจกรรมที่เน้นให้สมาชิกเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาพฤติกรรมทางสังคม สอดคล้องกับ คาร์ลอส เวลาซ เควซ คาราโด (Carlos Velazquez Callado, 2012) พบว่า ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนการสอน แบบร่วมมือเป็นบวก ทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จเมื่อต้องทำงานร่วมกันในสังคม ได้รับการสนับสนุน ช่วยเหลือจากเพื่อนในขณะที่เรียนวิชาพลศึกษา และยังได้รับการพัฒนาทักษะด้านอื่นๆ และมีสมรรถภาพ ในด้านต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในรูปแบบนี้ได้ดี สนุกสนาน รวมทั้งเป็น การฝึกทักษะทาง สังคม

สอดคล้องกับ ซานติเอโก แวนโด ลาซาร์, เบนนิโต ลีออน เดล บาร์โค (Santiago Mendoza-Lazaro*, Benito Leon-Del-Barco. 2018) กล่าวว่า การเรียนการสอนแบบร่วมมือมีความจำเป็นต่อการ ทำงานเป็นทีมและเชื่อมโยงกับการควบคุมจำนวนของนักเรียนในกลุ่ม เสริมสร้างทักษะพื้นฐานด้านสังคม ต่างๆ ความรู้ด้านวิชาการที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ให้เกิดกับผู้เรียนด้วย และสอดคล้องกับ ทิศนา ขมณี (2550, น. 98) ที่กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือ เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนมี ความรู้สึกที่ดีทั้งต่อตนเอง ต่อโรงเรียน ครูและเพื่อนร่วมชั้น ที่จะส่งผลดีต่อสังคมก่อให้เกิดทักษะทางสังคม ที่ดี นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้สอดแทรกกิจกรรมเกมการเล่นที่สามารถพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้กับ นักเรียนในขณะที่เล่นเกมได้อย่างมีประสิทธิภาพในทุก ๆ แผนการสอน เพื่อให้นักเรียนเกิดกระบวนการ ทำงานร่วมกัน เกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน และรับรู้ถึงระดับความสำเร็จร่วมกัน จึงอาจกล่าวได้ว่าผล ของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนพลศึกษาแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิคแบบเน้นการแข่งขันระหว่างกลุ่ม และแบบเน้นผลสัมฤทธิ์กลุ่มสามารถพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนทุกด้านได้ในระดับดี เยี่ยม สอดคล้องกับการศึกษาของ บุญครอง สีนวล (2543) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการจัดกลุ่มการเรียนแบบ ร่วมมือในการเรียนรู้รายวิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องเครื่องใช้ไฟฟ้าในบ้านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ทักษะทางสังคมกับความตระหนักในคุณค่าของตนเองของนักเรียนที่เรียนแบบร่วมมือมีการเรียนรู้ สูงขึ้น ค่านิยมในการเรียนแบบร่วมมือส่งผลให้มีการพัฒนาทักษะทางสังคมมากที่สุด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการ เรียนแบบร่วมมือสามารถพัฒนาคุณสมบัติที่สอดคล้องกับคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่หลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กำหนดไว้ได้จริง

2. จากการอภิปรายผลกล่าวได้ว่า การเรียนวิชาพลศึกษาด้วยเทคนิค แบบร่วมมือ 2 แบบ คือ แบบเน้นการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกม และแบบเน้นผลสัมฤทธิ์กลุ่ม มีผลต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทั้ง 8 ด้าน โดยแสดงให้เห็นได้ว่ากลุ่มทดลองที่ 1 หลังจากใช้การเรียนร่วมมือแบบเน้นการแข่งขันระหว่าง กลุ่ม กิจกรรมพลศึกษา เทเบิลเทนนิส และกลุ่มทดลองที่ 2 หลังจากใช้การเรียนร่วมมือแบบเน้น ผลสัมฤทธิ์กลุ่ม กิจกรรมพลศึกษากรีฑา ส่งผลต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านที่ 1 รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ สามารถปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของการเป็นนักเรียนที่ดี เคารพเชื่อฟังครู มีความสามัคคี ประองดอง ไม่ทะเลาะวิวาท แสดงความยินดีชื่นชมต่อเพื่อน หรือผู้อื่นอย่างจริงใจ ช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความ เมตตา และเคารพเทิดทูน สถาบันพระมหากษัตริย์ ทั้งกาย วาจา ใจ ด้านที่ 2 ซื่อสัตย์สุจริต ปฏิบัติตนโดย คำนึงถึงความถูกต้อง พุดคุยสนทนากับเพื่อนหรือผู้อื่น อย่างมีเหตุผล ไม่นำอุปกรณ์กีฬาของผู้อื่นมาเป็น ของตนเอง ไม่พูดจาเพ้อเจ้อ หรือกล่าวคำเท็จกับผู้อื่น ทดสอบด้วยตนเองไม่ทุจริตในการทดสอบ ด้านที่ 3 มีวินัย ตรงต่อเวลาในการเรียน ขออนุญาตก่อนออกจากชั้นเรียน แต่งชุดพลศึกษาของโรงเรียนด้วยความ เรียบร้อยทุกครั้ง ไม่ใช้โทรศัพท์หรือฟังเพลงขณะทำการเรียนการสอน และมีความอดทนรอคอยในการ ปฏิบัติกิจกรรม ด้านที่ 4 ใฝ่เรียนรู้ เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ต่างๆทุกครั้ง มาโรงเรียนทันเวลา ตั้งใจใน

การปฏิบัติกิจกรรมในชั้นเรียน ชักถามเมื่อเกิดข้อสงสัย มีการแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อน หรือครูในชั้นเรียน ด้านที่ 5 อยู่อย่างพอเพียง เลือกใช้อุปกรณ์กีฬาที่เป็นประโยชน์ประหยัด คุ่มค่า เล่นกีฬาและใช้อุปกรณ์กีฬาอย่างเหมาะสม ยอมรับและปรับตัวเข้ากับเพื่อนร่วมชั้นเรียนได้ เป็นผู้มีความใฝ่ใจในกีฬา รู้แพ้ รู้ชนะ รู้อภัย ในการเล่นกีฬา มีความสุขในการเรียน ร่าเริง สนุกสนาน สอดคล้องกับ เบญจมาศ ใจบุญ, สุเมษย์ หนกหลัง และนฤมล พระใหญ่ (2561, น. 33) ด้านที่ 6 มุ่งมั่นในการทำงาน ตั้งใจและรับผิดชอบในการทำงานจนเสร็จ ปรับปรุงและพัฒนาการเรียนเสมอ อดทน ไม่ย่อท้อต่อปัญหาและอุปสรรคในการทำงาน มีความพยายามในการแก้ปัญหา ที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน และสอบและส่งงานครบตามเวลาที่กำหนด ด้านที่ 7 รักความเป็นไทย กล่าวทักทายด้วยคำว่าสวัสดี พร้อมกับยกมือไหว้ กล่าวคำขอบคุณ หรือคำขอโทษ ต่อผู้อื่น ใช้ภาษาไทยสื่อสารได้อย่างถูกต้องเหมาะสม พุดจาสุภาพไพเราะ ร่วมเล่นกีฬาไทยที่ครูจัดกิจกรรม หรือเมื่อมีโอกาสในชั้นเรียน ด้านที่ 8 มีจิตสาธารณะ กระตือรือร้นในการทำงานเป็นกลุ่ม แบ่งปันอุปกรณ์กีฬาให้ผู้อื่นร่วมกันใช้ มีจิตอาสาช่วยเหลือเพื่อนและครูด้วยความยินดี เต็มใจช่วยเหลือเก็บอุปกรณ์กีฬาให้เป็นระเบียบ และรักษาความสะอาดของสถานที่เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นส่วนสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนาผู้เรียน ซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผลการศึกษาทดลองในการนำแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนพลศึกษาแบบร่วมมือ โดยใช้เทคนิคแบบเน้นการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกมและแบบเน้นผลสัมฤทธิ์กลุ่ม มาใช้กับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น

สอดคล้องกับ แมเรียสโกดส์ และอีฟโมดิเอมาโกซิซ (Marios Goudes & Evmorfia Magotsiou, 2019) พบว่าการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือกันผ่านการทำงานเป็นทีมในวิชาพลศึกษาที่มีต่อทักษะทางด้านสังคมและทัศนคติต่างๆของผู้เรียนประชากรแสดงให้เห็นว่ากลุ่มประชากรที่ได้รับเครื่องมือการทดลอง มีทักษะทางด้านสังคมที่ดีและมีทัศนคติเชิงบวกและชอบการทำงานเป็นทีมสามารถพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้กับนักเรียนได้สูงขึ้น และมากกว่าการเรียนพลศึกษาแบบปกติ สอดคล้องกับ ฮัสมียาตี, สุแวร์ดี (Hasmyati, Suwardi, 2018) ผลงานวิจัยพบว่าผลลัพธ์ที่ได้มีความแตกต่างกันทั้ง 3 กลุ่ม (STAD, TGT, และ STAD + TGT) ผลงานวิจัยแสดงให้เห็นว่าการใช้กลยุทธ์ทั้ง 3 นี้ส่งผลดีต่อการเรียนแบบเก่าๆ เดิมๆ ผลสำเร็จของนักเรียนกลุ่มที่ใช้แบบเน้นผลสัมฤทธิ์กลุ่ม เพียงอย่างเดียวมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มที่ใช้แบบเน้นผลสัมฤทธิ์กลุ่มกับแบบเน้นการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกม ผลของการใช้กลยุทธ์ของนักเรียนกลุ่มที่ใช้แบบเน้นผลสัมฤทธิ์กลุ่ม ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มที่ใช้แบบเน้นผลสัมฤทธิ์กลุ่มกับแบบเน้นการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกมดังนั้นการจัดการเรียนรู้พลศึกษา โดยใช้เทคนิคร่วมมือแบบเน้นผลสัมฤทธิ์กลุ่มและแบบเน้นการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จึงเป็นทางเลือกหนึ่งที่ครูผู้สอนพลศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ จัดการเรียนรู้อพลศึกษาในเนื้อหาวิชาต่างๆ เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้กับนักเรียนเพิ่มสูงขึ้นได้ตามผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งนี้

1. การจัดการเรียนการสอนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือแบบเน้นการแข่งขันระหว่างกลุ่มด้วยเกม เพื่อพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน เป็นเพียงแนวคิดของผู้วิจัยที่เชื่อว่าจะมีความเหมาะสมกับการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนมัธยมศึกษาตอนต้น
2. การประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนตามแบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้พลศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ของสทศ

พงษ์ ปานนาค (2556) ผู้ประเมินต้องดำเนินการด้วยวิธีการที่หลากหลายเป็นระยะๆ อย่างต่อเนื่องทุกชั่วโมงในการสอนและทุกสถานการณ์ที่พบเห็นนักเรียน อาจมีการขอข้อมูลเพิ่มเติมจากผู้ที่มีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียนโดยตรง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับความเป็นจริงมากที่สุด

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ในการใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ อาจใช้เทคนิคการสอนแบบอื่นๆ ที่สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียนที่มีความหลากหลายมาทดลองใช้ในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้กับผู้เรียน เพื่อให้มีแนวทางในการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มมากขึ้น

2. อาจใช้แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์อื่นๆ ที่สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาใช้ในการศึกษาทดลองได้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *พระบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2553). *แนวทางการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ หลักสูตรแกนกลางศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- นวรินทร์ ตาก่อนทอง. (2557). จิตสาธารณะ : คุณลักษณะเด็กไทยที่พึงประสงค์. *วารสารวัดผลการศึกษา*, (89), 33.
- บุญครอง สีนวล. (2543). *การศึกษาผลการจัดกลุ่มการเรียนรู้แบบร่วมมือกันเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์เรื่อง เครื่องใช้ไฟฟ้าในบ้าน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ศึกษา.
- ทิตินา แคมณี. (2550). *ศาสตร์การสอน พิมพ์ครั้งที่ 5*. กรุงเทพฯ: บริษัทด้านสุทธาการพิมพ์จำกัด.
- ธนภัทร จันทรสว่าง. (2552). *การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านการปฏิบัติตนเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร*. (ปริญญาโทบริหารศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา.
- เบญจนาฏ ใจบุญ, สุเมษย์ หนกหลัง, และนฤมล พระใหญ่. (2561). ผลของกิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้างความพึงพอใจแห่งตนเองของนักเรียนชั้นประถมศึกษา โรงเรียนวัดศาลาเขื่อน(อุภัยเพชร) จังหวัดเพชรบุรี. *วารสารวัดผลการศึกษา*, (97), 33.
- ศิริสิทธิ์ จำปาขาว. (2549). *การพัฒนาระบบการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมแบบ STAD บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตวิชาการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- สิทธิพงษ์ ปานนาค. (2556). *การพัฒนาแบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ในการจัดการเรียนรู้พลศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, บัณฑิตวิทยาลัย.
- สุมาลี วงศ์ษา. (2550). *การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ด้านความเมตตากรุณาของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม*. (ปริญญาโทบริหารศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา.
- อนงค์ จันใด. (2550). *การศึกษาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, บัณฑิตวิทยาลัย.

- Carlos Velazquez Callado. (2012). Analysis of the Effects of the Implementation of Cooperative Learning in Physical Education.
- Hasmyati, Suwardi. (2018). *Experimentation of Cooperative Learning Model STAD – TGT Type against Students’ Learning Results*.
- Johnson, D.W. & Johnson, R.T. (1994) *Learning together and alone* (4th ed.). Needham Heights, MA: Allyn and Bacon.
- Marios Goudes & Evmorfia Magotsiou. (2019). *The Effects of a Cooperative Physical Education Program on Student’s Social Skills*.
- Santiago Mendo – Lazaro*, Benito Leon – del – Barco. (2018). *Cooperative Team Learning and the Development of Social Skills in Higher Education: The Variables involved*.

ผลของการใช้โปรแกรม Model – Eliciting Activities เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

Effects of model – eliciting activities program on mathematics creative thinking among fifth grade students

ธัญญฐิตา วงษ์เคี่ยม¹, พาสนา จุลรัตน์²

Thanthita Wongkiam Pasana Chularat

¹ นิสิต สาขาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Student Research and Development on Human Potentials

Faculty of Education, Srinakharinwirot University

Corresponding author, E – mail: kay1806@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Lecturer, Ph.D. Assistance Professor,

Faculty of Education, Srinakharinwirot University, E – mail: pasana_c@yahoo.com

Received: October 31, 2019; Revised: December 6, 2019; Accepted: April 14, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมาย (1) เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ และ (2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทั้งก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบางขุนเทียนศึกษา จำนวน 30 คน ที่มีคะแนนเฉลี่ยจากแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์อยู่ในระดับต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา สุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์และโปรแกรม Model – Eliciting Activities เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า (1) นักเรียนกลุ่มที่เข้าร่วมโปรแกรมเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์สูงขึ้นหลังเข้าโปรแกรมเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (2) นักเรียนกลุ่มที่เข้าร่วมโปรแกรมเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : ความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ /โปรแกรม Model – Eliciting Activities/ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

Abstract

The purposes of this research were (1) to compare creative mathematical thinking of experimental group students before and after participating in a program to enhance creative mathematical thinking; and (2) to compare the differences between creative mathematical thinking among students in the experimental group and the control group before and after participating in the program to enhance creative mathematical thinking. The samples in the study consisted of thirty fifth grade students. The sample selected for thirty people with scores below the twenty fifth percentile on the creative mathematical thinking test. They were then randomly assigned into an experimental group and a control group, with each group consisting of fifteen students. The research instruments used in study were the creative mathematical thinking scale and the Model – Eliciting Activities program on creative mathematical thinking among fifth grade students. The research results were as follows: (1) the average score for creative mathematical thinking among fifth grade students after attending the program were significantly higher than before at the level of .01; (2) the average score of creative mathematical thinking of students in experimental group were significantly higher than control group at a level of .01.

Keywords : Creative Mathematical Thinking/ Model – Eliciting Activities Program / Fifth Grade Students.

บทนำ

การพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าและยืนหยัดอยู่ในกระแสโลกาภิวัตน์ได้อย่างมั่นคงนั้น จำเป็นต้องพัฒนาประชาชนให้มีคุณภาพโดยเริ่มตั้งแต่เยาว์วัย ซึ่งปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้คนมีคุณภาพก็คือ การมีความสามารถในการคิด เพราะเป็นคุณลักษณะพื้นฐานในการดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพทุกด้านทั้งทางร่างกาย สังคม อารมณ์และสติปัญญา (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ, 2556, p. 1) การพัฒนาการคิดนั้นเป็นกิจกรรมที่ไม่มีวันสิ้นสุด บุคคลแต่ละคนสามารถพัฒนาการคิดของตนเองได้ตลอดเวลาโดยเฉพาะอย่างยิ่งความคิดอย่างสร้างสรรค์ ผลลัพธ์ของการพัฒนาการคิดดังกล่าวทำให้บุคคลสามารถค้นพบสิ่งใหม่ที่ดีกว่าสิ่งเดิม ส่งผลทำให้บุคคลสามารถแก้ปัญหาและสร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรมเพื่อนำไปสู่สิ่งที่ดีกว่า สำหรับการดำรงชีวิตของตนและสังคมได้ (ประจักษ์ ปฏิทัศน์, 2559, น. 65)

ความคิดสร้างสรรค์ถือเป็นกระบวนการความคิดที่มีความสำคัญต่อเด็กเพราะทำให้เด็กสามารถสร้างความคิด จินตนาการ และไม่จนต่อสถานการณ์หรือสภาพแวดล้อมที่ต้องเผชิญ แม้ว่าเด็กทุกคนจะมีความคิดสร้างสรรค์มาแต่กำเนิดแต่หากได้รับการกระตุ้นและพัฒนาจะทำให้เด็กเติบโตเป็นคนที่มีอิสระทางความคิด มีความคิดที่ฉับไวและสามารถหาหนทางในการที่จะสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ได้เสมอ (สุวิทย์ คำมูล, 2549, น. 9) ดังนั้น การพัฒนาการสอนความคิดสร้างสรรค์และการฝึกฝนให้นักเรียนสามารถคิดอย่างสร้างสรรค์ได้ จึงเป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษา เพื่อให้เด็กมีความสามารถในการคิด มีความมั่นใจในตนเองและเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น (อุษณีย์ อนุรุทธวงศ์, 2555, น. 147)

ในปัจจุบันพบว่าความคิดสร้างสรรค์ของนักคณิตศาสตร์และนักวิทยาศาสตร์ เป็นสิ่งที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในด้านต่างๆ ซึ่งเป็นบทบาทที่สำคัญในการสร้างทฤษฎีและความคิดทางคณิตศาสตร์ในเรื่องใหม่ๆ อย่างมากมาย โดยพบว่าปัจจุบัน นักการศึกษาทั่วโลกได้ให้ความสนใจกับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ โดยเฉพาะทักษะและกระบวนการของความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ซึ่งในทางการศึกษานั้น ถือได้ว่าการคิดริเริ่มสร้างสรรค์เป็นการคิดในระดับสูงเป็นความสามารถของผู้เรียนในการคิดนอกกรอบจากความคิดที่มีอยู่เดิมทำให้ได้แนวทางใหม่ๆ ที่ไม่เคยมีมาก่อน (อัมพร ม้าคนอง, 2553, น. 64)

สำหรับแนวทางในการเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ แนวทางหนึ่งคือการจัดโปรแกรม Model – Eliciting Activities หรือ MEAs ซึ่ง Eric Hamilton และคณะ (Eric and Chan Chun Ming, 2008) กล่าวว่า MEAs คือ กิจกรรมการเรียนรู้ที่สนับสนุนให้ผู้เรียนสร้างโมเดลในการแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริง โดยกำหนดให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์ อภิปราย ประเมิน และปรับปรุงแก้ไขโมเดล นอกจากนี้ Lesh (Lesh, R., and et al., 2000) กล่าวว่ากรอบแบบ MEAs ประกอบด้วย 6 หลักการสำคัญ คือ 1) Model – construction principle เป็นหลักการที่พิจารณาถึงองค์ประกอบสำคัญของโมเดล 2) Reality principle เป็นหลักการกำหนดปัญหาในกิจกรรมจะต้องเป็นปัญหาที่มีความหมาย หรือมีความสัมพันธ์กับนักเรียน และมีรากฐานอยู่บนข้อมูลจริง ซึ่งบริบทของสถานการณ์ปัญหานี้สามารถเกิดขึ้นในชีวิตจริงได้ 3) Self – assessment principle เป็นหลักการประเมินตนเอง ที่ต้องการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้นำเสนอโมเดลหรือวิธีการแก้ปัญหาของตนเองให้กับผู้อื่นได้ 4) Model – documentation principle เป็นหลักการที่สนับสนุนให้นักเรียนได้แสดงกระบวนการแก้ปัญหาหรือโมเดลที่สร้างขึ้นประกอบด้วย 3 ส่วนหลักคือ สมมติฐาน เป้าหมาย และวิธีการแก้ปัญหา 5) Shared – ability and Reusability principle หลักการแก้ปัญหาหรือโมเดลที่สร้างขึ้นควรง่ายต่อการนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่นที่เกี่ยวข้อง 6) Effective prototype principle เป็นหลักการที่กำหนดให้สถานการณ์ปัญหาต้องไม่ยากเกินกว่าที่นักเรียนจะเข้าใจได้และต้องสัมพันธ์กับความรู้ทางคณิตศาสตร์ ซึ่งสามารถนำไปใช้กับปัญหาหรือสถานการณ์ปัญหาอื่นได้ โดยนักการศึกษาคณิตศาสตร์ Lesh และคณะ (Lesh et al., 2000) ได้นำมาใช้ในการออกแบบกิจกรรมโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อช่วยกระตุ้นให้นักเรียนนำความรู้ทางคณิตศาสตร์มาใช้ในการแก้ปัญหาที่มีความซับซ้อนและสถานการณ์ปัญหาในชีวิตจริงผ่านการทำงานเป็นกลุ่มโดยนักเรียนสามารถอธิบายกระบวนการคิดของตนเองและประเมินกระบวนการคิดของตนเองและผู้อื่นได้ซึ่งช่วยให้นักเรียนเข้าใจความรู้ทางคณิตศาสตร์ได้อย่างลึกซึ้งมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัย แชมเบอร์ลิน และมูน (Chamberlin, Scott A, and Moon, 2005, p. 37) ที่พบว่า โปรแกรม Model – Eliciting Activities (MEA) สามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ได้ นอกจากนี้ยังสามารถระบุนักเรียนที่มีพรสวรรค์ในการคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ได้อีกด้วย แต่จากการศึกษางานวิจัยในประเทศไทยและการศึกษาแนวทางในการเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ที่กล่าวมาข้างต้น พบว่า การนำแนวคิดและโปรแกรม Model – Eliciting Activities มาใช้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนยังมีจำนวนน้อยรวมทั้งยังไม่ได้ให้ความสำคัญหรือมีการศึกษาเท่าที่ควร

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ โรงเรียนบางขุนเทียนศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ในการจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ที่ผ่านมา ถึงแม้ว่านักเรียนจะมีความเข้าใจในเนื้อหาสาระเป็นอย่างดี แต่นักเรียนจำนวนไม่น้อยยังขาดทักษะความสามารถในการแก้ปัญหา การแสดงความคิดเห็นหรือการอ้างอิงเหตุผล การเสนอแนวคิดทางคณิตศาสตร์ การเชื่อมโยงระหว่าง

เนื้อหาสาระคณิตศาสตร์กับเหตุการณ์ต่างๆ และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยปัญหาเหล่านี้ ทำให้นักเรียนไม่สามารถนำความรู้ทางคณิตศาสตร์ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้เท่าที่ควร (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท) กระทรวงศึกษาธิการ, 2555, น. 1) สอดคล้องกับ ผลการรายงานของสำนักทดสอบทางการศึกษาในการสอบวัดความรู้รอบยอซึ่งดำเนินการโดยสถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน) พบว่า ผลการสอบความรู้รอบยอปลายช่วงชั้นของผู้เรียน (O – NET) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาพรวมทั้งประเทศ ปีการศึกษา 2560 วิชาคณิตศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่ามาตรฐาน (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน), 2561, น. 18) ผู้วิจัยจึงตระหนักว่า ความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์เป็นทักษะที่มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าความรู้ทางคณิตศาสตร์ เพราะจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพโดยนำโปรแกรม Model – Eliciting Activities มาใช้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์โดยบูรณาการร่วมกับแนวคิดและทฤษฎีทางจิตวิทยา ได้แก่ ทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไดค์ ทฤษฎีการเรียนรู้ของบรูเนอร์ และทฤษฎีการเรียนรู้ของสกินเนอร์ เพื่อให้การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์มีประสิทธิภาพมากขึ้น เป็นการเสริมให้การเรียนคณิตศาสตร์ของผู้เรียนมีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นทำให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ต่างๆ ทางคณิตศาสตร์มาประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ในชีวิตประจำวันได้รวมทั้งทำให้การสอนคณิตศาสตร์เป็นรูปธรรมและมีความหมายมากขึ้นทั้งนี้ผลวิจัยที่ได้จะเป็นแนวทางให้ครูผู้สอนได้นำไปประยุกต์ใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอนคณิตศาสตร์เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

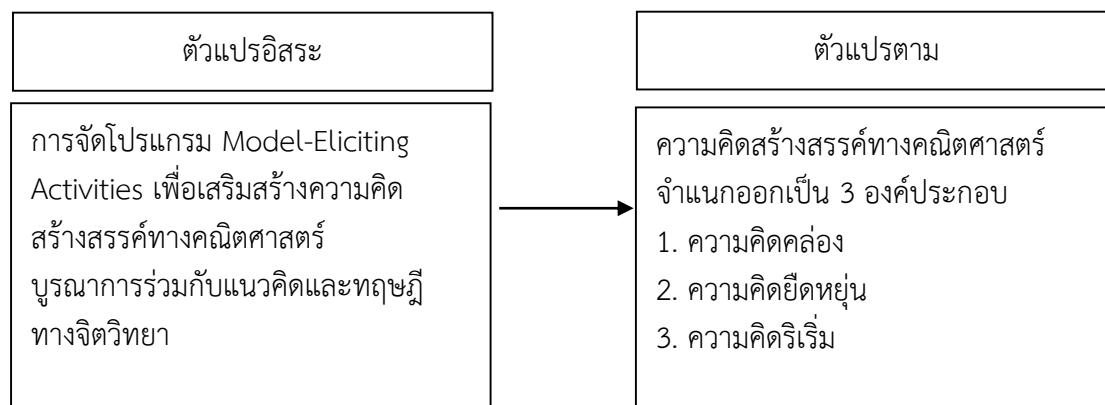
1. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มทดลองก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทั้งก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์

สมมุติฐานของงานวิจัย

1. นักเรียนกลุ่มที่เข้าร่วมโปรแกรมเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์สูงขึ้นหลังเข้าร่วมโปรแกรมเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์
2. นักเรียนกลุ่มที่เข้าร่วมโปรแกรมเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์มีค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์

กรอบแนวคิดของการวิจัย

จากการศึกษาพบว่าความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ จำแนกออกเป็น 3 องค์ประกอบตามหลักการกำหนดจุดมุ่งหมายทางการศึกษาของ Balka (1974, p. 98) ได้แก่ ความคิดคล่อง ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม สำหรับการพัฒนาความสามารถทางการคิดสร้างสรรค์ พบว่าสามารถพัฒนาได้ด้วยโปรแกรม Model – Eliciting Activities เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์บูรณาการร่วมกับแนวคิดและทฤษฎีทางจิตวิทยา ดังภาพประกอบ 1

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบางขุนเทียนศึกษา สำนักงานเขตบางขุนเทียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2562 ซึ่งมีจำนวนทั้งหมด 9 ห้องเรียน จำนวน 350 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบางขุนเทียนศึกษา สำนักงานเขตบางขุนเทียน สังกัดกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2562 โดยคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จากจำนวนนักเรียน 350 คน ที่มีคะแนนเฉลี่ยจากแบบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์อยู่ในระดับต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา นำมาสุ่มอย่างง่าย เข้ากลุ่มตัวอย่าง โดยแบ่งเป็น กลุ่มทดลอง จำนวน 15 คน และ กลุ่มควบคุมจำนวน 15 คน

ตัวแปรอิสระ คือ โปรแกรม Model – Eliciting Activities

ตัวแปรตาม คือ ความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ มีจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 6 ข้อโดยข้อคำถามเป็นแบบอัตนัย มีลักษณะปลายเปิด ออกแบบเนื้อหาให้ครอบคลุมกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้มีค่าความยาก (P) อยู่ระหว่าง 0.33 – 0.70 ค่าอำนาจจำแนก (r) อยู่ระหว่าง 0.20 – 0.60 และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับ เท่ากับ 0.70

2. โปรแกรม Model – Eliciting Activities เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ ประกอบด้วยกิจกรรมทั้งหมด 14 กิจกรรม คัดเลือกกิจกรรมจากการพิจารณาค่า IOC ที่คำนวณได้อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 รวมทั้งปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ คือ ควรมีข้อคำถามที่ชัดเจน เข้าใจง่ายและเหมาะสมกับช่วงวัยการเรียนรู้ ควรมีกิจกรรมที่นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติจริง ควรมีการวัดความรู้ หรือมีการให้คะแนนใบงานที่มากกว่าแค่การสังเกต โดยมีรายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 โปรแกรม Model – Eliciting Activities เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์

ครั้งที่	ชื่อกิจกรรม	การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์
1	ปฐมนิเทศ	
2	สนุกคิดกับจำนวน	การพัฒนาด้านที่ 1
3	ตามหาตัวเลข	ความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์
4	โจทย์ปัญหาสนุกคิด	องค์ประกอบด้านความคิดคล่อง
5	จัดสวนดอกไม้	
6	น้ำเจ้าปัญหา	การพัฒนาด้านที่ 2
7	สัตว์ปริศนา	ความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์
8	จับจ่ายซื้อของ	องค์ประกอบด้านความคิดยืดหยุ่น
9	เงินทองของมีค่า	
10	สร้างสรรค์จากไม้ขีด	การพัฒนาด้านที่ 3
11	โจทย์ปัญหาชวนคิด	ความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์
12	สนุกกับลูกบาศก์	องค์ประกอบด้านความคิดริเริ่ม
13	สนุกกับเจ็ดมหัศจรรย์	
14	ปัจฉิมนิเทศ	

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยติดต่อขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงโรงเรียนบางขุนเทียนศึกษาเพื่อขอทำการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง
2. ผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัยและขอความอนุเคราะห์ให้นักเรียนเข้าร่วมการทดลอง ใช้แบบวัดความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ และโปรแกรมเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์
3. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับกลุ่มทดลองโดยให้กลุ่มทดลองเข้าร่วมโปรแกรมเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์จำนวน 14 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที เป็นเวลา 7 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง
4. ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลทั้งหมดมาตรวจวิเคราะห์ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้เพื่อนำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

เกณฑ์ประเมินความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์คะแนนเต็ม 18 คะแนน

ช่วงคะแนน	ความหมาย
15 ขึ้นไป	มีความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ในระดับดีมาก
10 – 14	มีความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ในระดับดี
5 – 9	มีความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ในระดับพอใช้
0 – 4	มีความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ในระดับต่ำ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสถิติเพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มที่เข้าร่วมโปรแกรมเพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ โดยใช้การทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t – test for dependent Sample) และเพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ก่อนและหลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มที่เข้าร่วมโปรแกรมเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์กับนักเรียนกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ โดยใช้ การทดสอบค่าทีแบบเป็นอิสระต่อกัน (t – test for independent Sample)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนก่อนและหลังเข้าร่วมโปรแกรมเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์

กลุ่มทดลอง	n	$\bar{X}$	S.D.	t	P – value
หลังการทดลอง	15	11.93	2.374	12.725	.000
ก่อนการทดลอง	15	5.67	1.113		

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมโปรแกรมเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ก่อนการทดลอง เท่ากับ 5.67 มีความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.113 แสดงว่ามีคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ในระดับพอใช้ ส่วนหลังการทดลองนักเรียนกลุ่มนี้ มีค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ เท่ากับ 11.93 มีความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.374 แสดงว่ามีคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ในระดับดี

ความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังเข้าร่วมโปรแกรมเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการเข้าร่วมโปรแกรมเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ ทำให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนก่อนและหลังที่เข้าร่วมโปรแกรมเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์แยกตามองค์ประกอบ

องค์ประกอบ	กลุ่มทดลอง	$\bar{X}$	S.D.	t	P – value
ความคิดคล่อง	ก่อนการทดลอง	2.33	0.617	9.934	.000
	หลังการทดลอง	4.60	1.056		
ความคิดยืดหยุ่น	ก่อนการทดลอง	0.47	0.743	6.614	.000
	หลังการทดลอง	2.13	0.834		
ความคิดริเริ่ม	ก่อนการทดลอง	2.87	0.834	8.635	.000
	หลังการทดลอง	5.20	1.146		

จากตาราง 3 พบว่า ความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ในแต่ละองค์ประกอบ ของนักเรียนหลังเข้าร่วมโปรแกรมเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ สูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า โปรแกรม Model – Eliciting Activities เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์สามารถพัฒนาระดับความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ในทุกองค์ประกอบให้สูงขึ้นได้

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์หลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มที่เข้าร่วมโปรแกรมเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์กับนักเรียนกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์

กลุ่มตัวอย่าง	n	$\bar{X}$	S.D.	t	P – value
กลุ่มทดลอง	15	11.93	2.374	8.615	.000
กลุ่มควบคุม	15	5.93	1.280		

จากตารางที่ 4 พบว่า นักเรียนกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมโปรแกรมเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์หลังการทดลอง เท่ากับ 11.93 มีความเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.374 แสดงว่า มีคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ในระดับดี ส่วนหลังการทดลองนักเรียนกลุ่มควบคุม มีค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ เท่ากับ 5.93 มีความเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.280 แสดงว่า มีคะแนนความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ในระดับพอใช้ ความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์หลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มที่เข้าร่วมโปรแกรมเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า การเข้าร่วมโปรแกรมเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ ทำให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์เพิ่มสูงขึ้น ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลของการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์เพิ่มสูงขึ้นหลังเข้าร่วมโปรแกรม Model – Eliciting Activities เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการเข้าร่วมโปรแกรม Model – Eliciting Activities เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์สามารถทำให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์เพิ่มสูงขึ้นได้ ซึ่งในแต่ละขั้นตอนของโปรแกรม Model – Eliciting Activities ผู้วิจัยได้นำแนวคิดและทฤษฎีทางจิตวิทยามานำมาบูรณาการร่วมกับการใช้โปรแกรม Model – Eliciting Activities ซึ่งจากการศึกษาพบว่า การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ เป็นกระบวนการคิดที่ต้องอาศัยความรู้พื้นฐานและจินตนาการ ดังนั้นในโปรแกรมนี้ผู้วิจัยได้เตรียมความพร้อมให้กับกลุ่มทดลอง โดยก่อนเริ่มกิจกรรมในแต่ละครั้ง ผู้วิจัยจะนำเกมที่มีเนื้อหาทบทวนความรู้เกี่ยวกับคณิตศาสตร์มาใช้ก่อนเข้าสู่การดำเนินกิจกรรม เพื่อให้นักเรียนได้มีโอกาสดทบทวนความรู้ทางคณิตศาสตร์ในเบื้องต้น โดยกิจกรรมเกมดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่สนุกและไม่เครียด ซึ่งจะทำให้นักเรียนเกิดความสนใจและมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรมมากขึ้นถือเป็นการ

สร้างแรงจูงใจให้เกิดการเรียนรู้และนำไปสู่การเรียนรู้สิ่งนั้นได้ สอดคล้องกับ กฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) ในทฤษฎีของเอ็ดเวิร์ดลีธอร์นไค (Edward Lee Thorndike's Connectionism Theory) ที่ได้กล่าวไว้ว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อผู้เรียนมีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ความพร้อมเป็นสภาวะของบุคคลในการเรียนรู้หรือกระทำการกิจกรรมได้อย่างประสบความสำเร็จ ความพร้อมในการเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้เมื่อบุคคลมีความสนใจและมีแรงจูงใจ (พาสนา จุรัตน์, 2548, น. 140) และสอดคล้องกับแนวคิดของ ทิศนา ขัมมณี (2557, น. 82 – 84) ที่กล่าวไว้ว่า เกมเป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ อย่างสนุกสนานเพลิดเพลินผ่อนคลายความตึงเครียด ซึ่งทำให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้ผู้เรียนไม่เบื่อหน่ายและทำให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมในการเรียนรู้

เมื่อพิจารณาขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรม เริ่มจากขั้นตอนที่ 1 เป็นขั้นการกำหนดสถานการณ์ ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่เลียนแบบจากสภาพจริงในชีวิตประจำวัน ซึ่งในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยได้กำหนดสถานการณ์ปัญหาทางคณิตศาสตร์เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้ฝึกคิด ทำความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น นักเรียนจะเริ่มคิดถึงความรู้ ทักษะ หรือประสบการณ์ที่เกี่ยวข้อง และสามารถอธิบายเกี่ยวกับสถานการณ์ ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่กำหนดให้ได้ สอดคล้องกับ ทฤษฎีการเรียนรู้โดยการค้นพบของบรูเนอร์ ที่กล่าวว่า ผู้เรียนต้องเป็นผู้ที่ริเริ่มลงมือเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้สอนมีหน้าที่จัดสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้โดยให้โอกาสผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม และการสอนควรจะเริ่มจากประสบการณ์ที่ผู้เรียนคุ้นเคยหรือประสบการณ์ที่ใกล้เคียงไปหาประสบการณ์ที่ไกลตัวเพื่อผู้เรียนจะได้มีความเข้าใจและจดจำสิ่งที่เรียนรู้ได้ดี เป็นเวลานาน (สรวงศ์ คุ้มตระกูล, 2559, น. 212 – 215)

สำหรับขั้นตอนที่ 2 เป็นขั้นการจัดการสถานการณ์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่กำหนดให้โดยให้นักเรียนคิดหาคำตอบที่หลากหลาย ทำให้นักเรียนได้ฝึกวิเคราะห์ จัดการกับปัญหา ร่วมกันคิดวิธีการแก้ปัญหาในกลุ่ม โดยผู้วิจัยคอยช่วยเหลือให้คำแนะนำ ด้วยการตอบคำถามและตั้งคำถาม ซึ่งการตั้งคำถามของผู้วิจัยมีผลต่อการคิดของนักเรียนอย่างมาก ผู้วิจัยจะต้องสนับสนุนให้นักเรียนสามารถคิดได้แตกต่างหลากหลาย และต้องคอยกระตุ้นด้วยคำถามที่ช่วยให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ สอดคล้องกับแนวคิดสคูนธ์ สีนธพานนท์ และคณะ (2552, น. 34 – 35) กล่าวว่า การส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์นั้นควรส่งเสริมให้นักเรียนถามและให้ความสนใจต่อคำถามแปลกๆ ของนักเรียน โดยครูไม่ควรเน้นคำตอบที่ถูกต้องเพียงอย่างเดียวแต่ควรกระตุ้นให้นักเรียนได้คิดค้นหาและพิสูจน์คำตอบโดยใช้วิธีชี้แนะให้นักเรียนหาคำตอบจากแหล่งต่างๆ เพื่อเป็นข้อมูลซึ่งจะนำไปสู่การคิดอย่างสร้างสรรค์ สำหรับขั้นตอนที่ 3 เป็นขั้นการแก้ไข ปรับปรุงความคิดที่ยังไม่สมบูรณ์ ในขั้นนี้นักเรียนสามารถเปรียบเทียบวิธีการแก้ปัญหาต่างๆ ที่คิดไว้ เลือกวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมด้วยตนเอง สอดคล้องแนวคิดเอ็ดเวิร์ด ลี ธอร์นไค ที่ว่าวิธีการแก้ปัญหาแบบลองผิดลองถูก (trial and error) เป็นวิธีการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน ซึ่งใช้การลองผิดลองถูกหลายครั้ง จนสามารถจัดการกับสถานการณ์ปัญหานั้น เป็นวิธีที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (อชรา เอ็บสุสิริ, 2557, น. 112 – 114)

เมื่อนักเรียนได้วิธีการแก้ปัญหาที่ดีที่สุดแล้ว นักเรียนจะมีการนำเสนอวิธีการแก้ปัญหาในขั้นตอนที่ 4 ซึ่งจะทำให้นักเรียนสามารถนำเสนอวิธีการแก้ปัญหา และร่วมอภิปรายเกี่ยวกับวิธีการแก้ปัญหาที่แตกต่างกันได้ โดยผู้วิจัยสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการพัฒนาการคิด ด้วยการสร้างความรู้สึกที่ดีในการมีส่วนร่วมอภิปรายในชั้นเรียนร่วมกัน โดยครูกล่าวชื่นชมและให้กำลังใจนักเรียนในการนำเสนอ ซึ่งช่วยส่งเสริมให้นักเรียนกล้าที่จะนำเสนอความคิดสร้างสรรค์ของตนเองมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของสกินเนอร์ที่ได้ให้ความหมายของการเสริมแรงทางบวกไว้ว่า การเสริมแรงทางบวกทำให้พฤติกรรมที่เรียนรู้แล้วเกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ตัวเสริมแรงทางสังคม ที่เป็นลักษณะของคำพูด

และการแสดงออกท่าทางเช่น การชมเชยหรือการยกย่องซึ่งทำให้เกิดตัวเสริมแรงภายในเช่น ความพึงพอใจ ความสุข หรือความภาคภูมิใจตามมา (สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2553, น. 171–173) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ ภรณ์ ยินดี (2556, น. 56 – 57) ที่กล่าวว่า การเสริมแรงด้วยการชมเชยหรือการให้รางวัลการได้เป็นที่ยอมรับของเพื่อนๆ ทำให้นักเรียนมีความตั้งใจรู้สึกสนุกสนานและมีความสุขในการเรียนกับการเรียนมากขึ้นสำหรับชั้นตอนที่ 5 เป็นขั้นตอนของการประเมินตนเอง เมื่อนักเรียนฟังการนำเสนอของกลุ่มต่างๆ ครูจะให้นักเรียนประเมินวิธีการแก้ปัญหาของกลุ่มเพื่อน จากนั้นจึงประเมินผลงานของกลุ่มตนเองว่ามีส่วนที่ต้องปรับปรุงหรือไม่ ทำให้นักเรียนเกิดการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ร่วมกัน ช่วยให้นักเรียนได้เห็นมุมมองที่แตกต่าง เห็นข้อดีของแต่ละกลุ่ม ทั้งของกลุ่มตนเอง ของกลุ่มเพื่อน นักเรียนจึงสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาโดยการเลือกวิธีที่เหมาะสมและดีที่สุดได้ สอดคล้องกับ พินดา วราสุนันท์ (2556, น. 12 – 21) ที่กล่าวว่า การประเมินจะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ใดเลยถ้าไม่ได้นำผลการประเมินไปใช้เพื่อการแก้ไข ปรับปรุง พัฒนา ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการประเมิน โดยเน้นให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการประเมินนั้นด้วยโดยในทุกกิจกรรมจะมีการฝึกฝนการประเมินตนเองทุกกิจกรรมซึ่งจะทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ สามารถประเมินผลงานของตนเองจากสิ่งที่แก้ไขปรับปรุง สอดคล้องกับ กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) ของ เอ็ดเวิร์ด ลี ธอร์นไดค์ (Edwardv Lee Thorndike's Connectionism Theory) กล่าวว่าเมื่อผู้เรียนเกิดการเรียนรู้แล้วควรได้รับการฝึกฝนหรือกระทำ ซ้ำๆ อยู่เสมอ เพื่อให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้มากขึ้น (พาสนา จุลรัตน์, 2548, น. 140 – 141)

สำหรับในขั้นสรุปกิจกรรม นักเรียนสามารถอธิบายวิธีการแก้ปัญหาที่ได้ผลและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ปัญหาที่คล้ายกันได้ทำให้นักเรียนเกิดความพึงพอใจจากการประเมินผลงานที่ประสบผลสำเร็จซึ่งสอดคล้องกับกฎแห่งผลที่พอใจ (Law of Effect) ในทฤษฎีความสัมพันธ์เชื่อมโยงของ เอ็ดเวิร์ด ลี ธอร์นไดค์ ที่กล่าวไว้ว่า เมื่อผู้เรียนแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้แล้วถ้าได้รับผลที่ผู้เรียนรู้สึกพึงพอใจ ผู้เรียนย่อมอยากจะทำซ้ำต่อไปอีก แต่หากผลที่ได้รับไม่เป็นสิ่งพึงพอใจ ผู้เรียนก็ไม่อยากที่จะเรียนรู้หรือเกิดความรู้สึกเบื่อหน่ายต่อการเรียนรู้ได้ ดังนั้นถ้าต้องการให้เกิดการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องควรให้ผู้เรียนได้รับผลที่พึงพอใจ (พาสนา จุลรัตน์, 2548, น. 140 – 141)

ผลการวิจัยดังกล่าว สอดคล้องกับผลการศึกษาของเฮเลนา (Helena Margaretha Wessels, 2014) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนว Model – Eliciting Activities ซึ่งแสดงให้เห็นว่า โปรแกรม Model – Eliciting Activities เป็นแนวทางการจัดกิจกรรมที่เหมาะสม ในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ที่มีความแตกต่างจากวิธีการเรียนในห้องเรียนแบบเดิมที่ไม่เอื้อต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์เท่าที่ควร โดยโปรแกรมดังกล่าวเน้นการพัฒนาความรู้ทางคณิตศาสตร์ที่มีความหมายและเนื้อหาที่สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ แชมเบอร์ลินและมูน (Chamberlin, and Moon, S. M., 2005) ที่ได้ศึกษาเรื่องผลของการใช้โปรแกรม Model – Eliciting Activities ในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์และคัดแยกนักเรียนที่มีความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ ซึ่งพบว่าโปรแกรม Model – Eliciting Activities (MEA) สามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนและสามารถระบุนักเรียนที่มีพรสวรรค์ในการสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ได้

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มที่เข้าร่วมโปรแกรมเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์สูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรมเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่า การเข้าร่วมโปรแกรม Model – Eliciting Activities เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ ทำให้นักเรียนมี

ความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์สูงขึ้นมากกว่านักเรียนกลุ่มที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรม ทั้งนี้เพราะในการเข้าร่วมโปรแกรมเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ นักเรียนกลุ่มทดลองได้รับประสบการณ์ที่แตกต่างจากการเรียนในห้องเรียน โดยเนื้อหาของกิจกรรมที่ใช้พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์นั้นแตกต่างจากกิจกรรมการเรียนการสอนคณิตศาสตร์โดยทั่วไป ซึ่งการกำหนดสถานการณ์ปัญหาดังกล่าวต้องมีความชัดเจนและเข้าใจได้ง่าย รวมทั้งต้องคำนึงถึงพื้นฐานความรู้ของนักเรียนซึ่งไม่ควรง่ายหรือยากเกินไป ซึ่งเป็นหลักการที่ผู้วิจัยได้ใช้ในการออกแบบกิจกรรมสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเด็นสำคัญคือ การกำหนดสถานการณ์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่ใกล้เคียงกับการดำเนินชีวิตประจำวัน ทำให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ที่มีอยู่ไปประยุกต์ใช้ต่อยอดในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญของการเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ สอดคล้องกับ Sheffield และ Cruikshank (Sheffield, & Cruikshank, 2000, p. 5 – 6, อ้างถึงใน วรนาถ อยู่สุข, 2555, น. 60 – 61) ที่ว่า สถานการณ์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนนั้น ควรให้นักเรียนแก้ปัญหาโดยสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาทางคณิตศาสตร์กับศาสตร์อื่นๆ ได้ โดยเฉพาะการเชื่อมโยงกับปัญหาในชีวิตจริง

นอกจากนี้บรรยากาศในการเรียนรู้จากกิจกรรมในโปรแกรม Model – Eliciting Activities ครั้งนี้ เน้นให้เกิดความรู้สึกที่สนุกสนาน ผ่อนคลาย โดยไม่ทำให้นักเรียนรู้สึกเครียด หรือกดดันในการทำกิจกรรม สอดคล้องกับแอนนา (Anna Craft, 1999, p. 79) ที่กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์สามารถพัฒนาในสภาพแวดล้อมและบรรยากาศของการจัดกิจกรรมที่มีความสนุกสนานและเปิดกว้างทางความคิด โดยครูคอยกระตุ้นให้เกิดการฝึกคิดที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็นร่วมกัน ได้แลกเปลี่ยนวิธีการคิดและมีส่วนร่วมในการคิด มีการประเมินผลงานจากการนำเสนอวิธีการแก้ปัญหา ทำให้นักเรียนได้รับผลสะท้อนกลับจากการคิดของตนเอง ช่วยกระตุ้นให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นและเกิดแรงจูงใจที่จะแสดงความคิดสร้างสรรค์ของตนเองออกมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อได้รับการเสริมแรงทางบวก ซึ่งเป็นหลักการในการส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์

ดังนั้นเมื่อพิจารณาจากผลการทดลองจึงพบว่า นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์เพิ่มสูงขึ้นทั้ง 3 องค์ประกอบหลังจากเข้าร่วมโปรแกรม และเมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของคะแนนแต่ละองค์ประกอบพบว่า องค์ประกอบด้านความคิดริเริ่มมีค่าเฉลี่ยของคะแนนเพิ่มสูงขึ้นมากที่สุด และรองมาคือ องค์ประกอบด้านความคิดคล่อง โดยองค์ประกอบด้านความคิดริเริ่มมีความเกี่ยวข้องกับการหาคำตอบที่แปลกใหม่และแตกต่างจากสถานการณ์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ซึ่งผู้วิจัยได้เน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการร่วมกันคิด ได้เห็นความคิดที่แตกต่างจากการนำเสนอผลงานของกลุ่มอื่นๆ จนนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขสำหรับการประเมินผลงานของกลุ่มตนเอง โดยสามารถเลือกคำตอบที่ดีและเหมาะสมที่สุดจนเกิดความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ที่แปลกใหม่และแตกต่างได้ ซึ่งจากการสังเกตพบว่า นักเรียนสามารถเสนอวิธีการแก้ปัญหาที่มีความแปลกใหม่ได้จากสถานการณ์ปัญหาที่กำหนดให้นำรูปเรขาคณิตมาประกอบเป็นรูปภาพและสร้างรูปโดยลากเส้นตรงเชื่อมจุดที่มีความหมาย ในขณะที่องค์ประกอบด้านความคิดคล่องมีความเกี่ยวข้องกับการคิดหาคำตอบจากสถานการณ์ทางคณิตศาสตร์ที่กำหนดให้ได้จำนวนมากที่สุดในเวลาที่กำหนด ซึ่งผู้วิจัยให้นักเรียนคิดหาคำตอบจำนวนมากจากการระดมความคิดร่วมกัน ซึ่งจากการสังเกตพบว่า นักเรียนสามารถเขียนประโยคสัญลักษณ์จากตัวเลข สัญลักษณ์และเครื่องหมายที่กำหนดให้ได้จำนวนมาก ทั้งนี้ในการดำเนินโปรแกรมผู้วิจัยสนับสนุนให้นักเรียนถามและให้ความสนใจต่อคำถามของนักเรียน เน้นให้นักเรียนคิดหาคำตอบที่หลากหลาย หลีกเลี่ยงการถามหรือแสดงความคิดเห็นที่ชี้ให้นักเรียนไปสู่วิธีการแก้ปัญหาที่เฉพาะเจาะจง สอดคล้องกับทอร์เรนซ์ (Torrance, 1959, อ้างถึงใน อารี

พันธ์มณี, 2557, น. 102 – 104) ที่กล่าวว่า ครูไม่ควรมุ่งที่คำตอบที่ถูกต้องเพียงอย่างเดียว แต่ควรกระตุ้นให้นักเรียนได้วิเคราะห์ ค้นหา เพื่อพิสูจน์จากการสังเกตและประสบการณ์ของนักเรียนเอง ในขณะที่องค์ประกอบด้านความคิดยืดหยุ่นเป็นองค์ประกอบที่มีคะแนนเพิ่มขึ้นน้อยที่สุด ซึ่งองค์ประกอบด้านนี้มีความเกี่ยวข้องกับความสามารถในการหาคำตอบที่มีลักษณะหลายกลุ่มและหลายแนวทางจากสถานการณ์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยผู้วิจัยให้นักเรียนแสดงความคิดที่แตกต่างหลายทิศทางซึ่งมีความแตกต่างจากความคิดคล่อง เน้นการกระตุ้นให้นักเรียนเสนอแนวคิดที่แตกต่างจากกลุ่มของตนเอง และเห็นความหลากหลายในการแก้ปัญหาจากวิธีคิดของเพื่อนๆ ซึ่งจากการสังเกตพบว่านักเรียนสามารถเสนอคำตอบได้หลายวิธี จากสถานการณ์ปัญหาที่กำหนดให้เขียนแสดงจำนวนเงินและวิธีการเลือกที่จอร์จให้มีหลายแนวทาง อย่างไรก็ดี แม้ว่าผู้วิจัยได้พยายามกระตุ้นให้นักเรียนคิดหาคำตอบจากหลากหลายวิธีและหลายแนวทาง ซึ่งสอดคล้องกับ เฮลล็อก (Haylock, 1985, p. 547 – 553) ที่กล่าวว่า ครูต้องส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักการประยุกต์กลวิธีในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้หลากหลาย เพื่อให้เกิดการขยายความคิดมากกว่าที่จะยึดติดกับวิธีใดวิธีหนึ่งแล้วก็ตาม ในงานวิจัยนี้พบว่า นักเรียนยังคงเคยชินกับการเรียนคณิตศาสตร์ในรูปแบบเดิมๆ ที่นักเรียนจะคิดหาคำตอบที่ถูกต้องจากวิธีเดียว ซึ่งในการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์นั้น ควรฝึกฝนให้นักเรียนไม่ยึดติด ให้นักเรียนมองเห็นวิธีการใหม่ๆ ที่แตกต่างจากการนำเสนอวิธีการของกลุ่มอื่นๆ จนนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขสำหรับการประเมินผลงานของกลุ่มตนเอง สอดคล้องกับ ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2556, น. 239 – 240) ที่กล่าวว่า อุปสรรคในตัวบุคคลที่สกัดกั้นความคิดสร้างสรรค์ คือ การที่บุคคลยึดติด ไม่ยืดหยุ่น ติดยึดกับโครงสร้าง หน้าที่ บทบาทเดิมๆ ของสิ่งต่างๆ ว่าเคยเป็นอย่างไรมาก่อนต้องเป็นอย่างนั้น ทำให้บุคคลคิดแบบเดิมๆ ไม่ยอมมองเห็นสิ่งใหม่ที่แตกต่างกันไป จากเดิม จากที่กล่าวมาจึงอาจทำให้องค์ประกอบด้านความคิดยืดหยุ่นมีคะแนนเพิ่มขึ้นน้อยที่สุด

ผลการวิจัยในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า โปรแกรม Model – Eliciting Activities เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ สามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนให้เพิ่มสูงขึ้นได้โดยสามารถพัฒนาได้ทั้ง 3 องค์ประกอบ เนื่องจากผู้วิจัยได้จัดสภาพแวดล้อมให้นักเรียนได้เผชิญกับสถานการณ์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ที่ท้าทายความสามารถและใกล้เคียงกับการดำเนินชีวิตประจำวัน นักเรียนได้ร่วมกันคิดเพื่อแก้ปัญหาผ่านกิจกรรมที่ให้ความสำคัญกับกระบวนการคิดโดยไม่ได้มุ่งเน้นที่ผลงานของนักเรียนแต่เพียงอย่างเดียว ร่วมกับการประเมินทั้งจากตนเองและผู้อื่นซึ่งทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน รวมทั้งเน้นกิจกรรมที่สามารถต่อยอดกระบวนการคิดซึ่งทำให้นักเรียนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์ปัญหาที่คล้ายกันได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบูรณาการร่วมกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางจิตวิทยา ทำให้การพัฒนาโปรแกรมในครั้งนี้อยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะการเรียนรู้ของนักเรียน และสามารถตอบสนองต่อความคิด ความรู้สึกและความต้องการของนักเรียนซึ่งล้วนมีส่วนสำคัญต่อการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ของผู้เรียนทั้งสิ้น ดังนั้นผลการวิจัยในครั้งนี้จึงแสดงให้เห็นว่า ผลของการเข้าร่วมโปรแกรม Model – Eliciting Activities เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ สามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ได้

ข้อเสนอแนะ

1. จากงานวิจัยครั้งนี้ พบว่า การทำงานร่วมกันของนักเรียนช่วยให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และทำให้นักเรียนสามารถค้นพบวิธีแก้ปัญหามากขึ้น ดังนั้นจึงควรมีการนำทฤษฎีหรือรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันมาใช้เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ เช่น การเรียนรู้แบบร่วมมือ
2. จากงานวิจัยครั้งนี้ พบว่า องค์ประกอบด้านความคิดยืดหยุ่นมีคะแนนเพิ่มขึ้นน้อยที่สุด ดังนั้นจึงควรมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ในองค์ประกอบด้านความคิดยืดหยุ่น ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ทำให้ โปรแกรม Model – Eliciting Activities เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์นี้สำเร็จ และควรมีการศึกษาพัฒนาการของความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์

เอกสารอ้างอิง

- ทิศนา ขัมมณี. (2557). *14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประจักษ์ ปฏิทัศน์. (2559). การคิดเชิงระบบและความคิดสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: โอ. เอส. พริ้นติ้ง เฮาส์.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2556). การพัฒนาการคิด (พิมพ์ครั้งที่ 5 ฉบับปรับปรุงใหม่). กรุงเทพฯ: เทคนิคพริ้นติ้ง.
- พาสนา จุลรัตน์. (2548). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พินดา วราสุนันท์. (2556). ย้อนรอยการประเมินสู่มุมมองการประเมินในอนาคต. *วารสารการวัดผลการศึกษา*, 30(88), 12 – 21.
- ภาธรณิ ยินดี. (2556). การวิจัยแก้ปัญหาพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนโดยใช้เทคนิคการเสริมแรง. *วารสารการวัดผลการศึกษา*, 30(88), 53 – 61.
- วรรณกร อยู่สุข. (2555). *การพัฒนาความสามารถในการให้เหตุผลและความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้ชุดกิจกรรมเสริมหลักสูตรคณิตศาสตร์และวงจรการเรียนรู้เชิงประสบการณ์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สาขาหลักสูตรและการสอน.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2561). *รายงานประจำปี 2561*. กรุงเทพมหานคร.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท) กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). *การวัดผลประเมินผลคณิตศาสตร์*. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต. (2553). *ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุคนธ์ สินธพานนท์, และคณะ. (2552). *พัฒนาทักษะการคิด พิชิตการเรียนรู้* (พิมพ์ครั้งที่ 4 ed.). กรุงเทพฯ: เลี้ยวซ้าย.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2559). *จิตวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิทย์ คำมูล. (2549). *กลยุทธ์การสอนคิดสร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด ภาพพิมพ์.
- อัครา เอิบสุขสิริ. (2557). *จิตวิทยาสำหรับครู*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- อัมพร ม้าคนอง. (2553). *ทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์: การพัฒนาเพื่อพัฒนาการ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อารี พันธุ์ณี. (2557). *ฝึกให้คิดเป็น คิดให้สร้างสรรค์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อุษณีย์ อนุรุทธ์วงศ์. (2555). *ทักษะการคิด พัฒนาอย่างไร*. กรุงเทพฯ: อินทรีน.
- Balka, D. S. (1974). *The Development of an Instrument to Measure Creative Ability in Mathematics*. Dissertation Abstracts International. 98-A.
- Chamberlin, Scott A, and Moon, S. M. (2005). Model – Eliciting Activities as a Tool to Develop and Identify Creatively Gifted Mathematicians. Retrieved from <https://eric.ed.gov/?id=EJ746044>.
- Eric, and Chan Chun Ming. (2008). The Use of Mathematical Modelling Tasks to Developing Creativity. *Proceedings of the Discussing Group 9 Promoting Creativity for all students in Mathematics Education of the 11th International Congress on Mathematical Education, 2008 July 6 – 13; Monterrey, Mexico*, 207 – 216.
- Haylock, D. W. (1985). Conflicts in the assessment and encouragement of mathematical creativity in schoolchildren. *International Journal of Mathematical Education in Science and Technology*. 16, 547 – 553.
- Helena Margaretha Wessels. (2014). Levels of mathematical creativity in model – eliciting activities. Retrieved from <http://proxy.furb.br/ojs/index.php/modelling/article/view/4048>
- Lesh, R., et al. (2000). Principles for Developing Thought – Revealing Activities for Students and Teachers. In A. Kelly, R. Lesh (Eds.), *Research Design in Mathematics and Science Education*. (pp. 591 – 646). Lawrence Erlbaum Associates, Mahwah, New Jersey.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียนบทความ

วัตถุประสงค์

ด้วยสำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มีนโยบายสนับสนุนการเผยแพร่องค์ความรู้ด้านการวัดผลการศึกษา สถิติ การวิจัยทางการศึกษา จิตวิทยา และผลงานวิชาการในรูปแบบวารสาร เพราะเห็นว่าเป็นประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาทางหนึ่ง จึงได้จัดทำวารสารการวัดผลการศึกษา มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อเผยแพร่ความรู้ทางด้านการวัดผลการศึกษา สถิติ การวิจัยทางการศึกษา จิตวิทยา ทั้งเชิงทฤษฎีและเชิงปฏิบัติ
2. เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางวิชาการระหว่างครู นักศึกษา นักวัดผลการศึกษา และผู้สนใจทั่วไป
3. เพื่อเผยแพร่ผลงานวิชาการที่มีคุณภาพของบุคลากรทั้งภายในและภายนอกสำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา
4. เพื่อสร้างเครือข่ายและพัฒนาองค์ความรู้เชิงวิชาการและเชิงประยุกต์ด้านการวัดผลการศึกษา สถิติ การวิจัยทางการศึกษา จิตวิทยา และสาขาอื่นที่เกี่ยวข้อง

ประเภทผลงานที่ตีพิมพ์ (ภาษาไทย/ ภาษาอังกฤษ)

1. บทความวิจัย (Research Article)
2. บทความวิชาการ (Academic Article)
3. บทความปริทัศน์ (Article Review)
4. บทวิจารณ์หนังสือ (Book Review)
5. บทวิจารณ์เชิงวิชาการ (Critique/ Discussion Paper)
6. กรณีศึกษา (Case Study)

คำแนะนำในการเตรียมต้นฉบับ

1. พิมพ์ด้วยกระดาษ เอ 4 (พิมพ์หน้าเดียว) จำนวนไม่เกิน 15 หน้า (นับรวมบทคัดย่อ รูปภาพ ตาราง เอกสารอ้างอิง และภาคผนวก)
2. ส่วนประกอบของบทความวิจัย ประกอบด้วย บทคัดย่อ บทนำ วัตถุประสงค์การวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิจัย สรุปและอภิปรายผล ข้อเสนอแนะ และเอกสารอ้างอิง ส่วนบทความวิชาการ ประกอบด้วย บทคัดย่อ บทนำ เนื้อหา สรุป และเอกสารอ้างอิง

หมายเหตุ: ทุกบทความต้องมีบทคัดย่อเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ในกรณีที่ตีพิมพ์บทความเป็นภาษาต่างประเทศ ต้องมีบทคัดย่อเป็นภาษาไทยด้วย

ข้อกำหนดการจัดพิมพ์ต้นฉบับบทความ

ผู้พิมพ์ต้องจัดพิมพ์บทความตามข้อกำหนดเพื่อให้มีรูปแบบการตีพิมพ์เป็นมาตรฐานแบบเดียวกัน ดังนี้

1. การจัดเค้าโครงหน้ากระดาษ ขนาด เอ 4 จำนวนไม่เกิน 15 หน้า
2. กรอบของข้อความ ระยะขอบของหน้ากระดาษในแต่ละหน้ากำหนดดังนี้ จากขอบบน 1.0 นิ้ว ขอบล่าง 1.0 นิ้ว ขอบซ้าย 1.25 นิ้ว ขอบขวา 1.25 นิ้ว
3. ตัวอักษร ใช้แบบ TH SarabunPSK เหมือนกันตลอดทั้งบทความ
4. รายละเอียดต่างๆ ของบทความ กำหนดดังนี้
 - ชื่อเรื่อง (Title)
 - ชื่อเรื่องภาษาไทย กำหนดขีดซ้าย ขนาด 18 point ตัวหนา
 - ชื่อเรื่องภาษาอังกฤษ กำหนดขีดซ้าย ขนาด 18 point ตัวหนา
 - ชื่อผู้พิมพ์ (Author)
 - ชื่อผู้พิมพ์ลำดับที่ 1 ทั้งภาษาไทยและอังกฤษ กำหนดขีดซ้าย ขนาด 18 point ตัวหนา ชื่อหน่วยงานของผู้พิมพ์ และ E – Mail ที่ติดต่อได้ กำหนดขีดซ้าย ขนาด 16 point ตัวธรรมดา
 - ชื่อผู้พิมพ์ลำดับถัดไป (ถ้ามี) กำหนดขีดซ้าย ขนาด 16 point ตัวหนา ชื่อหน่วยงานของผู้พิมพ์ กำหนดขีดซ้าย ขนาด 16 point ตัวธรรมดา
 - บทคัดย่อ (Abstract)
 - หัวข้อ บทคัดย่อ และ Abstract กำหนดขีดซ้าย ขนาด 18 point ตัวหนา
 - เนื้อความของบทคัดย่อภาษาไทยและบทคัดย่อภาษาอังกฤษ (Abstract) บรรทัดแรกจัดย่อหน้า โดยเว้นระยะจากขอบซ้าย 0.5 นิ้ว ขนาด 16 point ตัวธรรมดา และบรรทัดถัดไปกำหนดขีดซ้าย ตัวธรรมดา
 - คำสำคัญ (Keyword) ระบุทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เลือกใช้คำที่เกี่ยวข้องกับบทความ อย่างน้อย 3 คำ ขนาด 16 point ตัวธรรมดา
 - การพิมพ์หัวข้อใหญ่และหัวข้อย่อย
 - หัวข้อใหญ่ กำหนดขีดซ้าย ขนาด 18 point ตัวหนา
 - หัวข้อย่อย จัดย่อหน้าเว้นระยะจากขอบซ้าย 0.5 นิ้ว ขนาด 16 point ตัวหนา
 - เนื้อความของแต่ละหัวข้อ บรรทัดแรกจัดย่อหน้าโดยเว้นระยะจากขอบซ้าย 0.5 นิ้ว ขนาด 16 point ตัวธรรมดา และบรรทัดถัดไปกำหนดขีดซ้าย
 - คำศัพท์ ใช้ศัพท์บัญญัติของราชบัณฑิตยสถาน
 - กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) กล่าวถึงเฉพาะการได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยเท่านั้น
 - ภาพและตารางประกอบ กรณีมีภาพหรือตารางประกอบ กำหนดการจัดพิมพ์ดังนี้
 - ภาพประกอบและตารางประกอบทั้งหมดที่นำมาอ้างอิงต้องไม่ละเมิดลิขสิทธิ์ผลงานของผู้อื่น
 - ภาพประกอบจัดกึ่งกลางของหน้ากระดาษ และไม่ต้องติดกรอบภาพ
 - ชื่อภาพประกอบจัดอยู่ใต้ภาพ ใช้คำว่า **ภาพที่** ต่อด้วยหมายเลขภาพและข้อความบรรยายภาพ กำหนดกึ่งกลางของหน้ากระดาษ ขนาด 16 point ตัวธรรมดา

– ชื่อตารางประกอบจัดอยู่เหนือเส้นค้นบนสุดของตาราง ใช้คำว่า **ตารางที่** ต่อด้วยหมายเลขตาราง และข้อความบรรยายตาราง กำหนดขีดขอบซ้ายของหน้ากระดาษ ขนาด 16 point ตัวธรรมดา

– บอกแหล่งที่มาของภาพประกอบ ตารางประกอบที่นำมาอ้าง โดยพิมพ์ห่างจากชื่อภาพหรือเส้นค้นใต้ตาราง กำหนดเว้นระยะห่าง 1 บรรทัด บรรทัดแรกจัดย่อหน้าโดยเว้นระยะจากขอบซ้าย 0.5 นิ้ว ขนาด 16 point ตัวธรรมดา และบรรทัดถัดไปกำหนดขีดซ้าย

5. การพิมพ์เอกสารอ้างอิงท้ายบทความ

1) เอกสารอ้างอิงทุกลำดับที่ปรากฏอยู่ท้ายบทความต้องมีการอ้างอิงอยู่หรือกล่าวถึงในเนื้อหาของบทความ

2) จัดพิมพ์เรียงลำดับเอกสารอ้างอิงก่อนหลังตามตัวอักษร และยึดรูปแบบตามรูปแบบของ APA (American Psychology Association) กำหนดขีดขอบซ้ายของหน้ากระดาษ ขนาด 16 point ตัวธรรมดา

ตัวอย่างการเขียนเอกสารอ้างอิง

บทความวารสาร

ชื่อผู้เขียน. (ปีที่พิมพ์). ชื่อบทความ. *ชื่อวารสาร*. ปีที่พิมพ์ (ฉบับที่). หน้า.

หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่พิมพ์). ชื่อหนังสือ. สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์.

การอ้างอิงจากอินเทอร์เน็ต

ชื่อผู้แต่ง. (ปีที่เผยแพร่ทางอินเทอร์เน็ต). ชื่อเรื่อง/ชื่อบทความ. *ชื่อวารสาร*. สืบค้นเมื่อ..... จาก Author, A. A., & Author, B. B. (Date of publication). Title of article. Title of journal, volume number. Retrieved month day, year, from <http://www.someaddress.com/full/url/>.

แบบฟอร์มการส่งบทความเพื่อตีพิมพ์ วารสารการวัดผลการศึกษา
สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

รับวันที่
ผู้รับ.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

เรียน บรรณาธิการวารสารการวัดผลการศึกษา

เรื่อง ขอตีพิมพ์บทความลงวารสารการวัดผลการศึกษา

1. ชื่อผู้ส่งบทความ (ภาษาไทย)
(ภาษาอังกฤษ)
2. ชื่อวุฒิการศึกษาชั้นสูงสุด ชื่อย่อ.....
3. ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี).....
4. สถานภาพผู้ส่งบทความ
 - 4.1 () อาจารย์ () อื่นๆ ระบุคณะ.....สถาบัน.....
 - 4.2 () นักศึกษา ☐ ปริญญาเอก ☐ ปริญญาโท หลักสูตร.....
สาขา.....คณะ.....สถาบัน.....
- โปรดระบุชื่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ (ภาษาไทย/ภาษาอังกฤษ)
 - 4.2.1 ชื่อ.....ที่ทำงานปัจจุบัน.....
 - 4.2.2 ชื่อ.....ที่ทำงานปัจจุบัน.....
5. ประเภทของบทความ () บทความวิจัย (Research article) () บทความวิชาการ (Review article)
() บทความปริทัศน์ () บทความเรื่องสั้น () บทแนะนำหนังสือ
6. ที่อยู่ผู้ส่งบทความ (ที่ติดต่อได้สะดวก).....
7. เบอร์โทรศัพท์ที่ติดต่อได้โทรสาร.....e - mail.....
8. สิ่งที่ส่งมาด้วยเพื่อให้กรรมการพิจารณา
 - () ไฟล์ บทความวิจัย / บทความทางวิชาการ ใส่แผ่น CD – ROM และ
 - () แบบฟอร์มการส่งบทความเพื่อตีพิมพ์ และเอกสารพิมพ์ต้นฉบับ จำนวน 2 ชุด ส่งที่ กองบรรณาธิการ
วารสารการวัดผลการศึกษา สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ 114 สุขุมวิท 23
แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กทม 10110
9. ต้นฉบับที่ส่งให้พิจารณาเพื่อพิมพ์เผยแพร่ในวารสารนี้ ไม่อยู่ในระหว่างการพิจารณาของวารสารอื่น และยินดีแก้ไข
ตามที่กองบรรณาธิการ เสนอแนะ

ผู้ส่งบทความ ลงชื่อ
(.....)

ส่วนของกองบรรณาธิการ

ผลการพิจารณาในเบื้องต้น
ดำเนินการส่งผู้ทรงคุณวุฒิ 1. 2.

ลงนาม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อังศรา ประเสริฐสิน)
ตำแหน่ง บรรณาธิการวารสารการวัดผลการศึกษา
วันที่

หรือ กรอกข้อมูลผ่าน QR Code ได้ที่

หรือ กรอกข้อมูลแบบฟอร์ม ได้ที่ <https://goo.gl/forms/zvflxJtFAetn98Db2>

กองบรรณาธิการ วารสารการวัดผลการศึกษา

สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

114 สุขุมวิท 23 แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

โทรศัพท์ 0 – 2258 – 4121 หรือ 0 – 2649 – 5000 ต่อ 15363, 11372

โทรสาร 0 – 2262 – 1745

เว็บไซต์ <http://eptb.swu.ac.th>

บทความวิจัย

- 1 พลของโปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคลแบบพฤติกรรมนิยมเพื่อเสริมสร้างทักษะการควบคุมตนเองของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)
ทราย ศรีจินยวง, อังศรา ประเสริฐสิน และณกพร วิบูลพัฒน์วงศ์
- 18 พลของโปรแกรมการให้คำปรึกษารายบุคคลเพื่อเสริมสร้างการมองโลกในแง่ดีที่มีต่อความสุขที่แท้จริงของพู่ฉลุพู่ฉลุวัยโรคเรื้อรัง
ภัทรพรรณ บุญยพานสาร, อังศินันท์ อินทรกำแหง และอังศรา ประเสริฐสิน
- 33 ปัจจัยทางจิตวิทยาที่ส่งผลต่อการยอมรับพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์ของเด็กลงในในพื้นที่เขตคลองเตย
อินทรียา อัมพไพโร และดวงเดือน ศาสตราภรณ์
- 44 ผลการใช้รูปแบบการสอนด้วยผังกราฟิกที่มีต่อความสามารถในการเขียนสรุปความและความคิดสร้างสรรค์ทางภาษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย
ปิยพงษ์ พรหมนนท์
- 60 พลของการจัดการเรียนรู้พลศึกษาแบบร่วมมือที่มีต่อความสามัคคีและพลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น
ฐิรภัทร อภิชาติตระกูล, กมลมาลย์ วิรัตน์เศรษฐิน และพิมพ์มา ม่วงศิริธรรม
- 73 พลของการฝึกการเคลื่อนไหวร่างกายและการเล่นอย่างสร้างสรรค์ที่มีต่อความมั่นใจในการขว้างบอลของเด็กลงด้วย
ธีรพงศ์ เจริญนาถ, พิมพ์มา ม่วงศิริธรรม และภาณุ กุลลวงค์
- 88 การพัฒนาเครื่องมือวัดคุณลักษณะความเป็นคนดีสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1
ชานนรงค์ วิไลชนม์ และทัศนศิริสินทร์ สว่างบุญ
- 104 การศึกษาวิเคราะห์กระบวนการถ่ายทอดความรู้มีปัญญาก้องถิ่น การทอเสื้อกของจังหวัดจันทบุรี
บุศรินทร์ สายรัตน์ และจักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า
- 114 ผลการปรึกษาออนไลน์รายบุคคลกลุ่มกัญญ์เน้นทางออกระยะสั้นต่อความเครียดในการทำงานของพนักงานบริษัท
กวันทิพย์ จันทนิม, เพ็ญนาถ กุลนาค และฉลดาว วงศ์ธีรธรรม
- 127 การเสริมสร้างการปรับตัวทางอารมณ์ของสตรีที่ถูกกระทำรุนแรงภายในครอบครัวด้วยการปรึกษา
วริศรา ธีรสมุทร, เพ็ญนาถ กุลนาค และประชา อินธิ
- 136 การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางใจของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาที่มาจากครอบครัวเสี่ยงเดียวด้วยการปรึกษา
ศุภาภาณต์ บำรุงสุนทร, เพ็ญนาถ กุลนาค และประชา อินธิ
- 146 ผลการปรึกษากลุ่มกัญญ์เน้นทางออกระยะสั้นต่อการซึมเศร้าของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา
ชมภูษร ครองขจรสุข, เพ็ญนาถ กุลนาค และประชา อินธิ
- 159 การศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับทักษะการสร้างสรรค์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
ปริศนา ไชยวสุภ, วรวิทย์ ศรีประเสริฐภาพ และเจนจิรา ศรีอรุณรักษ์
- 171 การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยการวิเคราะห์อภิธาน
มัทนียา มูลศรีแก้ว และทัศนศิริสินทร์ สว่างบุญ
- 186 พลของการจัดการเรียนรู้พลศึกษาโดยใช้เทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีต่อคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น
บดินทร์ ม่วงพิรุณ, พิมพ์มา ม่วงศิริธรรม และสุนันดา ศรีศรี
- 202 พลของการใช้โปรแกรม Model – Eliciting Activities เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
ธัญญ์ฐิตา วงษ์เกียรติ และพาสนา จุลรัตน์

216 คำแนะนำสำหรับผู้อ่านบทความ

217 ข้อกำหนดการจัดพิมพ์ต้นฉบับบทความ

219 แบบฟอร์มการส่งบทความ